

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Söz Varlığı
vr.1b- vr.32b

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERÇİN CENGİZ

İSTANBUL 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Söz Varlığı

vr.1b- vr.32b

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERÇİN CENGİZ

TEZ DANIŞMANI:
PROF. DR. MESUT ŞEN

İSTANBUL 2019

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Erçin CENGİZ'in "Leylâ ile Mecnun Hikâyesinin Söz Varlığı (vr.1b-32b)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

imza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mesut ŞEN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof Dr. Gül den SAĞOL YÜKSEKKAYA
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Dilek HERKMEN
Üniversitesi Düzce Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 24.106/1 2019 tarih ve 2019/14-5 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR ve İŞARETLER	IX
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	X
1. GİRİŞ	1
1.1. ESERİN YAZARI.....	1
1.2. ESERİN İÇERİĞİ	1
2. İNCELEME	5
2.1. ESERİN YAZILIŞ (İMLA) ÖZELLİKLERİ.....	5
2.1.1. Ünlülerin Yazılışı	5
2.1.1.1. a ünlüsünün yazılışı	5
2.1.1.2. e ünlüsünün yazılışı	5
2.1.1.3. é ünlüsünün yazılışı	5
2.1.1.4. ı- i ünlülerinin yazılışı.....	6
2.1.1.5. o- ö- u- ü ünlülerinin yazılışı	6
2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	6
2.1.2.1. ç ünsüzünün yazılışı.....	6
2.1.2.2. η ünsüzünün yazılışı.....	7
2.1.2.4. t ünsüzünün yazılışı	7
2.1.3. Eksik Yazımlar	7
2.1.4. Bitişik Yazımlar.....	8
2.1.5. Farklı Yazımlar.....	8
2.2. SES BİLGİSİ.....	8
2.2.1. Ünlüler	8
2.2.1.1. Ünlü Değişmeleri	8
2.2.1.1.1. e > ü değişmesi	8
2.2.1.1.2. ı > u değişmesi	9
2.2.1.1.3. ü > i ve u > ı değişmesi	9
2.2.1.2. é – i Meselesi	9
2.2.1.3. Ünlü Düşmesi	9

2.2.1.4. Ünlü Uyumu	10
2.2.1.4.1. Kalınlık - İncelik Uyumu	10
2.2.1.4.1. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu	10
2.2.1.5. İncelme.....	10
2.2.1.6. Ünlü birleşmesi	11
2.2.2. Ünsüzler.....	11
2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	11
2.2.2.1.1. b > m değişmesi	11
2.2.2.1.2. b > w > y değişmesi	11
2.2.2.1.3. d > z > y değişmesi	11
2.2.2.1.4. ğ > k değişmesi	11
2.2.2.1.5. k > h değişmesi	12
2.2.2.1.6. p > f değişmesi	12
2.2.2.1.7. t > d değişmesi	12
2.2.2.1.8. z > s değişmesi.....	12
2.2.2.2. Ünsüz Uyumu	12
2.2.2.3. Sedalılaşıma	12
2.2.2.4. Sedasızlaşma.....	13
2.2.2.5. Ünsüz Düşmesi	13
2.2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	13
2.2.2.6. Zamir n'si.....	13
2.2.2.7. Hece Düşmesi	13
2.3. ŞEKİL BİLGİSİ	14
2.3.1. Yapım Ekleri	14
2.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	14
2.3.1.1.1. +düz	14
2.3.1.1.2. +ge	14
2.3.1.1.3. +luğ	14
2.3.1.1.4. +lık / +lik	14
2.3.1.1.5. +rak	14
2.3.1.1.6. +sız.....	14
2.3.1.1.7. +ağ	14
2.3.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri	15
2.3.1.2.1. -a	15
2.3.1.2.2. -guç / -güç	15
2.3.1.2.3. -ku	15

2.3.1.2.4. -k / -uk.....	15
2.3.1.2.5. -mak / -mek.....	15
2.3.1.2.6. -t.....	15
2.3.1.2.7. -unç	15
2.3.1.2.8. -z	15
2.3.1.3. İsimden Fiil Yapım Ekleri	15
2.3.1.3.1. +a / +e	15
2.3.1.3.2. +da / +te	16
2.3.1.3.3. +kar	16
2.3.1.3.4. +la / +le	16
2.3.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	16
2.3.1.4.1. -a	16
2.3.1.4.2. -ur / -ür	16
2.3.1.4.3. -dur / -dür / -tür	16
2.3.1.4.4. -kür.....	16
2.3.1.4.5. -ğuz / -güz	17
2.3.1.4.6. -ıl / -ül	17
2.3.1.4.7. -n / -ün.....	17
2.3.1.4.8. -sa / -se	17
2.3.1.4.9. -ş.....	17
2.3.1.4.10. -t.....	17
2.3.1.4.11. -y	17
2.3.2. İsimler.....	17
2.3.2.1. Çokluk Ekleri: +lar / +ler.....	17
2.3.2.2. Hâl Ekleri.....	18
2.3.2.2.1. İlgi Hâli: +nı / +ni	18
2.3.2.2.2. Yükleme Hâli: +n / +nı / +ni.....	18
2.3.2.2.3. Yönelme Hâli: +ğa / +ge.....	18
2.3.2.2.4. Bulunma Hâli: +da / +de.....	18
2.3.2.2.5. Ayrılma Hâli: +dın / +din	19
2.3.2.2.6. Eşitlik Hâli: +ça	19
2.3.2.2.7. Vasıta Hâli	19
2.3.2.2.8. Yön Hâli: +karı, +re.....	19
2.3.2.3. İyelik Ekleri	19
2.3.2.3.1. Birinci teklik şahıs iyelik eki: +m.....	19
2.3.2.3.2. İkinci teklik şahıs iyelik eki: +n.....	19

2.3.2.3.3. Üçüncü teklik iyelik şahıs eki: +ı / +i, +sı / +si.....	19
2.3.2.3.4. Birinci çokluk şahıs iyelik eki: +mız / +miz.....	20
2.3.2.3.5. İkinci çokluk şahıs iyelik eki: +ınız / +ınız.....	20
2.3.2.3.6. Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki: +ları / +leri.....	20
2.3.2.4. Aitlik eki	20
2.3.3. Sıfatlar	20
2.3.3.1. Niteleme Sıfatları	20
2.3.3.2. Belirtme Sıfatları.....	20
2.3.3.2.1. İşaret Sıfatları.....	20
2.3.3.2.2. Sayı Sıfatları	21
2.3.3.2.3. Belgisizlik Sıfatları	21
2.3.3.2.4. Soru Sıfatları	21
2.3.4. Zamirler	21
2.3.4.1. Kişi Zamirleri.....	21
2.3.4.2. Dönüşlülük Zamirleri.....	22
2.3.4.3. İşaret Zamirleri	22
2.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri.....	22
2.3.4.5. Soru Zamirleri.....	22
2.3.4.6. Bağlama Zamirleri	22
2.3.5. Zarflar	23
2.3.5.1. Hâl Zarfları	23
2.3.5.2. Miktar Zarfları	23
2.3.5.3. Yer Zarfları	23
2.3.5.4. Zaman Zarfları	23
2.3.6. Fiiller	23
2.3.6.1. Şahıs Ekleri	23
2.3.6.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri	23
2.3.6.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	24
2.3.6.1.3. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri.....	24
2.3.6.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	24
2.3.6.2.1. Bildirme Kipleri.....	24
2.3.6.2.1.1. Geniş Zaman Kipi.....	24
2.3.6.2.1.2. Şimdiki Zaman Kipi.....	25
2.3.6.2.1.3. Gelecek Zaman Kipi	25
2.3.6.2.1.4. Görülen Geçmiş Zaman Kipi.....	25
2.3.6.2.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman	25

2.3.6.2.2. Tasarlama (Dilek)Kipleri	25
2.3.6.2.2.1. Emir Kipi	25
2.3.6.2.2.2. Şart Kipi	26
2.3.6.2.2.3. Gereklilik Kipi	26
2.3.6.2.2.4. İstek Kipi.....	26
2.3.6.3. Yardımcı Fiiller.....	26
2.3.6.4. Birleşik Çekimli Fiiller	27
2.3.6.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi	27
2.3.6.4.2. Rivayet Birleşik Çekimi:	27
2.3.6.4.3. Şart Birleşik Çekimi:	27
2.3.6.5. Fiilimsiler.....	27
2.3.6.5.1. İsim Fiil.....	27
2.3.6.5.2. Sıfat Fiil (Partisipler)	27
2.3.6.5.3. Zarf Fiil (Gerundium)	28
2.3.6.6. Birleşik Filler	28
2.3.6.6.1. İsimlerden Yardımcı Fiillerle Oluşan Yardımcı Fiiller	28
2.3.6.6.2. Tasvir Fiilleri	29
2.3.6.6.2.1. Yeterlik Fiili.....	29
2.3.6.6.2.2. Süreklilik Fiili	29
2.3.6.6.2.3. Tezlik Fiili.....	29
2.3.6.6.2.4. Yaklaşma Fiili.....	29
2.3.6.7. Fiillerde Soru	29
2.3.6.8. Fiillerde Olumsuzluk	29
2.3.7. Edatlar.....	30
2.3.7.1. Ünlem Edatları	30
2.3.7.2. Bağlama Edatları.....	30
2.3.7.3. Çekim Edatları	31
2.3.7.3.1. Son Çekim Edatları.....	31
2.3.7.3.1.1. Yalın hâl ile birleşenler.....	31
2.3.7.3.1.2. Ayrılma hâli ile birleşenler	32
2.3.7.3.1.3. Son çekim edatları gibi kullanılan isimler	32
2.3.7.3.2. Ön Çekim Edatları	32
3. METİN.....	33
4. DİZİN.....	68
5. KAYNAKÇA.....	149

ÖN SÖZ

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Muhammed Fuzuli El Yazmaları Enstitüsü 24.B-5703/7328 kayıtlı olan *Leylâ ile Mecnûn*, Molla Arif bin Molla Meruf tarafından h. 1308/ m. 1881 yılında yazılmıştır. Çağatay ve Azeri Türkçesinin birlikte kullanıldığı bu eserde nazım ve nesir karışıktır.

Bu çalışma, 64 varaktan müteşekkil olan eserin 1b- 32b varaklarını kapsamaktadır. Eserin 32b- 64a varakları Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Merlin Mutlu tarafından Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır.

Çalışma giriş, inceleme, metin ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserin yazarı ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme bölümünde metin imla, ses ve şekil özellikleri bakımından örneklerle ele alınmıştır. Eserin imla özellikleri ve ses değişimleri metinden örneklerle verilmiş, şekil bilgisinde kelime türleri ele alınmıştır.

Metin bölümü eserin 1b- 32b varaklarının transkripsiyonlu metnini içermektedir. Eserin transkripsiyonlu metni oluşturulurken metnin paragraf ve noktalama işaretleri ile yorumlanmasına çalışılmıştır.

Dizin bölümü ise metindeki tüm kelimelerin alfabetik dizini içermektedir. Bu metindeki birleşik yapılar da dizinde gösterilmiştir. Kelimeler metin içinde kazandıkları anlamlarla birlikte verilmeye çalışılmıştır. Kelimelerin aldıkları farklı anlamlar sıra numarasıyla verilmiştir. Ayrıca alıntı kelimelerin hangi dilden oldukları da belirtilmiştir.

Çağatay Türkçesini sevdiren, bu çalışmayı almamı ve tamamlamamı sağlayan, çalışmalarım sırasında beni hiçbir zaman geri çevirmeyerek yardımda bulunan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Mesut ŞEN'e, yazmış olduğu dizin programı sayesinde çalışmamın dizininin oluşmasını sağlayan Prof. Dr. Ceval KAYA'ya şükranlarımı sunarım.

Bu süreçte benden desteğini ve teşviğini esirmeyen sevgili eşim Yavuz CENGİZ'e de teşekkür ederim.

ÖZET

Çağatay Türkçesi, Türk dilinin Orta Asya'da 15.- 20. yüzyılları arasındaki dönemine verilen isimdir. Çağatay Türkçesinin 17.-20. yüzyılları arasını kapsayan dönem Klasik Sonrası Devir olarak anılmaktadır.

Bu çalışmada Çağatay Türkçesinin Klasik Sonrası Devrine ait olan *Leylâ ile Mecnûn* adlı eserin 1b- 32b varakları incelenmiştir. Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Muhammed Fuzuli El Yazmaları Enstitüsü 24.B-5703/7328 kayıtlı olan *Leylâ ile Mecnûn*, Molla Arif bin Molla Meruf tarafından h. 1308/ m. 1881 yılında yazılmıştır. Çağatayca ve Azeri Türkçesinin birlikte kullanıldığı bu eserde nazım ve nesir karışıktır.

Çalışma giriş, inceleme, metin ve dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eser hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde metnin imla ve dil özellikleri örneklerle ele alınmıştır. Metin bölümünde metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Son bölüm olan dizin kısmında ise metnin dizini verilmiştir.

Çağatay Türkçesine ait olan ve karışık saha özelliği gösteren bu eser Çağatay Türkçesinin söz varlığına katkıda bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çağatay Türkçesi, Leylâ ile Mecnûn, Türk dili.

ABSTRACT

Chagatai Turkish is the name given to the period of Turkish language in Middle Asia between 15th and 20th centuries. The period of Chagatai Turkish between 17th and 20th centuries is called Post-classical Era.

In this study 1b-32b foils of *Leylâ ile Mecnûn*, a book belonging to the post-classical era of Chagatai Turkish, is analyzed. *Leylâ ile Mecnûn*, registered to Azerbaijan National Sciences Academy Muhammed Fuzuli Manuscripts Institute 24.B-5703/7328, was written by Arif bin Molla Meruf in hijri 1308 / gregorian 1881. Poetry and prose forms are mixed in this literary artwork which was written both with Chagatai and Azerbaijan Turkish.

The study consists of four chapters as introduction, analysis, text and index. General information about *Leylâ ile Mecnûn* is given in introduction. Orthographic and linguistic properties of the text is discussed with examples in analysis chapter. In text chapter transcription of *Leylâ ile Mecnûn* is given. Last chapter is the index of the text.

This Chagatai Turkish text which also has mixed field property made contribution to the vocabulary of Chagatai Turkish.

Keywords: Chagatai Turkish, *Leylâ ile Mecnûn*, Turkish language.

KISALTMALAR ve İŞARETLER

a	Her bir varağın ön yüzü
Ar.	Arapça
b	Her bir varağın arka yüzü
Bk.	Bakınız
C.	Cilt
Çağ.	Çağatay Türkçesi
çev.	Çeviren
Far.	Farsça
Hak.	Hakaniye (Karahanlı) Türkçesi
Har.	Harezmi Türkçesi
Krş.	Karşılaştırınız
mec.	Mecaz, mecazen
S.	Sayı
s.	sayfa
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK	Türk Dil Kurumu Yayınları
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
<	Kelimenin kaynağını gösterir.
[]	Eksik yazılmış kısımlardaki onarımı gösterir.
+	İsim tabanına gelen ek
-	Fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek
~	Değişik iki şekli gösterir.
/	Eklerdeki şekilleri gösterir. Dizinde varak numaraları ile satır numaralarını ayırmak için kullanılmıştır.
(?)	Okunamayan kelimeleri veya şüpheli durumu belirtir.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء	ʾ
ا	a, e
آ	a, ā
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c, ç
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ
ض	ḏ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	w
ك	ḵ
گ	k, g
نک	ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	o, ö, u, ü, v
ه	a, e, h
ی	é, ı, i, ī, y

1. GİRİŞ

1.1. ESERİN YAZARI

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Muhammed Fuzuli El Yazmaları Enstitüsü 24.B-5703/7328 kayıtlı olan eser, Molla Arif bin Molla Meruf tarafından h. 1308/ m. 1881 yılında yazılmıştır. Yazarın hayatı hakkında gerekli malûmat bulunamamıştır.

1.2. ESERİN İÇERİĞİ

Leylâ ile Mecnûn, h.1308/ m. 1881 yılında yazılmıştır. Eser 8. sayfadan başlamıştır. İlk 7 sayfası boş bırakılarak 7-b'den başlayan eser 70-a'da bitirilmiştir. Eserin metni siyah, başlıklar ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eserde satır sayısı genellikle 13'tür.

Eserde Çağatay Türkçesiyle yazılsa da karışık saha özelliği göstermektedir. Eserde nazım ve nesir karışıktır.

Eserin incelediğimiz 1b- 32b varaklarını kapsayan kısmının özeti:

Beni Amirî kabilesinde Seyyid Beni Amirî isimli bir kişi vardır. Bu kişi kabilenin ileri gelenlerinden, misafir dostu, fakirleri koruyan, huyu güzel, saygı değer ve hiç noksan tarafı olmayan birisidir.

Bir gün duaları kabul olan Seyyid Beni Amirî'nin bir oğlu olur. Seyyid Beni Amirî namaz kılıp yüz bin şükür eder. Kendi akrabalarına koyun ve kuzu keserek ziyafet verir. Fakirleri doyurup sadakalar dağıtır. Oğlunun adını Kays koyar. Kays'ın yüzü güneş kadar güzeldir. Seyyid Beni Amirî oğlunun terbiyesini kendi verir. Belli yaşa gelince Kays'ın gönlüne aşk düşer.

Beni Hay cemaatinden bir kadının bir kızı vardır. Kays bu kızı görüp âşık olur. Kays âşkından kendini ateşe atan pervaneler gibi çırpınır. Allah onları ezelde birbirine sevgili kılmıştır. Kays'ın annesi oğlunun hâlinden âşık olduğunu anlar.

Seyyid Beni Amirî oğlunu ilim tahsil etmesi için mektebe gönderir. Mektepte Arap kabilelerinden kızlar ve oğlanlar ilim tahsil ederler. Kays mektebe girince kızların içinde bir kız görür ki o civarda o kız gibi zarifini göz görmemiş, kulak işitmemiştir. Kızın dudaklarından sözler inci gibi dökülür. Onun havasından her gönül aşkına kapılır. Kızın saçları muhabbet güneşi gelip Kays'ın sevdasını harekete geçirir. Kız, Kays'a göz süzerek bakar. İkisi de birbirlerine âşık olur. Gül bahçelerindeki güller gibi birbirlerinden aşk kokusu alırlar. Konuşmadan kaş ve gözlerle birbirleriyle anlaşılırlar.

Mektepten ayrılma vakti geldiğinde gözden kaybolana kadar gözlerini ayırmazlar. Aşkları günden güne artarak Arap halkının diline düşerler.

Leylâ'nın babası Arap halkından Beni Muha cemaatindedir. Bu cemaat mert insanlardan oluşur.

Bir gün Kays annesine Leylâ'dan söz eder. Annesi bunu duyunca tedirgin olup ikisinin de babaları işittiğinde aralarında düşmanlık hâsıl olacağını söyler. Annesi Kays'a nasihatler verip uyararak mektebe gönderir. Kays o günden sonra divâne gibi Leylâ'yı sayıklayarak feryat figan ağlar.

Bu olaylar Şam ve Yemen'in ortasında Necd Dağı'nın eteğinde gerçekleşiyordu. Kays ve Leylâ'nın aşkı, Leylâ'nın babasının kulağına gider. Eşini tembihleyerek Leylâ'yı mektebe göndermemesini söyler. Leylâ'nın annesi kızını mektebe göndermez. Leylâ annesine, kendisini her gün mektebe gitmesi için onun kaldırdığını, şimdi ise annesinin neden yollamadığını sorar. Annesi, Seyyid Beni Amirî'nin oğluyla Leylâ birbirlerine âşık olmuşlar diye halayığın çıkardığı dedikoduyu söyler. Leylâ annesine âşıklığın ne olduğunu bilmediğini söyler, annesi yine de onun mektebe gitmesine izin vermez. Leylâ mektebe gidebilmek için her yolu dener, ancak başarılı olamaz. Sonunda çaresizce sinesine sabır taşını koyup oturur.

Mecnûn mektebe gidip birçok saat Leylâ'nın gelmesini bekler. Mektepteki muallim herkesi evine yollar. Mecnûn mektepten ayrıldıktan sonra durup dinlenmeden Necd Dağı'nın tepesine çıkar. Uzaktan Leylâ'nın çadırını görür ve feryat figan Leylâ'nın adını sayıklayarak ağlar. Kadınlar Mecnûn'un perişan hâlini görünce Leylâ'nın güzelliğinin olmadığını, onun için kendini perişan edip özünü yakmamasını söylerler. Mecnûn da "Sizler Leylâ'ya benim gözümle baksanız ondaki güzelliği görürsünüz." diye cevap verir.

Mecnûn birkaç kadınla Leylâ'nın diyarına gider. Leylâ o sırada çadırında Mecnûn'un hasretiyle oturmaktadır. Leylâ Mecnûn'u görüp çadırdan çıkar. Yüzünü ovup yeni açmış güller gibi salınarak Mecnûn'a bakıp ağlar. Mecnûn da pervaneler gibi kendini kaybederek ağlar. Bir süre öylece dururlar. Leylâ etraftakilerin ve babasının korkusundan çadırına girer. Mecnûn ise Leylâ'yı sayıklayarak Necd Dağı'na doğru ağlayarak yürür.

Seyyid Beni Amirî oğlunun bu perişan hâlinin sebebini merak eder. Karısına Kays'ın hâlinin niçin perişan olduğunu sorar. Çaresini bulmaları gerektiğini söyler. Karısı oğlunun neden bu hâlde anlatır. Bunun üzerine Seyyid Beni Amirî büyük küçük

bütün akrabalarını çağırıp konuşur. Kabilenin ileri gelenlerini Mecnûn'un perişan hâlini anlatmak için Leylâ'nın babasına yollarlar. Leylâ'nın cemaati haberi alıp onları karşılamaya gider. İzzet-i ikramda bulunup ziyafet düzenlerler. Fatiha sûresi okunduktan sonra niçin geldiklerini sorarlar. Seyyid Beni Amirî, Leylâ'nın babasına durumu anlatır. Leylâ'nın babası onları hoş karşılar, ancak Mecnûn'un perişan ve divâne bir hâlde olduğunu söyler. Sıhhat bulmadığı sürece kabul etmeyeceğini belirtir.

Seyyid Beni Amirî cemaatiyle eve gelir. Mecnûn'u çağırıp Mecnûn'un divâne olduğu için kızı ona vermediklerini söyler. Mecnûn bu sözleri işitince daha fazla divâne olup sağa sola koşmaya başlar. Babası Mecnûn'un bu hâlini görünce Mecnûn'un ayağına zincir vurarak onu eve hapseder. Mecnûn'un aşkından düştüğü bu hâl dolayısıyla kendi akrabaları ondan utanıp yüz çevirirler. Daha sonra babasının kabilesi Mecnûn için çare aramaya ve şifa dilemeye başlar.

Seyyid Beni Amirî'nin akrabaları, Kabe'ye giderse Mecnûn'un başındaki belalardan kurtulacağını söylerler. Babası da Mecnûn'u alıp Kabe'ye götürür. Mecnûn Kabe'de de Leylâ Leylâ diyerek feryat figan ağlar. Mecnûn bir gece aşkından mest olup Kabe'den çıkıp çöl çöl, dağ dağ gezip durur. Seyyid Beni Amirî oğlunu Kabe'de kaydebedip evine döner.

Bir gün Mecnûn Mekke'den çıkıp bir Arap kabilesine gider. O kabiledelikler başı, ayağı çıplak, gazeller söyleyen bir divânenin çölden geldiğini görürler. Bu kabileden bir kimse Leylâ'nın cemaatine varıp falan çölden bir yiğidin kendi diyarlarına geldiğini ve Leylâ'nın adına sözler söylediğini haber verir. Bu sözleri Leylâ'nın babası işitince utanarak padişaha gider ve durumu anlatır.

Padişah, Seyyid Beni Amirî'ye oğlunu gelip alması için haber yollar. Seyyid Beni Amirî çöl çöl, dağ dağ gezip oğlunun peşinden giderek oğlunu arar.

Leylâ'yı mektepten alırlar. Leylâ annesinden mektebe gitmek için izin almaya çalışır. Annesi de bir saat içinde mektebe gidip gelmesini ve bunu babasının duymamasını söyleyerek izin verir. Leylâ mektebe varır, bakar ki Mecnûn oğlanların yoktur. Mecnûn'u muallime sorar. Muallim de Mecnûn'un hâlini Leylâ'ya anlatır. Olanları duyan Leylâ Mecnûn'u sayıklayarak kendinden geçer ve bayılır. Leylâ eve gelmeyince annesi meraklanır. Mektebe gidip kızının baygın hâlini görür. Kızının başını dizine alarak kızına nasihatler verir. Leylâ Mecnûn'un aşkından gece gündüz uykusuz kalır.

Seyyid Beni Amirî halkından Ebu Sad isimli biri, Ebu Kays Dağı'nın eteğinde yürürken oradaki mağaradan bir adamın feryadını duyar. Sesin geldiği mağaraya gidip adama bakar. Şiirler söyleyen adama kim olduğunu sorar. Ancak adamdan cevap alamaz.

Bir gün Ebu Sad, Seyyid Beni Amirî'yle karşılaşır. Ebu Sad buralarda ne işi olduğunu sorar. Seyyid Beni Amirî de oğlunu aradığını söyler. Ebu Sad mağarada bir adam gördüğünü, o adamın sanki bu dünyadan vazgeçmiş olduğunu, hiçbir sorusuna cevap vermediğini, o adamın onun oğlu olabileceğini söyler. Bunun üzerine Seyyid Beni Amirî, hiçbir canlının yaşayamacağı o mağaraya gider. Kendinden geçmiş hâlde feryat figan eden adamı görür. Başına gidip oturunca o adamın, oğlu olduğunu anlar ve oğlunun o hâline ağlar.

Babasını tanımayan Mecnûn kendine gelip babasının yüzüne bakınca Leylâ'dan haber getirip getirmediğini sorar. Seyyid Beni Amirî babası olduğunu söyler. Babası oğlunun çıplak yerlerini kapatıp eve götürür. Oğluna nasihatler verir. Bir daha kaçmaması için oğlunun ayağına zincir vurur. Bir gece Mecnûn aşkıdan zincirlerini kırıp evden kaçar. Necd Dağı'nın tepesine çıkar. Leylâ'nın çadırına doğru bakarak gazeller söyler.

Leylâ aşk derdinden evden çıkıp giderken annesi Leylâ'yı yakalar. Leylâ aşkıdan gecelerce uyku uyumaz, bir deri bir kemik kalır. Leylâ sabah rüzgârına Mecnûn'a ulaştırması için hâlini anlatmaya başlar.

Leylâ'nın babası güzel ağaçlık bir yer yaptırır. Leylâ'yı oraya götürür. Leylâ orada güllerin dalındaki bülbülleri görüp hâlini onlara anlatır. Dolaşmaya çıkan Leylâ geçtiği yolda Mecnûn'un adını duyar, ağlayarak eve döner. Annesiyle konuşarak hâlinin günden güne kötüye gittiğini söyler.

Mecnûn ise Necd Dağı'nın eteğindedir. Çöllerin kumunu başına savurup aşk hasretiyle çöllerde ağlar.

Adalet sahibi, fukaraları koruyan Nevfil isimli bir padişah vardır. Çöldeki bu perişan adamı görüp hizmetkârlarına bu adamın kim olduğunu sorar. Onların içinde Zeyd isimli kişi, padişaha Mecnûn hakkında bilgiler verir.

2. İNCELEME

2.1. ESERİN YAZILIŞ (İMLA) ÖZELLİKLERİ

Metinde birkaç yer hariç hareke kullanılmamıştır. Arapça ve Farsça kelimelerde orijinal imlaya uyularak uzun sesler gösterilmiştir.

2.1.1. Ünlülerin Yazılışı

2.1.1.1. a ünlüsünün yazılışı

İlk hecede a ünlüsü genellikle (آ) bazen de (ا) şeklinde gösterilmiştir.

andın	3a/13	اندين
ağzın	24a/06	آغزنگ
ayağın	24a/10	اياغينگ

Orta hecede (ا) şeklinde gösterilmiştir.

barmağın	9a/05	بارماغيا
başdın	24a/10	باشدين
bardı	24a/10	باردى

Son hecede bazen (ا) bazen de (ه) şeklinde gösterilmiştir.

maña	9a/11	منكا
yaşlıqda	13a/04	ياشليقهده

2.1.1.2. e ünlüsünün yazılışı

İlk hecede her zaman (ا) şeklinde gösterilmiştir.

eylesem	13a/09	ايلاسام
---------	--------	---------

Orta hecede (ا) şeklinde gösterilmiştir.

bermek	26a/03	برماک
--------	--------	-------

Son hecede bazen (ه) bazen de (ا) şeklinde gösterilmiştir.

içinde	1b/05	ايچنده
içre	27a/01	ايچرا

2.1.1.3. é ünlüsünün yazılışı

Metnimizde sadece ilk hecede bulunan kapalı e (é) ünlüsü daima (ى) ile gösterilmektedir.

érdi	9a/02	ايردى
dép	8b/10	ديب

2.1.1.4. ı- i ünlülerinin yazılışı

İlk hecede her zaman (ای) şeklinde gösterilmiştir.

ilen 26a/04 ایلان

Orta hecede (ی) şeklinde gösterilmiştir.

oğlını 3a/04 اوغلینی

tapşurdu 5b/03 تابشوردی

Son hecede (ی) şeklinde gösterilmiştir.

kıldı 10b/12 قیلدی

barıp 23b/13 باریب

2.1.1.5. o- ö- u- ü ünlülerinin yazılışı

Metnimizde o - ö - u - ü ünlüleri aynı seslerle gösterilmiştir. Bu dört sesi birbirinden ayırt etmek için farklı bir işaret kullanılmamıştır.

İlk hecede her zaman (او) şeklinde gösterilmiştir.

öçer 7b/03 اوچار

olturup 24a/01 اولتوروب

Orta hecede her zaman (و) şeklinde gösterilmiştir.

yok 25a/09 یوق

sözni 19a/09 سوزنی

Son hecede her zaman (و) şeklinde gösterilmiştir.

kün 18b/06 کون

kılur 20a/11 قیلور

2.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

Türkçedeki p, ç, g ve η ünsüzlerini karşılayan sesler, bilindiği üzere Arapçada bulunmamaktadır. Metnimizde p sesinin yazılışında bazen p (پ) ünsüzü bazen de b (ب) ünsüzü kullanılmıştır. g ünsüzü kef (ک) sesiyle yazılmıştır. η ünsüzü ise nun kef (نک) sesleriyle yazılmıştır.

2.1.2.1. ç ünsüzünün yazılışı

Metinde ç ünsüzü (چ) sesiyle gösterilmiştir. Bazı yerlerde ç ünsüzü kullanılması gerekirken (ج) sesi ile yazılan kelimeler vardır. Bu kelimelerde aslına bağlı kalınarak (چ) sesiyle metinde gösterilmiştir.

güçli 2b/03 کوچلی

saçları 22b/03 ساچلاری

Metinde c sesi yazılmasına rağmen aslına bağlı kalınarak ç ünsüzü ile yazılan örnek: çīn 1b/02 چین

2.1.2.2. η ünsüzünün yazılışı

Eski Türkçeden beri bulunan η sesi, Çağataycanın bir özelliği olarak devam etmiştir. Metinde (نک) şeklinde gösterilmiştir. Kökte veya ekte bu sesi görmek mümkündür:

kıldıη	2b/04	قیلدینک
maηa	10a/13	منکا
miη	10b/03	مینک
muηa	12b/11	مونکا
soη	14b/04	سونک

2.1.2.3. p ünsüzünün yazılışı

Metinde p ünsüzü kimi yerlerde p (پ) kimi yerlerde de b (ب) sesiyle gösterilmiştir. Türkçe kelimelerde ilk ve orta hecelerde p (پ) ünsüzü kullanılmıştır.

tapıp 13b/11 تاپیب

Ancak son seste -p zarf fiil eki (ب) sesi ile gösterilmiştir.

kılıp	13b/12	قیلیب
bolup	16a/12	بولوب
yığlap	18b/05	یغلاب

2.1.2.4. t ünsüzünün yazılışı

Metnimizde Arapça ve Farsça asıllı olup bünyesinde tı (ط) ünsüzünü bulunduran kelimelerin dışında, hem kalın hem ince sıradan olan Türkçe kelimeler t (ت) ünsüzü ile gösterilmiştir.

turur	5a/03	تورور
tilleri	6b/02	تیل لاری

2.1.3. Eksik Yazımlar

Metindeki yanlış yazımlar nokta fazlalığından veya harf eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Dipnotta yanlış yazımlar gösterilmiştir. Metinde eksik yazılan

unsurlar [] işareti kullanılarak tamir edilmiştir: [o]l 2a/12, [A]llah 2b/08, [o]ğlı 4a/13, [a]ylak 13a/10.

2.1.4. Bitişik Yazımlar

Normalde ayrı yazılan kelimeler metinde bitişik yazılmış olarak bulunmaktadır. Özellikle *dék* kelimesinin yazımında bununla sıkça karşılaşmaktayız. Metinde kimi yerde ayrı yazılan bu kelime, kimi yerde de kelimelerle bitişik yazılmıştır:

munı-dék 3a/01.

Metinde bitişik yazımlarda *dék* kelimesi gösterilirken daima kelime ile *dék* arasına - işareti konulmuştur.

2.1.5. Farklı Yazımlar

Metinde aynı kelimeler bazen farklı seslerle yazılmıştır. *içre* kelimesi bazen ' ile bazen de • ile gösterilmiştir.

içre ایچرا 27a/01,

içre ایچره 26a/03.

mundağ kelimesi bazen ق ile bazen de غ ile gösterilmiştir.

mundağ مونداق 11a/05,

mundağ مونداغ 7a/11.

2.2. SES BİLGİSİ

Ses bilgisi bölümünde, metnimizdeki ünlüler ve ünsüzler incelenmiştir. Ünlüler ve ünsüzlerle ilgili ses hadiseleri örneklerle verilmeye çalışılmıştır.

2.2.1. Ünlüler

Metinde a, e, é, ı, i, u, ü, o, ö ünlüleri kullanılmıştır.

2.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

2.2.1.1.1. e > ü değişmesi

Eski Türkçedeki bazı kelimelerdeki e ünlüsü Çağatay Türkçesinde yuvarlaklaşarak ü ünlüsüne dönüşmüştür:

üy (< Çağ. öy ~ üy < Hak. Har. ew < E.T. eb) “ev” 9b/07.

2.2.1.1.2. ı > u değişmesi

Eski Türkçe bazı kelimelerdeki ı sesi Çağatay Türkçesinde yuvarlaklaşarak u sesine dönüşmüştür.

oķu- (< oķı-) “okumak” 3b/06.

2.2.1.1.3. ü > i ve u > ı değişmesi

Eski Türkçede yön gösterme eki olan *-ğaru/-gerü* metnimizde düz şekildedir: *taşkarı* (< taşğaru) “dışarı” 28a/02.

2.2.1.2. é – i Meselesi

Karahanlı Türkçesinde ilk hecede bulunan e sesi, 14. yüzyıl ortalarına kadar Harezmi Türkçesinde de muhafaza edilmiştir. Fakat Nehcü'l-ferâdis gibi harekeli metinlerde *ç* ile gösterilen bir sese dönüşmüştür. Bu ses e ile i arasında bir sesi temsil etmektedir. Çağatay Türkçesindeki metinlerde i olarak gösterilmektedir. Kapalı é dediğimiz bu ses Çağatay Türkçesinde de mevcuttur. Metnimizdeki okumalarda buna dikkat edilerek é transkripsiyonu ile gösterilmiştir.

2.2.1.3. Ünlü Düşmesi

Eski Türkçeden beri, vurgusuz orta hece ünlüsü düşmesi olayını görmekteyiz. Ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında vurgusuz olan orta hecedeki ünlü düşer. Genellikle organ adlarında meydana gelen bir ses hadisesidir. Metnimizde bu olayın örnekleri bulunmaktadır:

köñli (< köñüli) “gönlü” 18a/02,

oğluñuz (< oğuluñuz) “oğlunuz” 18a/09,

ağzı (< ağızı) “ağız” 6a/02.

İlk hecede ünlü düşmesi hadisesini bir kelimedede görmekteyiz:

yiber- (< iyeber- < ıda bér-) “göndermek) yiberdi 6a/11.

Bazı kelimelerde birleşme sırasında da ünlü düşmesi olayı meydana gelmektedir. Metnimizde bu olayın örneği bulunmaktadır:

birbiridin (< biri biridin) “birbirinden” 30a/13.

2.2.1.4. Ünlü Uyumu

Ünlü uyumu bir kelimedeki ünlülerin çeşitli bakımlardan birbirlerine uyması olayıdır. Eski Türkçeden beri kelimelerde ünlü uyumu görülmektedir. İki türlü ünlü uyumu bulunmaktadır:

2.2.1.4.1. Kalınlık - İncelik Uyumu

Kalınlık - incelik uyumu, bir kelimedeki ünlülerin kalınlık - incelik bakımından birbirine uygun olmasıdır. Kalınlık - incelik uyumuna göre kalın ünlülerden sonra kalın ünlü, ince ünlülerden sonra ince ünlü gelmelidir.

Eski Türkçeden beri dilimizde var olan kalınlık - incelik uyumu Türkçenin en temel ses hadiselerinden biridir.

Kalınlık - incelik uyumuna metinde genel olarak dikkat edilmiştir:

kolığa “koluna” 3a/6, *yüzini* “yüzünü” 5a/04, *kulığığa* “kulağına” 8a/10.

Ancak kalınlık - incelik uyumuna dikkat edilmeyen Türkçe kelime örneklerine de rastlanmıştır:

birbirleriğa “birbirlerine” 5b/04, *ağızıge* “ağızına” 7a/06, *könlümğa* “gönlüme” 7b/03.

2.2.1.4.1. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük - yuvarlaklık uyumu, bir kelimedeki ünlülerin düzlük - yuvarlaklık bakımından birbirlerine uygun olmasıdır. Düzlük - yuvarlaklık uyumuna göre o, ö, u, ü yuvarlak ünlülerinden birini içeren kelimeler, ı, i, u, ü ünlülü eklerden yuvarlak ünlü olan u, ü olanı alırlar.

körüp 5a/09 “görüp”, *sévünüp* 5b/10 “sevinip”.

Metnimizde düzlük - yuvarlak uyumuna her zaman uyulmadığı görülmüştür. Düzlük - yuvarlaklık uyumunun bulunmadığı örneklerin sayıları da fazladır.

yüzini 5a/04 “yüzünü”, *közini* 5a/11 “gözünü”, *koıdı* 5b/12 “koydu”, *könlini* 6a/7 “gönlünü”.

2.2.1.5. İncelme

Eski Türkçede kalın sıradan olan bazı kelimelerde incelme görülmektedir:

yür- (<yorı-) “yürümek” 20b/06.

2.2.1.6. Ünlü birleşmesi

Ünlü ile biten kelime ile ünlü ile başlayan bir kelime birleştiğinde yan yana gelen iki ünlü birbirini etkiler. Bu iki ünlü kaynaşır. Bu kaynaşma genellikle kalıcı olur:

neçük (< neçe + ök) “nasıl” 14a/02,

bul (< bu + ol) “bu” 12b/05.

2.2.2. Ünsüzler

Bu bölümde ünsüzler ile ilgili ses hadiseleri verilmiştir.

2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

2.2.2.1.1. *b > m* değişmesi

Kelime başındaki *b* sesi, geniz sesi olan *ŋ* sesinden önce birkaç kelimedede *m*'ye dönüşür. Çağatay Türkçesinde kelime başındaki *m* sesini muhafaza etmektedir. Metnimizde de örnekleri bulunmaktadır:

miñ (< biñ) “bin(sayı)” 2a/06, *men* (< ben) “ben” 9b/08, *maña* (< bana) “bana” 10a/13.

2.2.2.1.2. *b > w > y* değişmesi

Çağatay Türkçesinde kelime başı *b* sesi korunmaktadır. Eski Türkçede kelime ortasındaki veya sonunda bulunan *b* sesi, Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde *w*, Çağatay Türkçesinde ise *y* sesine dönüşmüştür.

üy (< Çağ. öy ~ üy) “ev” 9b/07.

2.2.2.1.3. *d > z* > *y* değişmesi

Eski Türkçede kelime ortasındaki veya sonunda bulunan *d* sesi, Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde *z*, Çağatay Türkçesinde ise *y* sesine dönüşmüştür.

köz (< E.T. kod-) “koymak” 9a/09,

ayak (< Hak. Har. azak < E.T. adak) “ayak” 13a/11.

2.2.2.1.4. *ğ > k* değişmesi

Özellikle iki heceli kelimelerde son seste bulunan *ğ* sesinin *k* sesine dönüştüğü görülmüştür: *andağ* (< andağ < anı teğ) “onun gibi” 2a/10.

Eski Türkçede yön gösterme eki olan *-garu/-gerü* metnimizde *-karı* şeklindedir: *taşkarı* (< taşgaru) “dışarı” 28a/02.

2.2.2.1.5. *ķ > ħ değişmesi*

ķ sesi bazen kelime ortasında *ħ* sesine dönüşür:

yahşı (< *yakşı*) “güzel, iyi, hoş” 23a/09.

2.2.2.1.6. *p > f değişmesi*

Çağatay Türkçesinin önemli ses özelliklerinden birisi, *p > f* değişmesidir. Dudak ünsüzü olan *p* sesi bazı kelimelerde *f* sesine dönüşür:

yafrağ (< *yaprak*) “yaprak” 29b/10,

tofrağ (< *toprak*) “toprak” 32a/07.

2.2.2.1.7. *t > d değişmesi*

Eski Türkçede kelime başında bulunan *t* sesi, Çağatay Türkçesinde birkaç kelimedede *d* sesine dönüşür.

dé- (< E.T. *ti-*) “demek” 1b/05,

dağı (< E.T. *taķı*) “dahi” 17b/06.

2.2.2.1.8. *z > s değişmesi*

Geniş zaman üçüncü tekil şahıs olumsuzluk eki *-maz/-mez*, Çağatay Türkçesinde sedasızlaşarak *-mas/-mes* ekine dönüşür. Metnimizde daima *-mas/-mes* şeklinde karşımıza çıkmaktadır:

ķoymas érdi 9a/02, *ķomas* 19b/05.

2.2.2.2. *Ünsüz Uyumu*

Metinde kelimelerin yazılışında ünsüz uyumuna dikkat edilmediği görölmektedir. Genellikle ünsüz uyumu yoktur.

tarafdın “taraftan” 1b/09, *otęa* “oda, ateşe” 4a/01, *başdın* “baştan” 17b/04, *şıfatda* “sıfatta” 28a/07.

2.2.2.3. *Sedalılaşıma*

Eski Türkçede *t* gibi sedasız olan ünsüzlerin Çağatay Türkçesinde *d* gibi sedalı ünsüze dönüşmesi hadisesine metnimizde birkaç örnekte rastlamaktayız.

dağı (< E.T. *taķı*) “dahi” 17b/06.

Sedalılaşımış örneklerin yanında sedalılaşımamış örneklere de rastlamak mümkündür: *atını* “adını” 2a/09.

2.2.2.4. Sedasızlaşma

Eski Türkçede geniş zaman üçüncü tekil şahıs olumsuzluk eki *-maz/-mez* kullanılırken Karahanlı Türkçesinden itibaren bazen *-mas/-mes* ekinin de kullanıldığı görülür. Çağatay Türkçesinde sedasızlaşarak tamamen *-mas/-mes* kullanılır.

tükenmes 2b/12 “tükenmez”, *bolmas* 17b/03 “olmaz”.

2.2.2.5. Ünsüz Düşmesi

b düşmesi: *su* (< Har. suw < E.T. sub) “su” 7b/03.

r düşmesi: *bile* (< birle) “ile” 7b/1, *édi* (< érđi) “idi” 14a/07.

g/ğ düşmesi: *kerek* (< kergek) “gerekli” 15b/04,

kulağ (< E.T. kulğak) “kulak” 25b/08.

l düşmesi: *otur*¹ (< E.T. oltur-) “oturmak” 4b/07,

*kétür*² (< kéltür-) “getirmek” 22a/11.

2.2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi

Farsça olan *heme* kelimesi, metnimizde *hemme* olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortadaki m sesinin tekrar edildiğini görmekteyiz: *hemme* “bütün, hep” 30b/10.

2.2.2.6. Zamir n’si

İyelik eki ile hâl ekleri arasında bulunan zamir n’si metnimizde genellikle kullanılmamıştır.

tarafıdın 1b/09 “tarafından”, *başıdın* 13b/04 “başından”, *kaşıdın* 31a/07 “kaşından”.

Zamir n’sinin kullanıldığı örnekler de mevcuttur: *firākında* 31b/11 “ayrılığında”.

2.2.2.7. Hece Düşmesi

Metinde *dur-* (< tur-) yardımcı fiilinin üçüncü tekil şahıs çekimi *turur* şeklindedir. Bazı örneklerde yardımcı fiilin sonundaki hecenin düşerek kelimeyle birleştiği görülmektedir:

ağzıdadur 30b/13 “ağzındadır”,

kuşdur 32b/01 “kuştur”.

¹ Metinde sadece 1 kez kullanılmıştır.

² Metinde sadece 1 kez kullanılmıştır.

2.3. ŞEKİL BİLGİSİ

Bu bölümde metindeki sözcük türleriyle ilgili bilgileri verilmiştir. Sırasıyla yapım ekleri, isimler, sıfatlar, zamirler, zarflar, fiiller ve edatlar incelenmiştir.

2.3.1. Yapım Ekleri

2.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

2.3.1.1.1. +düz

Çok işlek olmayan isimden isim yapım ekidir.
kündüz 29a/06 “gündüz”.

2.3.1.1.2. +ge

Bu ek kalıplaşmış olarak karşımıza çıkmaktadır.
özge 15a/05 “başka”.

2.3.1.1.3. +luğ

İsimlerden sıfatlar türeten bir ektir.
otluğ 11b/10 “ateşli”.

2.3.1.1.4. +lık / +lik

Eski Türkçeden beri yaygın kullanılan eklerden birisidir. Yer, âlet, topluluk isimleri, vasıf ifade eden soyut isimler ve sıfatlar yapar.

kamlık 1b/09 “eksiklik, noksanlık”, *tiriklikdin* 16b/12 “canlılıktan”.

2.3.1.1.5. +rağ

Karşılaştırma fonksiyonunda kullanılan ektir.
‘azıırağ 24a/02 “daha aziz”.

2.3.1.1.6. +sız

Olumsuzluk ve yokluk ifade eden yaygın kullanılan bir ektir. Bir şeyin bulunmadığını bildirir.

nevāsız 23a/10 “sessiz”.

2.3.1.1.7. +ağ

yalağ 23a/13 “yalın, çıplak”.

2.3.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

2.3.1.2.1. -a

İsim ve sıfat yapmaya yarayan yapım ekidir.

yaraşa 6a/06 “yaraşır, uygun”.

2.3.1.2.2. -ğuçı / -güçi

kılğuçları 1b/03 “kılıcıları”, *tégüçi* 21b/05 “deyici, söyleyici”.

2.3.1.2.3. -ku

uyku 28a/11 “uyku”.

2.3.1.2.4. -k / -uq

Eski Türkçeden beri işlek olarak kullanılan bir ektir.

kiçik 13b/07 “küçük”, *artuq* 27b/06 “fazla”.

2.3.1.2.5. -mağ / -mek

Fiillerden isim yapan mastar ekidir.

yığlamak 26a/05 “ağlamak”, *körmek* 5a/02 “görmek”.

2.3.1.2.6. -t

İşlek kullanılan bir ek değildir.

uyat 23a/01 “utanç”.

2.3.1.2.7. -unç

korğunç 28a/10 “korkunç”.

2.3.1.2.8. -z

Topluluk veya ikilik bildiren bu ek genellikle organ isimleri yapar.

köz 5a/02 “göz”.

2.3.1.3. İsimden Fiil Yapım Ekleri

2.3.1.3.1. +a / +e

Geçişli ve geçişsiz fiiller yapan ektir.

oyna- 6a/06 “ oynamak”, *tile-* 18a/07 “dilemek”.

2.3.1.3.2. +da / +te

Eski Türkçeden beri kullanılan geçişli fiiller yapan ektir.

yanda-ş- 7a/01 “yan yana gelmek, yakınlaşmak”, *iste-* 14a/07 “istemek”, *alda-* 26a/04 “aldatmak”.

2.3.1.3.3. +kar

kutkar- “kurtarmak” 19a/08.

2.3.1.3.4. +la / +le

İsmin belirttiği hareketi ifade etmek için kullanılan fiil yapım ekidir.

sözle- 6a/03 “söylemek”, *başla-* 28a/10 “başlamak”, *taşla-* 28b/07 “dışarıya çıkmak, atmak”.

2.3.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

2.3.1.4.1. -a

Genellikle tek heceli fiil köklerine gelerek pekiştirmeli fiiller türeten bu ek pek işlek bir kullanıma sahip değildir.

sora- 18a/05 “sormak”.

2.3.1.4.2. -ur / -ür

Ettirgenlik bildiren ektir.

taşur- “emanet etmek, teslim etmek” 5b/03, *yetür-* 20a/06 “yitirmek, kaybetmek”.

2.3.1.4.3. -dur / -dür / -tür

Ettirgenlik bildiren ektir.

kéltür- 2a/02 “getirmek”, *toldur-* 2b/06 “doldurmak”, *aldur-* 13a/04 “aldırmak”, *sindür-* 15a/10 “sindirmek”, *kétür-* 22a/11 “getirmek”.

2.3.1.4.4. -kür

Ettirgenlik bildiren ektir.

yétkür- 28b/06 “ulaştırmak”.

2.3.1.4.5. -ğuz / -güz

Ettirgenlik bildiren ektir.

turguz- 8b/03 “durdurmak”, *kirgüz-* 27b/01 “girdirmek”.

2.3.1.4.6. -ıl / -ül

Edilgenlik ve meçhullük ekidir.

açıl- 9b/13 “açılmak”, *yıgıl-* 9b/13 “yığılmak”, *tökül-* “dökülmek” 25a/8.

2.3.1.4.7. -n / -ün

Dönüşlülük veya meçhullük bildiren sık kullanılan bir ektir.

tüken- 2b/12 “tükenmek”, *körün-* 8b/06 “görünmek”.

2.3.1.4.8. -sa / -se

İstek bildiren nadir kullanılan bir ektir.

körse-t- 7b/12 “göstermek”.

2.3.1.4.9. -ş

Birlikte veya karşılıklı yapıma anlamları veren işteşlik ekidir.

yandaş 7a/01 “yanaşmak”, *sözleş-* 21a/06 “sözleşmek”.

2.3.1.4.10. -t

Ettirgenlik bildiren ektir.

körse-t- 7b/12 “göstermek”.

2.3.1.4.11. -y

Fiilden fiil yapan pekiştirme ekidir.

koy- 29b/13 “koymak”, *köy-* 3b/12 “yanmak”.

2.3.2. İsimler

2.3.2.1. Çokluk Ekleri: +lar / +ler

Eski Türkçeden beri kullanılan çokluk ekimizdir. Kalınlık- incelik uyumuna uyduğu görülmektedir.

tağlar 4a/11 “dağlar”, *kaşlar* 5b/04 “kaşlar”, *sözler* 18a/11 “sözler”.

2.3.2.2. Hâl Ekleri

Çağatay Türkçesinde yalın, ilgi, yükleme, yönelme, bulunma, ayrılma, eşitlik, vasıta ve yön olmak üzere ismin dokuz hâli vardır.

2.3.2.2.1. İlgi Hâli: +nıñ / +niñ

İlgi hâl +nıñ / +niñ ekidir. Çağatay Türkçesinde ekin genellikle düz ünlülü şekli kullanılmaktadır. Yuvarlak ünlü ihtiva eden kelimelere eklendiğinde düzlük - yuvarlak uyumunun bozulduğu görülür: *künniñ* 8b/04 “günün”, *Mecnünniñ* 31a/07 “Mecnunun”.

+nıñ / +niñ ekinin yerine bazen +nı / +ni ekinin kullanıldığı görülür.

Arab halkıni 7a/06 “Arap halkının”, *dil-berni* 6a/12 “dilberin”.

2.3.2.2.2. Yükleme Hâli: +n / +nı / +ni

Eski Türkçede üç çeşit yükleme hâl eki kullanılmıştır: İsimlerden sonra -ğ / -g, iyelik ekli kelimelerden sonra -n, zamirlerden sonra -nı / -ni. Türkiye Türkçesinde yükleme hâl eki olarak -ı / -i, -u / -ü kullanılmaktadır.

Çağatay Türkçesinde -n, -nı / -ni, -ı / -i kullanılmaktadır. Metnimizde yükleme hâl eki olarak daha çok -nı / -ni ekinin tercih edildiği tespit edilmiştir.

özini 3a/12 “kendini, özünü”, *halâyıkını* 8b/08 “halayığı”, *özini* 12a/05 “kendini”, *kolumını* 17a/03 “kolumu”, *sözünü* 17b/06 “sözü”.

2.3.2.2.3. Yönelme Hâli: +ğa / +ge

Cümlede sebep, belirtme, istek, yön ve yaklaşma fonksiyonlarıyla kullanılan bir ektir. Metinde genellikle kalın ünlülü şekli karşımıza çıkmaktadır:

uyğa 23b/03 “eve”, *yerge* 22b/03 “yere”.

Metnimizde bazı kelimelerde +na / +ne ekinin kullanıldığı görülmüştür. *birbirine* 6a/06 “birbirine”, *kaşıña* 22b/10 “kaşına”.

2.3.2.2.4. Bulunma Hâli: +da / +de

Çağatay Türkçesinde bulunma hâl eki +da / +de'dir. Ünsüz uyumuna uyan bir ektir.

sıfatta 3b/04 “sıfatta”, *ornında* 6b/09 “yerinde”, *yolda* 11b/08 “yolda”, *köñlümde* 17b/02 “gönlümde”.

2.3.2.2.5. *Ayrılma Hâli: +dın / +din*

Çağatay Türkçesinde +dın / +din ayrılma ekidir. Sedalı ve sedasız şekillerini metnimizde görmek mümkündür.

oğlandın 4b/11 “oğlandan”, *meñdin* 21b/12 “benden”, *kolımızdın* 14a/04 “kolumuzdan”.

Metnimizde +tın sedalı şekilleri de mevcuttur: *baştın* 16a/06 “baştan”.

2.3.2.2.6. *Eşitlik Hâli: +ça*

Çağatay Türkçesinde sık kullanılan bir hâl eki değildir. *barça* 5b/05 “bütün, hep”.

2.3.2.2.7. *Vasıta Hâli*

Metnimizde vasıta hâline rastlanmamıştır.

2.3.2.2.8. *Yön Hâli: +karı, +re*

taşkırı 28a/01 “dışarı”, *içre* 4a/08 “içeri”, *üzre* 29b/13 “üzerine”.

2.3.2.3. *İyelik Ekleri*

2.3.2.3.1. *Birinci teklik şahıs iyelik eki: +m*

Ünlüyle biten kelimelerden sonra +m, ünsüzle biten kelimelerden sonra yanına bir ünlü alarak +ım / im, +um / +üm getirilir.

gülüm 9b/13 “gülüm”, *başım* 19b/05 “başım”, *yüzüm* 31a/13 “yüzüm”.

2.3.2.3.2. *İkinci teklik şahıs iyelik eki: +η*

Ünlüyle biten kelimelerden sonra +η, ünsüzle biten kelimelerden sonra yanına bir ünlü alarak +ıη / +iη, +uη / +üη getirilir.

bağrıη 30a/05 “bağrın”.

2.3.2.3.3. *Üçüncü teklik iyelik şahıs eki: +ı / +i, +sı / +si*

Ünsüzle biten kelimelerden sonra +ı / +i, ünlüyle biten kelimelerden sonra +sı / +si getirilir.

anası 8b/01 “anası”, *kabilesi* 1b/04 “kabilesi”, *üni* 9b/01 “sesi”, *tarafı* 1b/09 “tarafı”.

2.3.2.3.4. Birinci çokluk şahıs iyelik eki: +mız / +miz

Ünlüyle biten kelimelerden sonra +mız / +miz eki getirilir. Ünsüzle biten kelimelerden sonra yanına yardımcı ünlü alır.

başımız 10a/01 “başımız”, *kolumuz* 14a/04 “kolumuz”, *közümüz* 25b/09 “gözümüz”.

2.3.2.3.5. İkinci çokluk şahıs iyelik eki: +ınız / +iniz

Ünlüyle biten kelimelerden sonra +ınız / +iniz eki getirilir. Ünsüzle biten kelimelerden sonra yanına yardımcı ünlü olur.

sözünüz 14b/07 “sözünüz”, *oğlunuz* 20b/11 “oğlunuz”.

2.3.2.3.6. Üçüncü çokluk şahıs iyelik eki: +ları / +leri

kaşları 5b/04 “kaşları”, *yılları* 6b/08 “yılları”, *çoraları* 10b/13 “kadınları”, *sözleri* 29a/05 “sözleri”.

2.3.2.4. Aitlik eki

Aitlik bildiren +ğı ekidir. Metnimizde günümüzde kullanılmayan bir yapı mevcuttur. İşaret zamiri olan *bul* kelimesinden sonra +ğı aitlik eki getirilmiştir: *bulğı* 24b/13.

2.3.3. Sıfatlar

Sıfatlar ismi niteleyen ve belirten sözcüklerdir. Niteleme ve belirtme sıfatları olmak üzere iki gruba ayrılır.

2.3.3.1. Niteleme Sıfatları

İsmi niteleyen sözcüklerdir. Metnimizde örnekleri mevcuttur.

kara közi 11b/06 “kara gözü”, *kaçre kaçre yaş* 21b/08 “damla damla yaş”, yanındaki kızlar 30b/02 “yanındaki kızlar”.

2.3.3.2. Belirtme Sıfatları

Nesneleri çeşitli yönlerden belirten sıfatlardır. Belirtme sıfatları *işaret sıfatları*, *sayı sıfatları*, *belgisizlik sıfatları* ve *soru sıfatları* olmak üzere dörde ayrılır.

2.3.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu: *bul sözni* 13b/06 “bu sözü”.

ol: *ol yerdin* 24b/04 “o yerden”.

oşbu: *oşbu ğazalını* 31a/05 “bu gazeli”.

oşal: *oşal meh-pāre* 11a/13 “şu ay yüzlü”.

2.3.3.2.2. *Sayı Sıfatları*

yüz miñ şükr 2a/06 “yüz bin şükür”, *üç varak* 6a/02 “üç varak”, *miñ derd belā* 17a/01 “bin dert bela”.

2.3.3.2.3. *Belgisizlik Sıfatları*

barça oğlanlar 5b/05 “bütün oğlanlar”, *her sarı* 6a/03 “her taraf”, *her tırnağın* 10b/03 “her tırnağın”.

2.3.3.2.4. *Soru Sıfatları*

né sebebdin 12a/13 “ne sebepten”.

2.3.4. *Zamirler*

Zamirler isimlerin yerini tutan sözcüklerdir. Zamirler *kişi zamirleri*, *dönüşlülük zamirleri*, *işaret zamirleri*, *belirsizlik zamirleri*, *soru zamirleri* ve *bağlama zamirleri* olmak üzere altı gruba ayrılır.

2.3.4.1. *Kişi Zamirleri*

Kişi isimlerinin yerini tutan zamirlerdir. Türkçede üç tekil üç de çoğul olmak üzere toplamda altı şahıs zamiri mevcuttur. Kişi zamirleri isim çekim eklerini alabilir.

Birinci teklik şahıs zamiri: *men* 7b/04 “ben”.

meni 4b/06 “beni”, *maña* 7a/13 “bana”, *mendin* 11b/02 “benden”, *mende* 29b/09 “bende”.

İkinci teklik şahıs zamiri: *sen* 15a/01 “sen”.

seni 8a/04 “seni”, *saña* 9a/08 “sana”, *sendin* 29b/12 “senden”

Üçüncü teklik şahıs zamiri: *ol* 5b/03 “ol”.

anı 2a/10 “onu”, *andın* 3a/13 “ondan”, *anıñ* 5a/08 “onun”, *aña* 7a/01 “ona”.

Birinci çokluk şahıs zamiri:

biz-dék 18a/06 “bizim gibi”, *bizni* 20a/13 “bizi”.

İkinci çokluk şahıs zamiri: *siz* 23a/11 “siz”.

size 9a/11 “size”, *sizler* 14b/07 “sizler”.

Üçüncü çokluk şahıs zamiri: *alar* 6b/03 “onlar”.

alarge 11a/06 “onlara”.

2.3.4.2. Dönüştülük Zamirleri

Dönüştülük zamirleri anlamı pekiştirmek, güçlendirmek için kullanılan zamirlerdir. Türkiye Türkçesinde *kendi* kelimesiyle karşılanan dönüştülük zamiri, Çağatay Türkçesinde *öz* kelimesiyle karşılanmıştır. İsim çekim eki almış örnekleri metnimizde mevcuttur.

öz 3b/07 “kendi”, *özini* 6b/05 “kendisini”, *özimizni* 14b/09 “kendimizi”, *özüm* 15a/08 “kendim”, *özi* 22a/05 “kendisi”, *özündin* 22b/13 “kendinden”, *özdin* 24a/11 “kendinden”, *özün* 30a/04 “kendin”.

2.3.4.3. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri olan “*bu, şu ve o*”nun çekimlemiş hâlleri metnimizde mevcuttur.

bu: *mundağ* 7a/11 “bunun gibi”, *munu* 9b/01 “bunu”, *mundağ* 11a/05, *muna* 18a/10 “buna”, *munça* 26a/01 “bunca”, *mundın* 27b/06 “bundan”, *munda* 28b/10 “bunda”.

bular: *bularnı* 7a/04 “bunları”.

ol: *anda* 3a/09 “onda”, *anı* 3a/11 “onu”, *anda* 5b/12 “orada”, *ança* 16b/07 “onca, o kadar”.

alar: *alarge* 13a/08 “onlara”.

2.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri

Belirsizlik zamirleri metnimizde sıkça kullanılmıştır.

her kim 2a/10 “her kim”, *her kaçan* 3a/12 “her ne zaman”, *her kayan* 4a/07 “her nereye, her tarafa”, *her sarı* 6a/03 “her taraf”, *her bir* 9a/12 “her bir”, *her né* 14a/03 “her ne”, *her kıysı* 15b/08 “her biri”, *hıç* 12b/11 “hiç”, *hıç kimse* 14a/09 “hiç kimse”, *neme* 11a/12 “şey”, *barça* 21b/09 “hepsi”, *nemerse* 24b/05 “bir şey”.

2.3.4.5. Soru Zamirleri

Metnimizde kullanılan soru zamiri: *né* 7a/11 “ne”.

2.3.4.6. Bağlama Zamirleri

Çağatay Türkçesindeki gibi metnimizde kim ve ki bağlama zamirleri kullanılmıştır: “*Ammā bul camā’adın bir kimse Leylīni camā’asığa barıp aydılar kim falān deştđin bir éğit bizni diyārmızğa kélip turur*” 20a/12.

2.3.5. Zarflar

Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ve zarfları nitelendirirler. Zarflar hâl, miktar, yer ve zaman bildirirler. Türkçede zarflar *hâl zarfları*, *miktar zarfları*, *yer zarfları* ve *zaman zarfları* olmak üzere dört grupta incelenirler.

2.3.5.1. Hâl Zarfları

Metnimizde kullanılan bazı hâl zarfları şunlardır:

bisyār 4a/4 “çok”, *bes* 9b/07 “tamam, çok”, *hayli* 15b/03 “çok, hayli”.

2.3.5.2. Miktar Zarfları

Metnimizde kullanılan bazı miktar zarfları şunlardır:

köp 2a/07 “çok”, *artuḡ* 27b/6 “fazla”, *bisyār* 4a/04 “çok”, *ziyāde* 7a/05 “çok, fazla”, *hayli* 15b/03 “hayli”.

2.3.5.3. Yer Zarfları

Metnimizde yer zarflarına rastlanmamaktadır.

2.3.5.4. Zaman Zarfları

Metnimizde kullanılan bazı zaman zarfları şunlardır:

kün künden 2a/09 “gün günden”, *kün-be-kün* 4a/04 “günden güne”, *kün* 7a/13 “gün”, *keçe* 7b/11 “gece”, *yana* 7b/13 “yine”, *émdi* 8a/10 “şimdi”, *taḡ vaḡti* 8b/03 “tan vakti”, *keçe ve kündenüz* 29a/06 “gece ve gündüz”.

2.3.6. Fiiller

2.3.6.1. Şahıs Ekleri

Şahıs ekleri, çekimli fiillerdeki öznenin şahsını belirlemeye yarayan eklerdir. Şahıs ekleri şekil ve zaman eklerinden sonra gelirler. Türkçede şahıs ekleri, *zamir kökenli şahıs ekleri*, *iyelik eki kökenli şahıs ekleri* ve *emir kipindeki şahıs ekleri* olmak üzere üçe ayrılırlar.

2.3.6.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Birinci tekil şahıs: men: *bilmes men* 8b/11.

İkinci tekil şahıs: sen: *aytur sen* 8b/12, *almadı sen* 15a/01.

Üçüncü tekil şahıs: eksiz: *tapşurdı* 4b/10.

Birinci çoğul şahıs: miz: *éşitür miz* 14b/08, *kılmaz miz* 14b/10.

İkinci çoğul şahıs: siz: *hoş kélip sizler* 14b/07.

Üçüncü çoğul şahıs: -lar / -ler: *aydılar* 15b/07, *dédiler* 14a/04.

2.3.6.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

Birinci tekil şahıs: -m: *kıldım* 16b/12, *kıldım* 28b/10

İkinci tekil şahıs: -η: *kıldıη* 2b/08.

Üçüncü tekil şahıs: eksiz: *aydı* 9b/09, *sordı* 24b/06.

Birinci çoğul şahıs: -k: *kılsaķ* 12b/03.

İkinci çoğul şahıs: -ηiz: *hoş kélđiniz* 25b/01.

Üçüncü çoğul şahıs: -lar / -ler: *aytur érdiler* 9a/03, *kılurlar* 20b/02

2.3.6.1.3. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri

Emir kip ekleri aynı zamanda şahıs ekleridir. Bundan dolayı kip eklerinden sonra başka bir emir kip eki almazlar. Emir kipinde her şahsın ayrı bir eki vardır. Bu eklerden “Emir Kipi” bölümünde bahsedilecektir.

2.3.6.2. Şekil ve Zaman Ekleri

Şekil ve zaman eklerinde metnimizdeki bildirme ve tasarlama kiplerine yer verilmiştir.

2.3.6.2.1. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri öznenin gerçekleştirdiği hareketin zamanını gösterir. Bildirme kipleri *geniş zaman kipi*, *şimdiki zaman kipi*, *gelecek zaman kipi*, *görülen geçmiş zaman kipi*, *öğrenilen geçmiş zaman kipi* olmak üzere beşe ayrılır.

2.3.6.2.1.1. Geniş Zaman Kipi

Fiilin bildirdiği hareketin geniş zamanda yapıldığı anlamını verir. Fiil kök veya gövdelerine -ur/ -ür ekleri getirilerek yapılır.

kılurlar 1b/04 “kılırlar”, *olturur* 4b/13 “oturur”, *kélür* 23b/10 “gelir”.

Geniş zamanın olumsuzu fiil kök veya gövdelerine -mas/ -mes getirilerek yapılır.

koymas 8a/04 “koymaz”, *kılmas* 25a/02 “kılmaz”, *yaķmas* 27b/08 “yakmaz”, *eylemes* 26b/14 “eylemez”.

2.3.6.2.1.2. Şimdiki Zaman Kipi

Fiilin bildirdiği hareketin şimdiki zamanda yapıldığı anlamını verir. Fiil kök veya gövdelerine -a/ -e turur getirilerek yapılır. *kıla turur* 7a/11 “kılıyor”.

2.3.6.2.1.3. Gelecek Zaman Kipi

Fiilin bildirdiği hareketin gelecek zamanda yapılacağı anlamını verir. Fiil kök veya gövdelerine -ğay/ -gey eki getirilerek yapılır. *bolğay* 5a/05 “olacak”, *bilgey* 9b/01 “bilecek”, *sızgey* 9b/07 “sızacak”.

Gelecek zaman kipinin olumsuzu fiil kök veya gövdelerine -ğay/ -gey ekinden önce -ma/ -me olumsuzluk eki getirilerek yapılır. *bolmağay* 5a/02 “olmayacak”.

2.3.6.2.1.4. Görülen Geçmiş Zaman Kipi

Fiilin bildirdiği hareketin görünen (bilinen) geçmiş zamanda yapıldığını belirtir. Fiil kök veya gövdelerine -dı/ -di, -du/ -dü ekleri getirilerek yapılır. Sedahlılaşmaya da uyduğu görülür. *koydı* 3a/06 “koydu”, *boldı* 3a/11 “oldu”, *tüşti* 7a/06 “düştü”, *yiberdi* 8a/05 “gönderdi”, *turdular* 12a/09 “durdular”, *dédiler* 14a/04 “dediler”.

2.3.6.2.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Fiilin bildirdiği hareketin öğrenilen (duyulan) geçmiş zamanda yapıldığını bildirir. Fiil kök veya gövdelerine -mış/ -miş eki getirilerek yapılır. *istemış* 14a/08 “istemiş”, *akmışım* 27b/09 “akmışım”, *çıkılmışım* 27b/10 “çıkılmışım”.

2.3.6.2.2. Tasarlama (Dilek)Kipleri

Tasarlama (dilek) kipleri zaman bildirmeyen kiplerdir. Tasarlama kipleri *emir kipi*, *şart kipi*, *gereklilik kipi*, *istek kipi* olmak üzere dörde ayrılır.

2.3.6.2.2.1. Emir Kipi

Emir kipi fiilin bildirdiği hareketin yapılmasını emreden kiptir. Emir eki hem kip eki hem de şahıs eki olduğundan aynı eklerle gösterilirler. Her şahsın eki ayrıdır.

Birinci tekil şahıs: -ayın / -eyin, -ayım / -eyim, -ay: *barayım* 6a/12, *barayın* 20b/09, *kılayın* 26b/05.

İkinci tekil şahıs: eksiz veya -ğil / -gil , -ğın / -gin: *kılğil* 6a/09, *yibermağil* 9a/01, *koğgin* 9b/11, *éşit* 12b/06, *kılgin* 15a/02, *koğgil* 19a/06.

Üçüncü tekil şahıs: -sun / -sün: *yığilsun* 9b/13, *saçilsun* 18b/11.

Birinci çoğul şahıs: -alıñ / -eliñ, -alı / -eli: *baralı* 4b/09.

İkinci çoğul şahıs: -η , -ηız / -ηiz, -ηızlar / -ηizler: *kelijiz* 20b/11.

Üçüncü çoğul şahıs: -sunlar / -sünler: *tégürsünler* 20b/12

İkinci tekil şahıs emir ekinin olumsuz örneği şu şekildedir: *yibermağıl* 9a/01 “gönderme”.

2.3.6.2.2.2. Şart Kipi

Fiil kök veya gövdelerine -sa/ -se eki getirilerek yapılır. *kılsa* 2a/11 “kılssa”, *bolsa* 2b/12 “olsa”, *açsan* 3a/1 “açsan”, *yetüşse* 30a/09 “yetişse”.

Şart kipinin olumsuzu fiil kök veya gövdelerine -sa/ -se şart ekinden önce -ma/ -me olumsuzluk eki getirilerek yapılır. *bolmasa* 29b/10 “olmasa”.

2.3.6.2.2.3. Gereklilik Kipi

Metnimizde gereklik kipi örneğine rastlanmamıştır.

2.3.6.2.2.4. İstek Kipi

Fiil kök veya gövdelerine -a/ -e eki getirilerek yapılır. *kılalı* 13b/08 “kılalı”.

2.3.6.3. Yardımcı Fiiller

é(r)-: Bu yardımcı fiil, isimleri yüklem ve basit çekimli fiilleri birleşik zamanlı fiil yapar.

İsimleri yüklem yapar: *bar érdi* 3a/10 “vardı”.

Basit çekimli fiilleri birleşik zamanlı yapar: *oğur érdi* 3b/6 “okurdu”, *aytur érdi* 7a/12 “söylerdi”, *yığlar érdiler* 29a/03 “ağlardılar”.

bol-: Metnimizde sıkça kullanılan yardımcı fiillerdendir. “olmak, var olmak” anlamlarında kullanıldığı görülmektedir. *‘āşık boldı* 3a/11 “aşık oldu”.

Metnimizde bol- yardımcı fiili genellikle isimlerden sonra kullanılmıştır. İsimlerden sonra kullanıldığında é(r)- yardımcı fiili ile aynı fonksiyondadır. *ziyāde boldı* 31a/12 “arttı”.

Şart eki olarak *bolsa* şeklinde kullanıldığında “ise” anlamı vermektedir.

meşhūr bolsa 4b/02 “meşhūrsa”.

turur: İsimden sonra gelirse bildirme eki görevindedir. “durur” şekli de olan yardımcı fiile, metnimizde “turur” şekline rastlamaktayız. *yoğ turur* 6a/10 “yoktur”.

2.3.6.4. Birleşik Çekimli Fiiller

Basit zamanlı fiil çekimlerine *é(r)*- yardımcı fiili getirilerek birleşik fiil çekimleri yapılır. Basit zamanlı fiile getirilen *é(r)di* şart, *é(r)miş* rivayet, *é(r)se* şart birleşik çekimini oluşturur.

2.3.6.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi

Fiillerin basit çekimlerine *é(r)di* yapısı getirilerek yapılır.

Geniş zamanın hikâyesi: -r *é(r)di* şeklinde yapılır. Metnimizde yaygın olarak birleşik zaman çekimidir. *kılır érdi* 2a/04 “kıldardı”, *aytur érdi* 2b/02 “söylerdi”, *yıglar érdi* 12a/04 “ağlardı”.

Geniş zamanın hikâyesinin olumsuzu *-mas e(r)di* şeklindedir: *kılmas érdi* 21a/04 “kılmazdı”.

Öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi II: -p *é(r)di* şeklinde yapılır. *bolup érdi* 8a/09 “olmuştu”, *oturup érdi* 12a/01 “oturmuştu”, *kılıp érdi* 29a/12 “kılmıştı”.

2.3.6.4.2. Rivayet Birleşik Çekimi:

Metnimizde rivayet birleşik çekiminin örneğine rastlanmamıştır.

2.3.6.4.3. Şart Birleşik Çekimi:

Metnimizde şart birleşik çekiminin örneğine rastlanmamıştır.

2.3.6.5. Fülmsiler

2.3.6.5.1. İsim Fiil

-mağ / -mek: Yaygın olarak kullanılan fiilden isim yapım ekidir. *yutmağ* 16b/12 “yutmak”, *köymek* 17b/12 “yanmak”, *yıglamağ* 26a/05 “ağlamak”.

2.3.6.5.2. Sıfat Fiil (Partisipler)

-ğan / -gen: Metnimizde daima *-ğan / -gen* olarak kullanılmıştır. *tüşgen* 5a/05 “tüşen”, *kalğanlargâ* 11b/08 “kalanlara”, *aytgen* 20a/11 “söyleyen”, *ötgen* 24b/11 “geçen”.

-ğuçı / -güçi: *-kuçı / -küçi* sedalı şekilleri bulunan ek metnimizde sedasız şekliyle kullanılmıştır. *nağl kılğuçuları* 1b/03 “nakil kılıcıları”, *tégüçi* 21b/05 “deyici, diyen”.

-ar/ -er: *körer* 26b/01 “görür”.

2.3.6.5.3. Zarf Fiil (Gerundium)

-a / -e, -y: Ünsüzle biten fiillerden sonra -a / -e, ünlüyle biten fiillerden sonra -y getirilir. -arak / -erek anlamı katar. *yıgılay* 4a/06 “ağlayarak”.

-*ğunça*: Bu ek asıl hareketle aynı zamanda veya asıl hareketin sonunda olan bir olayı belirtmek için kullanılır. Sedalılışmaya uyduğu görülmektedir. *bolğunça* 5b/08 “olunca”, *toyğunça* 19b/01 “doyunca”.

Olumsuzu, fiille ek arasında -ma / -me olumsuzluk eki getirilerek yapılır. *almağunça* 4b/05 “almayınca”.

-*may* / -*mey*: -a / -e, -y ve -p zarf fiillerinin olumsuz şekillerini yapar. *bolmay* 14b/10 “olmadan”, *kılmay* 28a/11 “kılmadan”, *yetmey* 13b/02 “ulaşmadan”.

-*p*, -*ban* / -*ben*: Ünlüyle biten fiillere -p getirilirken ünsüzle biten fiillerden sonra araya yardımcı ünlü alır. Metnimizde en sık kullanılan zarf-fiildir. *kılıp* 2b/02 “kılıp”, *érip* 4a/08 “eriyip”, *karap* 11a/06 “bakıp”, *bakıp* 19a/9 “bakıp”, *yırtıp* 19b/05 “yırtıp”, *eyleben* 13b/02 “eyleyip, yapıp”, *uruban* 18b/11.

2.3.6.6. Birleşik Filler

Birleşmiş fiiller iki şekilde oluşturulmaktadır. Birincisi bir isim ile bir yardımcı fiilin bir araya gelmesinden, ikincisi bir araya gelen iki fiilin anlamca kaynaşmasından oluşan fiillerdir.

Birleşik fiilleri *isimlerden yardımcı fiillerle oluşan birleşik fiiller* ve *tasvir fiilleri* olmak üzere iki grupta inceleyebiliriz.

2.3.6.6.1. İsimlerden Yardımcı Fiillerle Oluşan Yardımcı Fiiller

Bir isim ve et-, eyle-, kıl-, ol-, yap- yardımcı fiillerinin bir araya gelmesinden oluşan birleşik fiillerdedir. Bu yardımcı fiiller birleştikleri ismi, fiil hâline getirirler. İsmi “etmek”, “kılmak”, “olmak” ve “yapmak” anlamları katarak fiilleştirirler.

Metnimizde bol-, çek-, ét-, eyle-, kıl-, ol-, ur- yardımcı fiilleri kullanılmıştır. Metnimizde kullanılan yardımcı fiillerden bazıları şunlardır:

bol-: *peydā bol-* 2a/05, *‘āşık bol-* 3a/11.

ber-: *selām ber-* 21a/05.

çek-: *mihnet çek-* 14a/09.

ét-: *hār ét-* 16a/04, *yār ét-* 16a/05.

eyle-: *tār eyle-* 17b/10, *hār eyle-* 17b/12.

kıl-: *şadaqāt kıl-* 2a/11, *münevver kı-l* 2a/13, *şükr kıl-* 2b/02.

ol-: *hoş ol-* 6b/07, *ziyād ol-* 6b/08.

tile-: *şifā tile-* 18a/07.

ur-: *dem ur-* 6b/12.

2.3.6.6.2. Tasvir Fiilleri

Zarf-fiil eki almış asıl fiil ile yardımcı fiilin bir araya gelmesinden oluşan fiillerdir. Bu birleşik fiillerde asıl anlam zarf-fiil eki almış olan asıl fiildedir. Tasvir fiillerini *yeterlik fiili*, *süreklilik fiili*, *tezlik fiili* ve *yaklaşma fiili* olmak üzere dört grupta inceleyebiliriz.

2.3.6.6.2.1. Yeterlik Fiili

Çağatay Türkçesinde yeterlik fiilinin en işlek olanı *al-* yardımcı fiildir. Asıl fiil kök veya gövdesine eklenen zarf-fiil ekinden sonra *al-* yardımcı fiili gelerek yapılmaktadır: *turayal-* 22a/10, *bileyal-* 22a/10.

2.3.6.6.2.2. Süreklilik Fiili

Süreklilik fiili, *tur-* yardımcı fiili ile yapılmaktadır. Asıl fiiller *-a / -e, -u / -ü, -y* zarf-fiil eklerini eklerini alırlar. Metnimizden örnek:

kıla turur 7a/11.

2.3.6.6.2.3. Tezlik Fiili

Çağatay Türkçesinde *ber- / bér-* yardımcı fiiliyle yapılır. Asıl fiiller *-a / -e, -u / -ü, -y* zarf-fiil eklerini eklerini alırlar. Metnimizden örnek:

kayta ber- 20a/07.

2.3.6.6.2.4. Yaklaşma Fiili

Yaklaşma fiili, *yaz-* yardımcı fiiliyle yapılmaktadır. Metnimizde yaklaşma fiilinin örneğine rastlanmamıştır.

2.3.6.7. Fiillerde Soru

Metnimizde soru *-mu / -mü* eki ile yapılmaktadır. *tapmadıy mu* 31a/10 “tapmadın mı”, *bilür mü* 12b/02 “bilir mi”.

Birkaç örnekte soru eki bitişik yazılmıştır:

bilgay-mü 16b/09 “bilecek mi”, *teḡ-mü* 24a/10 “denk mi”.

2.3.6.8. Fiillerde Olumsuzluk

Fiillerde olumsuzluk, Eski Türkçeden beri işlek bir ek olan *-ma / -me* olumsuzluk eki yapılmaktadır. Olumsuzluk eki, *i-* fiili hariç bütün fiil kök veya gövdelerine gelerek olumsuz fiil yapabilir.

kalmasun 4a/01 “kalmasin”, *ayırma* 4a/09 “ayırma”, *kalmağı* 7b/08 “kalmadı”, *aytma* 8a/02 “söyleme”, *koymadı* 8b/02 “koymadı”.

Geniş zamanın olumsuzu *-mas / -mes* ekiyle yapılmaktadır:

koymas 8a/04 “koymaz”, *bilmes* 8b/11 “bilmez”, *kalmas* 25a/02 “kılmaz”, *tükenmes* 2b/12 “tükenmez”.

2.3.7. Edatlar

Edatlar tek başlarına anlamları olmayan ancak yanına geldiği sözcüklerle cümle içinde anlam kazanan kelimelerdir. Edatlar ünlem edatları, bağlama edatları ve çekim edatları olmak üzere üç grupta incelenebilir.

2.3.7.1. Ünlem Edatları

His, heyecan, üzüntü gibi duyguları ifade etmek için kullanılırlar. Metnimizde en çok kullanılan ünlem edatı *ey*dir. *ey* 3a/03 “ey”, *āh* 16b/05 “ah”.

2.3.7.2. Bağlama Edatları

ammā: Genellikle cümle başında kullanılır. *Ammā* 3a/04 “ama”.

bile/ birle/ birlen/ ile: “İle, birlikte” gibi anlamlar verir. *Rūz bile şām* 7b/01 “gün ile akşam”, *kızlar birlen* 30b/04 “kızlarla”.

çün/ çünkü: Cümleye “çünkü, için, zaman” anlamları katar. Cümleleri bağlamak için kullanılır. *Kefen yırtıp komas maşşer küni çün zār zār yığlay* 19b/05.

dağı: “Ve, dahi” anlamlarına gelen edattır. *Leylīni dağı köñlinde* 17b/06 “Leyla’nın dahi gönlünde”.

eger/ ger: “Eğer” anlamına gelir. *Taş eger bolsa* 7b/04 “eğer taş olsa”, *ger yetse kolum* 26b/13 “eğer kolum yetse”.

hem: *Mecnūn meşşūr bolsa hem* 4b/02 “Mecnun meşşursa da”.

meger: “Meğer” anlamında kullanılır. *Meger anı kısmet saña yazmadı* 16a/01 “Meğer onu kısmet sana yazmadı.”

ne....ne: “Hiçbiri, hiçbir” anlamlarında kullanılır. *mektabdın ne okup ve ne örgenip keldiñiz* 5b/11 “mektepten ne okuyup da ne öğrenip geldiniz”.

ve: Kelimeleri ve cümleleri bağlar. *kaşşarını ve közlerini* 5b/04 “kaşşarını ve gözlerini”.

2.3.7.3. Çekim Edatları

Çekim edatlarını son çekim edatları ve ön çekim edatları olarak iki grupta inceleyebiliriz.

2.3.7.3.1. Son Çekim Edatları

Son çekim edatlarını yalın hâl ile birleşenler, ayrılma hâli ile birleşenler ve son çekim edatları gibi kullanılan isimler olmak üzere üç başlıkta inceleyebiliriz.

2.3.7.3.1.1. Yalın hâl ile birleşenler

ara: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “içinde, arasında, -da/-de” anlamları katar. *cahān-āra* 2a/12 “dünyada”.

bile/ bilen/ birle/ birlen: Kendisinden sonra eklendiği kelimelere “ile, birlikte, vasıtasıyla” anlamları katar.

çarḥdın yétti subḥ rûz bile şām maḥa 7b/01, *ḳayta bülbül bilen tüştüm fiġāne* 31a/13, *feryād fiġān birle vāy Leylī vāy Leylī dép yıġlar érđi* 11a/01, *oġlanlar birlen* 3b/05 “oġlanlarla”, *sözünizni cān-ı dil birlen ḳabül ḳılar érđük* 14b/07.

dek: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “gibi, kadar” anlamları katar. *nev-şüküfte dék* 12a/04 “yeni açılmış çiçek gibi”.

içre: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “iç, içinde, altında, -da/-de” anlamları katar. *mektabḥāne içre* 4b/10.

ilen: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “ile, vasıtasıyla” anlamları katar. *nāz ilen* 6a/03 “naz ile, nazla”.

sarı: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “doğru, yönünde, karşı, taraf” anlamları katar. *taġı sarı* 25a/01 “dağ tarafı”.

üçün: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “için, çünkü” anlamları katar. *Her künde urar Leylī üçün göġsıġa miḥ tāş* 32b/03 “Her gün Leyla için göġsüne bin taş vurur.”.

üzre: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “üst üste, üstünde, yukarı” anlamları katar. *göġsüm üzre* 29b/13 “göġsüm üstüne”.

yaḥlıġ: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “gibi, kadar” anlamları katar. *bu yaḥlıġ* 7b/12 “bu kadar”.

2.3.7.3.1.2. Ayrılma hâli ile birleşenler

beri: yaşlığımdın beri 7b/06 “yaşlığımdan beri”.

özge: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “başka, ayrı” anlamları katar. *bul çamandın özge* 30a/06 “bu çimenden başka”.

soğ: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “sonra” anlamı katar. *andın soğ* 14b/04 “ondan sonra”.

2.3.7.3.1.3. Son çekim edatları gibi kullanılan isimler

ald: Kendisinden sonra eklendiği kelimeye “ön, önce, huzur” anlamlarında kullanılır. *halkı aldıda* 6b/05 “halk önünde”.

arasında: oğlanlarını arasında 21a/12 “oğlanların arasında”.

ast: Kendisinde sonra eklendiği kelimeye “alt” anlamı katar. *semend-i baht astında* 2b/11 “baht atının altında”.

2.3.7.3.2. Ön Çekim Edatları

tā: “Kadar, zaman kadar” anlamlarına gelmektedir. *kéltürüñ tā kim hūb ihtimāmın barayın* 20b/09.

3. METİN

[1b] (1) Bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

(2) Āmār uyān aḥbār ve nākılān āsār ve bündādını süḥan-çīn- (3) -leri ve naḳl kılğuçıları Leylī ve Mecnūnıñ estānıdın (4) andaḳ rivāyet kılurlar kim 'Arab ḳabīlesinde bir (5) Benī 'Āmirī dégen bir bay bar érdi. Ol ḳabīleniñ içinde bir Seyyīd Benī (6) 'Āmirī dégen bir bay bar érdi.

Ammā ol camā'a şahrā-gerd bādiye-nişīn (7) ve ḥaşem-nişīn érdiler.

Ammā ol Seyyīd bay devlet-mend ve zihī kes (8) ve mihman-dost ve faḳr-perver ve ḥoş-ḥulḳ ve büzürg ve ma'mūr, terin- (9) ḥulḳ érdi ve hīç ḫarafdın kamlıḳı yoḳ érdi.

Ammā ferzend ḫarafıdın [2a] (1) ziyāde dil-teng érdi hīç ferzendi yoḳ érdi her yerde ḳadem-gāh (2) ve büzürg-vār bolsa şeffī' kéltürüp meded-i isti'ānet tilep ümīd ḳılıp (3) Ḥudāy-ı Ta'ālādın ferzend tiler érdi ve yana her yerde bīve ve bī-çāralarğa (4) ḥayr [u] iḥsāndın firāvān firāvān ḳılur érdi.

Ammā bir kün yeter du'ā'sı (5) nişāneğa tegip Seyyīd Benī 'Āmiriğa bir oḡul peydā boldı. Seyyīd bay (6) başını secde-i İlāhīge ḳoyup yüz miñ şükr şenā' aytıp ḥoş-vaḳt (7) boldı.

Ammā ḥoş-vaḳtlıḡdın ḥ^viş tabārlarını çāḳrıp köp (8) ḳoy ḳuzılar öldürüp faḳīr bī-çāralarğa köp şadaḳalar (9) berip oḡlını atını Ḳays ḳoydı.

Ammā Ḳays kün kündin perveriş (10) tapıp andaḳ boldı-kim anı her kim körse arzūsı bul érdi-kim alıp (11) baḡrığa cānın şadaḳāt ḳılsa bir kün Seyyīd Benī 'Āmirī oḡlını (12) ḳolığa alıp temāşā ḳıldı-kim oḡlını camālı gūyā āf-tāb-ı cahān-āra [o]l (13) 'ālemnı münevver ḳılur gūyā lebleridin şükr mışr-ı nā-pesendlik ḳılur.

[2b] (1) Ammā Seyyīd Benī 'Āmirī Ḥudāy-ı Ta'ālāğa bu nev' ferzend-i pür-ḳāniğa ḥur-send bolup (2) yüz miñ şükr ḳılıp bu sözni aytur érdi.

(3) Ḥudāya ḳüdretiñ güçli

Tenmiye cān-ı 'atā' ḳıldıñ

(4) Velī ḡam-gīnni şād eylep

'Aceb miḥmān-ı 'atā' ḳıldıñ

(5) Ḳuş érdim bāl sındurgen

Havā-yı nefsim öldürgen

(6) Üyüm raḫmetke toldurgen

Meh-i tābān-ı 'atā' ḳıldıñ

(7) Başımğa faḫrdın efser

Ḳoyup ŧāh-ı ulus-u sürür

(8) Bir yabān naḥl-ı ömrüm bir [A]llah

Şeyh-i Kenān-ı ‘atā’ kıldıḡ

(9) Ferahlık müjdesi yétti

Sa‘ādet dāmenim tuttı

(10) Yürekdin derd [ü] ğam kétti

Maḡa dermān-ı ‘atā’ kıldıḡ

(11) Semend-i baḥt astımda

Ḥükümet zīr-destimde

(12) Nem-kaşd bolsa kaşdımda

Tükenmes kān-ı ‘atā’ kıldıḡ

(13) Yüzide nūr raḥmānı

Münevver étdin ĩmānı

[3a] (1) Munıḡ-dék tāze ter cānı

Kime açsan ‘atā’ kıldıḡ

(2) Kelāmıḡ kavī Benī ‘Āmir

Ḥudāġa ŧükr kıl vāfir

(3) Eyā ey ḳadr-i ğāfir

Né désem ān ‘atā’ kıldıḡ

(4) Ammā Seyyīd Benī ‘Āmirī bu sözni aytıp oġlını terbiyetinde bo- (5) -ldı.

Ḳays kün kündin terbiyet tapıp bir yaşıġe yétti. ‘İşḳ-ı (6) ezeli kélip ḳolıġa cām-ı mey berip köḡliġa ḳoydı ve gevher-i ‘işḳ (7) köḡliġa tüşüp çehresıġa tāb-ber başladı.

Ammā ‘Arab ḳabile- (8) -sinde bir ziyāret-ġāh bar érđi ve sebze-ġāh bar érđi.

Ammā (9) Ḳaysnı anası anda alıp bardı za‘ıflar anda bolur érđi.

(10) Ammā Benī Ḥay camā‘asında bir ‘avrātını bir kıızı bar érđi rāh-ı revān (11) érđi. Anı Ḳays körüp ol kıızġa ‘āşıḳ boldı ġüyā Ḳays (12) özin ŧem‘ġa urġān pervāne-dék talpınur érđi her ḳaçan (13) andın cudā bolsa zār zār ḳaḳşap yıġlar érđi. Anı ḳaşıġa **[3b]** (1) éltkende yaġısını ḳoyar érđi. Çünkü Ḥudāy-ı Ta‘ālā her işni (2) ezelde mihr-bānlıġını birbiriġa maḥbüb kılgān ve bende ol işdin (3) ḥabersiz ve Ḳaysnı anası oġlanım tēp ḥuylanıp turur ve ġaşy bolu- (4) -p-turur dēp yürür érđi. El-ḳışşa bu şıfatta Ḳays üç (5) yaşar boldı. Bir kün bir neçe öz tēni oġlanlar birlen bir bīşe- (6) -de ‘işḳ-ı cüş kılıp tekellüm āġaz kılıp bir muḥammesni oḳur érđi.

(7) Ey Ḥudā öz ŧevḳiḡe yār

- Ét ayırma ‘ışkdın
(8) Zāt-ı pākiñ hürmeti
Zār ét ayırma ‘ışkdın
(9) Hāk-i rāh dék çeşmimi
Hār ét ayırma ‘ışkdın
(10) Ğonça-i köñlümni efkār
Ét ayırma ‘ışkdın
(11) Derd-i miñnetdin neme kadar étip ayırma ‘ışkdın
(12) Sözlesün cānım érip
Bağrım köyüp çeksün figān
[4a] (1) Üstüh^vānım otğa yansun
Qalmasun bir qatre qan
(2) Cūy-bār ğam bolup aksun
Közüm yaşı revān
(3) Āsiyā bolsun başımğa yer
Bilen köki her zamān
(4) Kün-be-kün derdimni bisyār ét ayırma ‘ışkdın
(5) Seniyye-yi hākimge mürāhḥim tapmağa
Yümn aḥtarıp
(6) Her tıfl uran başığa
Miñ katla yıĝlay yalbarıp
(7) Her qayana télmürüp
Qalsam tehī-pā men ğarīb
(8) Kūze-yi şevk içre aqtım
Emsel-i āhen dék érip
(9) Çün semender-i bī-kerīm nār ét ayırma ‘ışkdın
(10) Él-be-él āvāralik
Kesb eylesem bī-dād leb
(11) Yol-yürüp çöller kézip
Tağlar aşıp feryād leb
(12) Hālk-ı ‘ālemni bülend āvāz
Eyle nā-şād leb
(13) Bek [o]ĝlı yol tapmasam

Aytıp elem leb dād leb

[4b] (1) Bī-kes bī-çāra nā-çār ét ayırma ‘ışkdın

(2) Qays atım él içre kim

Mecnūn meşhūr bolsa hem

(3) Mağz cānım ta‘ne³ taşı birlen

Pür hūn bolsa hem

(4) Cebr-i derdlerdin egerçi

Başlarım ün bolsa hem

(5) Bir ğamı dem almağunça yüz

Miñ efzūn bolsa hem

(6) Köp belālarğa meni yār ét ayırma ‘ışkdın

(7) Ammā Qays bu sözni aytıp oturur érdi nā-gāh ata ana- (8) -sı bu sözni eşitip birbiriğa aytur érdi. Bu yaş oğlannı söz- (9) -ler aytur émdi munı mektabğa baralı ‘ilm hāşıl kılsun dép Seyyīd (10) Benī ‘Āmiriğa oğlını éltip muallimge tapşurdı.

Ammā mektabhāne (11) içre bir qabīle-i ‘Arabdın kız oğlandın mektabğa kélip ‘ilm taşşıl (12) kılar érdiler.

Ammā Qays edeb-hāneğa kirip naẓar kılıp kör- (13) -digim kızlarını içinde bir kız olturur kim bu etrāf [5a] (1) cānibda andağ nāzenīnni⁴ köz körüp kulağ eşit- (2) -gen bolmağay. Köz körmekde bir māh-ı ‘Arab köñül almakde bir Türk (3) ‘Acem turur andağ āhū çeşmni kim girişme birle ‘ālemğa ot (4) salıp köydürgen zülfleri gūyā aynı yüzini bulut (5) tutğan-dék bolğay.

Ammā yüzige tüşgen camālı andağ cilve berür (6) kim gūyā hem-nişīnlerini arasında hūr perī-dék bolup oltu- (7) -rup-turur. Lebleridin gūyā gep urşa dürr-i güher tamğan-dék (8) bolur, anıñ havāsındın her köñül meyl tapıp sevdāsığa giriftār (9) bolur. El-kışşa andın soñ ol kıznı körüp Qays sevdāsı (10) gīsūlarığa mihr-i maħabbet kélitürüp ve yana qadīmlik yaşlığı-dék ‘ışkı qozğa- (11) -lını tākāt bola berdi.

Ammā ol kız hem mihr kélitürüp Qaysge közini (12) astı birlen baqar érdi. El-kışşa bāre bāre birbirlerini tūr-i (13) ‘ışk köñüllerige cāy boldı sākī ‘ışk ikisini hem kolığa cām-ı [5b] (1) ‘ışk berdi. İki hem nūş kıldılar iki güdek nārsıda (2) çamanıstān gülleri-dék birbirleridin būy-ı mihr aldılar. Bul anı camā- (3) -lığa cān tapşurdı. Ol munı camālığa cān tapşurdı.

³ Metinde تعنه şeklinde yazılıdır.

⁴ Metinde نارنين نازنين şeklinde yazılıdır.

(4) Ammā birbirleriğa qaşlarını ve közlerini élçi kılıp olturur- (5) -lar. Barça oğlanlar edeb-hānege ‘ilm taḥşīliğa dem ursalar (6) bul ikisi ‘ışk taḥşīliğa nefes urarlar. El-kışsa bu şıfatda (7) āzād vaḳti boldı muallim oğlanlarını āzād kıldı birbirler- (8) -idin tā ğāib bolğunça közlerin ayırmas érdiler. (9) El-ğaraż Qays bī-iḥtiyār uyğa bardı Qaysnıñ anası (10) sévünüp yerindin turup aydı: Ey Qays cān balım bul-kün (11) mektabdın né okup ve né örgenip kéldiñiz dép tahta (12) -sın qolıdın alıp qoydı. Anda Qays anasığa (13) qarap bu ğazalnı aytur érdi:

[6a] (1) Bardım edeb sarayıge şenbe küni řabā bilen

Tüşti közüm bir alğa bir neçe dil-rübā bilen

(2) Levḥin açıp okur sebaḳ her sebaḳıdur üç varaḳ

Nūr tökülür řabaḳ řabaḳ ağızı tola řenā’ bilen

(3) Her sarı⁵ nāz ilen baḳar baḳıřı cānıma yaḳar

Sözlese şükri aḳar lebleridin vefā bilen

(4) Bir perī tāze hoş ħırām nev-gül baĝlasa ħām

Kāküli müşgi Leylī nām yüz yapınur ḥayā’ bilen

(5) Sözleşedür berīn berīn lezzetidür cāndın řırīn⁶

Yüzide zülf ‘indine aḳ qoşulup qara bilen

(6) Qaşı közi qaraşadur qul salışıp tileşedür

Oynasa ħüb yaraşadur birbirine ay bilen

(7) Otlara Qaysnı saldılar köñlini éldin aldılar

Ta ‘zīm étip égelediler hoş dédiler nızā’ bilen

(8) Ammā Qaysdın anası bu sözni éřitip bay balam bu yařlıĝ (9) birlen né sözler aytur sen mektabğa barıp ‘ilm ḥāşıl kılgıl (10) bu geplerdin ḥiç fāide yoḳ turur dép bul érte te’kidlep (11) yiberdi. Qays yana mektabğa baraturĝanda bu sözni aytur érdi:

(12) Bu kün barayım yana edeb-ḥāneğa

Köñlüm alur bir dil-berni ālları

(13) Zülfī henüz yetgen émes řāneğa

Yařlıĝımda égem saldı ḥālleri

[6b] (1) Müjĝānları cāndın öter közlese

Andaḳ yāri kişi tapmas ézlese

(2) şükür tamar lebleridin sözlese

⁵ Metinde ثارى şeklinde yazılıdır.

⁶ Metinde شرين şeklinde yazılıdır.

Tūṭī mıdur bülbül mıdur tilleri

(3) Hakk ‘aşıkım Yūsuf nebī cin perīm

Alar bolsun meni dāim dest-gīrim⁷

(4) Mektap barsam yād eder kélse dil-berim

Elif kıddı nuqat désem hālları

(5) Merd başını nā-merdiğe égmesün

Merd özini halk aldıda ögmesün

(6) Yār bāğına hazān éli tégmesün

Hoş reng bolsun çaman çaman gülleri

(7) Qays pāredür mektabğa cūş urup

Yārın yüzün körmek üçün hoş olup

(8) Meni ‘ömrüm yār ‘ömrine қоşulup

Ziyād olsun ay u kündüz yılları

(9) El-kışsa Qays bu sözni aytıp edeb-hāneğa kirip ornında (10) olturdı ve yana iki dil-ārām köñül kuşların pervāzge salıp (11) kaş közlerin birbirlerige élçi kılıp olturur érdiler (12) ve tamām oğlanlar ‘ilm taḥşīlīga dem ursalar bul ikisi (13) ‘ışk sebķ yād kılır érdiler her zamān Qaysnıñ ‘ışkı zora [7a] (1) kılsa bahāne birlen galātımını aytgin dép aña yandaşıp söz aytur (2) érdi. Leyli Qaysnıñ bu hayālını anlap tebessüm kılıp kaşı (3) közin cilvege salıp Qaysnıñ içige od salur érdi. (4) El-kışsa bu şıfat birlen aradın bir neçe vaqt ötti.

Ammā bularnı (5) pāre pāre kün kündin ‘ışk-bāzlıqları ziyāde bolup halāyıkğa (6) aşkāra bolup ‘Arab halkını ağızıge tüşti.

Ammā Leyliniñ atası (7) ‘Arab halkını Benī Muḥa dégen camā‘asıdın érdi. Ve ammā ol camā‘a (8) ‘ayb hūy ve ziyāde tünd hūy merdüm érdiler. El-ğaraż Qays (9) dam-ba-dam āh-ı serd tartıp bī-ārām ve bī-қarārlik éter érdi. (10) Qaysnıñ anası Qaysnıñ bu hāletini körüp ey balım saña (11) né boldı mundağ né қarārlik kıla turur sen dédi. Anda (12) Qays anasığa қarap bu sözni aytur érdi:

(13) Sāķī ‘ışk kélip berdi bu kün cām maña

Ğuşsa-i derd elemdin neçe in‘ām maña

[7b] (1) Çarḥdın yétti şubḥ rüz bile şām maña

Şīr ornığa zehr berdi bu kün kām maña

(2) Ve hattā köñlümğa né ārām ve né ārām maña

⁷ Metinde مستكريم د şeklinde yazılmıştır.

- (3) Bul-neçük ötge urar haste köñlümğa şerār
Né öçer su bile né ki bu tofrağa qarār
- (4) Taş eger bolsa érür men anı köydürmegi bar
Zerre-dék cismim köydürmek üçün mäh 'izār
- (5) Açtı u yaptı yana va 'de berip hām maña
- (6) 'Işkdın munça ki āfet-zede boldum né kılay
Yaşlıgımdın beri miñnet-zede boldum né kılay
- (7) Yutgenim qan men 'illet-zede boldum né kılay
Halk-ı 'ālemğa melāmet-zede boldum né kılay
- (8) 'Aqldın qalması bir zerre ser-encām maña
- (9) Nā-gehān berip nev-restege tüşti nazarıñ
Pāy-bend oldım andın ötey almay güzerim
- (10) Rāh-ı çeşmimdın açıp çeşme-yi hūn cigerim
Értene şām kılıp qozgalıp āh seherim
- (11) Pes berāber bolur keçe hem eyyām maña
- (12) Berdi ustād tarīkat maña ta 'līm-i vefā
Gerçi körsetse bu yanlıg yana hem cebr-i cefā
- (13) H^van-ı cevır hācet émes hūn cigerlerge revā
Açtı él ağzını Qays atımı Mecnūnga yana

[8a] (1) Né dése cānıma ol Leylī gül-fem maña

(2) Ammā anası Qaysdın bu sözni eşitip ey balım bu sözlerni aytma (3) me-bādā Leylīni atası eşitse atañ birlen 'adāvetler kılır (4) ve yana atañ bu sözni eşitse seni bu hālde qoymas dép (5) yana bend [ü] nasīhat berip mektabğa yiberdi. El-kışsa bul (6) merātibde Qaysnı kün kündin 'ışkı rüze kılıp hūy-ı mizācı bo- (7) -zuldı dīvāne-vār vāy Leylī vāy Leylī dép ve nāle-i fiğān kılıp (8) yıglar érdi.

Ammā bul-vākı'alar Şām birlen Yemenniñ ortasında (9) Necd dégen tağrı dāmeninde vākı' bolup érdi. El-ğarāz (10) bu sözler atasını qulağığa yétti za'īfasığa aydı: Émdi (11) Leylīni mektabğa yibermağıl Seyyīd baynı oğlı birlen halk melāmet (12) kılıp tururlar dép te'kīdlep kétti Leylī érteñ birlen (13) qol yüzini yuvup kitābnı qolığa alıp mektabğa rāhī boldı. **[8b]** (1) Anası aydı: Ey Leylī cān émdi mektabğa barma émdi 'ilm (2) keşide yād alğıl dép mektabğa qoymadı. Leylī aydı: Ey ana (3) her érte tañ vaqti birlen uykumdın turğuzup mektabğa (4) yiberür érdiñ bu küñniñ mektabğa barganı qoymay men ' kılır (5) sen dép kéter boldı. Anası aydı: Ey cān māder émdi

közge (6) körünüp sen ve hem yana Һalāyık seni Seyyīd Benī ‘Āmirīni (7) oğlamı birlen bed-nām kılıp tururlar dédi. Leylī aydı: (8) Һalāyıkni bed-nām kılıp tururlar dédi. Anası aydı: Seyyīd (9) Benī ‘Āmirīni oğlı birlen ikisi birbirige ‘āşık bolup- (10) -tururlar dép bed-nām kılıp-tururlar dép aydılar.

(11) Ammā Leylī aydı: Ey ana ‘āşıklık né turur men bilmes men (12) né sözler aytur sen dép kéter boldı. El-ğaraz anası (13) ayta gepdin muħkem tutup aydı: Ey cān māder barmağıl [9a] (1) atıj o[l] sözlerni turur ve Leylīni mektabğa yibermağıl dép te’kīdlep (2) kétti dép qoymas érdi.

Ammā Leylī mektabğa barayın dép (3) köp mā’il boldı anası qoymadı birbirleriğe bu sözni aytur érdiler.

(4) Anası aydı:

(5) Ey gül-şen cān Һubān

Bāğ bahārım barmağıl

(6) Rūħ-ı revān ārām cān

Şīrīn⁸ zibānı barmağıl

(7) Leylī aydı:

(8) ‘Arzım saña ey ana cān

Köydürme cānım kul baray

(9) Başımgā yıqma āsmān

Ey mihr-bānım qoy baray

(10) Anası aydı:

(11) Kélmişi Һalāyıkđın size

Atıj maña bergey ezā

(12) Her bir kelāmıñ cān-fezā

Şükr-nişārım barmağıl

(13) Leylī aydı:

[9b] (1) Kélse Һalāyıkni üni

Atım neçük bilgey muni

(2) Men ‘eyleme bul-kün meni

Rūħ-ı revānım qoy baray

(3) Anası aydı:

(4) Ruħsārıña tartıp niqab

⁸ Metinde شيرين şeklinde yazılıdır.

Oltur mişāl-i āf-tāb

(5) Mektabğa mundağ mest-ḥ^vāb

Çeşm-i ḥammārım barmağıl

(6) Leylī aydı:

(7) Çeksem yüzümğa bes niķāb

Üyge né sızgey āf-tāb

(8) Men terk kıldım ḥıffet-ḥ^vāb

Ey pās-bānım koy baray

(9) Anası aydı:

(10) Açma çamannı nārını⁹

Yıggin kakülñiñ tārını

(11) Koygin cünün atvārını

Āşüfte ḥālim barmağıl

(12) Leylī aydı:

(13) Ḥüsñümdin açılmış gülüm

Nége yıgılsun kākülüm

[10a] (1) Söyseñ başımız koy yolum

Ey nükte-dānım koy baray

(2) Anası aydı:

(3) Ey serv-i kıadd-ı sīm-ten¹⁰

Gül pīrehen¹¹-i nāzük-beden

(4) Gül çehre-yi berg-i semen

Ḥoş lāle-zārım barmağıl

(5) Leylī aydı:

(6) Zībā kıaddım sīmīn-tenim

Gül-gün meni pīrāhenim¹²

(7) Koy bir koluñdın dāmenim

Cennet mekānım koy baray

(8) Anası aydı:

(9) Ehl-i ‘Arabda nām [u] neng

⁹ Metinde نارینی şeklinde yazılıdır.

¹⁰ Metinde سم تن şeklinde yazılıdır.

¹¹ Metinde پرهن şeklinde yazılıdır.

¹² Metinde پراهنیم şeklinde yazılıdır.

Köñli érür anıñ né teng

(10) Sīnege baǵlasan şabr

Ey naql-dārım barmaǵıl

(11) Leylī aydı:

(12) Ehl-i ‘Arabda bolsa ‘ār

Kā‘bem anam bul haqq-güzār

(13) Yoqtur maña şabr-ı qarār

Ey rāz-dānım koy baray

[10b] (1) Anası aydı:

(2) Bī-çāra anañdın du ‘ā’

Her şabrlar eyley saña

(3) Her tırnaǵıñ miñ hūn-behā

Bāǵı bahārım barmaǵıl

(4) Leylī aydı:

(5) Leylī kızındın köp du ‘ā’

Cān birle her şām şabā

(6) Kél hācetim kılgın revā

Ey ana cānım koy baray

(7) El-kışsa andın soñ Leylī her-çend kıldı anası qoymadı (8) āhır nā-çār nā-‘ilāc sīnesıǵa şabr taşnı koyup (9) olturdı.

Ammā Mecnūn bul érte mektabǵa barıp bir neçe (10) sā‘at ibtār bolup olturdı Leylī hıç kéle barmadı. (11) El- kışsa andın soñ āzād vaqti boldı mu‘allim neçelerni (12) āzād kıldı.

Ammā Mecnūn āzād bolǵandın soñ bir neçe yār (13) çoraları birlen bī-qarār ve bī-ārām bolup Köh-ı Necd üstıǵa [11a] (1) bardı. Uzaqdın Leylīni haymesıǵa közi tüşti feryād fiǵān (2) birle vāy Leylī vāy Leylī dép yıǵlar érdi. Bir neçe yār çora- (3) -ları Mecnūnnı ahvālını körüp perīşān hāl bolup aytur érdiler (4) kim ey Mecnūn Leylīni andaқ körgülüǵi yoқ-turur anı üçün (5) özününi köp mundaқ köydürme dép söz aytur érdiler. (6) Alarge qarap Mecnūn aytur érdi-kim sizler meni közüm birlen (7) Leylīǵa baқsa közler Leylīni anda hūbluǵını bilür érđinizler (8) dép yıǵlar érdi.

Ammā bir şimāl Mecnūnnıñ üstidin öter (9) érdi Mecnūn ol şimālǵa qarap ‘arz-ı hālını aytıp (10) Leylīǵa yibergenı né beyānı bu turur.

(11) Şabā har-gāh-ı Leylīdin

Güzer kılsañ du 'ā' tégür
(12) Meni ser-geştedin cāna
Neme miñ merħabā tégür
(13) Oşal meh-pāre ħaqqıdın
Saña bes kılğum çendān
[11b] (1) İtiniñ ħāk-ı pāydın
Közümge tūtiyā tégür
(2) Bu köñlüm müdde 'āsıdın
Selām tégür şabā mendin
(3) Du 'ā' niñ yargā étip
Selāmım aşnā tégür
(4) Zamāna çeşmimdin bāl
Periñe tégmesün āfet
(5) Ğubārı rāh-ı güzārı
Leylīdin bir ravza cā tégür
(6) Velī camā' atım kıldı perişān
Ol ħara közi
(7) Ol ğubardın dimāğımge
Meni būy-ı rızā' tégür
(8) Kırdā yolda kalğanlarğa
Bolğın ħaqq-ğüzārasın
(9) Ğudānı ħürmetidin oşbu
Ĥācetni revā tégür
(10) Sezā-vār-ı cefā her kün
Tenim otluğ atım Mecnūn
(11) Ki 'ışk üftādesi
Bul-kün ümīdim bādğa tégür

(12) Ammā Mecnūn bu sözni ayıp tākātı¹³ tāk boldı. Bir iki çora- (13) -ları birlen Leylīniñ diyārıǵa bardı. Leylī ħaymeni içinde [12a] (1) yüz miñ ħasret ve elem birlen Mecnūn firāķında oturup érdi. (2) Nā-gāh Mecnūnğa közi tüşüp der-ħāl ħaymeni

¹³ Metinde تاقى şeklinde yazılıdır.

hayr-gāhıdın çıķıp (3) kélep¹⁴ dīdesi birlen yüzini yuvup āh ciger-gāhıdın tartıp (4) gül nev-şüküfte dék serv-i hıramān Mecnūnga baķıp yıǵlar érdi.

(5) Ammā Mecnūn hem gūyā şem‘ga urgen pervāne-dék özini köydürüp (6) yıǵlar érdi. Leylī gūyā çamanıstān gülleri-dék çile berip turur (7) érdi. Mecnūn gūyā hazān āfeti yetgen çamanğa oħşap (8) köyüp hūn-ı hasret yutar érdi.

Ammā bu şıfatda bir neçe (9) sā‘at turdılar. El-ğaraż Leylī ters-gāh-ı raķıblerdin (10) ve yana atasını havfıdın haymesıǵa kirdi. Andın soñ (11) Mecnūn vāy Leylī vāy Leylī dép Necd Taǵıge barıp dīvāna (12) girdār yıǵlap yürür érdi. Mecnūnnıñ bu aħvālını körüp (13) Seyyīd Benī ‘Āmirī bilmes érdi-kim oǵlı né sebebdin perīşān [12b] (1) bolup yıǵlay-turur. Bir kün Mecnūnnıñ anasıǵa aydı Qays- (2) -nıñ aħvālının hıç bilür mü sen né sebep mundaķ perīşān (3) hātır evzā‘ı dīger-gūn dédi ve anı bir ‘ilācını kılsaķ (4) dédi.

Ammā Mecnūnnıñ anası Seyyīd Benī ‘Āmirīge Mecnūnnıñ (5) hasb-ı hālını bul söz birlen aytur érdi:

(6) ‘Arzım eşit aytay hemān

Ey Seyyīd İbn ‘Āmirī

(7) Bolmış Benī Haydın cenān

Bir māh-peyker-i dil-beri

(8) Leylī turur atı cenān

Nev-reste bir hūb-ı duħteri

(9) Toǵmış anadın bilmen

Soñdın yana baṭn-ı perī

(10) Anı üçün ol her zamān

Kim oǵluñnı derd-i seri

(11) Ol hıç muña baǵlap köñül

Bul-hem kılıp ‘ahd-ı āman

(12) Keçmiş tirīklikdin hıç ol

Munda munı içküsi қan

[13a] (1) Endūh hasret birlen ol

Bul munda eylep terk-i cān

(2) Bī-çāralar āvāradur

‘Işķdın tapıp dūrlar nişān

¹⁴ Metinde ب لک şeklinde yazılıdır.

(3) Leylî ü Mecnûn cāna cān

‘Āşıklarını serveri

(4) Yaşlıқта aldurgen köñül

Āvāra-yi cānānası

(5) Bolmas naşīhat birle saĝ

‘Uşşāklar dīvānesi

(6) Ol şem ‘ özi tayanmadı

Köydürmedi pervānesi

(7) Miñnet bir yanı hem-demī yana

Kūlfet berīn hem-ñānası

(8) Mundaĝ alarge yaz ilen

Ķālū-belānıñ duñteri

(9) Her-çend eger pend eylesem

Leylî dében salmas kulaĝ

(10) Siley cismidin binā’

Necd Taĝıda salmış [a]ylaĝ

(11) Gögsıĝa urar Leylîdin

Mecrūñ başıdın ayak

[13b] (1) Ĥūrī mıdur bilmem anı

Ġılmān mıdur Leylî perī

(2) Raĝş eyleben ol dāimā

Yetmey uradur dest [ü] pā

(3) Ağzıdadur Leylî senā’

Baĝrıdadur tīri cefā

(4) Başıdın aşgen ‘aĝl hoş

Ruhsārıdın şerm-i hayā’

(5) Ĥ^vāh¹⁵ yaĝşı bolsun ĥ^vāh¹⁶ yamān

Bīvend cānıñ cevheri

(6) Ammā Seyyīd bāy ĥātūnidın bul sözni eşitip uluĝ (7) kiçik aĝrabā’ sını çağırıp maşlahat kıldılar. Hemmeleri aydılar: (8) Kūşış kılalı Mecnūn-ı āşūfte-yi aĥvāl-ı bī-çāranı şāyed müyesser kılsaĝ (9) dép Benī ‘Āmirīni uluĝ ra‘āyadārlarını Leylīni atasıĝa

¹⁵ Metinde خاه şeklinde yazılıdır.

¹⁶ Metinde خاه şeklinde yazılıdır.

(10) h^vāst-gārīgga yiberdiler. El-ğaraž Leylīni camā‘ası (11) haber tapıp aldılarığa çıkıp bularnı ‘izzet ikrām birlen (12) miḥmān kılıp qoylar soyup ziyāfetler ‘ālī kıldılar ba‘d du‘ā’-yı **[14a]** (1) fātiḥa kılgandıñ soñ Benī Hāy camā‘asını uluğları (2) aydıla[r]: Ey ‘azīzler neçük mihr-bānlıq kılıp qadem-i rencīde kılıp (3) külbe-i vīrānelerni ihtiyār kılıp sizler ve her né ḥizmet bolsa (4) qolımızdın kélse cān-ı dil birlen müyesser kılalı dédiler.

(5) Ammā bu sözni eşitip Seyyīd Benī ‘Āmirī Leylīni atasığa bu mazmūn (6) birlen bu sözlerni aytur érdiler.

(7) Cān bāğıda bir bülbülüm bar édi

Pervāz étip ārzū ārmān istemiş

(8) Gül şevkıde çeşm-i giryān zār édi

Tāze gül tāze bostān istemiş

(9) Hīç kimseni naşīḥatın almagen

Miḥnet çekip rāḥatını körmegen

(10) Kōz yaşnı ğarq olgenin bilmegen

Vāmıq şıfat ‘özre nişān istemiş

(11) ‘Işknıñ otı ruḥsārasın zerd éten

Sā‘at sā‘at derd üstige derd öten

(12) Hicrān bilen cism-i cānın ferd éten

Cān bülbülü ārām-ı cān istemiş

(13) Yaş orıña közleridin qan aqıp

Cān köydürüp soñ kélerin od yakıp

[14b] (1) Necd Tağıge dīde-bān bolup yol baqıp

Zelīḥā dép māh-ı Ken‘ān istemiş

(2) Seyyīd seni vulātıñ közledi

Sözünj nedür dostum déyüp sözledi

(3) Anda balım Leylī déyüp bozladı

Ġamda qızum māh-ı Ken‘ān istemiş

(4) El- kışsa andın soñ Benī Muḥā camā‘ası ve Leylīni atası Seyyīd (5) baydın bu sözni eşitip bildiler kim bular Leylīge h^vāst-gār- (6) -lığga kélgen érgen Leylīni atası aydı: Ey Seyyīd Benī ‘Āmirī (7) hoş kélip sizler. Söziñizni cān-ı dil birlen qabūl kılar (8) érdük eşitür miz kim oğluñız ḥātır perīşān dīvānemiz aç (9) érmiş özimizni köze bile otge urmas miz tā oğluñız şıḥḥat (10) bolmay bu sözni qabūl kılmaz miz dédiler. El-

kışşa Seyyîd Benî ‘Âmirî (11) camâ‘ası birlen uyğa kældiler. Mecnûnnı çarlap aydılar: Ey (12) ciger-güşemiz Leylîni unutgin öz camâ‘amızdın Qays kızını ḥvâh- (13) -lasıñ müyesser kılalı Leylîni atası seni dîvâne dép qabûl kılmadı [15a] (1) ve seni üçün köp kûŝiŝ kııl-dék ve sözimizni hîç almadı sen (2) émdi bu sözlerni qabûl kılgın dér érdiler.

Ammâ Mecnûn alarge (3) qarap bu sözlerni aytur érdiler.

(4) Bir haste benim derdim dermân kerekim yok

Âŝüfte benim bes maña şād-mân kerekim yok

(5) Bul hîç tabârımge ki ahsen kerekim yok

Zevk étgü déyin özge kélsen kerekim yok

(6) Leylî kerekim cismim üçün cân kerekim yok

(7) ‘Işk yolıda men cânım üçün ber tilemey-men

Ġavğası tüşüp başıma efser tilemey-men

(8) Pervâz aytayın dép özüm ser tilemey-men

Ġılmân-ı behiŝ pür-sekr tilemey-men

(9) Leylî kerekim cismim üçün cân kerekim yok

(10) Az revâ seħun birle éritmeyin yüregimni

Sindürmek üçün ta‘ne¹⁷ bilen bâl-ı perîmni

(11) Bî-hüde kelâm eylese dutmañ yüregimni

Ĥaqq yolıda def‘ eylemeñiz derd-i serimniz

(12) Leylî kerekim cismim üçün cân kerekim yok

(13) Bî-hüde kéter pendin dîvâne bilsün

Çağz üygesi vîrâne-i tüzgeni né bilsün

[15b] (1) Çün köyme ‘amîdin özgeni pervâne né bilsün

Köñlide né söz barını bî-gâne né bilsün

(2) Leylî kerekim cismim üçün cân kerekim yok

(3) Her yan aqızıp yığlayuram çeşmimi Leylî

Derdimğa devâ’ yok né kılay men hîç hayli

(4) Köñlümğa tüşüptür miz bism Leylîni maylı

Leylîge kerek Mecnûn Mecnûnğa kerek Leylî

(5) Leylî kerekim cismim üçün cân kerekim yok

(6) Ammâ Seyyîd Benî ‘Âmirîni camâ‘ası Mecnûndın bu sözni éŝitip Seyyîd (7)

Benî ‘Âmirîge aydılar: Ey bay émdi bu oğluñdın ŝiħhatlik (8) ümîdin üzgin dép her

¹⁷ Metinde تعنه şeklinde yazılıdır.

kaýsı uylarıǵa kettiler. Andın (9) soñ Seyyîd Benî ‘Âmirî zâr zâr yıǵlap Mecnûnga pend naşîhat berip (10) bul sözni aytur érdiler.

(11) Ārzū ārmān bile barduǵ yārıǵa

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(12) Raḥm étmedi feryādıǵa zārıǵa

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(13) Gūylar aytduǵ köñli anı sezmedi

Köñli sévmese gülni bāğ-bān üzmedi

[16a] (1) Meger anı kısmet saǵa yazmadı

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(2) ‘Ākıl özin nāz otıǵa urmadı

İtniñ çulın raḥt üstige urmadı

(3) Felek seni murādıñız bermedi

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(4) Rāḥat yolın közdin salıp ḥār étme

‘Azîz cāniñ ḥabar rehlerde ḥār étme

(5) Bî-vefādur Leylî bālım yār étme

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(6) Seyyîd aytur algin pend naşîhat

Bî-vefāge baştın bolur ‘alāmet

(7) Rāygān kéter çeksiñ āh u nedāmet

Leylî keçti sen-hem andın keç émdi

(8) El-kışşa andın soñ Mecnūn atasıdın bu sözni eşitip dest (9) ḥasret başıǵa urup dīvāne-vār libāsını pāre kılıp (10) her yan yügürür érdi. Seyyîd Benî ‘Âmirî Mecnūnnıñ bu aḥvālını körüp (11) ulaqıp bir yan kėtmesün dép ayakıǵa bend zincir salıp her uyǵa bir (12) kėtıp qoydı.

Ammā Mecnūn bî-ḳarār ve bî-ārām bolup aytur érdi-kim: (13) Ey mihr-bān yārım bul āh fiğānım ve dīvāneliğim seni zülf [16b] (1) tāb-dārıñ üçün ve çeşm-i ḥammārıñ üçün meni bu ḥālımni körüp (2) ḥıṣṣ aḳrabā’larım¹⁸ mendin ‘ār kılıp yüz ögürdiler. Meni bu ḥā- (3) -l bolğanım seni üçün dép bu sözni aytur érdiler:

(4) ‘Işk yolıǵa ey dil-bera

Qoydum ḳadem sen yār üçün

¹⁸ Metinde اقرايالاريم şeklinde yazılıdır.

- (5) Her dem çekip men bī-nevā
Āh nedem sen yār üçün
- (6) Bilmem saña né müdde‘ā mende elem
Sen yār üçün
- (7) Başımda miñ derd-i belā yüz
Ança ğam sen yār üçün
- (8) Cānımda miñ cebr [ü] sitem
Yüz ança ğam sen yār üçün
- (9) Bilğay-mü sen mendin h̄aber
‘İşkında boldum derbeder
- (10) Tünler çekip āh-ı şahır
Ursam bayābānlarğa ser
- (11) Men bağı büryan çeşm-i ter
Sīnemğa urup neşter
- (12) Yutmaq işim h̄ün ciger
Kıldım tiriklikdin güzer
- [17a] (1) Cānımda miñ derd-i belā
Yüz ança ğam sen yār üçün
- (2) Nālimde itler yığlaşur
Ey yār eşitmeng mü şadā
- (3) Kél kél meni kolumnı tut
Kaldım ayağdın men gedā
- (4) Keçgin nigārındın dībān
Kim urdular zincir pāy
- (5) Muķaşşır saña bilmem nedür
Men bī-nevā men bī-nevā
- (6) Cānımda miñ cebr ü sitem
Yüz ança ğam sen yār üçün
- (7) Luţfuñuz sen maña aytıp
Sévsünj né bolğay hasb-ı h̄āl
- (8) Halkım k̄urup dermān k̄etip
‘İşkında boldum bī-mecāl
- (9) H̄ün-āb hasretler yutup

Él ta‘nesıǵa¹⁹ pāy-māl

(10) Bul fānī dūnyādın olup

Boldum hazān ey nev-nihāl

(11) Cānımda miñ cebr ü sitem

Yüz ança ğam sen yār üçün

[17b] (1) Mecnūn ‘ışk āvārası

Boldum giriftārıñ seni

(2) Köñlümde hasret pāresi

Boldum bu kün zārıñ seni

(3) Derdimni bolmas çārası

Bolǵalı bīmārıñ seni

(4) Başdın ayaǵım yāresi

Ser-tā-ser efkārıñ seni

(5) Cānımda miñ cebr ü sitem

Yüz ança ğam sen yār üçün

(6) Ammā Mecnūn bul sözni aytıp bend-i zincir ayaǵında, Leylīni daǵı (7) köñlinde, Leylīni ismi tilinde ve hem dilinde qarangu oynı içinde (8) Hudāy-ı Ta‘ālāğa qarap bul sözni aytur érdiler.

(9) Raḥmān égem berip cānnı

Yoǵdın méni bar eylediñ

(10) ‘Āşıqlarǵa kénj cahānnı

Miḥan berip tār eylediñ

(11) Hıç bolmadı Yehūd işim

Düşman boldı dost dégenim

(12) Aǵu boldı her yegenim

Köymek üçün ḥār eylediñ

(13) Qarangu adı boldı cānım

Necāt bergin ey hudāyım

[18a] (1) Her dem artar āh vāhım

Köp cefāge yār eylediñ

(2) ‘Arzın aytar saña Mecnūn

Çeşm-i giryān köñli maḥzūn

¹⁹ Metinde تُعنه سبيغه şeklinde yazılıdır.

(3) Zelîhâ dēp Yūsuf deyün

Qaranġu zindana saldıŋ

(4) Ammā Mecnūnnıŋ atası vahşî tabārları Mecnūnnıŋ (5) bu aĥvālını körüp her tarafġa yügürüp sorap derdige devā' (6) ister érdiler ve her yerde biz-dék ve ĥacet-gāh bolsa (7) koy kıızılar öldürüp şifā' tiler érdiler. Seyyîd Benî (8) 'Āmirîni ĥıvîş tabārları cam' bolup aydılar: Ey seyyîd-māl (9) oġluŋız Mekke-yi muġatŋıge alıp nārıŋ Ka'beġa ĥāne-i şerîf- (10) -iŋ şerāfetidin bul belālar muna başıdın def' bolġan (11) dédiler.

Ammā bu sözler Seyyîd Benî 'Āmirîġa ma'kūl bolup (12) ferzend 'azîzini alıp revān boldı. El-kışşa Mekke-yi muġatŋı- (13) -ge barıp oġlını qolıdın tutup ĥāne-i Ka'beġa kirgüzüp [18b] (1) olturdı²⁰ aydı: Ey yüregimni medārı var közimiz nūrı (2) belî bul cān-bāzı érmes ve ĥacet tilemek cāy turur. Bu derdnıŋ (3) mübtelālîġ üçün ve bu perîşān ĥātırılıqdın ĥalāş kılgın (4) ve bul ĥāne-i Ka'beni ĥaqqıdın dēp yıġlakén dédi. Mecnūn der-ĥāl (5) atasıdın bul sözni eşitip zār zār yıġlay bu sözni aytur érdi:

(6) Miĥnet çekip kéldim bu kün bul cāya

Köp 'āşıkını miĥmān bolan cāyıdur

(7) Şabr eylerim her né kélgén cefāya

Müşkil derde dermān bolan cāyıdur

(8) Bir dil-bere köñlüm boldı maylı

Derbederlik kesb eyledim saylı

(9) Ĥaqqın bıçaġına bolup kaylı

İsmā'îlnıŋ qurbān bolan cāyıdur

(10) Dil élgidin bu kün şarāb içilsün

Her né yazuqlarım bu kün keçülsün

(11) Ĥoş uruban Ĥaqq rahmeti saçılsun

Nehr bî-çāra 'ummān bolan cāyıdur

(12) Ĥaqq Ta'ālā kısmetige iki başıŋ

Cefālara şabr ét çatmagın qaşıŋ

(13) Ĥaddin ziyāde hem bolsa kāhişıŋ

Ĥaffār iki 'afv eylegen cāyıdur

[19a] (1) Mecnūn qalsın ĥaqq eylep münācāt

'Arzıŋ aytıp yıġlap tilegin ĥacet

(2) 'Işkdın köñül aldurmekiŋ bî-uyat

²⁰ Metinde اوتقوردى şeklinde yazılmıştır.

Gedâlarını sulţân bolan câydur

(3) El-kışşa Mecnûn püşt-be[r]-divâr Mekke-yi muğatţıġa kılıp feryâd figân (4)
kılıp vây ve Leylî vây Leylî dép feryâd urup yıġlar érđi.

Ammâ (5) atası aytur érđi kim: Ey Mecnûn dil-i efkâr belî bu sözüni (6) koyġıl
bu hâne-i Ka'beni hürmetidin bu belâlardın kıl dép yıġla- (7) -sıı muhâ ve saıa neçük
köz téġdi ve miz hîç nâmûsnuıdın (8) kütķarsıı dép Seyyîd Benî 'Âmirî öġürüp yıġlar
érđi.

(9) Ammâ Mecnûn atasıdın bu sözni eşitip halk-ı maķşûdġa baķıp (10) zâr zâr
yıġlap bul sözni aytur érdiler:

(11) Neçük zât-ı pâkiı derdimi yiber kıl baray

Ser-â-pâ bî-kerim Leylî üçün efkâr kıl baray

(12) Közüm yaşı yora gül kanı bilen gül-nâr kıl baray

'Îlâc almasun andaġ güle zâr u zâr kıl baray

(13) Başııġa rahmeti 'ıřķııız sen bisâr kıl baray

[19b] (1) şarâb-ı 'ıřķdın toyġunça bir andaķ-kim mest eylep

ġayâl-i zülf-i Leylî bir 'aķlım pây-best eylep

(2) Ayaġın yüzige bu rif'atı gerdünni pest eylep

Müyesser eyleġin himmet semendin zîr-i dest eylep

(3) ġayâlim kuşların Leylî üçün bisyâr kıl yâ Rab

(4) İlâhî derd bir andaķ-kim bes-hûn ciger yıġlay

Bolay âvâra-i bî-hânümân çölide ser yıġlay

(5) Lahd tofraġına başım urup men zâr-ı ter yıġlay

Kefen yırtıp ķomas maķşer küni çün zâr zâr yıġlay

(6) Teraġhum birle dil-gün lâyıķ dîdâr kıl yâ Rab

(7) ġamdın şem' dék çaķsun men ser-tâ-serimdin ot

Semender dék zamânı bolmasun kim bî-kerîmdin ot

(8) ġüyâ pervâne dék cüş eylesün bâl-ı perîmdin ot

Çü kaķnûs nâlişi çıkay men hâkisterimdin ot

(9) Munıġ-dék derd-ber dermânı yok bîmâr kıl yâ Rab

(10) ġudâyâ dam-ba-dam pür-derd-i 'ıřķ étġin sirişkimni

Ki 'ıřķdın bir zamân-ı hâli ķoyma ser-nüviştimni

(11) Münevver-i 'ıřķdın kılgın berrî şahrâ u deştimni

Müyesser eyle yâ Rab dâne-i maķşûd-ı kiştimni

(12) Meni Mecnūnnı ser-gerdānnı yā Rab yār kıl yā Rab

(13) Ammā Mecnūn bu sözni aytıp yıǵlar érdi Mecnūnnı bu sözlerini [20a] (1) éşitip Seyyīd Benī ‘Āmirī oǵlıdın şahıblık ümīdin üzüp (2) zār yıǵlar érdi. El-ğaraż bir keçe Mecnūnnı ‘ıǵk zor kılıp (3) mest bolup hāne-i Ka‘bedin çıķıp yüz pāre-i bayābānga kılıp (4) vāy Leylī vāy Leylī dép deşt-be-deşt köh-be-köh yorar érdi. (5) Nā-gāh Seyyīd Benī ‘Āmirī kördi-kim oǵlı kėtıp durur. El-kıǵssa (6) Seyyīd Benī ‘Āmirī hāne-i Ka‘bede oǵlını yetürüp zār zār yıǵlap (7) uyǵa qayta berdi.

Ammā Mecnūn Mekke-yi mu‘azzamadın çıķıp bir kün bir kabīle-i (8) ‘Arabge dāhil boldı. Ol camā‘a kördiler kim deştidin bir dīvāne (9) kélür kim qarş urup vāy Leylī vāy Leylī dép baş yalañ ayaǵ (10) yalañ bir neçe ğazalladı āb-dār ve ‘āşıķ-āne aytur ve hālāyık (11) anı aytgen ğazallarının yazıp yād kılur érdiler.

(12) Ammā bul camā‘adın bir kimse Leylīni camā‘asıǵa barıp (13) aydılar kim falān deştidin bir égit bizni diyārmızǵa [20b] (1) kélip turur Leylīni şāniǵa neçe sözler aytur ve hālāyık (2) anı sözleridin yazıp alıp yād kılurlar velīkin (3) hūb ‘āşıķ-āne söz aytur dép ta‘rīf kılur érdi.

(4) Ammā bu sözlerni Leylīni atası éşitip ‘ār kılıp barıp pād-şāh (5) vaķt kim aydılar kim falān deştidin bir ādam kélip miz kızımızını (6) melāmet kılıp yürüp turur ve hālāyık ta‘ne²¹ kıla turur- (7) -lar dédi ve Leylīni atası Benī Muħa camā‘ǵasını ra‘āyadārı (8) aydı pād-şāh aydı ol kelimesini her yerde körseñiz munda (9) alıp kélürün tā kim hūb ihtimāmın barayın dédi. (10) Bu sözlerni bir ādam éşitip barıp Seyyīd Benī ‘Āmirīge aydı: (11) Meger ol Mecnūn bolǵay barıp oǵluñızını alıp kélinñiz (12) me-bādā bir zarāfet tégürsünler dédi. Bu sözlerni (13) Seyyīd Benī ‘Āmirī éşitip kılıǵa a‘şā-yı nā-tüvān alıp [21a] (1) deşt-be-deşt köh-be-köh oǵlın izlep yürür érdi. (2) Émdi bir iki kelīme söz Leylīdin éşitiñ kim ol daķıķa²² (3) anası mektabdın men‘ kıldı. Leylīni firāķında hūr ve hūvāb (4) kılmas érdi. Her-çend aytur érdi kim ey anamız bir sā‘at (5) koyǵıl ustādımǵa selām berip dü-gānelerim birlen bir iki (6) kelīme sözleşip kéleyin dép yıǵlar érdi. Anası cevāb (7) bermes érdi ve bir kün yıǵlap tevellā ve zārı yiber kılıp (8) otururp érdi kim anasını rahmet keldi aydı: Ey cān māder (9) barıp tiz kélgin atañ haber tapmasun dégeç Leylī güyā (10) kafesdin çıǵan bülbül-dék başǵa çāderin alıp şimāl-dék (11) mektabǵa revān boldı. Mektabhāneǵa barıp mu‘allimǵa

²¹ Metinde تعنه şeklinde yazılıdır.

²² Metinde دقيقه şeklinde yazılıdır.

selām (12) berip nazār kıılıp kördi-kim oğlanları arasında Mecnūn yok-turur (13) der-
hāl Leylī ustādıdın Mecnūnı sorar bu sözni aytur érdi.

[21b] (1) Ey ustādım ‘arzımdın köñlüm alğan yārım ıanı

Bir yerde bolğan hem-nişın Mecnūn dil-i efkārım ıanı

(2) Şul érdi mektabhānesi ol şem‘i her pervānesi

‘Āşıqları dīvānesi āşüfte ahvālım ıanı

(3) Gül-zār cānımnı gül bāğ dilimni Leylī

Kim kıolladı ol sedd bī-çāra-ı zārım ıanı

(4) Yok érdi aşlā hem-dem hāber nālesidin muharrem

Dağı dilimni mürāhım-ı ser-geşte dil-dārım ıanı

(5) Men cism ol rūh-ı revān, men post men ol üstüh^vān

Dem dem çekip āh fiğān ıan tégüçi yārım ıanı

(6) Kıılmağā kéldim merhabā ol bar cānımdın du‘ā’

Dīdemge kıoysun gerd-i pā ol ‘āşıq-ı zārım ıanı

(7) Leylī déyür vakt ötmesün düşman yolumız tutmasun

Yollar adaşıp kėtmesün meni taleb-kārım ıanı

(8) Ammā mu‘allim Leylīdin bu sözni eşitip közidin kıatre kıatre yaş (9) revān

boldı. Çünki Mecnūn dil-i efkārı ahvālını barça kim ma‘lūm bolup (10) érdi Mecnūnı
hasb-ı hālını mu‘allim Leylīğā bu söz birlen aytur érdi.

(11) Bolğay Mecnūn hākır²³ Leylī nazarıñdın

Her yan yügürüp seni sevdā ğamıñdın

(12) Ümīd etban vaşlıñı lıtf ger meñdin

Ser-geşte güzār estān bul çamañdın

(13) Āvāra boluptur seni Mecnūn elemeñdin

[22a] (1) Bilmes kışı anı vaıanı Kıays güzēr-ğāh

Bes sāyesidür muharrem her kim hem-demdür āh

(2) Kim Kıaysı göristanğā tikildi aña har-ğāh

Né tūşe alıptur né tutup zāhile-i rāh

(3) Āvāra boluptur seni derd elemeñdin

(4) Bir neçe zamān érdi eşi nāle-i efğān

Cānlar tileşip ğuşsa bilen vāle-i hırrān

(5) Bağrıda cerāhat közi giryān özi nālān

²³ Metinde حكر şeklinde yazılıdır.

Né ata ana anı derdige né dermān

(6) Āvāra boluptur seni derd elemin̄din

(7) 'Işk-ı pervāne aldı yüzidin ketti hayā' sı

Cānığa tüşüptür beri 'ālemni belāsı

(8) Qaydın yetedür bilmem anı āb-ı nevāsı

Başıda anı mürğ bayābānnı uyası

(9) Āvāra boluptur seni Mecnūn elemin̄din

(10) 'Ālim dédi 'āşık kişi bir dem turayalmas

Kim qayda barıptur anı muhkem bileyalmas

(11) Takāt kêtürüp alda bir dem turayalmas

Bir ümīdim rāh vişālin bileyalmas

(12) Āvāra boluptur seni Mecnūn derd elemin̄din

(13) Ammā Leylī mu'allimdin bu sözni eşitip zār zār yıglap vāy Mecnūn vāy
Mecnūn dép [22b] (1) bī-ħodluğ rüy barıp yıkılıp yattı.

Ammā Leylīniñ anası bir neçe (2) sā'at ötdi Leylī kéle barmadı āhirü'l-emr
arqasıdın edeb- (3) hāneğa barıp kördi-kim Leylīni başı yerge ve saçları teferruğğa²⁴ (4)
yayılgan bī-ħod bolup bir hālde yatıpdur. Leylīni başını anası (5) tizige alıp ve āb-ı şeş-i
katar közleridin cādı kılıp yüzige qarap bu sözni:

(6) Evvel başda ruḥşat alıp

Kélip aydıñ bu yola ménzeb

(7) Kimdin seni köñlün qalıp

Ḥazān urgen güle ménzeb

(8) Çarḥ-ı felek öñ yormadı

Hıç kimse sırrıñ bilmedi

(9) Eḥadd murādıñ barmadı

Tālān tüşgen eyle ménzeb

(10) Qurbānım qalem qaşınğa közüñd-

-in aqğa[n] yaşıñge

(11) Şarıq bolayun başınğa

Yatma uzun yola ménzeb

(12) Mest mest-āne yatıp sen

Nedin bu hāle yetip sen

²⁴ Metinde تفریق şeklinde yazılıdır.

(13) Öziñdin yaña kėtıp sen

Sözle belām nāle mēñzeb

[23a] (1) Bu dem ıurudı ıayātım

Bilmesün éller uyatım

(2) Ƙalmadı şabr-ı tākātım

Anaı yanar nāre mēñzeb

(3) Ammā Leylīniı anası bu sözni aytıp yığlar érđi nā-gāh(4) Leylī közini açıp kördi-kim anası başını tizige alıp (5) yığlap oturur Leylī anasığa bağıp bu sözni aytur érđi.

(6) Köyme ızııını ħālıđa

Ƙısmet Ƙađđ Ta'āl[ā] éken

(7) Barça mağabbet ehliğa

Bolmağı oşbu ħāl éken

(8) 'Işđ ehliğa zamān zamān

Nāle-i Nūđ eyle fiđān

(9) Uğ felekdedur hemān

Yağşığa kim kemāl éken

(10) Köğ şecerdür köp zībā

Āb nevāsız boldı yā

(11) Ehl-i zamāna siz bile

Ƙılđuđı ol égem éken

(12) Bī-ıaber ehl-i dil firāđ

Dīvāne-i 'ışđ ehli rümh

(13) Ehl-i şeref yalaı ayağ

Kéygeni köhne şāl éken

[23b] (1) Leylī đam cahān bilen

Yok éşi cism cān bilen

(2) Güllerni kör tiken bilen

Āıiri pāy-māl éken

(3) El-đarađ anası Leylīni uyđa alıp bardı.

Ammā Leylī Mecnūnnı (4) 'ışđıdın ħūr ve ħ^vāb ıılmadı keçe gündüz ħūn ħasret (5) yutar érđi. El-ıışsa émdi iki kelıme söz Seyyīd Benī 'Āmirīdin (6) éşitiı kim ve bir kün cezīrelerde ođlımı ezlep yürür (7) érđi. Bir Sayyād Benī 'Āmirī ħalkıdın ata Ebū

Sa‘d dégen (8) şikâr kılıp yürür érdi bir kün güzârı Ebû Qays tağını (9) dâmenindin yürer érdi. Ğâr-ı Ebu Qaysdın bir neçe âh ve nâle-i (10) feryâd birlen bir âdamıñ şadâsı kélür. Nâ-gâh ol ğârke kirip (11) kördi-kim bir âdam yatur kim haber nâlesidin özge maħrem yoğ (12) haber sâyesidin özge hem-demi yoğ tamma‘ın dünyâdın öz- (13) -gen gâh gâh nefsi zâhir bolur Sa‘dî barıp başınız uçında [24a] (1) oturup neçük âdam turur sen dép bu mestiz ona aytur érdi.

(2) Né cânsın eyâ ehl-i beşer âdam hüş

Cândın ‘azîzrak körünürsin işe-i dil-keş

(3) Mest-âne yatıp sen

Mihnetge batıp sen

(4) Āh serviñ nâle-i cânıñ tutaşıpdur

Niçün seni pākîze diliñ boldı müşevveş

(5) Otlug nefsin bar

Aytgın né yatıp sen

(6) Bađrıñ ayırıp ađzıñ kurup halkıñ tola zehr-âb

Qays şanem élgidin açıp bâde-yi bāđış

(7) Qanlı çeker nîk su

‘Aklıñ unutup sen

(8) Hem-tâ fiğân nâle refîkiñ ğamıñ hem-dem

Algıl maña derdi diliñiz kimge ‘aşık

(9) Ey- ‘aşık-ı şeydâ

Mecnûn uyanur sen

(10) ‘Ālem köziñe teñ-mü kılıp sen vaţanıñ ğâr

Cismiñ gūyâ derd başdın ayadıñ bardı âteş

(11) Özdin haberıñ yoğ

‘Ālemdin olup sen

(12) Né kéçti zamândın haberıñ yoğ eşeriñ yoğ

Qan boldı çeker sözlesiñ dîvâne-i vahşi

(13) Né derd saña bu hâl

Quldın kim kêtıp sen

[24b] (1) Sa‘dî siz aħvâlınıza taç kılay-almas

‘Ālem köziñe teñ-mü ki çün dâne-yi haşhâş

(2) Ey ser-dār²⁵-ı 'ālem

Tahtığa yatıp sen

(3) El-ķışsa Sa'dī bu mestiz anı oķup her-çend söz sordı hīç cevāb (4) barmadı.

El-ğaraż ol yerdin güzer kıldı.

Ammā Seyyīd kılıp yorar érdi. (5) Bir kün kördi Seyyīd Benī 'Āmirī bāyın kolıda a'sā bir nemerse ézlep (6) yürür ve anın aldığa bardı selām berip sordı. Ey Seyyīd bāy (7) bul cezirelerde né aytıp ve né ahtarıp yürüp siz dédi.

Ammā Seyyīd (8) Benī 'Āmirī Sa'dīge oğlıdın derd-i 'ilm aytıp yığlar érdi. Sa'dī (9) aydı: Ey Seyyīd bāy men bir kün şayd ézlep yürür érdim. Güzārım Ğār-ı (10) Ebū Ķaysnın üstidin tüşti ol ĝārda bir ādam né andaķ (11) yatıp turur kim zāhirī cahāndın ötgen tammā'ın dünyā özgen- (12) -ge oħşar. Her-çend sözlerim hergiz cevāb bere bilmedi meger sizni (13) oğluñız bulğı dédi.

Ammā Seyyīd Benī 'Āmirī bu sözni éşitip Köh Ebū Habs [25a] (1) Tağı sarı revān boldı. El-ķışsa ol ĝārga barıp nazar kıldı bir ādam (2) ol ĝārga yatur kīm hīç ādam hīç maħlūk ol cāyde maķām kılmas.

(3) Ammā bāde-i bī-ħoddın içip mest bolup ĝāh ĝāh āh tartar ve nāle-i (4) fiğān kılır.

Ammā Seyyīd Benī 'Āmirī barıp başını uçında ol- (5) -turdı ve yüziĝa tefahħuş²⁶ kılıp kördi-kim nūr-ı haşemi Mecnūn turur oğlını (6) yüziĝa térmülüp oğlını ol ħālığa ħarap zār zār yığlar érdi.

(7) Ammā Seyyīd Benī 'Āmirīni közidin Mecnūnnın yüzige bir neçe ħatre (8) yaş tōküldi. Mecnūn aydı kim turur sen eger Leylīdin ħaber bersin (9) gep urgil yok érse narı kétégil dép āh tartıp (10) vāy Leylī vāy Leylī dép yığlar érdi. Seyyīd Benī 'Āmirī (11) men Seyyīd Benī 'Āmirī atañ bolur men seni éşitip kélip men dédi.

(12) Ammā atasını atını éşitip bī-tāķat bolup atasığa (13) ħarap bir söz aytur érdi.

[25b] (1) Hoş kéldiñiz tāc-serim

Men nā-tüvānnı körgeni

(2) Bul derdim yok reh-berim²⁷

Aldımĝa tüşüp yürĝana

(3) Rengimni kör ħālimni sor

²⁵ Metinde سردر şeklinde yazılıdır.

²⁶ Metinde تفحش şeklinde yazılıdır.

²⁷ Metinde رحبريم şeklinde yazılmıştır.

Gögsığa yatıp başımğa dur

(4) Bir dem men aldımğa tur

Қувvet қanı сөзleşgeni

(5) ‘Özr dem saña bisyārdur

Ser-ta-serim efkārdur

(6) Cān-ı ‘azīzim hārdur

Men mübtelānı körgeni

(7) Men hizmetiñe rü-siyāh

Égemge²⁸ tapmay-men penāh

Hālīm tebāh ayıñ h^vāh²⁹ olturgeni [h^vāh] yaturgeni

(8) Mecnūn köyer köygenige

Tutgin қулақ aytgenige

(9) Her bir қadem қoygenige

Yüz yoқ közümüz soratgeni

(10) Ammā Seyyīd Benī ‘Āmirī oğlıdın bu sözlerni eşitip zār (11) yıǵlap bir libāsını égnige salıp ‘avratlarını yaptılar. (12) El-ğaraz oğlın uyǵa alıp kélđi bir neçe pend naşıhat (13) berip bu sözlerni aytur érdiler.

[26a] (1) Munça belālarnı çekme yār üçün

Bī-vefādur Leylī belām aldanma

(2) Él uzatma yārdı yanar yār üçün

Bī-vefādur Leylī belām aldanma

(3) Ol mihrin köñlün içre cāy aytar

Murādınız bermek üçün rāy aytar

(4) Āhir eşiñ feryād ilen vāy aytar

Algın balım pendim meni belām aldanma

(5) Hāsret çekip қan yıǵламақ mendedür

Cefā çekip rāhat көrmek қandedür

(6) Él hālkdın ta‘ne çekmek mendedür

Mendin keçip көrer közüm aldanma

(7) Қurbān bolar feryādıña derdiñe

‘Ömr dem ota hīç түşmedim yādıña

²⁸ Metinde ايكنم كا şeklinde yazılmıştır.

²⁹ Metinde خاه şeklinde yazılmıştır.

(8) Bī-vefānı alma köñül şādıña

Servi nāzım séver kızum aldanma

(9) Kıız oğlanı sözün alğan yaşı tolur

Efsānesi él içinde haşır bolur

(10) Bī-vefānı köñli kıattıg taş bolur

Şunkar kıuşum lâçīn bāzım aldanma

(11) Bir neçeni köñli yazuğ hoş bolur

Bir neçeni köñli güyā kışı bolur

(12) Köñül dégen uçup kıonar kıuş bolur

Kıışı étmegin faşl-ı yazım aldanma

(13) Atañ aytur kıaytgın belām rāhıñdın

Yüz ögürme atañ anañ éliñdın

[26b] (1) Körer közüm du ‘ā’ algın atañdın

Algın sözüüm tutgın yüzüm aldanma

(2) Amma Mecnūn atasıdın bu sözni éşitip zār zār yıglap aytur (3) érđi-kim ey müslim vāy Ka‘bem seni hāk-ı der-gehiñ men secde-i maşşūdum (4) turur men bu hālımğa köp murahhim ahtarıp yürme. Né çāra (5) kılayın kı maña ezelde kısmet şul bolğan bolsa dép (6) atasığa kırap bul müstehz[ī] adnı oğur érđi.

(7) Ey kıble-gāhım hükm-i hudavend-i Çındür

Öz aldığa yol başlamağay her kime kıındur

(8) Kısmetge rızā’ bar

Körsetmese cebbār

(9) Né çāra kılay bahtı kıara tālī’ı kam men

Bī-hude démeñ dīvāne-i bī-‘aql hındür

(10) Devrān meni tepgen

Ser-ta-seri efkār

(11) Tenhā men émes miñnet ğam hastesi bolgen

Her yerde séver kıulları āfetğa kıarındur

(12) Köptür yüregi kıan

Hem bağırdadır hār

(13) Ger yetse kıolum çarh-ı felek atını tutsam

Muhtāc ola bilmes kışi an[ı] étse né indür

(14) Eylemes köñlüm

Ey ata zārım

[27a] (1) Cānı ‘azīzim āteş-i ‘ışk içre yanadur

Könlümde meni çoḡ ġam ġuşşa çekindür

(2) Ḥ^vāh³⁰ hoş ḥ^vāher nā-ḥoş

Men böyle bolup zār

(3) Mecnūn sanım kişi men él ağzığa tüşgen

Öz hālīma koy ka‘bem atam köñlümüz tīndür

(4) Kesbimiz feryād

Men ġamge siz urar

(5) El-kışşa Seyyīd Benī ‘Āmirī aydı yana bir yanga ulaķıp kėtmesün dép (6) ayaġıge bend zincir salıp koydı ve bir neçe kündin soñ kün kün- (7) -din ‘ışkı zor kılıp bend pāynı zincirlerimiz pāre pāre kılıp (8) bir keçe vāy Leylī vāy Leylī dép çarḥ urur. Rūy bī-cānib ḥaber yere (9) kılıp Necd Taġıga çıkıp Leylīni ḥaymesige baķıp bir neçe ġazalladı (10) āb-dār ve ‘āşık-āne aytıp yıġlar érdi ve anı aytgen ġazal- (11) -larının ḥalāyık yazıp alıp yād kılur érdiler. Mecnūn (12) Necd Taġıga tursun. Émdi iki kelīme söz Leylīdin eşitiñ kim (13) Leylīġa Mecnūnnı ‘ışkı andaġ zora kıldı kim ulaķıp üyidin [27b] (1) çıkıp kéter érdi anası ḳolıdın uşlap uyġa kirgüzür (2) érdi.

Ammā Leylī anasıġa zār zār yıġlap bu sözni aytur érdi.

(3) Sözüm algıl mihr-bānım cān anam

‘Azīz başım men yārdın gizleme

(4) Yutadur men ḥasret çekip ḳan anam

Ḳoy kéteyin ḳaytıp ézim ézleme

(5) Bülbül uçtı gül şāḥa ser boşadı

Otluġ āhdın ḳatı taşlar yumşadı

(6) Cudālıġdın cism-i cānım cūşladı

Mundın artuķ yürek baġrım turlama

(7) Ḳoygin ana yārım ézlep barayın

Yār camālın ḳayta ḳayta köreyin

(8) Atam bilse özüm cevāb arayın

Yaḳmas sözni ana maña sözleme

(9) Şabr eylesem su-dék érip aḳmışım

Yār yoluġa künde miñ yol baḳmışım

³⁰ Metinde خواه şeklinde yazılmıştır.

(10) Merd-i meydān ‘ışk yolına çıkmışım

Tiriklikdin émdi men közleme

(11) Leylī feryād eylep bağırī ézilür

Qalem kaşı kara közi süzilür

(12) Ot tutaşp üstüh^vānı ézilür

Hicrān otı él bersen tizleme

(13) El-kışşa Leylīni bu sözlermiz anası éşitip ey cān māder **[28a]** (1) atañ maña tehdīd³¹ berdi-kim Leylīni taşkarığa çıkağānı qoyma.

(2) Ammā atañ éşitip urup yarıp üydegi sözimiz taşka- (3) -rığa çıkmasun ey cān balım seni Seyyīd Benī ‘Āmirīni oğlı birlen (4) halk melāmet kılip tururlar.

Ammā ‘Arab kabīlesinde nāmūs- (5) -nıñ köptür dédi. El-kışşa Leylī Mecnūnnıñ ‘ışkıdın (6) andağ boldı-kim hūr ve h^vāb kılmay güyā bir post-ı üstüh^vān (7) boldı. El-ğarağ bu şıfatda belāğatge yetti melāhat hūblarını (8) nīgū-hū[y]ları ve leṭāfet bostānını şehen-şeh ve tamām (9) ma‘şūklarını ser defteri boldı ve hūrşīd-ı māhdın mīrās (10) ala başladı.

Ammā ve ters-gāh-ı raqīblerdin ve anasını qor- (11) -kūncıdın keçeler uyqu kılmay Mecnūnnı ḥasb-ı ḥālidin (12) aytıp yığlar érđi.

Ammā bir teng vaḳti Leylīni yüzidin bir şimāl (13) ister érđi. Leylī ‘arz ḥālini şimālğa aytıp Mecnūnga yibergeni bolurur.

[28b] (1) Ey-bād-ı şabā ‘arım ol yārıma yétgürgin

Çöllerde vaṭan kılgan efkārıma yétgürgin

(2) Bağırī tola qan köñül āzārıma yétgürgin

Sevdāsı gamım bar seng-i bāzārıma yétgürgin

(3) Zīnhār selāmımnı gül yārıma yétgürgin

(4) Hūn-āb-ı cigerimdın naqş eyleyüben defter

Şāyed ki oqup körgey Mecnūnnı dilī aḳter

(5) ‘Işk ehliğa tüşgey yok Mecnūn gibi bir hūb-ter

Ruhsārıma qan aḳtı kördüñ közümüz ebter

(6) Zīnhār bilemem né gül yārıma yétgürgin

(7) Kélsün bu taraflarge yüz qaralığın bolsun

Ser-keşliğın taşlap āvāralığın bolsun

(8) Vaḳşī-yi bayābānğa gam ḥāralığın bolsun

³¹ Metinde تحتيت şeklinde yazılıdır.

Derdimğa devā' kılsun bī-çāralıgın bolsun
(9) Zīnhār bilemem né gül yārıma yétgürgin
(10) Men munda elem birlen bağrım ézilip kıaldım
Bir şüret dīdār dék dermānı kėtıp kıaldım
(11) Cānanedın ayrıldım hāletge yétip kıaldım
Cān halkıma yétipdur ölmeye yétip kıaldım
(12) Zīnhār kelāmımnı gül yārıma yétgürgin
(13) Hūn-āba-ı ğam kıoydı sākī tola cānımğa
Salgın sen kıulağıñız zīnhār kelāmımğa
[29a] (1) Mecnūnnı dil efkārım kélse bu maķāmımğa

Miñ merte bolay kıurbān ol yār hırāmımğa

(2) Zīnhār selāmımnı ol yārıma yétgürgin

(3) Ammā Leylī seher çakında şimālğa bu sözni aytıp yığlar érdiler. Bu sözlerni
(4) éşitip Leylīga Mecnūnnı 'ışķ āteşi yüz çend ziyāde bolup bir neçe ğazal- (5) -ları
'āşık-āne aytur érdi ve anı aytgen sözleridin hālāyık yazıp alıp (6) yād kıılır érdiler. El-
ğaraż Leylī keçe ve kündüz Mecnūnnı derdidin (7) hūr ve h'āb kıılmay rencürler-dék bir
post-ı üstüh^vān boldı. Bir kün (8) anası Leylīni atasıdın cevāb alıp aydı-ki ey Leylī cān
faşl-ı bahār bolup-turur (9) gül lāleler açılıp sebzeler hurrem bolup-turur bir neçe yār
dü-gāneleriñ (10) birlen seyr-i çahār-bāğge bargın şāyed rencürluğuñ tesķīn bolğay (11)
dédi. El-ğaraż Leylī bir neçe dü-gāneleri birlen çahār-bāğge bardı.

Ammā (12) Leylīni atası bir hūb naħl-istān binā' kıılıp érdi.

Ammā Leylī dü-gāneleri birlen (13) ol çahār-bāğge kirip temāşā kııldı kim her
tarzı güller birbirige çırmayıp [29b] (1) açılıp çile berürler şāhasındagi cānavarlar cüft
cüfti (2) birlen hānīş kıılırlar.

Ammā ol bülbüllerni kōrdi-kim güllerniñ (3) şāhasında tınmay hānīş kıılırlar
Leylī ol bülbülğa baķıp (4) bu sözni aytur érdiler.

(5) Bülbül nedür munça āh [u] feryādıñ

Né yığlar sen gül firākı bolmasa

(6) Güldin āyrah émes seni nihādıñ

Né yığlar sen gül firākı bolmasa

(7) Pervāniñ yok seni sağ sol bilen

Hafta kün yana ay yıl bilen

(8) Olturuşuñ seni dāim gül bilen

Né yığlar sen gül firākı bolmasa

(9) Mende turur Mecnūn yārni firāğı

Qurup-turur yār dēp cismim belāğı

(10) Ayağıñ astında gülni yafrağı

Né yığlar sen yār firāğı bolmasa

(11) Feryād émes faşl-ı hazān émesdür

Vişāl künün rüz-ı hicrān émesdür

(12) Gül camālı sendin nihān émesdür

Né yığlar sen yār firāğı bolmasa

(13) Men yığlar men közdin kanlı yaşın töküp

Şabr aytar men gögsüm üzre taş koyup

[30a] (1) Sen yatar sen gül üstine baş koyup

Né yığlar sen yār firāğı bolmasa

(2) Haddiñ yoqtur men-dék köyüp yatmage

Āyrahlıgın firākıñı çekmege

(3) Qanatıñ bar seni uçup qonmage

Né yığlar sen yār firāğı bolmasa

(4) Muşt pür men cismim cānım éritme

Köp yıglama gül-dék³² özün harıtma

(5) Leylī aytur ciger bağıñı éritme

Né yığlar sen gül firāğı bolmasa

(6) Ammā Leylī bul sözni aytıp bul çamandın özge çamanğa qadem koyup (7)

köz yaşı birlen çamanıstān gülleriğa süsetip zülf táb-dārını benefşe- (8) -ler-dék táb berip seyr kıllur érdi ve nāfe-yi goncadın bāc taleb kıllıp (9) ve mülk çamandın harāc alur érdi ve her bostānğa yetüşse (10) nesīmi birlen gülleri açılıp çile berür érdi ve her güller birbir- (11) -idin reşk étip Leylīmiz alsun dēp qadd qāmetlerin ister érd- (12) -iler ve sebzeler ayağıımız astığa pāy-māl bolmağ üçün ve yana (13) berglerimiz üstümge qadem koysun dēp birbiridin reşk etip [30b] (1) berglerin yazar érdiler.

Ammā Leylī bu şıfatda yorar érdi (2) müdde'āsı bul érdü-kim yanındagi kızlar uzak barsalar (3) halā' da Mecnūnnıñ hasb-ı hālidin aytıp yıgılsa ve lam-mā bir reh- (4) güzeri Leylīni kızlar birlen seyr kıllıp yürgenin körüp (5) bu müstehz[ī] adnı aytur érdiler.

³² Metinde كنديب şeklinde yazılıdır.

(6) Şimşād ƙaddıñ ƙarafa gül-istāngā tüşüpdür

Güyā kim közüm cennet rızvāngā tüşüpdür

(7) Ey Leylī ra ‘nā

Ey ƙāmeti zībā

(8) Mecnūn-ı belā-keş eleminde siteminde

Nāz-dék bedeni hār-ı muğaylāngā tüşüpdür

(9) Bağrıgā urup taş

Āvāra-i şahrā

(10) Leylīde hemme nāz u edā’ luğf-ı leğāfet

Āhū-ı berre kim sebze-yi reyhāngā tüşüpdür

(11) Rızvāndagi hūrlar

Körgengā temāşā

(12) Mecnūn başıgā pūşī uçup ona³³ ƙonadur

Né vehmī anı cismindeki cāngā tüşüpdür

(13) Ƙuşlar uyasıdın

Ağzıdadur Leylā

[31a] (1) Leylī ayağın süsen-i sünbül öpeyin dép

Mihr-i Mūsā Yūsuf-i Ken ‘āngā tüşüptür

(2) Başın yere urdı

Güyā ki Zelīhā

(3) Dağ-ı dil Mecnūngā muğkem çıdaya’lmas

Zevki anı vahşī-yi bayabanğā tüşüptür

(4) Paşānesi ƙatıg

Hem bī-ser ü bī-pā

(5) Bir reh-güzer yād eyleyüben oşbu ğazalını

Yahşı ğazalı yahşı ğazal-h^vāngā tüşüptür

(6) Mecnūn oğuyvirdi

Pür-ğam dili derya

(7) Ammā bul reh-güzer Mecnūnnıñ ƙaşıdın Necd Tağıdın Mecnūnnıñ aytgen

‘āşık-āne (8) sözleridin yād alıp kélür érdi. Leylī Mecnūnnıñ atın eşitip (9) seyr-i çahār-bāğıdın kécip zār zār yığlap üyge kélđi. Anası aydı: (10) Ey Leylī cān seyr-i

³³ Metinde اوئى şeklinde yazılıdır.

çahâr-bâğdın dil-şâdlik tapmadıñ mu dédi? Leylî (11) der-hâl anasığa qarap bu sözlerni aytgenini beyânı bu turur.

(12) Bâğ seyriğe bardım dil-şâd olay-dép

Dağ-ı derdim kayta boldı ziyâde

(13) Yüzüm açtım gülge hicrân salay-dép

Kayta bülbül bilen tüştüm fiğâne

[31b] (1) Kün-kündin art[a]dur âh-ı feryâdım

Hicrân otı yaqtı örtep yüregim

(2) Bâğ seyride yetmes ârzu ârmânım

Meger émdi öler boldum cefâda

(3) Bülbül kuşu gül-zârıda zârı bar

Köñül séver köz aldıda yârı bar

(4) Yüregimde bu hicrânı dağı bar

Kün körer men bilmem neçük dünyâda

(5) Bâğge bardım bardur gülni vefâsı

Başdın aştı Mecnûn yârını sevdâsı

(6) Cânım aldı her bir kuşını nevâsı

Çîn ‘âşıklar d[â]im derd belâda

(7) Hicr otıdın gül-dék yüzüm sargardı

‘İşkıñ otı meni cândın tolgurdı

(8) Leylî aytur nergislerim qarardı

Şîrîn déyin qaldım dâim feryâda

(9) Ammâ Leylî anasığa bu sözlerni aytıp haymesığa kirip zâr zâr yığlar (10)

érdi.

Ammâ kün-kündin ‘ışkı ziyâde boldı keçe kündüz belki ‘ale’-d-devâm (11) Mecnûnnı firâkıında oturup yığlar érdi. Émdi iki kelîme söz (12) Mecnûndın éşitiñ kim Mecnûn Köh-ı Necdniñ dâmeninde érdi (13) ve çöllerni kumlarını başığa savrup dest-i hasret birlen başığa **[32a]** (1) urup qarş urup ve perre-yi bayâbânga çarh urup yığlar érdi. (2) El-kışsa ol zamânda bir Nevfîl dégen bir pād-şâh bar érdi ziyâde (3) şâhib-‘adâlet érdi ve tã‘at pezîr³⁴ ve fuqarâ’-perver ve dervîş- (4) -navâz ve şâhib-şecâ‘at şîr pād-şâh pehlevân sert ve leşker- (5) şiken ve mihr ğazal ve ğazab şîr pād-şâh érdi. Ol cezîrelerde (6) şikâr kılıp yürür érdi. Nâ-gâh közi tüşti kim bir âdam çöller- (7) -ni

³⁴ Metinde بزرگوار şeklinde yazılıdır.

tofrağını başığa bir bād berip feryād fiğān kılıp yürür érdi (8) ve anı bu hāletde körüp hizmet-kārlarığa aydı: Bul neçük ādam turur (9) muña neçük cevır³⁵ ve sitem ötüp-türür kim bu nev'ide yığlap turuptur (10) dédi anda alarnı içinde Zeyd dégen bir kiři bar érdi. Mecnūnnı (11) ħasb-ı ħālidin ħaber-dār érdi.

Ammā Zeyd Nevfılge qarap bu sözni aytur érdi.

(12) Ey řāh-ı cahān 'āřık Mecnūn řunı dérler

řūrıde-yi deryā dil-i pūr-ĥūn řunı dérler

(13) Mağz-ı cigerin ġuřřā-yı ġam birlen éritgen

Rāĥatge kim miĥnet efzūn řunı dérler

[32b] (1) Hem ũlfet-i ħuřdur ki hem řoĥbet-ı vaĥřı

Kōñlide elem-i ħarmen-i maĥzūn řunı dérler

(2) Dıvāne 'Arab mũlkide bir şurfe ġazal-h'ān

Mest-āne-yi pervāne-yi 'āřık şunı dérler

(3) Her kũnde urar Leylī ũçũn ġōġsıġa miñ tāř

Ģarĥb-zede-yi seng feleĥmāñ şunı dérler

(4) Bı-hũde dil-i zaĥm teber cismiġa urġan

Öz şanı bilen cāmesi ġũl-ġũn şunı dérler

(5) Zeyd aydı: Cahānda řammā'ın éldin ũzüptũr

Bı-şabr [u] laĥd zinde-yi merdũm şunı dérler

³⁵ Metinde ڭ şeklinde yazılıdır.

4. DİZİN

Sıra: a b c ç d e é f g h ı i j k l m n ŋ o ö
p r s ş t u ü v y z

A

- āb** Far. Su.
ā. 23a/10
ā.-ı nevē 22a/08
ā.-ı şeş-i kıtar 22b/05
[=3]
āb-dār Far. Zarif, güzel.
ā. ve 'aşıq-āne 20a/10, 27a/10
[=2]
'aceb Ar. Acaba, hayret.
'a. 2b/04
[=1]
'Acem Ar. Arap olmayan, Araptan
gayri kavim.
'A. 5a/03
[=1]
aç Tok olmayan.
a. érmiş 14b/08
[=1]
aç- Açmak.
a.-ıp 6a/02, 7b/10, 23a/04, 24a/06
a.-ma 9b/10
a.-san 3a/01
a.-tı 7b/05, 7b/13
a.-tım 31a/13
[=9]
açıl- Açılmak.
a.-ıp 29a/09, 29b/01, 30a/10
a.-mış 9b/13
[=4]
ad İsim.
a.+ı bol- 17b/13
a.+nı 26b/06, 30b/05
[=3]
ādām Ar. İnsan, kişi.
ā. 20b/05, 20b/10, 23b/11, 24a/01,
24a/02, 24b/10, 25a/01, 32a/06,
32a/08
ā. (hiç ādam) 25a/02

- ā.+ıı (ādāmıı şadası)** 23b/10
[=11]
adaş- Yolu kaybetmek, sapmak,
şasırmak.
a.-ıp 21b/07
[=1]
yollar adaş- 21b/07
[=1]
'adāvet Ar. Düşmanlık.
'a.+ler kııl- 8a/03
[=1]
āfet Ar. 1.Büyük felaket.
ā. 11b/04
ā.+i 12a/07
2. İnsanın aklını başından alacak
kadar güzel.
ā.+ğa 26b/11
[=3]
āfet-zede Ar. Musibet görmüş, belaya
uğramış.
ā. bol- 7b/06
[=1]
āf-tāb Far. Güneş.
ā. 9b/07
ā. (misāl-i āf-tāb) 9b/04
ā.-ı cahān-āra 2a/12
[=3]
'afv Ar. Suçunu bağışlama.
'a. eyle- 18b/13
[=1]
āğaz Far. Başlama, başlangıç.
ā. kııl- 3b/06
[=1]
ağız Hayvan ve insanda yüzün ön
kısımında yer alan, yemeye,
içmeye, nefes alıp vermeye, ses
çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve
sindirim borusunun giriş deliği
olan boşluk.
a.+dadur (ağzıdadur) 13b/03
a.+ı (ağzı) 6a/02
a.+ıdadur (ağzıdadur) 30b/13
a.+ığa (ağzığa) 27a/03
a.+ıge (ağzıge) 7a/06
a.+ını (ağzını) 7b/13
a.+ııı (ağzııı) 24a/06
[=7]

- aġu** Zehir.
a. bol- 17b/12
 [=1]
- āh** Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre acıma, pişmanlık, özlem, ümitsizlik vb. duygular anlatan söz.
ā. 7b/10, 12a/03, 16a/13, 16b/05, 21b/05, 22a/01, 23b/09, 24a/04, 29b/05
ā.-ı feryād 31b/01
ā.-ı şahr Acı veren ah. 16b/10
ā.-ı serd 7a/09
ā. tart- Ah çekmek. 25a/03, 25a/09
ā. u nedāmet 16a/07
ā. vāh 18a/01
 [=16]
- āhbār** Ar. Hikâyeler, geçmiş olaylar.
a. u nākılān 1b/02
 [=1]
- ‘ahd** Ar. Yemin, and.
‘a.-ı āman 12b/11
‘a.+ın 27b/05
 [=2]
- āhen** Ar. Demir.
ā. (emsel-i āhen) 4a/08
 [=1]
- āhīr** Ar. Nihâyet, son, son olarak.
ā. 10b/08, 26a/04
ā.+i 23b/02
 [=2]
- āhīrū’l-emr** Ar. En nihâyet, sonunda.
ā. 22b/02
 [=1]
- aḥsen** Ar. Pek güzel.
a. 15a/05
 [=1]
- aḥtar-** Aramak, araştırmak.
a.-ıp 4a/05, 24b/07, 26b/04
 [=3]
- aḥter** Far. Yıldız.
a. 28b/04
 [=1]
- āhū** Far. mec. Güzellerin gözü.
ā. 5a/03
ā.-ı berre 30b/10
 [=2]
- aḥvāl** Ar. Hâller, durumlar.
a. (Mecnūn-ı aṣūfte-yi aḥvāl-ı bī-çāra) 13b/8
a.+ını (Mecnūnnı aḥvālı) 11a/03
a.+ıdın (Kaṣsnıḡ aḥvālı) 12b/02
a.+ım 21b/02
a.+ını 12a/12, 16a/10, 18a/05
a.+ıḡa 24b/01
a.+mı 21b/09
 [=9]
- aḡ** Beyaz, ak.
a. 6a/05
 [=1]
- aḡ-** Akmak.
a.-ar 6a/03
a.-ġan 22b/10
a.-ıp 14a/13
a.-mıṣım 27b/09
a.-sun 4a/02
a.-tı 28b/05
a.-tım 4a/08
 [=7]
- ‘aḡıl** Bk. ‘aḡl
‘ā. 16a/02
 [=1]
- aḡız-** Akıtmak.
a.-ıp 15b/03
 [=1]
- ‘aḡl** Ar. Akıl, us.
‘a. 13b/04
‘a.+dın 7b/08
‘a.+ım (‘aḡlım) 19b/01
‘a.+ıḡ (‘aḡlıḡ) 24a/07
 [=4]
- aḡrabā’** Akraba, yakınlar.
a.+larım 16b/02
a.+sını 13b/07
 [=2]
- āl** Ar. Hile.
ā.+ları 6a/12
 [=1]
- al-** Almak.
a.-a başladı 28a/10
a.-dı 22a/07, 31b/06
a.-dılar 5b/02, 6a/07
a.-ġa 6a/01
a.-ġan 21b/01
a.-gan 26a/09
a.-ġıl 8b/02, 24a/08, 27b/03

- a.-gin** 16a/06, 26a/04, 26b/01, 26b/01
- a.-ip** 2a/10, 2a/12, 3a/09, 5b/12, 8a/13, 18a/09, 18a/12, 20b/02, 20b/09, 20b/11, 20b/13, 21a/10, 22b/05, 22b/06, 23a/04, 23b/03, 25b/12, 27a/11, 29a/05, 29a/08, 31a/08
- a.-iptur** 22a/02
- a.-ma** 26a/08
- a.-madı** 15a/01
- a.-magen** 14a/09
- a.-mağunça** 4b/05
- a.-mekde** 5a/02
- a.-masun** 19a/12
- a.-sun** 30a/11
- a.-ur** 6a/12
- a.-ur érđi** 30a/09
- [=46]
- bağrığa al-** 2a/11
- cān al-** 31b/06
- cevāb al-** 29a/08
- du‘ā al-** 26b/01
- ħarac al-** 30a/09
- ‘ilāc al-** 19a/12
- ķoliğa al-** 2a/12, 8a/13
- kōjül al-** 5a/02, 6a/12, 21b/01
- naşīhat al-** 14a/09
- pend naşīhat al-** 16a/06
- ruhşat al-** 22b/06
- söz al-** 26a/09, 27b/03
- tizige al-** 22b/05, 23a/04
- tüşe al-** 22a/02
- uyğa al-** 23b/03, 25b/12
- yād al-** 8b/02, 31a/08
- [=23]
- ‘alāmet** Ar. İzler, nişanlar.
- ‘a. bol-** 16a/06
- [=1]
- ald** Ön.
- a.+ıda** 6b/05, 22a/11, 31b/03
- a.+ığa** 24b/06, 26b/07
- a.+ılarığa** 13b/11
- a.+ımğa** 25b/02, 25b/04
- [=8]
- aldan-** Aldanmak.
- a.-ma** 26a/01, 26a/02, 26a/04, 26a/06, 26a/08, 26a/10, 26a/12, 26b/01
- [=8]
- aldur-** Aldırmak.
- a.-gen** 13a/04
- a.-mekiņ** 19a/02
- [=2]
- ‘ale’ d-devām** Ar. Boyuna, sürekli olarak.
- ‘a.** 31b/10
- [=1]
- ‘ālem** Ar. Dünya, cihan.
- ‘ā.** 24a/10, 24b/01
- ‘ā. (ser-dār-ı ‘ālem)** 24b/02
- ‘ā.+din** 24a/11
- ‘ā.+ğa** 5a/03
- ‘ā.+ğa (ħalk-ı ‘ālem)** 7b/07
- ‘ā.+ni** 2a/13
- ‘ā.+ni (ħalk-ı ‘ālem)** 4a/12
- ‘ā.+ni belāsı** 22a/07
- [=9]
- ‘ālī** Ar. Yüce, ulu.
- ‘ā. kıl-** 13b/12
- [=1]
- ‘ālim** Ar. Çok okumuş, bilgin.
- ‘ā.** 22a/10
- [=1]
- Allah** Ar. Allah, Tanrı.
- A.** 2b/08
- [=1]
- āman** Ar. Bağışlama.
- ā. (‘ahd-ı āman kıl-)** 12b/11
- [=1]
- āmār** Far. İnceleme.
- ā. uyān** 1b/02
- [=1]
- ‘amīd** Ar. Aşk hastası.
- ‘a.+in** 15b/01
- [=1]
- ‘Āmir** Amir kabilesi, mamur eden.
- ‘A. (Benī ‘Āmir)** 3a/02
- [=1]
- ‘Āmirī** Seba neslinden olan Arap kabilelerinden biri.
- ‘A. (Benī ‘Āmirī)** 1b/05
- ‘A. (Seyyād Benī ‘Āmirī)** 23b/07
- ‘A. (Seyyīd Benī ‘Āmirī)** 1b/06, 2a/11, 2b/01, 3a/04, 12a/13, 14a/05, 14b/06, 14b/10, 15b/09, 16a/10, 19a/08, 20a/01, 20a/05, 20a/06, 20b/13, 24b/05, 24b/08,

- 24b/13, 25a/04, 25a/10, 25a/11,
25b/10, 27a/05
- ‘**A. (Seyyid İbn ‘Āmirī)** 12b/06
- ‘**A.+din (Seyyid Benī ‘Āmirī)**
23b/05
- ‘**A.+ğa (Seyyid Benī ‘Āmirī)** 2a/05,
4b/10, 18a/11
- ‘**A.+ge (Seyyid Benī ‘Āmirī)**
12b/04, 15b/07, 20b/10
- ‘**A.+ni (Benī ‘Āmirī)** 13b/09
- ‘**A.+ni (Seyyid Benī ‘Āmirī)** 8b/06,
8b/09, 15b/06, 18a/08, 25a/07,
28a/03
- [=40]
- ammā** Ar. Ama.
- a.** 1b/06, 1b/07, 1b/09, 2a/04, 2a/07,
2a/09, 2b/01, 3a/04, 3a/07, 3a/08,
3a/10, 4b/07, 4b/10, 4b/12, 5a/05,
5a/11, 5b/04, 6a/08, 7a/04, 7a/06,
7a/07, 8a/02, 8a/08, 8b/11, 9a/02,
10b/09, 10b/12, 11a/08, 11b/12,
12a/05, 12a/08, 12b/04, 13b/06,
14a/05, 15a/02, 15b/06, 16a/12,
17b/06, 18a/04, 18a/11, 19a/04,
19a/09, 19b/13, 20a/07, 20a/12,
20b/04, 21b/08, 22a/13, 22b/01,
23a/03, 23b/03, 24b/04, 24b/07,
24b/13, 25a/03, 25a/04, 25a/07,
25a/12, 25b/10, 26b/02, 27b/02,
28a/02, 28a/04, 28a/10, 28a/12,
29a/03, 29a/11, 29a/12, 29b/02,
30a/06, 30b/01, 31a/07, 31b/09,
31b/10, 32a/11
- [=75]
- ān** Far. Güzellik cazibesi, alım.
- ā.** 3a/03
- [=1]
- ana** Anne, çocuk doğurmuş olan kadın.
- a.** 8b/02, 8b/11, 9a/08, 10b/06,
22a/05, 27b/07, 27b/08
- a.+dın** 12b/09
- a.+m** 10a/12, 27b/03, 27b/04
- a.+mız** 21a/04
- a.+η** 23a/02, 26a/13
- a.+ηdın** 10b/02
- a.+sı** 3a/09, 3b/03, 4b/07, 5b/09,
6a/08, 7a/10, 8a/02, 8b/01, 8b/05,
8b/08, 8b/12, 9a/03, 9a/04, 9a/10,
9b/03, 9b/09, 10a/02, 10a/08,
- 10b/01, 10b/07, 12b/04, 21a/03,
21a/06, 22b/01, 22b/04, 23a/03,
23a/04, 23b/03, 27b/01, 27b/13,
29a/08, 31a/09
- a.+sığa** 5b/12, 7a/12, 12b/01, 23a/05,
27b/02, 31a/11, 31b/09
- a.+sını** 21a/08, 28a/10
- [=56]
- ança** O kadar, o kadar çok.
- a.** 16b/07, 16b/08, 17a/01, 17a/06,
17a/11, 17b/05
- [=6]
- añla-** Anlamak.
- a.-p** 7a/02
- [=1]
- ‘**ār** Ar. Utanma.
- ‘**ā. bol-** 10a/12
- ‘**ā. kııl-** 16b/02, 20b/04
- [=3]
- ara** İki şeyin arasında olan.
- a.+dın** 7a/04
- a.+sında** 5a/06, 21a/12
- [=3]
- ara-** Aramak.
- a.-yın** 27b/08
- [=1]
- ‘**Arab** Ar. Kavim adı.
- ‘**A. (māh-ı ‘Arab)** 5a/02
- ‘**A.+da (ehl-i ‘Arab)** 10a/09, 10a/12
- ‘**A.+dın (ķabile-i ‘Arab)** 4b/11
- ‘**A.+ge (ķabile-i ‘Arab)** 20a/08
- ‘**A. ħalkı** 7a/06
- ‘**A. ħalkını** 7a/07
- ‘**A. ķabilesi** 1b/04, 3a/07, 28a/04
- ‘**A. mülki** 32b/02
- [=11]
- ārām** Durma, dinlenme.
- ā.** 7b/02, 7b/02, 9a/06
- ā.-ı cān** Sevilen güzel. 14a/12
- [=4]
- arķa** Arka.
- a.+sıdın** 22b/02
- [=1]
- ārmān** Ar. Hasret.
- ā.** 14a/07, 15b/11
- ā.+ım** 31b/02
- [=3]
- art-** Artmak.
- a.-adur** 31b/01

- a.-ar** 18a/01
[=2]
artuḡ Artık, fazla.
a. 27b/06
[=1]
ʿarḡ Ar. Sunma, bildirme.
ʿa. 28a/13
ʿa.-ı hāl 11a/09
ʿa.+ım 9a/08, 12b/06, 28b/01
ʿa.+ımdın 21b/01
ʿa.+ın 18a/02
ʿa.+ıḡ 19a/01
[=8]
ārzū Far. İstek, heves.
ā. 14a/07, 15b/11, 31b/02
ā.+sı 2a/10
[=4]
a ʿšā Ar. Değnek, sopa.
a ʿ. 24b/05
a ʿ.-yı nā-tüvān 20b/13
[=2]
āšār Ar. Eserler.
ā. ve bündād 1b/02
[=1]
āsiyā Far. Nehir.
ā. bol- 4a/03
[=1]
aşlā Ar. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde.
a. 21b/04
[=1]
āsmān Far. Gök, sema.
a. 9a/09
[=1]
ast Alt.
a.+ı 5a/12
a.+ıḡa 30a/12
a.+ımda 2b/11
a.+ımda (ayağın astı) 29b/10
[=4]
aş- Aşmak.
a.-gen 13b/04
a.-ıp 4a/11
a.-tı 31b/05
[=3]
ʿaşıḡ Ar. Birine, bir şeye tutkun.
ʿā. 22a/10, 24a/08, 28a/08, 32a/12
ʿā. (mest-āne-yi pervāne-yi ʿaşıḡ)
32b/02
ʿā. bol- 3a/11, 8b/09
ʿā.-ı şeydā 24a/09
ʿā.-ı zār 21b/06
ʿā.+ım 6b/03
ʿā.+larḡa 17b/10
ʿā.+ları 21b/02
ʿā.+larını 13a/03
ʿā.+lık 8b/11
ʿā.+nı 18b/06
[=15]
ʿaşıḡ-āne Ar. Âşıkça, aşık olana yaraşır yolda.
ʿā. 20b/03, 29a/05, 31a/07
ʿā. (āb-dār ve ʿaşıḡ-āne) 20a/10, 27a/10
[=5]
aşḡārā Far. Belli, açık, meydanda.
a. bol- 7a/06
[=1]
āšnā Far. Bildik, tanıdık.
ā. tégür- 11b/03
[=1]
āşüfte Far. Çıldırircasına seven, bu yüzden perişan bir hâlde ve baştan çıkmış deli gibi olan.
ā. 9b/11, 15a/04, 21b/02
ā. (Mecnūn-ı aşüfte-yi aḡvāl-ı bī-çāra) 13b/8
[=4]
at I Ad, isim.
a.+ı 12b/08
a.+ım 4b/02, 9b/01, 11b/10
a.+ımı 7b/13
a.+ın 31a/08
a.+ını 2a/09, 25a/12
a.+ıḡ 9a/01, 9a/11
[=13]
at II Hayvan.
a. 26b/13
at- Atmak.
a.-ıp 30a/13
[=1]
ata Baba, cet.
a. 4b/07, 22a/05, 23b/07, 26b/14
a.+m 27a/03, 27b/08
a.+ḡ 8a/03, 8a/04, 21a/09, 25a/11, 26a/13, 28a/01, 28a/02
a.+ḡdın 26b/01
a.+sı 8a/03, 14b/04, 14b/06, 14b/13, 18a/04, 19a/05, 20b/04, 29a/12

- a.+sı (Leylîni atası)** 7a/06, 20b/07
a.+sıdın 16a/08, 18b/05, 19a/09, 26b/02, 29a/08
a.+sığa 13b/09, 14a/05, 25a/12, 26b/06
a.+sını 8a/10, 12a/10, 25a/12
 [=36]
 ‘**aṭā**’ Ar. Bağışlama.
 ‘**a. (cān-ı ‘atā’ kııl-)** 2b/03
 ‘**a. (dermān-ı ‘atā’ kııl-)** 2b/10
 ‘**a. (қан-ı ‘atā’)** 2b/12
 ‘**a. (meh-i tābān-ı ‘atā’ kııl-)** 2b/06
 ‘**a. (miḥmān-ı ‘atā’ kııl-)** 2b/04
 ‘**a. (şeyh-i Ken ‘ān-ı ‘atā’ kııl-)** 2b/08
 ‘**a. kııl-** 3a/01, 3a/03
 [=8]
āteş Far. Ateş, od.
ā. 24a/10
ā.+i (‘ışk āteşi) 29a/04
ā.-i ‘ışk 27a/01
 [=3]
aṭvār Ar. Hâl ve hareketler.
a.+ımı 9b/11
 [=1]
āvāra Far. Dağınık, perişan.
ā. bol- 21b/13, 22a/03, 22a/06, 22a/09, 22a/12
ā.+dur 13a/02
ā.-i bī-ḥānümān 19b/04
ā.-i şahrā 30b/09
ā.+lik 4a/10
ā.+sı (‘ışk āvārası bol-) 17b/01
ā.-yi cānan 13a/04
 [=11]
āvārahğ Dağınıklık, perişanlık.
ā.+ın bol- 28b/07
 [=1]
āvāz Ses, seda.
ā. eyle- 4a/12
 [=1]
 ‘**avrāt** Ar. 1. Kadınlar.
 ‘**a.+mı** 3a/10
 [=1]
 2. İnsanın gösterilmesi ayıp olan yeri.
 ‘**a.+larımı** 25b/11
 [=1]
ay Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyamızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah.
a. 6a/06, 6b/08
a.+mı 5a/04
 [=3]
ay Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri.
a. 29b/07
 [=1]
ay- Söylemek.
a.-dı 5b/10, 8a/10, 8b/01, 8b/02, 8b/05, 8b/07, 8b/08, 8b/11, 8b/13, 9a/04, 9a/07, 9a/10, 9a/13, 9b/03, 9b/06, 9b/09, 9b/12, 10a/02, 10a/05, 10a/08, 10a/11, 10b/01, 10b/04, 12b/01, 14b/06, 18b/01, 20b/08, 20b/08, 20b/10, 21a/08, 24b/09, 25a/08, 27a/05, 31a/09, 32a/08, 32b/05
a.-dı-ki 29a/08
a.-dılar 8b/10, 13b/07, 14a/02, 14b/11, 15b/07, 18a/08, 20a/13, 20b/05
a.-dıñ 22b/06
a.-ıñ 25b/07
 [=47]
ayağ Bk. ayak
a. 20a/09, 23a/13
a.+dın 17a/03
a.+ıge 27a/06
a.+ım 17b/04
a.+ımız 30a/12
a.+ın 19b/02, 31a/01
a.+ında 17b/06
a.+ıñ 24a/10
a.+ıñ astı 29b/10
 [=11]
ayak Ayak.
a. 13a/11
a.+ığa 16a/11
 [=2]
 ‘**ayb** Ar. Utanılacak şey, ayıp.
 ‘**a.** 7a/08
 [=1]
ayır- Ayırmak.
a.-ıp (ayırıp) 24a/06
a.-ma 3b/07, 3b/08, 3b/09, 3b/10, 3b/11, 4a/04, 4a/09, 4b/01, 4b/06
a.-mas érđi 5b/08

[=11]
aylak Dolaşmak, gezinmek.
a. 13a/10
[=1]
āyrah Ayrı.
ā. émes 29b/06
[=1]
āyrahlıĝ Ayrılık.
ā.+ın 30a/02
[=1]
ayrıl- Ayrılmak.
a.-dım 28b/11
[=1]
ayt- Söylemek.
a.-a 8b/13
a.-ar 18a/02, 26a/03, 26a/03, 26a/04,
29b/13
a.-ay 12b/06
a.-ayın 15a/08
a.-duĝ 15b/13
a.-gen 20a/11, 27a/10, 29a/05,
31a/07
a.-geniĝe 25b/08
a.-genini 31a/11
a.-gin 7a/01, 24a/05
a.-ip 2a/06, 3a/04, 4a/13, 4b/07,
6b/09, 11a/09, 11b/12, 17a/07,
17b/06, 19a/01, 19b/13, 23a/03,
24b/07, 24b/08, 27a/10, 28a/12,
28a/13, 29a/03, 30a/06, 30b/03,
31b/09
a.-ma 8a/02
a.-ur 4b/09, 6a/09, 8b/12, 16a/06,
20a/10, 20b/01, 20b/03, 26a/13,
30a/05, 31b/08
a.-ur érđi 2b/02, 4b/08, 5b/13,
6a/11, 7a/01, 7a/12, 12b/05,
18b/05, 19a/05, 21a/04, 21a/13,
21b/10, 23a/05, 24a/01, 25a/13,
27b/02, 29a/05, 29b/04, 32a/11
a.-ur érđi-kim 11a/06, 16a/12,
26b/02
a.-ur érđiler 9a/03, 11a/03, 11a/05,
14a/06, 15a/03, 15b/10, 16b/03,
17b/08, 19a/10, 25b/13, 30b/05
[=82]
az Miktarı, derecesi ve niteliĝi belli bir
ölçünün altında buluna, çok
olmayan.

a. 15a/10
[=1]
āzād Far. Kurtuluş, serbest olan.
ā. bol- 10b/12
ā. kııl- 5b/07, 10b/12
ā. vaĝtı bol- 5b/07, 10b/11
[=5]
āzār Far. İncitme, kırılma.
ā.+ıma yétgür- 28b/02
[=1]
‘azīz Ar. Muhterem, sayın, sevgili.
‘a. 16a/04, 27b/03
‘a.+im 27a/01
‘a.+im (cān-ı ‘azīz) 25b/06
‘a.+ini 18a/12
‘a.+ler 14a/02
[=6]
‘azīzraĝ Daha muhterem, daha aziz.
‘a. 24a/02
[=1]
B
bāc Far. Vergi, harç.
b. 30a/08
[=1]
bād Far. Yel, rüzgār.
b. 32a/07
b.+ĝa 11b/11
b.-ı şabā 28b/01
[=3]
ba‘d Ar. Sonra.
b. 13b/12
[=1]
bāde Far. İçki.
b.-i bī-ĝod 25a/03
b.-yi bāĝış 24a/06
[=2]
bādiye-nişīn Ar. Çölde oturan.
b. 1b/06
[=1]
bāĝ Far. Baĝ, bahçe.
b. 9a/05, 21b/03, 31a/12, 31b/02
b.+ĝe 31b/05
b.+ı 10b/03
b.+ıda (cān bāĝı) 14a/07
b.+ına (yār bāĝı) 6b/06
[=8]
bāĝ-bān Far. Bahçıvan, baĝcı.
b. 15b/13

- [=1]
bağır mec. Yürek, kalp, gönül.
b.+ı (bağrı) 16b/11, 27b/11, 28b/02
b.+ıda (bağırıda) 22a/05
b.+ıdadur (bağırıdadur) 13b/03, 26b/12
b.+ığa (bağırığa) 2a/11, 30b/09
b.+ım (bağırım) 3b/12, 27b/06, 28b/10
b.+ıñ (bağırın) 24a/06, 30a/05
[=13]
bağla- Bağlamak, birleştirmek, tutturmak.
b.-p 12b/11
b.-sa 6a/04
b.-sañ 10a/10
[=3]
bāğış Bağışlama işi.
b. (bāde-yi bāğış) 24a/06
[=1]
bahāne Far. Vesîle, sebep.
b. 7a/01
[=1]
bahār Far. Kışla yaz arasındaki mevsim, ilkbahar.
b. (faşl-ı bahār) 29a/08
b.+ım 9a/05, 10b/03
[=3]
baht Far. Talih, kader, kısmet.
b. (semend-i baht) 2b/11
b.+ı 26b/09
[=2]
bağ- Bakmak.
b.-ar 6a/03
b.-ar érđi 5a/12
b.-ıp 12a/04, 14b/01, 19a/09, 23a/05, 27a/09, 29b/03
b.-mışım 27b/09
b.-sa 11a/07
[=10]
bağış Bakma tarzı, bakma biçimi.
b.+ı 6a/03
[=1]
bāl Far. Kanat.
b. 2b/05, 11b/04
b.-ı perī 15a/10, 19b/08
[=4]
bal Ar. Kalp, yürek, gönül.
b.+ım 5b/10, 7a/10, 8a/02, 14b/03, 16a/05, 26a/04, 28a/03
[=7]
bala Küçük çocuk, yavru.
b.+m 6a/08
[=1]
belāğat Ar. İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme.
b.+ge 28a/07
[=1]
bar Mevcut olan şey, var.
b. 7b/04, 21b/06, 24a/05, 26b/08, 28b/02, 30a/03, 31b/03, 31b/03, 31b/04
b.+dur 31b/05
b. eyle- 17b/09
b. éđi 14a/07
b. érđi 1b/05, 1b/06, 3a/08, 3a/08, 3a/10, 32a/02, 32a/10
b.+ını 15b/01
[=20]
bar- Ulaşmak, erişmek, varmak.
b.-a turğanda 6a/11
b.-alı 4b/09
b.-ay 9a/08, 9a/09, 9b/02, 9b/08, 10a/01, 10a/07, 10a/13, 10b/06, 19a/11, 19a/11, 19a/12, 19a/13
b.-ayım 6a/12
b.-ayın 9a/02, 20b/09, 27b/07
b.-dı 3a/09, 5b/09, 11a/01, 11b/13, 23b/03, 24a/10, 24b/06, 29a/11
b.-dım 6a/01, 31a/12, 31b/05
b.-duğ 15b/11
b.-ğanı 8b/04
b.-gin 29a/10
b.-ıp 6a/09, 10b/09, 12a/11, 18a/13, 20a/12, 20b/04, 20b/10, 20b/11, 21a/09, 21a/11, 22b/01, 22b/03, 23b/13, 25a/01, 25a/04
b.-ıptur 22a/10
b.-ma 8b/01
b.-madı 10b/10, 22b/02, 22b/09, 24b/04
b.-mağıl 8b/13, 9a/05, 9a/06, 9a/12, 9b/05, 9b/11, 10a/04, 10a/10, 10b/03
b.-salar 30b/02
b.-sam 6b/04
[=64]

barça Bütün, hep; bütünü, hepsi.

b. 5b/05, 21b/09, 23a/07

[=3]

bāre Far. Defa, kez.

b. (bāre bāre) 5a/12

[=2]

baş İnsan vücudunun en üst kısmı, kafa.

b. 20a/09, 30a/01

b.+da 22b/06

b.+dın 17b/04, 24a/10, 31b/05

b.+ı 22b/03

b.+ıda 22a/08

b.+ıdın 13a/11, 13b/04, 18a/10

b.+ığa 4a/06, 21a/10, 30b/12,

31b/13, 32a/07

b.+ığa ur- 16a/09, 31b/13

b.+ım 27b/03

b.+ım ur- 19b/05

b.+ıma 15a/07

b.+ımda 16b/07

b.+ımğa 2b/07, 4a/03, 9a/09, 19a/13,
25b/03

b.+ımız 10a/01

b.+ın 31a/02

b.+ını 2a/06, 6b/05, 22b/04, 23a/04,
25a/04

b.+ınız 23b/13

b.+ıñ 18b/12

b.+ıña 22b/11

b.+larım 4b/04

b.+tın 16a/06

[=39]

başla- Başlamak, harekete geçmek.

b.-dı 3a/07, 28a/10

b.-mağay 26b/07

[=3]

ala başla- 28a/10

[=1]

bat- Batmak.

b.-ıp 24a/03

[=1]

batın Ar. Nesil, soy.

b.-ı perī 12b/09

[=1]

bay Zengin, varlıklı.

b. 1b/05, 1b/06, 1b/07, 2a/05, 6a/08,
15b/07, 24b/06, 24b/09

b. (Seyyīd bay) 13b/06

b.+dın 14b/05

b.+ıñ 24b/05

b.+ını 8a/11

[=12]

bayābān Far. Çöl.

b.+ğa (pāre-i bayābān) 20a/03

b.+ğa (perre-yi bayābān) 32a/01

b.+ğa (vaḥṣī-yi bayābān) 28b/08,
31a/03

b. kııl- 20a/03

b.+larğa 16b/10

b.+ını uyası 22a/08

[=7]

bāz Far. Doğan, şahin kuşu.

b.+ım 26a/10

[=1]

bāzār Far. Çarşı, pazar.

b.+ıma (seng-i bāzār) 28b/02

b.+ıma yétgür- 28b/02

[=2]

beden Ar. Gövde, vücut.

b.+i 30b/08

[=1]

bed-nām Far. Kötü isimli, fenâ
tanınmış, ismi kötüye çıkmış.

b. kııl- 8b/07, 8b/08, 8b/10

[=3]

behişt Far. Cennet.

b. (ğilmān-ı behişt) 15a/08

[=1]

bek Devletin ileri gelenlerine verilen
unvan, bey.

b. oğlu 4a/13

[=1]

belā Gam, keder, musibet.

b. (derd-i belā) 16b/07, 17a/01

b.+da (derd-i belā) 31b/06

b.+ğı 29b/09

b.+lar 18a/10

b.+lardın kııl- 19a/06

b.+larğa 4b/06

b.+larını çek- 26a/01

b.+m 22b/13, 26a/01, 26a/02,
26a/04, 26a/13

b.+sı ('ālemni belāsi) 22a/07

[=14]

belā-keş Ar. Bela, eziyet, sıkıntı çeken.

b. (Mecnūn-ı belā-keş) 30b/08

[=1]

belī Ar. Evet.

b. 18b/02, 19a/05
[=2]
belki Far. İhtimal bildiren edat.
b. 31b/10
[=1]
bende Far. Kul, köle.
b. 3b/02
[=1]
bend Far. Bağ, ip.
b. 8a/05, 16a/11, 27a/06, 27a/07
b. (pāy-bend ol-) 7b/09
b.-i zincir 17b/06
[=6]
benefşe Far. Menekşe.
b.+ler-dék 30a/07
[=1]
Benī Ar. Oğullar.
B. 7a/07, 14a/01, 20b/07
B. ‘**Āmir** 3a/02
B. ‘**Āmirī** 13b/09
B. **Ḥay** 3a/10, 12b/07
B. **Muḥā** 14b/04
[=8]
Benī ‘Āmirī Amiri oğulları.
B. 1b/05
B. (Seyyād Benī ‘Āmirī) 23b/07
B. (Seyyīd Benī ‘Āmirī) 1b/05,
2a/05, 2a/11, 2b/01, 3a/04, 4b/10,
8b/06, 8b/09, 12a/13, 12b/04,
14a/05, 14b/06, 14b/10, 15b/06,
15b/07, 15b/09, 16a/10, 18a/07,
18a/11, 19a/08, 20a/01, 20a/05,
20a/06, 20b/10, 20b/13, 23b/05,
24b/05, 24b/08, 24b/13, 25a/04,
25a/07, 25a/10, 25a/11, 25b/10,
27a/05, 28a/03
[=38]
ber- Vermek.
b. 15a/07
b.-di 5a/11, 5b/01, 7a/13, 7b/01,
7b/12, 20a/07, 28a/01
b.-e bil- 24b/12
b.-gey 9a/11
b.-gin 17b/13
b.-ip 2a/09, 3a/06, 7b/05, 7b/09,
8a/05, 12a/06, 15b/09, 17b/09,
17b/10, 21a/05, 21a/12, 24b/06,
25b/13, 30a/08, 32a/07
b.-medi 16a/03

b.-mek 26a/03
b.-mes érdi 21a/07
b.-sen 27b/12
b.-siğ 25a/08
b.-ür 5a/05
b.-ür érdi 30a/10
b.-ürler 29b/01
[=34]
bola ber- 5a/11
cām-ı mey ber- 3a/06
cevāb ber- 21a/07
cila ber- 12a/06
cilve ber- 5a/05
çile ber- 29b/01, 30a/10
él ber- 27b/12
ḥaber ber- 25a/08
‘ışk ber- 5b/01
ḳayta ber- 20a/07
miḥan ber- 17b/10
murādınız ber- 16a/03, 26a/03
nāgehān ber- 7b/09
naṣīhat ber- 8a/05, 25b/13
necāt ber- 17b/13
pend naṣīhat ber- 15b/09
şadaqalar ber- 2a/09
selām ber- 21a/05, 21a/12,
24b/06
tāb ber- 30a/08
tehdīd ber- 28a/01, 28a/01
va‘de ber- 7b/05
zehir ber- 7b/01
[=28]
berāber Far. Birlikte bulunan.
b. bol- 7b/11
[=1]
berg Far. Yaprak.
b. (çehre-yi berg-i semen) 10a/04
b.+lerin 30b/01
b.+lermiz 30a/13
[=3]
beri Ayrılma hâl ekinden sonra
geldiğinde “belli bir yerden ve
zamandan bu yana” anlamını
verir. Bir işin başlangıç yerini ve
zamânını gösteren edattır.
b. 7b/06
b. 22a/07
[=2]
berīn Far. Pek yüksek, pek yüce.

- b.** 6a/05, 6a/05, 13a/07
[=3]
- berre** Kara.
b. (āhū-ı berre) 30b/10
[=1]
- berri** Ar. Karaya, toprağa ait, toprakla ilgili.
b. (berri şahrā u deşt) 19b/11
[=1]
- bes** Far. Yeter, yetişir, çok fazla, yeter, yetişir.
b. 9b/07, 11a/13, 15a/04, 22a/01
[=4]
- bes-hūn** Çok fazla kan.
b. 19b/04
[=1]
- best** Far. Dügüm.
b. (pāy-best eyle-) 19b/01
[=1]
- beşer** Ar. İnsan.
b. (ehl-i beşer) 24a/02
[=1]
- beyān** Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b.+ı 11a/10, 31a/11
[=2]
- bıcağ** Bir sap ve kesici bir madeni kısımdan meydana gelen kesme âleti.
b.+ına (bıcağına) 18b/09
[=1]
- Bi' smillāhi' r-raḥmḥni' r-raḥīm** Ar. "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla" manasına gelen besmele.
B. 1b/01
[=1]
- bī- 'aql** Akılsız.
b. (dīvāne-i bī- 'aql) 26b/09
[=1]
- bī-ārām** Far. Durup dinlenmeyen.
b. 7a/09
b. (bī-ḳarār ve bī-ārām bol-) 10b/13, 16a/12
[=3]
- bī-cānib** Tarafsız.
b. 27a/08
[=1]
- bī-çāra** Far. Çaresiz, zavallı.
b. 4b/01, 10b/02, 18b/11
- b.-ı zār** 21b/03
- b.+lar** 13a/02
- b.+largā** 2a/03, 2a/08
- b.+nı (Mecnūn-ı āşüfte-yi aḥvāl-ı bī-çāra)** 13b/8
[=8]
- bī-çāralıg** Çaresizlik.
b.+ın bol- 28b/08
[=1]
- bī-dād** Far. Zalim.
b. 4a/10
[=1]
- bī-gāne** Far. İlgisiz, kayıtsız.
b. 15b/01
[=1]
- bī-ḥaber** Far. Habersiz, ilgisiz.
b. 23a/12
[=1]
- bī-ḥānümān** Far. Yersiz yurtsuz.
b. (āvāra-i bī-ḥānümān) 19b/04
[=1]
- bī-ḥod** Far. Kendinden geçmiş olan, çılgın.
b. 22b/04
b.+dın (bāde-i bī-ḥod) 25a/03
[=2]
- bī-ḥodluğ** Kendinden geçmişlik, çılgınlık.
b. 22b/01
[=1]
- bī-hūde** Far. Boşuna, nâfile.
b. 15a/11, 15a/13, 26b/09, 32b/04
[=4]
- bī-ihtiyār** Far. Kendiliğinden, elde olmayarak.
b. 5b/09
[=1]
- bī-ḳabr** Kabirsiz, mezarsız.
b. 32b/05
[=1]
- bī-ḳarār** Far. Kararsız.
b. ve bī-ārām bol- 10b/13, 16a/12
[=2]
- bī-ḳarārlik** Kararsızlık.
b. ét- 7a/09
[=1]
- bī-kerīm** Ar. Cömert olmayan.
b. 19a/11
b. (semender-i bī-kerīm) 4a/09

- b.+din** 19b/07
[=3]
- bī-kes** Far. Kimsesiz, çaresiz.
b. 4b/01
[=1]
- bī-mecāl** Far. Hâlsiz, tâkatsiz, zayıf, dermansız, bitkin.
b. bol- 17a/08
[=1]
- bī-nevā** Far. Nasipsiz, çaresiz, zavallı, muhtaç.
b. 16b/05, 17a/05, 17a/05
[=3]
- bī-pā** Far. Ayaksız.
b. bī-ser ü bī-pā İntizamsız, düzensiz, savruk. 31a/04
[=1]
- bī-ser** Far. Başsız.
b. bī-ser ü bī-pā 31a/04
[=1]
- bī-ṭāḳat** Takatsiz, güçsüz.
b. bol- 25a/12
[=1]
- bī-uyat** Utançsız.
b. 19a/02
[=1]
- bī-vefā** Ar. Vefasız, hayırsız.
b.+dur 16a/05, 26a/01, 26a/02
b.+ge 16a/06
b.+nı 26a/08, 26a/10
[=6]
- bile** İle anlamına gelen edat.
b. 7b/01, 7b/03, 14b/09, 15b/11, 23a/11
[=5]
- bilen** İle anlamına gelen edat.
b. 4a/03, 6a/01, 6a/01, 6a/02, 6a/03, 6a/04, 6a/05, 6a/06, 6a/07, 14a/12, 15a/10, 19a/12, 22a/04, 23b/01, 23b/01, 23b/02, 29b/07, 29b/07, 29b/08, 31a/13, 32b/04
[=21]
- bil-** Bilmek, bilgisi olmak.
b.-diler 14b/05
b.-eyalmas 22a/10
b.-gay-mu 16b/09
b.-gey 9b/01
b.-medi 22b/08
b.-megan 14a/10
- b.-mem** 13b/01, 16b/06, 17a/05, 22a/08, 31b/04
b.-men 12b/09
b.-mes 8b/11, 22a/01, 26b/13
b.-mes érdi-kim 12a/13
b.-mesün 23a/01
b.-se 27b/08
b.-sün 15a/13, 15a/13, 15b/01, 15b/01
b.-ür 12b/02
b.-ür érdiğizler 11a/07
[=24]
bere bil- 24b/12
[=1]
- bīmār** Far. Hasta.
b.+ıḡ 17b/03
b. ḳıl- 19b/09
[=2]
- binā'** Yapma, kurma.
b. eyle- 13a/10
b. ḳıl- 29a/12
[=2]
- bir** 1. Sayı adı.
b. 2a/05, 2b/08, 3a/05, 5a/02, 5a/02, 6a/01, 11b/12, 12b/07, 12b/08, 16a/11, 19b/01, 19b/01, 19b/04, 19b/10, 20a/07, 22b/04, 23b/07, 23b/10, 28a/12, 29a/12, 30b/03, 31a/05, 31b/06, 32a/02
2. Belirsiz sıfat veya zamir olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
b. 1b/04, 1b/05, 1b/05, 1b/06, 2b/08, 3a/08, 3a/10, 3a/10, 3b/05, 3b/06, 4a/01, 4b/05, 4b/11, 4b/13, 6a/04, 6a/12, 7b/08, 10a/07, 11b/05, 12b/03, 13a/07, 14a/07, 15a/04, 18b/08, 19b/09, 20a/08, 20a/13, 20b/05, 20b/10, 20b/12, 21a/02, 21a/04, 21a/05, 22a/10, 22a/11, 22a/11, 23b/11, 24b/10, 25a/01, 25b/04, 25b/09, 25b/11, 28a/06, 28b/05, 29a/07, 32a/02, 32b/02, 32a/06, 32a/07
b. (her bir kelām) 9a/12
b. keçe 20a/02, 27a/08
b. kimse 20a/12
b. kişi 32a/10

- b. kün** 2a/04, 2a/11, 3b/05, 12b/01, 20a/07, 21a/07, 23b/06, 23b/08, 24b/05, 24b/09, 29a/07
- b. neçe** 3b/05, 6a/01, 7a/04, 10b/09, 10b/12, 11a/02, 11a/08, 12a/08, 16a/11, 20a/10, 21b/01, 22a/04, 22b/01, 23b/09, 25a/07, 25a/13, 25b/12, 26a/11, 26a/11, 27a/05, 27a/06, 27a/09, 28a/12, 28b/10, 29a/04, 29a/09, 29a/11
- b. nemerse** 24b/05
[=117]
- birbiri** Birbiri.
b.+din 30a/10, 30a/13
b.+ğa 3b/02, 4b/08, 8b/09
b.+ge 29a/13
b.+ leridin 5b/02, 5b/07
b.+ lerığa 5b/04, 9a/03
b.+ lerige 6b/11
b.+ne 6a/06
[=12]
- birbirleri** Birbirleri.
b.+ni yét- 5a/12
[=1]
- birle** İle, birlikte, vasıtasıyla anlamlarına gelen edat.
b. 5a/03, 10b/05, 11a/02, 13a/05, 15a/10, 19b/06
[=6]
- birlen** İle, birlikte, vasıtasıyla anlamlarına gelen edat.
b. 3b/05, 4b/03, 5a/12, 6a/09, 7a/01, 7a/04, 8a/03, 8a/08, 8a/11, 8a/12, 8b/03, 8b/07, 8b/09, 10b/13, 11a/06, 11b/13, 12a/01, 12a/03, 12b/05, 13a/01, 13b/11, 14a/04, 14a/06, 14b/07, 14b/11, 21a/05, 21b/10, 23b/10, 28a/03, 28b/10, 29a/10, 29a/11, 29a/12, 29b/02, 30a/07, 30a/10, 30b/04, 31b/13, 32a/13
[=39]
- bisār** Her şeyin tazeleri.
b. kııl- 19a/13
[=1]
- bism** Ar. İsmiyle, adıyla.
b. ét- 15b/04
[=1]
- bisyār** Far. Çok.
- b.** 4a/04
b.+dur 25b/05
b. kııl- 19b/03
[=3]
- bīşe** Far. Orman, meşelik, sazlık.
b.+de 3b/05
[=1]
- bīve** Far. Kocasız kadın, dul.
b. 2a/03
[=1]
- bīvend** Far. Vefasızlık.
b. 13b/05
[=1]
- biz** Birinci çoğul kişi zamiri.
b.-dék 18a/06
b.+ni 20a/13
[=2]
- bol-** Olmak.
b.-a ber- 5a/11
b.-an 18b/06, 18b/07, 18b/09, 18b/11, 19a/02
b.-ar 26a/07
b.-ay 19b/04, 29a/01
b.-ayun 22b/11
b.-dı 2a/05, 2a/07, 3a/04, 3a/11, 3b/05, 5a/13, 5b/07, 7a/11, 8a/13, 8b/05, 8b/12, 9a/03, 10b/11, 11b/12, 17b/11, 17b/12, 17b/13, 18a/12, 18b/08, 20a/08, 21a/11, 21b/09, 23a/10, 24a/04, 24a/12, 25a/01, 28a/07, 28a/09, 29a/07, 31a/12, 31b/10
b.-dı-kim 2a/10, 28a/06
b.-dum 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 16b/09, 17a/08, 17a/10, 17b/01, 17b/02, 31b/02
b.-ğalı 17b/03
b.-ğan 18a/10, 21b/01, 26b/05,
b.-ğandın 10b/12
b.-ğanım 16b/03
b.-ğay 5a/05, 17a/07, 20b/11, 21b/11, 29a/10
b.-gen 26b/11
b.-gin 11b/08
b.-ğunça 5b/08
b.-madı 17b/11
b.-mağ 30a/12
b.-mağay 5a/02
b.-mağı 23a/07

b.-mas 13a/05, 17b/03
b.-masa 29b/05, 29b/06, 29b/08,
 29b/10, 29b/12, 30a/01, 30a/03,
 30a/05
b.-masun 19b/07
b.-may 14b/10
b.-mış 12b/07
b.-sa 2a/02, 2b/12, 3a/13, 4b/02,
 4b/03, 4b/04, 4b/05, 10a/12,
 14a/03, 18a/06, 18b/13, 26b/05
b.-sa érür 7b/04
b.-sun 4a/03, 6b/03, 6b/06, 13b/05,
 28b/07, 28b/07, 28b/08, 28b/08
b.-up 2b/01, 4a/02, 5a/06, 7a/05,
 7a/06, 10b/10, 10b/13, 11a/03,
 12b/01, 14b/01, 16a/12, 18a/08,
 18a/11, 18b/09, 20a/03, 22b/04,
 25a/03, 25a/12, 27a/02, 29a/04
b.-up érdi 8a/09, 21b/09
b.-up turur 3b/03, 29a/08, 29a/09
b.-up tururlar 8b/09
b.-uptur 21b/13, 22a/03, 22a/06,
 22a/09, 22a/12
b.-ur 5a/08, 5a/09, 7b/11, 16a/06,
 23b/13, 25a/11, 26a/09, 26a/10,
 26a/11, 26a/11, 26a/12
b.-ur érdi 3a/09
b.-urur 28a/13
 [=149]
adı bol- 17b/13
āfet-zede bol- 7b/06
ağu bol- 17b/12
‘alāmet bol- 16a/06
‘ār bol- 10a/12
āsiyā bol- 4a/03
‘aşık bol- 3a/11, 8b/09
ařkārā bol- 7a/06
āvāra bol- 21b/13, 22a/03,
 22a/06, 22a/09, 22a/12
āvāralıđ bol- 28b/07
āzād bol- 10b/12
āzād vağtı bol- 5b/07, 10b/11
berāber bol- 7b/11
bī-çāralıđ bol- 28b/08
bī-ķarār ve bī-ārām bol- 10b/13,
 16a/12
bī-mecāl bol- 17a/08
bī-ťāķat bol- 25a/12
büzürkvār bol- 2a/02
cam‘ bol- 18a/08
cāy bol- 5a/13
cudā bol- 3a/13
çarā bol- 17b/03
dāhil bol- 20a/08
def‘ bol- 18a/10
der-be-der bol- 16b/09
dermān bol- 18b/07
dīde-ban bol- 14b/01
düşman bol- 17b/11
efzün bol- 4b/05
ġāib bol- 5b/08
ġam bol- 4a/02
giriftār bol- 5a/09
ĥacet-ġāh bol- 18a/06
ĥāl bol- 16b/03
ĥāralıđ bol- 28b/08
ĥasret pāresi bol- 17b/02
ĥař bol- 26a/09
ĥazān bol- 17a/10
ĥizmet bol- 14a/03
ĥoř-vağt bol- 2a/07
ĥoř bol- 26a/11
ĥün bol- 4b/03
ĥur-send bol- 2b/01
ĥurrem bol- 29a/09
‘ıřķ āvārası bol- 17b/01
ibť‘ār bol- 10b/10
illet-zede bol- 7b/07
ķan bol- 24a/12
kéter bol- 8b/05, 8b/12
ķurbān bol- 18b/09, 26a/07
ķuř bol- 26a/12
māil bol- 9a/03
ma‘ķül bol- 18a/11
ma‘lüm bol- 21b/09
melāmet-zede bol- 7b/07
mest bol- 20a/03, 25a/03
meşhür bol- 4b/02
miĥmān bol- 18b/06
miĥnet-zede bol- 7b/06
müşevveş bol- 24a/04
nařıĥat bol- 13a/05
nem-ķařd bol- 2b/12
nevāsız bol- 23a/10
öler bol- 31b/02
perīřān bol- 12b/01
perīřān ĥāl bol- 11a/03
pāy-māl bol- 30a/12

peydā bol- 2a/05	14a/05, 14a/05, 14a/06, 14b/05,
rāh bol- 8a/13	14b/10, 15a/02, 15a/03, 15b/06,
revān bol- 18a/12, 21a/11,	15b/07, 16a/08, 16a/10, 16b/01,
21b/09, 25a/01	16b/02, 16b/03, 17b/02, 18a/05,
reng bol- 6b/06	18a/11, 18b/02, 18b/03, 18b/05,
sarıķ bol- 22b/11	18b/06, 18b/10, 18b/10, 19a/05,
şihhat bol- 14b/10	19a/06, 19a/06, 19a/09, 19b/02,
sulţān bol- 19a/02	19b/13, 19b/13, 20b/04, 20b/10,
tāk bol- 11b/12	20b/12, 21a/13, 21b/08, 21b/10,
taş bol- 26a/10	22a/13, 22b/05, 22b/06, 22b/12,
terbiyet bol- 3a/04	23a/01, 23a/03, 23a/05, 24a/01,
teskin bol- 29a/10	24a/13, 24b/03, 24b/13, 25b/10,
‘ummān bol- 18b/11	25b/13, 26b/02, 26b/04, 27b/02,
ün bol- 4b/04	27b/13, 28a/07, 28b/07, 29a/01,
üstüh^vān bol- 28a/07, 29a/07	29a/03, 29a/03, 29b/04, 30b/01,
yaşı bol- 13b/05	30b/05, 31a/11, 31a/11, 31b/04,
yaşar bol- 3b/05	31b/09, 32a/08, 32a/09, 32a/11
yüz qaralıĝın bol- 28b/07	2. İşaret zamiri. Krş. bul 2
zāhir bol- 23b/13	b. 11a/10
zamānı bol- 19b/07	b.+lar 14b/05
zār bol- 27a/02	b.+larını 7a/04, 13b/11
ziyāde bol- 7a/05, 29a/04, 31a/12,	muna 18a/10
31b/10	munça 7b/06, 26a/01, 29b/05
[=105]	munda 12b/12, 13a/01, 20b/08,
bostān Far. Bahçe.	28b/10
b. (tāze bostān) 14a/08	mundaĝ 7a/11, 9b/05, 13a/08
b.+ĝa 30a/09	mundaķ 11a/05, 12b/02
b.+ımı 28a/08	mundın 27b/06
[=3]	muni 4b/09, 5b/03, 9b/01, 12b/12
boşa- Boşamak, bırakmak.	munıĝ-dék 3a/01, 19b/09
b.-dı 27b/05	muĝa 12b/11, 32a/09
[=1]	[=128]
bozla- Ağlayıp inlemek, haykırmak.	bul 1. Bk. bu 1
b.-dı 14b/03	b. 5b/02, 5b/06, 6a/10, 6b/12, 8a/05,
[=1]	9b/02, 10a/12, 10b/09, 12b/05,
bozul- Bozulmak.	13b/06, 15a/05, 15b/10, 16a/13,
b.-dı 8a/06	17a/10, 17b/06, 17b/08, 18a/10,
[=1]	18b/02, 18b/04, 18b/05, 18b/06,
böyle Böyle, bunun gibi.	19a/10, 20a/12, 21b/12, 24b/07,
b. 27a/02	25b/02, 26b/06, 30a/06, 30a/06,
[=1]	31a/07, 32a/08
bu 1. İşaret sıfatı. Krş. bul 1	b.-kün 5b/10, 11b/11
b. 2b/01, 2b/02, 3a/04, 3b/04, 4b/07,	b.-vāķı‘alar 8a/08
4b/08, 4b/08, 4b/13, 5b/06, 5b/13,	2. Bk. bu 2
6a/08, 6a/08, 6a/10, 6a/11, 6a/12,	b. 13a/01
6b/09, 7a/02, 7a/04, 7a/10, 7a/12,	b.+ĝı 24b/13
7a/13, 7b/01, 7b/12, 8a/02, 8a/02,	b.-hem 12b/11
8a/04, 8a/04, 8a/10, 8b/04, 9a/03,	b. erdi-kim 2a/10
11b/02, 11b/12, 12a/08, 12a/12,	b. érdü-kim 30b/02

b.-neçük 7b/03
[=40]
bulut Bulut.
b. 5a/04
[=1]
büy Far. Koku.
b.-ı mihr 5b/02
b.-ı rızā' tégür- 11b/07
[=2]
bülbül Ar. Sesi güzel olan bir kuş türü.
b. 6b/02, 27b/05, 29b/05, 31a/13
b.-dék 21a/10
b.+ğa 29b/03
b.+i 14a/12
b. kuşu 31b/03
b.+lerni 29b/02
b.+üm 14a/07
[=10]
bülend Far. Yüksek, yüce.
b. 4a/12
[=1]
bündād Far. Esas.
b.+nı (āsār ve bündād) 1b/02
[=1]
büryan Çıplak.
b. 16b/11
[=1]
büzürg Far. Büyük, ulu.
b. 1b/08
[=1]
büzürg-vār Far. Büyük, ulu, saygıdeğer kimse.
b. bol- 2a/02
[=1]

C

cā Far. Yer, mevki, mekân.
c. tégür- 11b/05
[=1]
cebbār Ar. Kuvvet ve kudret sahibi.
c. 26b/08
[=1]
cādı (< Far. cādū) Geceleri mezardan çıkıp dolaşarak insanlara kötülük yaptığına inanılan ve kocakarı şeklinde tasavvur edilen hayalî varlık, hortlak.
c. kııl- 22b/05
[=1]

cahān Far. Dünya, 'ālem.
c. 23b/01
c. (şāh-ı cahān) 32a/12
c.+da 32b/05
c.+dın 24b/11
c.+nı 17b/10
[=5]
cahān-āra Far. Dünyayı süsleyen.
c. (āf-tāb-ı cahān-āra) 2a/12
[=1]
cām Far. Kadeh.
c.-ı 'ışk 5a/13, 7a/13
c.-ı mey ber- 3a/06
[=3]
cam' Ar. Toplanma.
c. bol- 18a/08
[=1]
camā'a Ar. Cemaat, topluluk, grup.
c. 1b/06, 7a/07, 20a/08
c.+dın 20a/12
c.+ğasını 20b/07
c.+mızdın 14b/12
c.+sı 13b/10, 14b/04, 14b/11, 15b/06
c.+sıdın er- 7a/07
c.+sığa 20a/12
c.+sında 3a/10
c.+sını 14a/01
[=14]
camā'at Ar. İnsan topluluğu.
c.+ım kııl- 11b/06
[=1]
camāl Ar. Yüz güzelliği.
c.+ı 2a/12, 5a/05
c.+ı (gül camāl) 29b/12
c.+ığa 5b/02, 5b/03
c.+ın 27b/07
[=6]
cāme Far. Elbise.
c.+si 32b/04
[=1]
cān Far. Gönül.
c. 5b/10, 8b/01, 8b/05, 8b/13, 9a/05, 9a/06, 9a/08, 10b/05, 13a/03, 14a/07, 14a/12, 14a/13, 15a/06, 15a/09, 15a/12, 15b/02, 15b/05, 21a/08, 23b/01, 27b/03, 27b/13, 28a/03, 28b/11, 29a/08, 31a/10
c. (ārām-ı cān) 14a/12
c. (terk-i cān) 13a/01

c.+a 11a/12, 13a/03
c.+dın 6a/05, 6b/01, 24a/02, 31b/07
c.+ga 30b/12
c.+ı 3a/01, 17b/09, 27a/01
c.-ı 'atā' kıl- 2b/03
c.-ı 'azīz 25b/06
c.-ı dil 14a/04, 14b/07
c.+ığa 22a/07
c.+ım 3b/12, 4b/03, 9a/08, 10b/06, 15a/07, 17b/13, 27b/06, 30a/04, 31b/06
c.+ıma 6a/03, 8a/01
c.+ımda 16b/08, 17a/01, 17a/06, 17a/11, 17b/05
c.+ımdın 21b/06
c.+ımğa 28b/13
c.+ımnı 21b/03
c.+ın 2a/11
c.+ın (cism-i cān) 14a/12
c.+ıñ 13b/05, 16a/04
c.+ıñ (nāle-i cān) 24a/04
c.+lar tile- 22a/04
c.+sın 24a/02
c.+tapşur- 5b/03, 5b/03
 [=70]
cān-bāz Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan.
c.+ı érmes 18b/02
 [=1]
cān-fezā Far. Gönüle ferahlık veren, can artıran.
c. 9a/12
 [=1]
cānān Far. Sevgili.
c.+ası (āvāra-yi cānān) 13a/04
 [=1]
cānane Bk. **cānān**
c.+dın 28b/11
 [=1]
cānavar Far. Canlı.
c.+lar 29b/01
 [=1]
cānib Ar. Taraf, cihet.
c.+da 5a/01
 [=1]
cāy Far. Yer.
c. 18b/02, 26a/03
c.+a 18b/06
c.+bol- 5a/13

c.+de 25a/02
c.+ıdur 18b/06, 18b/07, 18b/09, 18b/11, 18b/13, 19a/02
 [=11]
cebr Ar. Zorlama.
c. 16b/08, 17a/06, 17a/11, 17b/05
c.-i cefā 7b/12
c.-i derd 4b/04
 [=6]
cefā Ar. Eziyet, incitme.
c. 13b/03
c. (cebr-i cefā) 7b/12
c. (vār-ı cefā) 11b/10
c. çek- 26a/05
c.+da 31b/02
c.+ge 18a/01
c.+lara 18b/12
c.+ya 18b/07
 [=8]
cenān Ar. Kalp, yürek, gönül.
c. 12b/07, 12b/08
 [=2]
cennet Ar. İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nimetlerle dolu yer.
c. 10a/07, 30b/06
 [=2]
cerāḥat Ar. Yara, irin.
c. 22a/05
 [=1]
cevāb Ar. Sorulan şeye verilen karşılık.
c. 24b/03, 24b/12, 27b/08, 29a/08
c. ber- 21a/06
 [=5]
cevher Ar. Elmas, değerli taş.
c.+i 13b/05
 [=1]
cevr Ar. Haksızlık, cefa, eziyet.
c. 32a/09
c. ḥ^van-ı cevr Eziyet yemeği. 7b/13
 [=2]
cezīre Ar. Ada.
c.+lerde 23b/06, 24b/07, 32a/05
 [=3]
ciger Far. Bağır, ciğer.
c. 16b/12, 19b/04, 30a/05

c.+im 7b/10
c.+imdin 28b/04
c.+in (mağz-ı ciger) 32a/13
c.+lerge 7b/13
 [=7]
ciger-gāh Far. Ciğerin bulunduğu yer.
c.+ıdın 12a/03
 [=1]
ciger-gūşe Far. Evlat, sevgili.
c.+miz 14b/12
 [=1]
cilve Ar. Hoşa gitmek, ilgi çekmek için
 takınılan çekici tavrı, edâlı
 davranış, naz, işve.
c. ber- 5a/05
c.+ge 7a/03
 [=2]
cın Ar. İnsanlar tarafından görülmeyip
 çeşitli girerek ancak kendileriyle
 ilgi kuranlara veya istedikleri
 kimselere göründüklerine inanılan
 gizli yaratıklara verilen isim.
c. 6b/03
 [=1]
cism Ar. Beden, gövde.
c. 21b/05, 23b/01, 27b/06
c.-i cān 14a/12
c.+idin 13a/10
c.+iğa 32b/04
c.+im 7b/04, 15a/06, 15a/09, 15a/12,
 15b/02, 15b/05, 29b/09, 30a/04
c.+indeki 30b/12
c.+iñ 24a/10
 [=16]
cudā Far. Ayır ayrı düşmüş, ayrılmış.
c. bol- 3a/13
 [=1]
cudāhğ Ayır ayrı düşmüşlük.
c.+dın 27b/06
 [=1]
cūş Far. Coşma, taşma, coşkunluk.
c. eyle- 19b/08
c. 'ışk-ı cūş kııl- 3b/06
c. ur- 6b/07
 [=3]
cūşla- Coşmak.
c.-dı 27b/06
 [=1]
cüy-bār Far. Çay, dere, ırmak, akarsu.

c. 4a/02
 [=1]
cüft Far. Çift.
c. cüfti 29b/01
c.+i (cüft cüfti) 29b/01
 [=2]
cünün Ar. Delirme, çıldırma, delilik.
c. 9b/11
 [=1]

Ç

çāder Far. Çadır.
ç.+in 21a/10
 [=1]
çağz Far. Kurbağa.
ç. (çağz üygesi) 15a/13
 [=1]
çağ Zaman.
ç.+ında 29a/03
 [=1]
çağ- Ağlamak.
ç.-sun 19b/07
 [=1]
çağır- Çağırma.
ç.-ıp (çağırıp) 2a/07, 13b/07
 [=2]
çaman Far. Çimen.
ç. 6b/06, 6b/06
ç.+dın 30a/06, 30a/09
ç.+ğa 12a/07, 30a/06
ç.-ı nārı 9b/10
 [=7]
çamanistān Far. Çimenlik, bahçe.
ç. 5b/02, 12a/06, 30a/07
 [=3]
çamañ Bk. çaman
ç.+dın 21b/12
 [=1]
çāra Far. Yardım.
ç. 26b/04
ç. kııl- 26b/09
ç.+sı bol- 17b/03
 [=3]
çarh Far. Felek, gök.
ç.+dın yét- 7b/01
ç.-ı felek Tâlih. 22b/08, 26b/13
ç. ur- 27a/08, 32a/01
 [=5]
çarla- İlan etmek, bağırma.

- ç.-p** 14b/11
[=1]
- çat-** Çatmak.
- ç.-magin** 18b/12
[=1]
- çahār-bāġı** Görkemli bahçe.
- ç.+dın (seyr-i çahār-bāġı)** 31a/09, 31a/10
- ç.+ge (seyr-i çahār-bāġı)** 29a/10
- ç.+ge (çahār-bāġı)** 29a/11, 29a/13
[=5]
- çehre** Far. Yüz, çehre.
- ç.+siġa** 3a/07
- ç.-yi berg-i semen** 10a/04
[=2]
- çek-** Çekmek, katlanmak.
- ç.-er** 24a/07, 24a/12
- ç.-indür** 27a/01
- ç.-ip** 14a/09, 16b/05, 16b/10, 18b/06, 21b/05, 26a/05, 26a/05, 27b/04
- ç.-me** 26a/01
- ç.-mege** 30a/02
- ç.-mek** 26a/06
- ç.-sem** 9b/07
- ç.-siġ** 16a/07
- ç.-sün** 3b/12
[=12]
- belālarmı çek-** 26a/01
- cefā çek-** 26a/05
- dem çek-** 16b/05
- dem dem çek-** 21b/05
- fiġān çek-** 3b/12
- firāķını çek-** 30a/02
- ġam ġuşşa çek-** 27a/01
- ħasret çek-** 26a/05, 27b/04
- miħnet çek-** 14a/09, 18b/06
- nikāb çek-** 9b/07
- ta'ne çek-** 26a/06
- tünler çek-** 16b/10
[=14]
- çend** Far. Birkaç.
- ç.** 29a/04
- ç. (her-çend)** 13a/09, 21a/04, 24b/03, 24b/12
[=5]
- çendān** Far. O kadar.
- ç.** 11a/13
[=1]
- çeşm** Far. Göz.
- ç.+i giryān** Ağlayan göz. 14a/08, 18a/02
- ç.+i ħammār** 9b/05, 16b/01
- ç.+i ter** Islak, sulu göz. 16b/11
- ç.+imdin** 11b/04
- ç.+imdin (rāh-ı çeşm)** 7b/10
- ç.+imi** 3b/09, 15b/03
- ç.+ni** 5a/03
[=10]
- çeşme** Far. Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyla akıtılması için yapılmış küçük tesis.
- ç.-yi ħün** 7b/10
[=1]
- çıda-** Katlanmak.
- ç.-ya' lmas** 31a/03
[=1]
- çık-** Çıkmak.
- ç.-an (çıġan)** 21a/10
- ç.-aġanı** 28a/01
- ç.-ay** 19b/08
- ç.-ıp** 12a/02, 13b/11, 20a/03, 20a/07, 27a/09, 27b/01
- ç.-masun** 28a/03
- ç.-mışım** 27b/10
[=11]
- çırma-** Sarma, bürünme; dolanma.
- ç.-yıp** 29a/13
[=1]
- çile** Tomurcuk.
- ç. ber-** 12a/06, 29b/01, 30a/10
[=3]
- Çin** Çin.
- ç.+dür (ħük-m-i ħudavend-i Çin)** 26b/07
[=1]
- çin** Doğrusu, gerçekten.
- ç.** 31b/06
[=1]
- çoh** Çok.
- ç.** 27a/01
[=1]
- çora** Kadın.
- ç.+ları** 10b/13, 11a/02, 11b/12
[=2]
- çöl** Kumluk ve susuz arazi, çöl.

ç.+ide 19b/04
ç.+ler 4a/11
ç.+lerde 28b/01
ç.+lerni 31b/13, 32a/06
[=5]
çū Far. Çünkü, gibi.
ç. 19b/08
[=1]
çul Ar. Kaba örgülü kumaş.
ç.+ın 16a/02
[=1]
çün Far. Çünkü edatı.
ç. 4a/09, 15b/01, 19b/05, 24b/01
[=4]
çünkü Far. Çünkü, zira, şundan dolayı
ki anlamlarına gelen edat.
ç. 3b/01, 21b/09
[=2]

D

dād Far. Adalet, doğruluk, ihsan.
d. 4a/13
[=1]
dağ Çevresindeki araziye göre büyük
bir çıkıntı teşkil edecek şekilde
yükselen toprak veya kaya kütlesi,
dağ.
d.+ı (hicrān dağı) 31b/04
d.-ı derd 31a/12
d.-ı dil 31a/03
[=3]
dağı Dahi edatı.
d. 17b/06, 21b/04
[=2]
dāhil Ar. İçinde, içeri girmiş.
d. bol- 20a/08
[=1]
dāim Ar. Devamlı, sürekli.
d. 6b/03, 29b/08, 31b/06, 31b/08
[=4]
dāimā Ar. Her vakit.
d. 13b/02
[=1]
daķıķa Ar. Bir saatlik zamanın altmışta
biri.
d. 21a/02
[=1]
dam-ba-dam Far. Vakit vakit, dāimā.
d. 7a/09, 19b/10

[=2]
dāmen Far. Etek.
d.+im 2b/09, 10a/07
d.+inde 8a/09
d.+inde érdi 31b/12
d.+indin 23b/09
[=5]
dāne Tane, tohum.
d.-i maķşūd-ı kiķt 19b/11
d.-yi haķķāķ 24b/01
[=2]
def Ar. Öteye itme, savma.
d. bol- 18a/10
d. eyle- 15a/11
[=2]
defter Ar. Dikilmiş kâğıt mecmûası.
d. 28b/04
d.+i 28a/09
[=2]
dem Far. Soluk, nefes.
d. 4b/05, 22a/10, 22a/11, 23a/01,
25b/04, 25b/05, 26a/07
d. (her dem) 18a/01
d. çek- 16b/05
d. dem çek- 21b/05
d. ur- 5b/05, 6b/12
[=13]
der-be-der Far. Dağınık, perişan.
d. bol- 16b/09
[=1]
der-be-derlik Dağınıklık, perişan olma
hâli.
d. 18b/08
[=1]
derd Far. Dert, gam, keder, tasa, kaygı.
d. 2b/10, 14a/11, 14a/11, 19b/04,
19b/09, 22a/03, 22a/06, 22a/12,
24a/10, 24a/13
d. (guķķa-i derd) 7a/13
d.+e 18b/07
d.-ı ser 12b/10, 15a/11
d.+i 24a/08
d.-i belā 16b/07, 17a/01, 31b/06
d.-i ‘ilm 24b/08
d.-i miķnet 3b/11
d.+idin (Mecnūnnı derdi) 29a/06
d.+ige 18a/05, 22a/05
d.+im 15a/04, 25b/02
d.+im (dağ-ı derd) 31a/12

d.+imğa 15b/03, 28b/08
d.+imi 19a/11
d.+imni 4a/04, 17b/03
d.+içe 26a/07
d.+lerdin (cebr-i derd) 4b/04
d.+niğ 18b/02
 [=34]
der-geh Far. Tekke.
d.+iğ (hāk-ı der-geh) 26b/03
 [=1]
der-hāl Far. Hemen, o anda, şimdi.
d. 12a/02, 18b/04, 21a/13, 31a/11
 [=4]
dermān Far. Çare.
d. 15a/04, 17a/08, 22a/05, 28b/10
d. bol- 18b/07
d. 19b/09
d.-ı 'atā' kıl- 2b/10
 [=7]
derviş-navāz Derviş olan.
d. 32a/03
 [=1]
deryā Far. Deniz.
d. 31a/06
d. (şūrīde-yi deryā) 32a/12
 [=2]
dest Far. El.
d. 13b/02, 16a/08
d. (zīr-i dest eyle-) 19b/02
d.-i ḥasret 31b/13
 [=4]
dest-gīr Far. Elinden tutan, yardımcı.
d.+im 6b/03
 [=1]
deşt Far. Çöl.
d.+din 20a/13, 20b/05
d.+idin 20a/08
d.+imni (berrī šahrā u deşt) 19b/11
 [=4]
deşt-be-deşt Çöl çöl.
d. 20a/04, 21a/01
 [=2]
devā' Ar. Çare.
d. 15b/03, 18a/05
d. kıl- 28b/08
 [=3]
devlet-mend Ar. Devletli, refah, saadet sahibi.
d. 1b/07

[=1]
devrān Ar. Dünya, felek, zaman.
d. 26b/10
 [=1]
deyün Diye.
d. 18a/03
 [=1]
dé- Demek, söylemek.
d.-ben 13a/09
d.-di 7a/11, 8b/07, 8b/08, 12b/03, 12b/04, 18b/04, 20b/07, 20b/09, 20b/12, 22a/10, 24b/07, 24b/13, 25a/11, 28a/05, 29a/11, 31a/10, 32a/10
d.-diler 6a/07, 14a/04, 14b/10, 18a/11
d.-gec 21a/09
d.-gen 1b/05, 1b/06, 7a/07, 8a/09, 23b/07, 26a/12, 32a/02, 32a/10
d.-genim 17b/11
d.-meğ 26b/09
d.-p 3b/04, 4b/09, 5b/11, 6a/10, 7a/01, 8a/04, 8a/07, 8a/12, 8b/02, 8b/05, 8b/10, 8b/10, 8b/12, 9a/01, 9a/02, 9a/02, 11a/02, 11a/05, 11a/08, 12a/11, 13b/09, 14b/01, 14b/13, 15a/08, 15b/08, 16a/11, 16b/03, 18a/03, 18b/04, 19a/04, 19a/06, 19a/08, 20a/04, 20a/09, 20b/03, 21a/06, 22a/13, 24a/01, 25a/09, 25a/10, 26b/05, 27a/05, 27a/08, 29b/09, 30a/11, 30a/13, 31a/01
d.-r érdiler 15a/02
d.-rler 32a/12, 32a/12, 32a/13, 32b/01, 32b/02, 32b/03, 32b/04, 32b/05
d.-se 8a/01
d.-sem 3a/03, 6b/04
d.-yüp 14b/02, 14b/03
d.-yür 21b/07
 [=94]
olay-dép 31a/12
salay-dép 31a/13
 [=2]
dék Gibi, kadar.
d. 3a/01, 3a/12, 3b/09, 4a/08, 5a/05, 5a/06, 5a/07, 5a/10, 5b/02, 7b/04, 12a/04, 12a/05, 12a/06, 15a/01,

- 18a/06, 19b/07, 19b/07, 19b/08,
19b/09, 21a/10, 21a/10, 27b/09,
28b/04, 28b/10, 29a/07, 30a/02,
30a/07, 30b/08, 31b/07
[=29]
déyin Gibi.
d. 15a/05, 31b/08
[=2]
dībā Far. Renkli dokuma motiflerle
süslü lüks bir çeşit ipek kumaş.
d.+n 17a/04
[=1]
dīdār Far. Yüz, çehre.
d. dék 28b/10
d. kııl 19b/06
[=2]
dīde Far. Göz.
d.+mge 21b/06
d.+si 12a/03
[=2]
dīde-bān Far. Gözcü, gözleyici.
d. bol- 14b/01
[=1]
dīger-gūn Far. Başkalaşmış.
d. 12b/03
[=1]
dil Far. Gönül, kalp, yürek.
d. 18b/10, 29a/01
d. (dil-i efkār) 19a/05
d. (cān-ı dil) 14a/04, 14b/07
d. (dağ-ı dil) 31a/03
d. (ehl-i dil) 23a/12
d.+i 28b/04, 31a/06
d.-i efkār 21b/01, 21b/09
d.-i pūr-hūn 32a/12
d.-i zaḥm 32b/04
d.+imni 21b/03, 21b/04
d.+inde 17b/07
d.+iñ 24a/04
d.+iñiz 24a/08
[=18]
dil-ārā Far. Gönül alan, gönül kapan,
gönül okşayan.
d.+m 6b/10
[=1]
dil-ber Far. Gönlü alıp götüreren, güzel.
d.+a 16b/04
d.+e 18b/08
d.+i (māh-peyker-i dil-ber) 12b/07
d.+im 6b/04
d.+ni 6a/12
[=5]
dil-dār Far. Birinin gönlünü almış,
sevgili.
d.+ım 21b/04
[=1]
dil-gūn Gönül renkli.
d. 19b/06
[=1]
dil-keş Far. Gönül çekici.
d. (işe-i dil-keş) 24a/02
[=1]
dil-rübā Far. Gönül kapan, gönül çalan.
d. 6a/01
[=1]
dil-şād Far. Gönlü hoş, sevinmiş.
d. 31a/12
d.+lik tap- 31a/10
[=2]
dil-teng Far. Yüreği kederli, sıkıntılı.
d. érdi 2a/01
[=1]
dimağ Ar. Akıl.
d.+ımge 11b/07
[=1]
dīvān Ar. Büyük meclis.
d.+a 12a/11
[=1]
dīvāne Far. Deli.
d. 8a/07, 14b/13, 15a/13, 16a/09,
20a/08, 32b/02
d.-i bī-‘aқıl 26b/09
d.-i ‘ışq 23a/12
d.-i vaḥşī 24a/12
d.+miz 14b/08
d.+si 13a/05, 21b/02
[=12]
dīvāne-vār Divane gibi, deli gibi.
d. 8a/07, 16a/09
[=2]
dīvāneliğ Delilik.
d.+ım 16a/13
[=1]
diyār Ar. Ülke, memleket.
d.+ıga 11b/13
d.+mızga 20a/13
[=2]
dost Far. Sevilen kimse.

d. 17b/11
d. (miḥmān-dost) 1b/08
d.+um 14b/02
 [=3]
du 'ā' Ar. Allah'a yalvarma, niyâz.
d. 10b/02, 10b/05, 11a/11, 21b/06,
 26b/01
d. (du 'ā' -yı fātiḥa kı-l-) 13b/12
d.+nıḡ yargā ét- 11b/03
d.+sı 2a/04
 [=8]
duḡter Far. Kız.
d.+i (ḡub-ı duḡter) 12b/08
d.+i (kālū-belānıḡ duḡteri) 13a/08
 [=2]
dūr Far. Uzak.
d.+lar 13a/02
dur- Durmak, sürmek, devam etmek.
d. 25b/03
d.-ur (kétip dur-) 20a/05
 [=2]
kétip dur- 20a/05
 [=1]
dut- Tutmak.
d.-maḡ 15a/11
 [=1]
dü-gāne Far. Çift, ikiz.
d.+leri 29a/11, 29a/12
d.+lerim 21a/05
d.+leriḡ 29a/09
 [=4]
dünyā Ar. İçinde yaşadığımız âlem, yer
 yuvarlığı.
d. 24b/11
d.+da 31b/04
d.+dın 17a/10, 23b/12
 [=4]
dürr Ar. İnci.
d.-i güher 5a/07
 [=1]
düşman Far. Düşman.
d. 21b/07
d. bol- 17b/11
 [=2]

E

ebter Ar. Faydasız.
e. 28b/05
 [=1]

ebū Ar. Baba, ata.
e. (Ġar-ı Ebū) Ebu Mağarası.
 24b/10
e. Kıys Ebu Kıys. 23b/08
e. Sa'd Ebu Sa'd 23b/07
 [=3]
Ebū Ḥabs Ebu Habs.
e. (Köh Ebū Ḥabs) 24b/13
 [=1]
edā' Far. Lütuf, zerafet.
a. (nāz u edā') 30b/10
 [=1]
edeb Ar. İyi terbiye, zariflik.
e. sarayı 6a/01
 [=1]
edeb-ḡāne Terbiye etme yeri.
e.+ḡa 4b/12, 6a/12, 6b/09, 22b/02
e.+ge 5b/05
 [=5]
efḡān Far. İleme, bağışma.
e. (nāle-i efḡān) 22a/04
 [=1]
efkār Ar. Düşünceler.
e. 26b/10
e. (dil-i efkār) 19a/05
e.+dur 25b/05
e. ét- 3b/10
e.+ım 29a/01
e.+ım (dil-i efkār) 21b/01
e.+ıma yétgür- 28b/01
e.+ıḡ 17b/04
e. kı-l- 19a/11
e.+nı (dil-i efkār) 21b/09
 [=10]
efsāne Far. Dillere düşmüş, meşhur
 olmuş hadise.
e.+si 26a/09
 [=1]
efser Far. Taç.
e. 2b/07
e. tile- 15a/07
 [=2]
efzūn Far. Çok, fazla.
e. 32a/13
e. bol- 4b/05
 [=2]
eger Far. Şart anlamını güçlendirmek
 için kullanılan edat, eğer, şayet.
e. 7b/04, 13a/09, 25a/08

[=3]
egerçi Far. Gerçi anlamına gelen edat.
e. 4b/04

[=1]
eḥadd Ar. Daha, pek.
e. 22b/09
[=1]

ehl Ar. Sahip, malik olan.
e.-i ‘Arab 10a/09, 10a/12
e.-i beşer 24a/02
e.-i dil 23a/12
e.-i rümh 23a/12
e.-i şeref 23a/13
e.-i zaman 23a/11
e.+iğa (‘ışk ehli) 23a/08, 28b/05
e.+iğa (muḥabbet ehli) 23a/07
[=10]

el-ğaraz Ar. “Şunu demek isterim ki; gelelim maksada, sözün kısası” anlamlarında kullanılır.
e. 5b/09, 7a/08, 8a/09, 8b/12, 12a/09, 13b/10, 20a/02, 23b/03, 24b/04, 25b/12, 28a/07, 29a/06, 29a/11
[=13]

el-kışşa Ar. Hikâye, rivayet.
e. 3b/04, 5a/09, 5a/12, 5b/06, 6b/09, 7a/04, 8a/05, 10b/07, 10b/11, 14b/04, 14b/10, 16a/08, 18a/12, 19a/03, 20a/05, 23b/05, 24b/03, 25a/01, 27a/05, 27b/13, 28a/05, 32a/02
[=22]

elem Ar. Ağrı, acı, sızı; keder, dert.
e. 4a/13, 12a/01, 16b/06, 28b/10
e.+din 7a/13
e.-i ḥarmen-i maḥzûn 32b/01
e.+iğde 30b/08
e.+iğdin 21b/13, 22a/03, 22a/06, 22a/09, 22a/12
[=12]

elif Ar. Arap alfabesinin ilk harfi ve bu harfin adı.
e. ḳadd Elif boylu. 6b/04
[=1]

emsel Ar. Çok benzeyen.
e.-i ahen 4a/08
[=1]

endüh Far. Gam , keder, tasa, kaygılı.
e. 13a/01

[=1]
eşer Ar. İz, nişan, alamet.
e.+iğ 24a/12
[=1]

estân Far. Uyku uyunacak veistirâhat edilecek yer.
e. 21b/12
e.+ıdım 1b/03
[=2]

eş Karı kocadan her biri, zevç, zevce.
e.+iğ 26a/04
[=1]

et- Bk. ét-
e.-er (eder) 6b/04
[=1]

yād et- 6b/04
[=1]

eṭrâf Far. Kıyıları, yanları.
e. 4b/13
[=1]

evvel Ar. Önce, ilk, başlangıç.
e. 22b/06
[=1]

evzâ Ar. Hâller, vaziyetler.
e.+ı 12b/03
[=1]

ey Seslenme edatı, ey.
e. 3a/03, 3b/07, 5b/10, 7a/10, 8a/02, 8b/01, 8b/02, 8b/05, 8b/11, 8b/13, 9a/05, 9a/08, 9a/09, 9b/08, 10a/01, 10a/03, 10a/10, 10a/13, 10b/06, 11a/04, 12b/06, 14a/02, 14b/06, 14b/11, 15b/07, 16a/13, 16b/04, 17a/02, 17a/10, 17b/13, 18a/08, 18b/01, 19a/05, 21a/04, 21a/08, 21b/01, 24a/09, 24b/02, 24b/06, 24b/09, 26b/03, 26b/07, 26b/14, 27b/13, 28a/03, 29a/08, 30b/07, 30b/07, 31a/10, 32a/12

e. (ey bād-ı şabā) 28b/01
[=51]

eyâ Far. “Ey, hey” anlamlarına gelen ünlem.
e. 3a/03, 24a/02
[=2]

eyle- Eylemek, yapmak.
e. 19b/11, 22b/09, 23a/08
e.-ben 13b/02
e.-dim 18b/08

e.-diñ 17b/09, 17b/10, 17b/12,
 18a/01
e.-gen 18b/13
e.-gin 19b/02
e.-me 9b/02
e.-meñiz 15a/11
e.-mes 26b/14
e.-p 2b/04, 13a/01, 19a/01, 19b/01,
 19b/01, 19b/02, 19b/02, 27b/11
e.-rim 18b/07
e.-se 15a/11
e.-sem 4a/10, 13a/09, 27b/09
e.-sün 19b/08
e.-y 10b/02
e.-yüben 28b/04, 31a/05
 [=31]
 ‘**afv eyle-** 18b/13
 ‘**āvāz eyle-** 4a/12
bar eyle- 17b/09
binā’ eyle- 13a/10
cūş eyle- 19b/08
def’ eyle- 15a/11
feryād eyle- 27b/11
fiğān eyle- 23a/08
ḥaḳḳ eyle- 19a/01
ḥār eyle- 17b/12
kelām eyle- 15a/11
kesb eyle- 4a/10, 18b/08
men’ eyle- 9b/02
mest eyle- 19b/01
müyesser eyle- 19b/02, 19b/11
naḳş eyle- 28b/04
nā-şād eyle- 4a/12
pāy-best eyle- 19b/01
pend eyle- 13a/09
pest eyle- 19b/02
raḳş eyle- 13b/02
şabr eyle- 18b/07, 27b/09
şabrlar eyle- 10b/02
şād eyle- 2b/04
tār eyle- 17b/10
yād eyle- 31a/05
yār eyle- 18a/01
zīr-i dest eyle- 19b/02
 [=31]
eyyām Ar. Günler.
e. 7b/11
 [=1]
ezā Ar. İncitme, incinme, can yakma.

a. 9a/11
 [=1]
ezel Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş
 zaman, öncesizlik.
e.+de 3b/02, 26b/05
e.+i (‘ışık-ı ezal) 3a/06
 [=3]

É

é- -imek Türkçede isimleri yüklem
 yapan ana yardımcı fiildir. Krş.
ér- 1
é.-di 14a/07, 14a/08
é.-ken 23a/06, 23a/07, 23a/09,
 23a/11, 23a/13, 23b/02
é.-mes 6a/13, 7b/13, 26b/11, 29b/06,
 29b/11
é.-mesdür 29b/11, 29b/11, 29b/12
 [=16]
ég- Eğmek.
é.-mesün 6b/05
 [=1]
ége Sahip.
é.+m 6a/13, 17b/09, 23a/11
é.+mge 25b/07
 [=4]
égele- Sahiplenmek.
é.-diler 6a/07
 [=1]
égin Omuz.
é.+ige (égnige) 25b/11
 [=1]
égit Yiğit.
é. 20a/13
 [=1]
él 1. Memleket, yurt, ülke, il.
é. 4b/02, 17a/09,
é.+din 6a/07, 32b/05
é.+iñdin 26a/13
 2. Halk, ahali, başkaları, herkes.
é. 7b/13, 26a/06, 26a/09, 27a/03
é.+ler 23a/01
 3. El. Bk. **élig**
é. ber- 27b/12
é.+i (ḥazān eli) 6b/06
é. uzat- Yardım etmek. 26a/02
 [=13]
él-be-él İlden ile, yurttan yurda.

é. 4a/10
[=1]
élçi Elçi, haber götüren, ulak.
é. **kıl-** 5b/04, 6b/11
[=2]
élig El.
é.-**idin (élgidin)** 18b/10, 24a/06
[=2]
élt- İletmek.
é.-**ip** 4b/10
é.-**kende** 3b/01
[=1]
émdi Şimdi.
é. 4b/09, 8a/10, 8b/01, 8b/01, 8b/05,
15a/02, 15b/07, 15b/11, 15b/12,
16a/01, 16a/03, 16a/05, 16a/07,
21a/02, 23b/05, 27a/12, 27b/10,
31b/02, 31b/11
[=19]
ér- Bk. é- 1
é.-**di** 1b/05, 1b/06, 1b/09, 1b/09,
2a/01, 2a/01, 3a/08, 3a/08, 3a/10,
3a/11, 7a/07, 21b/02, 21b/04,
22a/04, 28a/13, 31b/12, 32a/02,
32a/03, 32a/05, 32a/10, 32a/11
é.-**di-kim** 2a/10
é.-**diler** 1b/07, 7a/08, 30a/11
é.-**dim** 2b/05
é.-**dü-kim** 30b/02
é.-**gen** 14b/06
é.-**mes** 18b/02
é.-**miş** 14b/09
é.-**se** 25a/09
é.-**ür** 10a/09
2. Türkçede ana yardımcı fiilin
ikinci görevi fiillerin birleşik
çekimini yapmaktır.
é.-**ar érdi** 3b/01, 5a/12, 12a/08,
20a/04, 23b/05, 23b/09, 24b/04,
30b/01
é.-**ar érdiler** 30b/01
é.-**ar érdük** 14b/08
é.-**di-kim** 12a/13
é.-**er érdi** 7a/09, 11a/09, 27b/01
é.-**ıp érdi** 29a/12
é.-**mas érdi** 9a/02, 21a/04
é.-**mas érdiler** 5b/08
é.-**mes érdi** 21a/07

é.-**r érdi** 2a/03, 3a/13, 3b/04, 3b/06,
8a/08, 11a/02, 11a/08, 12a/04,
12a/06, 12a/12, 19a/04, 19a/08,
19b/13, 20a/02, 21a/01, 21a/06,
23a/03, 23b/07, 23b/08, 24b/08,
25a/06, 25a/10, 26b/06, 27a/10,
28a/12, 31b/10, 31b/11, 32a/01,
32a/06, 32a/07
é.-**r érdiler** 15a/02, 18a/06, 18a/07,
29a/03
é.-**r érdim** 24b/09
é.-**sa érür** 7b/04
é.-**up érdi** 3a/09, 8a/09, 12a/01,
21a/08, 21b/10
é.-**ur érdi** 2a/04, 2b/02, 3a/12, 4b/07,
4b/08, 5b/13, 6a/11, 7a/02, 7a/03,
7a/12, 12a/07, 12b/05, 18b/05,
19a/05, 20b/03, 21a/04, 21a/13,
21b/10, 23a/05, 24a/01, 25a/13,
27b/02, 29a/05, 30a/08, 30a/09,
32a/11
é.-**ur érdi-kim** 11a/06, 16a/12,
26b/03
é.-**ur érdiler** 4b/12, 6b/11, 6b/13,
9a/03, 11a/03, 11a/05, 14a/06,
15a/03, 15b/10, 16b/03, 17b/08,
19a/10, 20a/11, 25b/13, 27a/11,
29b/04, 30b/05
é.-**ur érdiğ** 8b/04
é.-**ur-érdiler** 29a/06
é.-**ür érdi** 16a/10, 27b/02, 30a/10,
31a/08
é.-**ür érdiğizler** 11a/07
[=145]
éri- Erimek.
é.-**p** 3b/12, 4a/08, 27b/09
[=3]
érit- Eritmek.
é.-**gen** 32a/13
é.-**me** 30a/04, 30a/05
é.-**meyiğ** 15a/10
[=4]
érte Erken, sabah.
é. 6a/10, 10b/09
é. (**her érte**) 8b/03
é.-**+η (érteğ birlen)** 8a/12
é.-**+ni** 7b/10
[=5]
éş Denk, benzer, emsal.

é.+i 22a/04, 23b/01
 [=2]
éşit- İşitmek.
é. 12b/06
é.-iñ 21a/02, 23b/06, 27a/12, 31b/12
é.-ip 5a/01, 6a/08, 8a/02, 13b/06,
 14a/05, 14b/05, 15b/06, 16a/08,
 18b/05, 19a/09, 20a/01, 20b/04,
 20b/10, 20b/13, 21b/08, 22a/13,
 24b/13, 25a/11, 25a/12, 25b/10,
 26b/02, 27b/13, 28a/02, 29a/04,
 31a/08
é.+gen 4b/08
é.-meng 17a/02
é.-se 8a/03, 8a/04
é.-ür 14b/08
 [=35]
ét- Yapmak, etmek, eylemek, kılmak.
é. 3b/07, 3b/08, 3b/09, 3b/10, 4a/04,
 4a/09, 4b/01, 4b/06, 18b/12
é.-ban 21b/12
é.-din 2b/13
é.-en 14a/11, 14a/12
é.-er érđi 7a/09
é.-gin 19b/10
é.-gü 15a/05
é.-ip 3b/11, 6a/07, 11b/03, 14a/07,
 30a/11
é.-me 16a/04, 16a/04, 16a/05
é.-medi 15b/12
é.-megin 26a/12
é.-se 26b/13
 [=27]
bī-ķarār ét- 7a/09
bisyrār ét- 4a/04
du´ā´nıñ yargā et- 11b/03
efkār ét- 3b/10
ferd ét- 14a/12
ķār ét- 3b/09, 16a/04, 16a/04
ıřķ ét- 19b/10
münevver ét- 2b/13
nā-ķār ét- 4b/01
nār ét- 4a/09
pervāz ét- 14a/07
reřķ ét- 30a/11
şabr ét- 18b/12
ta´zīm ét- 6a/07
ümīd ét- 21b/12
yār ét- 3b/07, 16a/05

zār ét- 3b/08
zerd ét- 14a/11
 [=21]
éz İz.
é.+im 27b/04
 [=1]
ézil- Ezilmek.
é.-ip 28b/10
é.-ür 27b/11, 27b/12
 [=3]
ézle- Aramak, arkasından gitmek.
é.-me 27b/04
é.-p 21a/01, 23b/06, 24b/05, 24b/09,
 27b/07
é.-se 6b/01
 [=7]

F

fahr Ar. Büyüklük, ululuk.
f.+dın 2b/07
 [=1]
fāide Ar. Fayda, menfaat, kazanç.
f. (hiç fāide) 6a/10
 [=1]
faķır Ar. Yoksul, zengin olmayan.
f. 2a/08
 [=1]
faķır-perver Fakir koruyan, gözeten.
f. 1b/08
 [=1]
falān Ar. Belirtilmesi gerekli
 görülmeyen isimlerin önüne
 getirilerek onları belirsiz şekilde
 niteler.
f. 20a/13, 20b/05
 [=2]
fānī Ar. Geçici.
f. 17a/10
 [=1]
faşl Ar. Dört mevsimden her biri.
f.-ı bahār Bahar mevsimi. 29a/08
f.-ı ģazān Sonbahar, güz. 29b/11
f.-ı yaz Yaz mevsimi. 26a/12
 [=3]
fātiķa Kur´ān-ı Kerīm´in birinci sūresi,
 fātiķa sūresi, elham.
f. (du´ā´-yı fātiķa ķıl-) 14a/01
 [=1]
felehmān Sapan.

f. 32b/03
[=1]
felek Ar. Gökyüzü, sema.
f. 16a/03
f. (**çarh-ı felek**) 22b/08, 26b/13
f.+**dedur** 23a/09
[=4]
ferah Ar. Gönül açıklığı.
f.+**lik** 2b/09
[=1]
ferd Ar. Tek, yalnız olan, eşi olmayan.
f. **ét-** 14a/12
[=1]
feryād Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağışma.
f. 4a/11, 26a/04, 27a/04, 29b/11
f. (**nāle-i feryād**) 23b/10
f.+**a** 31b/08
f. **eyle-** 27b/11
f. **fiğān** 11a/01
f. **fiğān kıl-** 19a/03, 32a/07
f.+**ım** (**āh-ı feryād**) 31b/01
f.+**ıñ** 29b/05
f.+**ıña** 15b/12, 26a/07
f. **ur-** 19a/04
[=15]
ferzend Far. Oğul, çocuk.
f. 18a/12
f.+**i** 2a/01
f.-**i pür-kan** 2b/01
f. **tarafı** 1b/09
f. **tile-** 2a/03
[=5]
fiğān Far. İztırab ile bağırıp çağırma, inleme.
f. 21b/05, 24a/08
f. (**feryād fiğān**) 11a/01
f. (**feryād fiğān kıl-**) 19a/03, 32a/07
f. (**nāle-i fiğān kıl-**) 8a/07, 25a/04
f. **çek-** 3b/12
f.+**e** 31a/13
f. **eyle-** 23a/08
f.+**ım** 16a/13
[=11]
firāğ Bk. **firāk**
f. 23a/12
f.+**ı** 29b/09, 29b/10, 29b/12, 30a/01, 30a/03, 30a/05
[=7]

firāk Ar. Ayrılık.
f.+**ı** 29b/05, 29b/06, 29b/08
f.+**ımı çek-** 30a/02
f.+**ında** 12a/01, 21a/03, 31b/11
[=7]
firāvān Far. Çok, bol, fazla, aşırı.
f. (**firāvān firāvān kıl-**) 2a/04
[=2]
fuḳarā'-perver Fakir koruyan, gözeten.
f. 32a/03
[=1]

G

ğaffār Ar. Kullarının günahlarını affeden, Allah.
ğ. 18b/13
[=1]
ğāfir Ar. Mağfiret eden, affeden.
ğ. (**ḳadr-i ğāfir**) 3a/03
[=1]
gāh gāh Far. Zaman zaman.
g. 23b/13, 25a/03
[=4]
ğāib Ar. Görünmeyen, göz önünde olmayan, yok olan, kayıp.
ğ. **bol-** 5b/08
[=1]
ğalāt Ar. Galeyan edenler, kaynayanlar.
ğ.+ **ımnı** 7a/01
[=1]
ğam Ar. Keder, tasa, hüznü.
ğ. 2b/10, 16b/07, 16b/08, 17a/01, 17a/06, 17a/11, 17b/05, 23b/01, 26b/11, 28b/08
ğ. (**ğuşsa-yı ğam**) 32a/13
ğ. (**hūn-āba-ı ğam**) 28b/13
ğ. **bol-** 4a/02
ğ.+**da** 14b/03
ğ.+**dın** 19b/07
ğ.+**ge** 27a/04
ğ. **ğuşsa çek-** 27a/01
ğ.+**ı** 4b/05
ğ.+**ım** 28b/02
ğ.+**ıñ** 24a/08
ğ.+**ıñdın** 21b/11
[=21]
ğam-gin Kederli, tasalı, kaygılı.
ğ.+**ni** 2b/04
[=1]

- ġar** Ar. Mağara.
ġ. 24a/10
ġ.+da 24b/10
ġ.+ġa 25a/01, 25a/02
ġ.+ge 23b/10
ġ.-ı Ebū 23b/09, 24b/09
 [=7]
- ġarīb** Ar. Kimsesiz, zavallı.
g. 4a/07
 [=1]
- ġarīb-zede** Garipliğe uğramış.
ġ.-yi seng 32b/03
 [=1]
- ġark** Ar. Boğulma, boğma.
ġ. 14a/10
 [=1]
- ġaşy** Ar. Kendinden geçme, bayılma.
ġ. 3b/03
 [=1]
- ġavġa** Far. Kavga, dövüşme, vuruşma.
ġ.+sı 15a/07
 [=1]
- ġazab** Ar. Kızgınlık, öfke.
ġ. 32a/05
 [=1]
- ġazal** Ar. Klasik şark şiirinde en çok kullanılmış nazım şeklidir.
ġ. 32a/05
ġ.+ı 31a/05
ġ.+ları 29a/04
g.+larıdın 20a/11, 27a/10
ġ.+nı 5b/13, 31a/05
 [=7]
- ġazal-ġvān** Gazel okuyan.
ġ. 32b/02
ġ.+ġa 31a/05
 [=2]
- ġazalla-** Gazel yazmak.
ġ.-dı 20a/10, 27a/09
 [=2]
- gedā** Far. Dilenci, yoksul.
g. 17a/03
g.+larını 19a/02
 [=2]
- gep** Söz.
g.+din 8b/13
g.+lerdin 6a/10
g. ur- 25a/09
g. ursa 5a/07
- [=4]
- ger** Far. Eğer edatının kısaltılmış biçimidir.
g. 21b/12, 26b/13
 [=2]
- gerçi** Far. Eğerçi edatının kısaltılmış biçimidir.
g. 7b/12
 [=1]
- gerd** Far. Toz, toprak.
g.-i pā 21b/06
 [=1]
- gerdūn** Far. Dünya, felek.
g.+nı 19b/02
 [=1]
- gevher** Far. Elmas, cevher.
g.-i 'ışk 3a/06
 [=1]
- ġilmān** Ar. Köleler, esirler.
ġ. 13b/01
ġ.-ı behişt 15a/08
 [=2]
- ġibi** Benzerlik bildiren edat.
g. 28b/05
 [=1]
- ġirdār** Far. Âdet, tarz, yürüyüş.
g. 12a/12
 [=1]
- ġiriftār** Far. Tutkun, düşkün.
g. bol- 5a/08
g.+ıı 17b/01
 [=2]
- ġirişme** Far. Naz, işve, cilve, kaş ve gözle işaret.
g. 5a/03
 [=1]
- ġiryān** Far. Ağlayan.
g. 22a/05
g. (çeşm-i ġiryān) 14a/08, 18a/02
 [=3]
- ġisū** Far. Omuza dökülen saç, uzun saç.
g.+larıġa 5a/10
 [=1]
- ġizle-** Gizlemek, saklamak.
g.-me 27b/03
 [=1]
- ġonce** Far. Tomurcuk, açılmamış çiçek.
ġ.+dın (nafe-yi ġonce) 30a/08
ġ.+i köġül 3b/10

- [=2]
gögüs Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer gibi organları içine alan bölümü, bağır, sîne.
g.+ığa (gögsığa) 25b/03, 32b/03
g.+ığa ur- (gögsığa ur-) 13a/11
g.+üm (gögsüm) 29b/13
- [=4]
göristan Mezarlık.
g.+ğa 22a/02
- [=1]
ğubār Ar. Toz.
ğ.+dın 11b/07
ğ.+ı 11b/05
- [=2]
güdek Far. Çocuk.
g. 5b/01
- [=1]
ğuşsa Ar. Keder, kaygı, tasa.
g. (ğam ğuşsa çek-) 27a/01
g.-i derd 7a/13
g.-yı ğam 32a/13
- [=3]
güy Söz.
g.+lar ayt- 15b/13
- [=1]
güyā Far. Sanki, diyelim ki.
g. 2a/12, 3a/11, 5a/04, 5a/06, 5a/07, 12a/05, 12a/06, 12a/07, 19b/08, 21a/09, 24a/10, 26a/11, 28a/06, 30b/06, 31a/02
- [=15]
güçli Güçlü, kuvvetli, gücü olan.
g. 2b/03
- [=1]
güher Far. Elmas, cevher.
g. (dürr-i güher) 5a/07
- [=1]
gül Far. Çiçek, gül çiçeği.
g. 10a/03, 10a/04, 12a/04, 14a/08, 19a/12, 21b/03, 27b/05, 28b/03, 28b/06, 28b/09, 28b/12, 29a/09, 29b/05, 29b/06, 29b/08, 29b/08, 30a/01, 30a/05
g. (tāze gül) 14a/08
g. camāl 29b/12
g.-dék 30a/04, 31b/07
g.+din 29b/06
- g.+e** 19a/12, 22b/07
g.+ge 31a/13
g.+ler 29a/13, 30a/10
g.+leri 6b/06, 30a/10
g.+leri dék 12a/06
g.+leri-dék 5b/02
g.+leriğa 30a/07
g.+lerni 23b/02
g.+lerniğ 29b/02
g.+ni 15b/13, 29b/10
g.+ni vefası 31b/05
g.+üm 9b/13
- [=39]
gül-fem Far. Gül ağzılı, ağzı gül gibi ufak olan.
g. 8a/01
- [=1]
gül-gün Far. Gül renkli, pembe.
g. 10a/06, 32b/04
- [=2]
gül-nār Far. Nar çiçeği.
g. kııl- 19a/12
- [=1]
gül-istān Far. Gül bahçesi.
g.+ğa 30b/06
- [=1]
gül-şen Far. Gül bahçesi.
g. 9a/05
- [=1]
gül-zār Far. Gül bahçesi.
g. 21b/03
g.+ıda 31b/03
- [=2]
gündüz Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.
g. 23b/04
- [=1]
güzār Far. Geçme, geçiş.
g. 21b/12
g.+ı 23b/08
g.+ı (rāh-ı güzār) 11b/05
g.+ım 24b/09
- [=4]
güzer Far. Geçme, geçiş.
g.+im 7b/09
g. kııl- 11a/11, 16b/12, 24b/04
- [=4]
güzer-gāh Far. Geçilen yer, geçit.
g. 22a/01

[=1]

H

h^vāb Far. Uyku.

h. (**hūr ve h^vāb kııl-**) 21a/03, 23b/04, 28a/06, 29a/07

[=4]

haber Ar. Son ve yeni havadis.

h. 16a/04, 16b/09, 21b/04, 23b/11, 23b/12, 27a/08

h. ber- 25a/08

h.+iñ 24a/11, 24a/12

h. tap- 13b/11, 21a/09

[=11]

haber-dār Ar. Haberli.

h. érđi 32a/11

[=1]

habersiz Habersiz.

h. 3b/03

[=1]

habs Ar. Hapis, alıkoyma.

h. (Köh Ebū Habs) 24b/13

[=1]

hācet Ar. İhtiyaç, gereklilik.

h. émes 7b/13

h.+im 10b/06

h.+ni 11b/09

h. tile- 18b/02, 19a/01

[=5]

hācet-gāh İhtiyaç yeri.

h. bol- 18a/06

[=1]

hadd Ar. Sınır.

h.+in 18b/13

h.+iñ 30a/02

[=2]

hafta Far. Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü.

h. 29b/07

[=1]

h^vāh Far. Karşılaştırma edatı.

h. 13b/05, 13b/05, 25b/07, 27a/02

[=4]

h^vāher Far. Kız kardeş.

h. 27a/02

[=1]

h^vāh

h.+lasıñ 14b/12

[=1]

hāk Far. Toprak.

h.-ı der-geh 26b/03

h.-ı pāy 11b/01

h.-ı rāh 3b/09

[=3]

hākım Ar. Her şeye hükmeden.

h.+ge (seniyye-yi hākım) 4a/05

[=1]

hākır Ar. İtibarsız, değersiz.

h. 21b/11

[=1]

hākister Far. Kül, ateş külü.

h.+imdin 19b/08

[=1]

Hākķ Ar. 1. Allah, Tanrı.

H. 6b/03, 18b/11

H.+ıdın 11a/13, 18b/04

H.+ım 18b/09

H. Ta ‘ālā 18b/12, 23a/06

H. yolı 15a/11

2. Doğruluk, insaf.

h. eyle- 19a/01

[=9]

hākķ-güzār Hakkı tanıyan, haktan ayrılmayan.

h. 10a/12

h.+asın 11b/08

[=2]

hāl Ar. Keyfiyet, oluş, bulunuş.

h. 23a/07, 24a/13

h. (hasb-ı hāl) 17a/07

h. (perışān hāl bol-) 11a/03

h. bol- 16b/02

h.+de 8a/04, 22b/04

h.+e 22b/12

h.+idin (hasb-ı hāl) 28a/11, 30b/03, 32a/11

h.+ıgā 23a/06, 25a/06

h.+ımgā 26b/04

h.+im 9b/11, 25b/07

h.+ima 27a/03

h.+imni 16b/01, 25b/03

h.+ini 28a/13

h.+ini (‘arż-ı hāl) 11a/09

h.+ini (hasb-ı hāl) 12b/05, 21b/10

h.+leri 6a/13

[=24]

hāl Far. Vücutta husûle gelen ben, nokta.

h.+i (zamān-ı hāl) 19b/10
h.+ları 6b/04
 [=1]
hālā' Far. Boşluk.
h.+da 30b/03
 [=1]
hālāş Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. kııl- 18b/03
 [=1]
hālāyık Ar. Esir edilmiş veya satın alınmış kız, kadın.
h. 8b/06, 20a/10, 20b/01, 20b/06, 27a/11, 29a/05
h.+dın 9a/11
h.+ğa 7a/05
h.+nı 8b/08
h.+nı üni 9b/01
 [=10]
hālet Ar. Hâl, keyfiyet.
h.+de 32a/08
h.+ge yét- 28b/11
h.+ini (Kaysnıñ hāleti) 7a/10
 [=3]
hālķ Ar. Aynı ülkede yaşayan insan topluluğu.
h. 6b/05, 8a/11, 28a/04
h.+dın 26a/06
h.-ı 'ālem 4a/12, 7b/07
h.-ı maķşūd 19a/09
h.+ıdın 23b/07
h.+ımı ('Arab hālķı) 7a/06
h.+ıñ 24a/06
h.+nı ('Arab hālķnı) 7a/07
 [=11]
hālķ Ar. Boğaz.
h.+ım kıuru- 17a/08
h.+ıma yét- 28b/11
 [=2]
hām Far. Yeterince olgunlaşmamış.
h. 6a/04, 7b/05
 [=2]
hāmmār mec. Sevgilinin gözü.
h.+ım (çeşm-i hāmmār) 9b/05
h.+ıñ (çeşm-i hāmmār) 16b/01
 [=2]
h^van Far. Yemek sofrası.
h.-ı cevır Eziyet yemeği. 7b/13
 [=1]
hāne Far. Ev.

h.-i Ka'be 18a/13, 18b/04, 19a/06, 20a/03, 20a/06
h.-i şerif 18a/09
 [=6]
hāniş ?
h. 29b/02, 29b/03
 [=2]
hār Far. Diken.
h. 26b/12
h.+dur 25b/06
h. eyle- 17b/12
h. ét- 3b/09, 16a/04, 16a/04
h.-ı muğaylān 30b/08
 [=7]
hār-gāh Far. Büyük çadır.
h. 22a/02
h.-ı Leylī 11a/11
 [=2]
hārāc Ar. Haraç, Müslüman olmayanlardan alınan vergi.
h. al- 30a/09
 [=1]
hārālīg Üzerinde hāreler bulunan, dalga dalga çizgiler olan.
h.+ın bol- 28b/08
 [=1]
hārıt- Yaşlandırmak.
h.-ma 30a/04
 [=1]
harmen Far. Harman.
h. (elem-i harmen-i maħzūn) 32b/01
 [=1]
hasb Ar. Göre, nazaran, gereğince.
h.+ı hāl Görüşüp dertleşme. 12b/05, 17a/07, 21b/10, 28a/11, 30b/03, 32a/11
 [=6]
hāşıl Ar. Husûle gelen, peydâ olan, ortaya çıkan.
h. kııl- 4b/09, 6a/09
 [=2]
hasret Ar. Göreceği gelme, özleyiş.
h. 12a/01, 13a/01, 16a/09, 23b/04
h. (dest-i hasret) 31b/13
h. (hūn-ı hasret) 12a/08
h. çek- 26a/05, 27b/04
h.+ler 17a/09
h. pāresi bol- 17b/02

[=10]
ḥaste Far. Hasta, rahatsız.
ḥ. 7b/03
ḥ. (bir ḥaste) 15a/04
ḥ.+si 26b/11
 [=3]
ḥ^vāst-gār Far. İsteyen, isteyici.
ḥ.+ḥgga 13b/10, 14b/05
 [=2]
ḥaṣem Ar. Aile.
h.+i (nūr-ı ḥaṣem) 25a/05
 [=1]
ḥaṣem-niṣin Göçebe.
h. érdiler 1b/07
 [=1]
ḥaṣḥāṣ Ar. Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağı çıkarılan bir nebat.
ḥ. (dāne-yi ḥaṣḥāṣ) 24b/01
 [=1]
ḥaṣr Ar. Toplama.
ḥ. bol- 26a/09
 [=1]
ḥāṭır Ar. Zihin, fikir; gönül.
ḥ. 12b/03, 14b/08
 [=2]
ḥāṭırlık Hatırlık, hatırı olan.
ḥ.+dın 18b/03
 [=1]
ḥattā Ar. Üstelik, hem de anlamlarına gelen edat.
ḥ. 7b/02
 [=1]
ḥātūn Far. Kadın.
ḥ.+ıdın 13b/06
 [=1]
havā Ar. Hava.
h.+sındın (anıḡ havāsi) 5a/08
h.-yı nefs 2b/05
 [=2]
ḥavf Ar. Korku.
ḥ.+ıdın 12a/10
 [=1]
Ḥay Arap kabilelerinden biri.
Ḥ. 14a/01
Ḥ. (Benī Ḥay) 3a/10
Ḥ.+dın (Benī Ḥay) 12b/07
 [=3]

ḥayā' Ar. Utanma, sıkılma; ar, edep, namus.
ḥ. 6a/04
ḥ. (sem-i ḥayā) 13b/04
ḥ.+sı 22a/07
 [=3]
ḥayāl Ar. İnsanın zihninde tasarlayıp canlandırdığı şey, düş.
ḥ.-i zülf-i Leylī 19b/01
ḥ.+im 19b/03
ḥ.+ini 7a/02
 [=3]
ḥayāt Ar. Dirilik, canlılık.
ḥ.+ım 23a/01
 [=1]
ḥayli Far. Oldukça.
ḥ. 15b/03
 [=1]
ḥayme Ar. Çadır.
ḥ.+ni 11b/13, 12a/02
ḥ.+sıḡa 11a/01, 12a/10, 31b/09
h.+sige 27a/09
 [=6]
ḥayr Ar. Faydalı, hayırlı.
ḥ. 2a/04
 [=1]
ḥayr-gāh Hayır yeri.
ḥ.+ıdın 12a/02
 [=1]
ḥazān Far. Sonbahar, güz.
ḥ. 12a/07, 22b/07
ḥ. (faṣl-ı ḥazān) 29b/11
ḥ. bol- 17a/10
ḥ. eli 6b/06
 [=5]
hem Far. Ayrıca, üstelik, zaten, dahi.
h. 4b/02, 4b/03, 4b/04, 4b/05, 5a/11, 5a/13, 5b/01, 7b/11, 7b/12, 8b/06, 12a/05, 17b/07, 18b/13, 26b/04, 26b/12, 31a/04, 32b/01, 32b/01
h. (bul-hem) 12b/11
h. (sen-hem) 15b/11, 15b/12, 16a/03, 16a/05
 [=23]
hem-dem Far. Dost, arkadaş.
h. 21b/04, 24a/08
h.+dür 22a/01
h.+i 13a/07, 23b/12
 [=5]

hem-hāna Far. Bir evde oturan.

h.+sı 13a/07

[=1]

hem-nişin Far. Beraber oturup kalkan,
teklifsiz arkadaşı.

h. 21b/01

h.+lerini 5a/06

[=2]

hem-tā Far. Benzer, denk.

h. 24a/08

[=1]

hemān Far. Hemen, derhal, o anda.

h. 12b/06, 23a/09

[=2]

hemme (< Far. heme) Hep, bütün.

h. 30b/10

h.+leri 13b/07

[=2]

henüz Far. Yeni, daha.

h. 6a/13

[=1]

her Far. Her, bütün.

h. 2a/01, 2a/03, 4a/06, 5a/08, 6a/02,
6a/03, 10b/02, 10b/03, 10b/05,
14a/03, 15b/03, 16a/10, 16a/11,
16b/05, 17b/12, 18a/05, 18a/06,
18b/07, 18b/10, 20b/08, 21b/02,
21b/11, 25b/09, 26b/04, 26b/11,
29a/13, 30a/09, 30a/10, 31b/06

h. bir kelām 9a/12

h. dem 18a/01

h. érte 8b/03

h. iş 3b/01

h. kaçan 3a/12

h. kayan 4a/07

h. kaysı 15b/08

h. kim 2a/10, 22a/01

h. kime 26b/07

h. kün 11b/10, 32b/03

h. zamān 4a/03, 6b/13, 12b/10

[=44]

her-çend Her zaman.

h. 13a/09, 21a/04, 24b/03, 24b/12

h. kıl- 10b/07

[=5]

hergiz Far. Asla, kesinlikle, katıyyen.

h. 24b/12

[=1]

hürām Far. Nazlı, edâlı, salına salına
gidiş.

h. 6a/04

h.+ımğa 29a/01

[=2]

hürāmān Far. Salına salına, naz ve edâ
ile yürüyen.

h. (serv-i hürāmān) 12a/04

[=1]

hırrān Ar. İtaat eden, boyun eğen.

h. (vāle-i hırrān) 22a/04

[=1]

hicr Ar. Ayrılık.

h. oti 31b/07

[=1]

hicrān Ar. Ayrılık, ayrılık acısı.

h. 14a/12, 31a/13

h. (rüz-ı hicrān) 29b/11

h.+nı dağı 31b/04

h. oti 27b/12, 31b/01

[=6]

hiç Far. Yok denecek kadar az olan, yok
olan.

h. 2a/01, 10b/10, 12b/02, 12b/11,
12b/12, 15a/01, 17b/11, 19a/07,
23a/01, 24b/03, 26a/07

h. ādam 25a/02

h. fāide 6a/10

h. kimse 14a/09, 22b/08

h. maḥlūk 25a/02

h. ṭaraf 1b/09

[=17]

hiffet Ar. Hafiflik.

h.-ḥ^vāb 9b/08

[=1]

himmet Ar. Gayret, emek, çalışma,
çabalama.

h. 19b/02

[=1]

hīn Ar. Zaman, vakit, an.

h.+dür 26b/09

[=1]

hiş Hizmet, boyunduruk, kulluk.

h. 15a/05, 15b/03

[=2]

h^viş Far. Akraba, soysop.

h. 2a/07, 16b/02, 18a/08

[=3]

hiżmet Ar. İş, iş görme.

- h. bol-** 14a/03
h.+içe 25b/07
 [=2]
- hizmet-kār** Hizmet eden kimse.
h.+larığa 32a/08
 [=1]
- hoş** Far. İyi, güzel.
h. 6a/04, 6a/07, 6b/06, 10a/04,
 13b/04, 25b/01, 27a/02
h. bol- 26a/11
h. kél- 14b/07
h. ol- 6b/07
h. ur- 18b/11
 [=11]
- hoş-hulq** Hoş tabiatlı.
h. 1b/08
 [=1]
- hoş-vaqt** Zamanı hoş geçen, mutlu.
h. bol- 2a/06
 [=1]
- hoş-vaqthg** Hoş vakitlik.
h.+dın 2a/07
 [=1]
- hüb** Far. Güzel.
h. 6a/06, 20b/03, 20b/09, 29a/12
h.-i duhter 12b/08
h.+larını 28a/07
 [=6]
- hüb-ter** En güzel, pek güzel.
h. (bir hüb-ter) 28b/05
 [=1]
- hübān** Far. Güzeller.
h. 9a/05
 [=1]
- hūbluġ** Güzellik.
h.+nı 11a/07
 [=1]
- Hudā** Far. Allah, Tanrı.
H. 3b/07
H.+ğa 3a/02
H.+nı 11b/09
 [=3]
- hudāvend** Far. Hükümdar.
h. (hükm-i hudāvend-i Çīn) 26b/07
 [=1]
- Hudāy** Far. Allah.
H.+a 2b/03, 19b/10
H.-ı Ta'ālā 2a/03, 2b/01, 3b/01,
 17b/08
- H.+ım** 17b/13
 [=7]
- hulq** Ar. Huy, tabiat.
h. (hoş-hulq) 1b/08
h. érdi (terin hulq) 1b/09
 [=1]
- hün** Far. Kan.
h. 7b/13, 16b/12, 23b/04
h. (çeşme-yi hün) 7b/10
h. bol- 4b/03
h.-ı hasret 12a/08
 [=6]
- hün-āba** Far. Gözyaşı.
h. 17a/09, 28b/04
h.-ı ġam 28b/13
 [=3]
- hün-behā** Far. Kan pahası, diyet.
h. 10b/03
 [=1]
- hūr** Far. Güneş.
h. ve h^vāb kıl- 21a/03, 23b/04,
 28a/06, 29a/07
 [=4]
- hūr** Ar. Cennet kızları, huri.
h. 5a/06
h.+lar 30b/11
 [=2]
- hūrī** Far. Cennet kızı, sevgili.
h. 13b/01
 [=1]
- hurrem** Far. Şen, sevinçli; taze.
h. bol- 29a/09
 [=1]
- hursend** Far. Kanaat eden, kısmetine
 râzı olan.
h. bol- 2b/01
 [=1]
- hürşid** Far. Güneş.
h.-i mäh 28a/09
 [=1]
- hüş** Far. Akıl, fikir.
h. 24a/02
 [=1]
- hüy** Far. Tabiat, mizaç.
h. 7a/08, 7a/08
h.-ı mizāc 8a/06
 [=3]
- huylan-** Huylanmak.
h.-ıp turur 3b/03

[=1]

hüküm Ar. Hüküm, emir.

h.-i hudāvend-i çin 26b/07

[=1]

hükümet Ar. Bir memleketi idare eden vekiller heyeti; devlet.

h. 2b/11

[=1]

hürmet Ar. Saygı.

h.+i 3b/08

h.+idin 11b/09, 19a/06

[=3]

hüsn Ar. Güzel.

h.+ümdin 9b/13

[=1]

I

ışık Ar. Aşk, sevgi.

i. 6b/13, 7a/13, 20a/02, 22a/07

i. (āteş-i ışık) 27a/01

i. (cām-ı ışık) 5a/13

i. (dīvāne-i ışık) 23a/12

i. (gevher-i ışık) 3a/06

i. āteşi 29a/04

i. āvārası bol- 17b/01

i. ber- 5b/01

i.+dın 3b/07, 3b/08, 3b/09, 3b/10, 3b/11, 4a/04, 4a/09, 4b/01, 4b/06, 7b/06, 19a/02, 19b/10

i.+dın (münevver-i ışık) 19b/11

i.+dın (şarāb-ı ışık) 19b/01

i.+dın tap- 13a/02

i. ehli 23a/08, 28b/05

i. ét- 19b/10

i.+ı 3b/06, 5a/10, 8a/06, 27a/07, 31b/10

i.+ı (Kaysnıñ ışkı) 6b/13

i.+ı (Mecnūnnı ışkı) 27a/13

i.+ı (tūr-i ışık) 5a/13

i.-ı ezel 3a/05

i.+ıdın 23b/04

i.+ıdın (Mecnūnnıñ ışkı) 28a/05

i.+ıñ otı 31b/07

i.+ıñda 16b/09, 17a/08

i.+ıñız 19a/13

i.+ıñ otı 14a/11

i. taḥşīli 5b/06

i. üftādesi 11b/11

i. yolu 15a/07, 16b/04, 27b/10

[=50]

ışık-bazlık Aşkla oynayan.

i.+ları 7a/05

[=1]

İ

İbn ‘Āmirī İbn Amiri.

İ. (Seyyid İbn ‘Āmirī) 12b/06

[=1]

ibṭār Ar. Şaşma, şaşakalma.

i. bol- 10b/10

[=1]

iç İç taraf, iç.

i.+ige (Kaysnıñ içi) 7a/03

i.+inde 1b/05, 4b/13, 11b/13, 17b/07, 26a/09, 32a/10

[=7]

içre İçinde, içerisinde.

i. 4a/08, 4b/02, 4b/11, 26a/03, 27a/01

[=5]

iç- İçmek.

i.-ilsün 18b/10

i.-ip 25a/03

[=2]

içkü İçilecek olan şey, içki.

i.+si 12b/12

[=1]

iḥsān Ar. İyilik etme.

i.+dın 2a/04

[=1]

iḥtimām Ar. Elemden, kederden dolayı uyuyamama.

i.+ın 20b/09

[=1]

iḥtiyār Ar. Seçme, seçilme.

i. kıl- 14a/03

[=1]

iki Birden sonra, üçten önce gelen sayı.

i. 5b/01, 6b/10, 11b/12, 18b/12, 18b/13, 21a/02, 21a/05, 23b/05, 27a/12, 31b/11

i.+si 5b/01, 5b/06, 6b/12, 8b/09

i.+sini 5a/13

[=15]

ikrām Ar. Saygı gösterme; ağırlama.

i. 13b/11

[=1]

ilāc Ar. 1. Çare, tedbir.

i.+ını 12b/03

2. İlaç.
i. al- 19a/12
 [=2]
İlāhi Ar. Allah ile ilgili, Tanrısal.
İ. 19b/04
İ.+ge (secde-i İlāhī) 2a/06
 [=2]
ilen İle edatı.
i. 6a/03, 13a/08, 26a/04
 [=3]
illet Ar. Hastalık.
i. -zede bol- 7b/07
 [=1]
‘ilm Ar. Bilme, biliş.
i. 4b/09, 4b/11, 6a/09, 8b/01
i. (derd-i ‘ilm) 24b/08
i. taḥṣīlī 5b/05, 6b/12
 [=7]
īmān Ar. İnanma, inanç.
i.+ı 2b/13
 [=1]
in Mağara.
i.+dür 26b/13
 [=1]
in ‘ām Ar. Nimet verme, iyilik etme.
i. 7a/13
 [=1]
‘ind Ar. Yan, taraf, yön.
i.+ine (zūlf ‘indi) 6a/05
 [=1]
ism Ar. İsim, ad.
i.+i 17b/07
 [=1]
İsmā‘il İsmail.
İ.+niḡ 18b/09
 [=1]
iste- İstemek.
i.-miş 14a/07, 14a/08, 14a/10,
 14a/12, 14b/01, 14b/03
i.-r érđi 28a/13
i.-r érđiler 18a/06, 30a/11
 [=9]
isti‘ānet Ar. Avn, yardım isteme.
i. (meded-i isti‘ānet tile-) 2a/02
 [=1]
iş Bir amaçla yapılan çalışma, faaliyet,
 iş.
i.+dīn 3b/02
i.+im 16b/12, 17b/11

i.+ni (her iş) 3b/01
 [=4]
işe Far. Casus.
i.-i dil-keş 24a/02
 [=1]
it İt, köpek.
i.+iniḡ 11b/01
i.+niḡ 16a/02
i.+ler 17a/02
 [=3]
‘izār Ar. Yanak.
i. 7b/04
 [=1]
‘izzet Ar. Hürmet, saygı.
i. 13b/11
 [=1]

K

Ka‘be Ar. Hicaz’da Mekke-i
 Mükerrerme’de harem-i Şerif’in
 hemen hemen ortasında bulunan
 kutsal bina.
K.+de (ḡāne-i Ka‘be) 20a/06
K.+dīn (ḡāne-i Ka‘be) 20a/03
K.+ḡa 18a/09
K.+ḡa (ḡāne-i Ka‘be) 18a/13
K.+i (ḡāne-i Ka‘be) 19a/06
K.+m 10a/12, 26b/03, 27a/03
K.+ni (ḡāne-i Ka‘be) 18b/04
 [=9]
ḡabile Ar. Göçebe insanlarda, aynı
 soydan sayılan ve bir başa itaat
 eden insan topluluğu, boy.
ḡ.-i ‘Arab 4b/11, 20a/07
ḡ.+niḡ 1b/05
ḡ.+sinde (‘Arab ḡabile) 1b/04,
 3a/07, 28a/04
 [=6]
ḡabūl Ar. Rız olma.
ḡ. ḡıl- 14b/07, 14b/10, 14b/13,
 15a/02
 [=4]
ḡaçan Nasıl, ne zaman.
ḡ. (her ḡaçan) 3a/12
 [=1]
ḡadar Ar. Miktarında, ölçüsünde,
 derecesinde.
ḡ. 3b/11
 [=1]

qadd Ar. Boy, boy pos.
k. 30a/11
q. (serv-i qadd-ı sım-ten) 10a/03
q.+ı 6b/04
q.+ım (zıbā qadd) 10a/06
q.+ıı (şımşad qadd) 30b/06
[=5]
qadem Ar. Adım.
q. 16b/04, 25b/09, 30a/06, 30a/1
q.-i rencıde qıl- 14a/02
[=5]
qadem-gāh Varış yeri.
q. 2a/01
[=1]
qadımlik Eskilik.
q. 5a/10
[=1]
qadr Ar. Değer, îtibar.
q.-i gāfir 3a/03
[=1]
qafes Ar. Kafes.
q.+din 21a/10
[=1]
kāhiş Küçülme.
k.+ıı 18b/13
[=1]
qaknūs Anka kuşu.
q. 19b/08
[=1]
qakşa- Bağırmaq.
q.-p 3a/13
[=1]
kākül Far. Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kakhül.
k.+i 6a/04
k.+niş 9b/10
k.+üm 9b/13
[=3]
qal- Kalmak, sürdürmek.
q.-dım 17a/03, 28b/10, 28b/10,
28b/11, 28b/11, 31b/08
q.-ğanlarğa 11b/08
q.-ıp 22b/07
q.-madı 7b/08, 23a/02
q.-masun 4a/01
q.-sam 4a/07
q.-sım 19a/01
[=13]

qalem Ar. Kalem, yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde alet.
q. 22b/10, 27b/11
[=2]
qālū-belā Ar. “Evet dediler” anlamına gelen kelime, Kur’ân-ı Kerîm’in Âraf sûresinde bildirildiğine göre Allah’ın kullarını yarattıktan sonra onlara sorduğu, “Ben sizi Rabbiniz değil miyim?” sorusuna kulların verdiği “Evet” cevabıdır. Bu kelime dilimizde “çok eski zaman, ezel” anlamında kullanılmıştır.
k.+niş duşteri Eski zaman kızı.
13a/08
[=1]
qām Far. Arzu, istek, emel.
q. 7b/01
[=1]
kam Far. Az, eksik.
k. 26b/09
[=1]
qāmet Ar. Boy, boy pos.
k.-i ziba 30b/07
k.+lerin 30a/11
[=2]
kamlıq Far. Eksiklik, noksanlık, kemlik.
k.+ı 1b/09
[=1]
qan Damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı, kan.
q. 4a/01, 7b/07, 12b/12, 14a/13,
21b/05, 26a/05, 26b/12, 27b/04,
28b/02, 28b/05
q. bol- 24a/12
q.+dedür 26a/05
q.+ı 19a/12, 25b/04, 32b/04
q.-ı ‘atā’ qıl- 2b/12
[=16]
qanat Kuşların uçmasını sağlayan organa verilen ad, kanat.
q.+ıı 30a/03
[=1]
qanı Hani, nerede.

- ķ.** 21b/01, 21b/01, 21b/02, 21b/03,
21b/04, 21b/05, 21b/06, 21b/07
[=8]
- ķanlı** Kanlı, içinde kan olan.
ķ. 24a/07
ķ. yaş 29b/13
[=2]
- ķara** Kara, siyah.
ķ. 6a/05, 11b/06, 26b/09, 27b/11
[=4]
- ķara-** Bakmak.
ķ.-p 5b/13, 7a/12, 11a/06, 11a/09,
15a/03, 17b/08, 22b/05, 25a/06,
25a/13, 26b/06, 31a/11, 32a/11
[=12]
- ķaranġu** Karanlık.
ķ. 17b/07, 17b/13, 18a/03
[=3]
- ķarār** Ar. Karar verme.
ķ. 7b/03
ķ. (sabr-ı ķarār) 10a/13
[=2]
- ķarar-** Kararmak.
ķ.-dı 31b/08
[=1]
- ķarārlik** Kararlı, istikrarlı.
k. ķıl- 7a/11
[=1]
- ķaraş** Bakış.
ķ.+adur 6a/06
[=1]
- ķaralıġ** Kara olma durumu, siyahlık.
ķ.+ın 28b/07
[=1]
- ķarīn** Ar. Yakın.
ķ.+dur 26b/11
[=1]
- ķars** Yumruk.
ķ. 20a/09
ķ. ur- 32a/01
[=2]
- ķaşd** Ar. Niyet, kurma.
ķ.+ımda 2b/12
k. nem-ķaşd bol- 2b/12
[=2]
- ķaş** Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi
meydana getirecek biçimde yer
alan kısa kıllar.
ķ. 6b/11
- ķ.+ı** 6a/06, 7a/02, 27b/11
ķ.+ıdın 31a/07
ķ.+ıġa 3a/13
ķ.+ıı 18b/12
ķ.+ııa 22b/10
ķ.+ılarını 5b/04
[=9]
- ķatla** Defa.
ķ. (miıı ķatla) 4a/06
[=1]
- ķatar** Tehlike, korku.
k. (āb-ı şeş-i ķatar) 22b/05
[=1]
- ķatı** Bk. **ķatıġ**
ķ. 27b/05
[=1]
- ķatıġ** Katı, sert.
ķ. 31a/04
[=1]
- ķatre** Ar. Damla.
ķ. 4a/01, 21b/08, 21b/08, 25a/07
[=4]
- ķattıġ** Bk. **ķatıġ**
ķ. 26a/10
[=1]
- ķavī** Ar Kuvvetli, güçlü.
ķ. 3a/02
[=1]
- ķayan** Taraf.
ķ.+a (her ķayan) 4a/07
[=1]
- ķayda** Nerede.
ķ. 22a/10
[=1]
- ķaydın** Nereden.
ķ. 22a/08
[=1]
- ķaylı** Hangisi.
ķ. 18b/09
[=1]
- ķays** Ar. Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı olan Mecnūn'un
asıl adıdır.
ķ. 2a/09, 2a/09, 3a/05, 3a/11, 3a/11,
3b/04, 4b/02, 4b/07, 4b/12, 5a/09,
5b/09, 5b/10, 5b/12, 6a/11, 6b/07,
6b/09, 7a/08, 7a/12, 7b/13,
14b/12, 22a/01, 24a/06
ķ. (Ebū ķays) 23b/08

- Ḳ.+dın** 8a/02, 23b/09
Ḳ.+dın anası 6a/08
Ḳ.+ge 5a/11
Ḳ.+mı 3b/03, 6a/07, 8a/06
Ḳ.+mı anası 3a/09
Ḳ.+nıñ aḥvālı 12b/01
Ḳ.+nıñ 5b/09, 7a/02, 7a/10, 24b/10
Ḳ.+nıñ ḥāleti 7a/10
Ḳ.+nıñ ışığı 6b/13
Ḳ.+nıñ içi 7a/03
[=39]
- ḳaysı** Ne zaman.
ḳ. 22a/02
ḳ. (her ḳaysı) 15b/08
[=2]
- ḳayt-** Dönmek.
ḳ.-a ber- 20a/07
ḳ.-gin 26a/13
ḳ.-ip 27b/04
[=3]
- ḳayta** Tekrar, bir daha, yeniden.
ḳ.-a 27b/07, 27b/07, 31a/12, 31a/13
[=4]
- keç-** Bk. **kéc-**
k. 15b/11, 15b/12, 16a/01, 16a/03, 16a/05, 16a/07
k.-gin 17a/04
k.-ip 26a/06
k.-miş 12b/12
k.-ti 15b/11, 15b/12, 16a/01, 16a/03, 16a/05, 16a/07
k.-ülsün 18b/10
[=16]
- keçe** Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman, gece.
k. 7b/11, 23b/04, 29a/06, 31b/10
k. (bir keçe) 20a/02, 27a/08
k.+ler 28a/11
[=7]
- kefen** Ar. Ölüyü sardıkları bez.
k. 19b/05
[=1]
- kelām** Ar. Söz, lakırdı.
k. eyle- 15a/11
k.+ımğa 28b/13
k.+ımnı 28b/12
k.+ıñ 3a/02
k.+ıñ (her bir kelām) 9a/12
- [=5]
- kelime** Ar. Bir fikir anlatan, bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz.
k. 21a/02, 21a/06, 23b/05, 27a/12, 31b/11
k.+sini 20b/08
[=6]
- kemāl** Ar. Olgunluk, yetkinlik, tamlık.
k. 23a/09
[=1]
- Ken ‘ān** Ar. Hz. Ya ‘kub’un memleketi, Filistin.
K. (māh-ı Ken ‘ān) 14b/01, 14b/03
K. (Şeyh-i Ken ‘ān-ı ‘atā’ ḳıl-) 2b/08
K.+ğa (Yūsuf-i Ken ‘ān) Hz. Yūsuf 31a/01
[=4]
- keñ** Geniş.
k. 17b/10
[=1]
- kerek** Gerek, lazım.
k. 15b/04, 15b/04
k.+im 15a/04, 15a/04, 15a/05, 15a/05, 15a/06, 15a/06, 15a/09, 15a/09, 15a/12, 15a/12, 15b/02, 15b/02, 15b/05, 15b/05
[=16]
- kes** Far. Kimse, kişi.
k. (zihī kes) 1b/07
[=1]
- kesb** Ar. Çalışıp kazanma.
k. eyle- 4a/10, 18b/08
k.+imiz 27a/04
[=3]
- keşide** Far. Tertip edilmiş.
k. 8b/02
[=1]
- kéc-** Geçmek, vazgeçmek.
k.-ip 31a/09
k.-ti 24a/12
[=2]
- kél-** Gelmek.
k. 10b/06, 17a/03, 17a/03
k.-di 21a/08, 25b/12, 31a/09
k.-diler 14b/11
k.-dim 18b/06, 21b/06
k.-diñiz 5b/11, 25b/01

- k.-e** 10b/10, 22b/02
k.-ep 12a/03
k.-erin 14a/13
k.-eyin 21a/06
k.-gen 14b/06, 18b/07
k.-gin 21a/9
k.-iñiz 20b/11
k.-ip 3a/06, 4b/11, 7a/13, 14b/07, 20b/05, 22b/06, 25a/11
k.-ip turur 20b/01
k.-mişi 9a/11
k.-se 6b/04, 9b/01, 14a/04, 29a/01
k.-sen 15a/05
k.-sün 28b/07
k.-ür 20a/09, 23b/10
k.-ür érdi 31a/08
 [=37]
hoş kél- 14b/07
tiz kél- 21a/9
 [=2]
kéltür- Getirmek.
k.-üñ 20b/09
k.-üp 2a/02, 5a/10, 5a/11
 [=4]
két- Gitmek, ulaşmak, varmak.
k.-er 15a/13, 16a/07
k.-er bol- 8b/05, 8b/12
k.-er érdi 27b/01
k.-eyin 27b/04
k.-gıl 25a/09
k.-ip 16a/12, 17a/08, 22b/13, 24a/13, 28b/10
k.-ip durur 20a/05
k.-mesün 16a/11, 21b/07, 27a/05
k.-ti 2b/10, 8a/12, 9a/02, 22a/07
k.-tiler 15b/08
 [=21]
kétür- Getirmek.
k.-üp 22a/11
 [=1]
kéy- Giymek.
k.-geni 23a/13
 [=1]
kéz- Gezme.
k.-ip 4a/11
 [=1]
kıble-gāh Kiblenin bulunduğu semt.
ķ.+ım 26b/07
 [=1]
- ķıl-** Yapmak, etmek, eylemek.
ķ. 3a/02, 19a/06, 19a/11, 19a/11, 19a/12, 19a/12, 19a/13, 19b/03, 19b/06, 19b/09, 19b/12
ķ.-a 15b/03
ķ.-a turur 7a/11
ķ.-a tururlar 20b/06
ķ.-alı 13b/08, 14a/04, 14b/13
ķ.-ar 14b/07
ķ.-ar érduk 14b/07
ķ.-ay 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 26b/09
k.-ay-almas 24b/01
ķ.-ayın 26b/05
ķ.-dék 15a/01
ķ.-dı 5b/07, 10b/07, 10b/12, 11b/06, 21a/03, 24b/04, 25a/01, 27a/13, 29a/13
ķ.-dı-kim 2a/12
ķ.-dilar 5b/01, 13b/07, 13b/12
ķ.-dım 9b/08, 16b/12
ķ.-dıñ 2b/03, 2b/04, 2b/06, 2b/08, 2b/10, 2b/12, 3a/01, 3a/03
ķ.-ğan 3b/02
ķ.-gan 28b/01
ķ.-ğandın 14a/01
ķ.-ğıl 6a/09
ķ.-gin 10b/06, 15a/02, 18b/03, 19b/11
ķ.-guçı 23a/11
ķ.-guçları 1b/03
ķ.-ğum 11a/13
ķ.-ıp 2a/02, 2b/02, 3b/06, 3b/06, 4b/12, 5b/04, 6b/11, 7a/02, 7b/10, 8a/06, 8a/07, 8a/12, 8b/07, 8b/08, 8b/10, 12b/11, 13b/12, 14a/02, 14a/02, 14a/03, 16a/09, 16b/02, 19a/03, 19a/04, 20a/02, 20a/03, 20b/04, 20b/06, 21a/07, 21a/12, 22b/05, 23b/08, 24a/10, 24b/04, 25a/05, 27a/07, 27a/07, 27a/09, 28a/04, 30a/08, 30b/04, 32a/06, 32a/07
ķ.-ıp érdi 29a/12
ķ.-ıp tururlar 8b/07, 8b/08, 8b/10
ķ.-madı 14b/13, 23b/04
ķ.-maķğa 21b/06
ķ.-mas 14b/10, 25a/02
ķ.-mas érdi 21a/04

ķ.-may 28a/06, 28a/11, 29a/07
ķ.-sa 2a/11, 7a/01
ķ.-saķ 12b/03, 13b/08
ķ.-saņ 11a/11
ķ.-sun 4b/09, 28b/08
ķ.-ur 2a/13, 2a/13, 8a/03, 8b/04,
25a/04
ķ.-ur érđi 2a/04, 20b/03, 30a/08
ķ.-ur érdiler 4b/12, 6b/13, 20a/11,
27a/11, 29a/06
ķ.-urlar 1b/04, 20b/02, 29b/02,
29b/03
[=142]
‘adāvet ķıl- 8a/03
āğaz ķıl- 3b/06
‘ahđ-ı āman ķıl- 12b/11
‘ālī ķıl- 13b/12
‘ār ķıl- 16b/02, 20b/04
‘atā’ ķıl- 3a/01, 3a/03
āzād ķıl- 5b/07, 10b/12
bad-ı du ‘ā’-yı fātiħa ķıl- 14a/01
bayābān ķıl- 20a/03
bed-nām ķıl- 8b/07, 8b/08, 8b/10
belālardın ķıl- 19a/06
bīmār ķıl- 19b/09
binā’ ķıl- 29a/12
bisār ķıl- 19a/13
bisyār ķıl- 19b/03
cādı ķıl- 22b/05
camā‘at ķıl- 11b/06
cān-ı ‘atā’ ķıl- 2b/03
cūş ķıl- 3b/06
çāra ķıl- 26b/09
dermān-ı ‘atā’ ķıl- 2b/10
devā’ ķıl- 28b/08
dīdār ķıl- 19b/06
efkār ķıl- 19a/11
élçi ķıl- 5b/04, 6b/11
feryād fiğān ķıl- 19a/04, 32a/07
firāvān firāvān ķıl- 2a/04
gül-nār ķıl- 19a/12
güzār ķıl- 24b/04
güzer ķıl- 11a/11, 16b/12
ħalāş ķıl- 18b/03
ħāşıl ķıl- 4b/09, 6a/09
her-çend ķıl- 10b/07
ħūr ve ħ’yāb ķıl- 21a/04, 23b/04,
28a/06, 29a/07
iħtiyār ķıl- 14a/03

ķabūl ķıl- 14b/07, 14b/10,
14b/13, 15a/02
ķadem-i rencide ķıl- 14a/02
ķan-ı ‘atā’ ķıl- 2b/12
ķarārlik ķıl- 7a/11
kūşiş ķıl- 13b/08
kūşiş ķıl-dék 15a/01
maħbub ķıl- 3b/02
maķām ķıl- 25a/02
maşlahat ķıl- 13b/07
meh-i tābān-ı ‘atā’ ķıl- 2b/06
melāmet ķıl- 8a/12, 20b/06,
28a/04
men’ ķıl- 8b/04, 21a/03
miħmān-ı ‘atā’ ķıl- 2b/04
miħmān ķıl- 13b/12
miħr-bānlık ķıl- 14a/02
münevver ķıl- 2a/13
müyesser ķıl- 13b/08, 14a/04,
14b/13
naķl ķıl- 1b/03
nāle-i fiğān ķıl- 8a/07, 25a/04
nazar ķıl- 4b/12, 21a/12, 25a/01
ne ķıl- 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07,
15b/03
nuş ķıl- 5b/01
pāre ķıl- 16a/09
pāre pāre ķıl- 27a/07
revā ķıl- 10b/06
rivāyet ķıl- 1b/04
rūz ķıl- 8a/06
şadaķāt ķıl- 2a/11
seyr ķıl- 30a/08, 30b/04
şām ķıl- 7b/10
şeyh-i Ken‘ān-ı ‘atā’ ķıl- 2b/08
şikār ķıl- 23b/08, 32a/06
şükr ķıl- 2b/02, 3a/02
taħşil ķıl- 4b/12
taħleb ķıl- 30a/08
temāşā ķıl- 2a/12, 29a/13
ta‘rif ķıl- 20b/03
tebessüm ķıl- 7a/02
tefahħuş ķıl- 25a/05
terk ķıl- 9b/08
ümīd ķıl- 2a/02
uyķu ķıl- 28a/11
vaţan ķıl- 28b/01
yād ķıl- 6b/13, 20a/11, 20b/02,
27a/11, 29a/06

- yār kı́l-** 19b/12
yiber kı́l- 19a/11, 21a/07
zār kı́l- 19a/12
zor kı́l- 7a/01, 20a/02, 27a/07, 27a/13
[=122]
- kı́m** Far. Kul, köle.
kı́.+dur 26b/07
[=1]
- kı́r** Kır, bozkır.
kı́.+da 11b/08
[=1]
- kı́smet** Ar. Talih, nasip, kader.
kı́. 16a/01, 23a/06, 26b/05
kı́.+ge 26b/08
kı́.+ige 18b/12
[=5]
- kı́ş** Sonbahardan sonra, ilkbahardan önceki mevsim.
kı́.+ı 26a/11, 26a/12
[=2]
- kı́z** Dişi cinsten olan veya genç kız.
kı́. 4b/11, 4b/13, 5a/11, 26a/09
kı́.+ğa 3a/11
kı́.+ı 3a/10
kı́.+ımıznı 20b/05
kı́.+ıñdın 10b/05
kı́.+ıñnı 23a/06
kı́.+lar 30b/02, 30b/04
kı́.+larnı 4b/13
kı́.+nı 5a/09, 14b/12
[=14]
- ki** Bk. **kim 2**
k. 7b/03, 7b/06, 11b/11, 15a/05, 19b/10, 24b/01, 26b/05, 28b/04, 32b/01
[=9]
- kiçik** Küçük.
k. 13b/07
[=1]
- kim** 1. Zamir.
k. 21b/09, 24a/13
k. (her kim) 2a/10, 22a/01
k.+din 22b/07
k.+e 3a/01
k.+e (her kime) 26b/07
k.+ge 24a/08
2. Bağlama edatı.
- k.** 1b/04, 2a/10, 2a/10, 2a/12, 4b/02, 4b/13, 5a/03, 5a/06, 11a/04, 11a/06, 12a/13, 12b/10, 14b/05, 14b/08, 16a/12, 17a/04, 19a/05, 19b/01, 19b/04, 19b/07, 20a/05, 20a/08, 20a/09, 20a/13, 20b/05, 20b/05, 20b/09, 21a/02, 21a/04, 21a/08, 21a/12, 21b/03, 22a/02, 22a/10, 22b/03, 23a/04, 23a/09, 23b/06, 23b/11, 23b/11, 24b/11, 25a/02, 25a/05, 25a/08, 26b/03, 27a/12, 27a/13, 28a/01, 28a/06, 29a/13, 29b/02, 30b/02, 30b/06, 30b/10, 31a/02, 31b/12, 32a/06, 32a/09, 32a/13
[=67]
- kimse** Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs.
k. 20a/12
k. (hiç kimse) 22b/08
k.+ni (hiç kimse) 14a/09
[=3]
- kir-** Girmek.
k.-ip 4b/12, 6b/09, 23b/10, 29a/13, 31b/09
k.-di 12a/10
[=6]
- kirgüz-** Girdirmek.
k.-üp 18a/13
k.-ür érđi 27b/01
[=2]
- kişi** İnsan, kimse, şahıs.
k. 6b/01, 22a/01, 22a/10, 26b/13, 27a/03
k. (bir kişi) 32a/10
[=6]
- kişť** Far. Ekin, tarla.
k.+imni (dāne-i maqşūd-ı kişť) 19b/11
[=1]
- kitāb** Ar. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün.
k.+nı 8a/13
[=1]
- ko-** Koymak, bırakmak. Bk. **qoy-**
kı́.-mas 19b/05
[=1]

kol İnsanın omzundan parmak uçlarına kadar olan organı.

ķ. 8a/13

ķ.+ıda 24b/05

ķ.+ıdın 5b/12, 18a/13, 27b/01

ķ.+ıġa 2a/12, 3a/06, 5a/13, 8a/13, 20b/13

ķ.+ımızdın 14a/04

ķ.+um 26b/13

ķ.+umnı 17a/03

ķ.+uġdın 10a/07

[=14]

ķolla- Korumak, sahip çıkmak, gözetmek.

ķ.-dı 21b/03

[=1]

ķon- (Kuş için) Uçmasına son verip bir yerde durmak.

ķ.-adur 30b/12

ķ.-ar 26a/12

ķ.-mage 30a/03

[=3]

ķorkunç Dehşete düşüren, korku veren.

ķ.+ıdın 28a/10

[=1]

ķoşul- Katılmak.

ķ.-up 6a/05, 6b/08

[=2]

ķoy Koyun.

ķ. 2a/08, 18a/07

ķ.+lar 13b/12

[=3]

ķoy- Bırakmak, koymak.

k. 9a/09, 9b/02, 9b/08, 10a/01, 10a/01, 10a/07, 10a/07, 10a/13, 10b/06, 27a/03, 27b/04

ķ.-ar érđi 3b/01

ķ.-dı 2a/09, 3a/06, 5b/12, 16a/12, 27a/06, 28b/13

ķ.-dum 16b/04

ķ.-genige 25b/09

ķ.-ġıl 19a/06, 21a/05

ķ.-ġin 9b/11, 27b/07

ķ.-ma 19b/10, 28a/01

ķ.-madı 8b/02, 9a/03, 10b/07

ķ.-mas 8a/04

ķ.-mas érđi 9a/02

ķ.-may 8b/04

ķ.-sun 21b/06, 30a/13

ķ.-up 2a/06, 2b/07, 10b/08, 29b/13, 30a/01, 30a/06

[=40]

ķozġal- Hareket etmek, harekete geçmek.

ķ.-p 7b/10

k.-ıpnı 5a/10

[=2]

köh Far. Dağ.

k. 23a/10

k. Ebū Habs 24b/13

k.-ı Necd 10b/13, 31b/12

[=4]

köh-be-köh Dağ dağ.

k. 20a/04, 21a/01

[=2]

köhne Far. Eski, eskimiş.

k. 23a/13

[=1]

kök Gök, sema.

k.+i 4a/03

[=1]

köġül Gönül, yürek.

k. 5a/02, 5a/08, 6b/10, 12b/11, 13a/04, 19a/02, 26a/08, 26a/12, 28b/02, 31b/03

k.+i (köġli) 15b/13, 15b/13, 18a/02, 26a/10, 26a/11, 26a/11

k.+i érür 10a/09

k.+ide (köġlide) 15b/01, 32b/01

k.+ıġa (köġliġa) 3a/06, 3a/07

k.+inde (köġlinde) 17b/07

k.+ini (köġlini) 6a/07

k.+lerıġa 5a/13

k.+üm (köġlüm) 6a/12, 11b/02, 18b/08, 21b/01, 26b/14

k.+ümde (köġlümde) 17b/02, 27a/01

k.+ümġa (köġlümġa) 7b/02, 7b/03, 15b/04

k.+ümni (ġonça-i köġül) 3b/10

k.+ümüz (köġlümüz) 27a/03

k.+üġ (köġlüġ) 22b/07, 26a/03

[=38]

köp Çok, fazla.

k. 2a/07, 2a/08, 4b/06, 9a/03, 10b/05, 11a/05, 15a/01, 18a/01, 18b/06, 23a/10, 26b/04, 30a/04

k.+tür 26b/12, 28a/05

[=14]
kör- Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.
k. 23b/02, 25b/03
k.-di 24b/05
k.-digim 4b/12
k.-di-kim 20a/05, 21a/12, 22b/03, 23a/04, 23b/11, 25a/05, 29b/02
k.-diler 20a/08
k.-düy 28b/05
k.-er 26a/06, 26b/01, 31b/04
k.-ey 28b/04
k.-eyin 27b/07
k.-genğa 30b/11
k.-geni 25b/01, 25b/06
k.-gülügi 11a/04
k.-megen 14a/09
k.-mek 6b/07, 26a/05
k.-mekde 5a/02
k.-señiz 20b/08
k.-ünürsin 24a/02
k.-üp 3a/11, 5a/01, 5a/09, 7a/10, 11a/03, 12a/12, 16a/10, 16b/01, 18a/05, 30b/04, 32a/08
[=39]
körset- Göstermek.
k.-se 2a/10, 7b/12
k.-mese 26b/08
[=3]
körün- Görünmek.
k.-üp 8b/06
[=1]
köy- Yanmak.
k.-er 25b/08
k.-genige 25b/08
k.-me 15b/01, 23a/06
k.-mek 17b/12
k.-üp 3b/12, 12a/08, 30a/02
[=8]
köydür- Yakmak.
k.-gen 5a/04
k.-me 9a/08, 11a/05
k.-medi 13a/06
k.-megi 7b/04
k.-mek 7b/04
k.-üp 12a/05, 14a/13
[=8]
köz Göz, insanda veya hayvanda görme organı.

k. 5a/01, 5a/02, 31b/03
k.+din 16a/04, 29b/13
k.+e 14b/09
k.+ge 8b/05
k.+i 6a/06, 11a/01, 11b/06, 12a/02, 22a/05, 27b/11, 32a/06
k.+idin 21b/08, 25a/07
k.+imiz 18b/01
k.+in 7a/03
k.+ini 5a/11, 23a/04
k.+iñe 24a/10, 24b/01
k.+ler 11a/07
k.+leridin 14a/13, 22b/05
k.+lerin 5b/08, 6b/11
k.+lerini 5b/04
k. tég- 19a/07
k.+üm 4a/02, 6a/01, 11a/06, 19a/12, 26a/06, 26b/01, 30b/06
k.+ümge 11b/01
k.+ümüz 25b/09, 28b/05
k.+üğdin 22b/10
k. yaşı 30a/07
k. yaşını 14a/10
[=42]
közle- Bakmak.
k.-di 14b/02
k.-me 27b/10
k.-se 6b/01
[=3]
ķudret Ar. Kuvvet, güç.
ķ.+iñ 2b/03
[=1]
ķul Allah tarafından yaratılmış olan insan.
ķ. 6a/06, 9a/08
ķ.+dın 24a/13
ķ.+ları 26b/11
[=4]
ķulaķ Başın sağında ve solunda bulunan işitme organı.
ķ. 5a/01, 13a/09, 25b/08
ķ.+ıģa yét- (ķulaģıģa yét-) 8a/10
ķ.+ıñız (ķulaģıñız) 28b/13
[=5]
ķum Kum.
ķ.+larını 31b/13
[=1]
ķurbān Ar. Bir gaye uğrunda feda olma.

ķ. 29a/01
ķ. bol- 18b/09, 26a/07
ķ.+ım 22b/10
[=4]
ķuru- Kurumak, solmak.
ķ.-dı 23a/01
ķ.-p 17a/08, 24a/06
k.-p-turur 29b/09
[=4]
ħalkım ķuru- 17a/08
[=1]
ķuř Yumurtlayan omurgalırdan gagalı,
iki ayaklı, iki kanatlı, vücudu
tüylerle kaplı, uçucu hayvanların
ortak adı.
ķ. bol- 26a/12
ķ.+dur (ũlfet-i ķuř) 32b/01
ķ. irdim 2b/05
ķ.+ı (bũlbũl ķuřı) 31b/03
ķ.+lar 30b/13
ķ.+ların 6b/10, 19b/03
ķ.+nı nevāsı 31b/06
ķ.+um 26a/10
[=9]
ķuřıř Far. Ćalıřma, Ćabalama.
k. ķıl- 13b/08
k. ķıl-dėk 15a/01
[=2]
ķutķar- Kurtarmak.
ķ.-sıı 19a/08
[=1]
ķuvvet Ar. Gũĉ, kudret.
ķ. 25b/04
[=1]
ķũze Far. Su testisi.
k.-yi şevk 4a/08
[=1]
ķuzı Bk. **ķuzu**
k.+lar 2a/08, 18a/07
[=2]
ķuzu Koyunun yavrusu.
k.+m 14b/03, 26a/08
[=2]
ķũlbe Far. Kũlũbe.
k.-i vĩrāne 14a/03
[=1]
ķũlfet Ar. Zahmet, sıkıntı, zorluk.
k. 13a/07
[=1]

ķũn Dũnyanın kendi yũrũngesi
etrafında bir defa dũnmesinden
ibaret yirmi dũrt saatlik zaman
parĉası, gũn.
k. 2a/04, 2a/11, 3b/05, 6a/12, 7a/13,
7b/01, 9b/02, 12b/01, 17b/02,
18b/06, 18b/10, 18b/10, 20a/07,
21a/07, 23b/06, 23b/08, 24b/05,
24b/09, 29a/07, 29b/07, 31b/04
k. (bul-ķũn) 5b/10
k. (her ķũn) 11b/10
k.+de 27b/09
k.+de (her ķũn) 32b/03
k.+din 27a/06
k.+din (ķũn-ķũndin) 31b/01, 31b/10
k.+din (ķũn ķũndin) 2a/09, 3a/05,
7a/05, 8a/06, 27a/06
k.+i (maşşer ķũni) 19b/05
k.+i (şenbe ķũni) 6a/01
k.+niş 8b/04
k.+ũĝ (viřāl ķũnũ) 29b/11
[=42]
ķũn-be-ķũn Gũnden gũne.
k. 4a/04
[=1]
ķũndũz Gũndũz, gũneřin doğuşu ile
batışı arasındaki aydınlık zaman.
k. 6b/08, 29a/06, 31b/10
[=3]

L

lāĉin Beyaz renkli, ayakları kırmızı bir
ĉeřit şahin.
l. 26a/10
[=1]
laħd Ar. Ćukur, mezar, kabir.
l. 32b/05
l. tofrağı 19b/05
[=2]
lāle Far. Lale.
l.+ler 29a/09
[=1]
lāle-zār Far. Lale bahĉesi.
l.+ım 10a/04
[=1]
lam-ma Henũz değil, hiĉ.
l. 30b/03
[=1]
lāyık Ar. Yakışan, yaraşır.

l. 19b/06
[=1]
leb Far. Dudak.
l. 4a/10, 4a/11, 4a/12, 4a/13, 4a/13
l.+leridin 2a/13, 5a/07, 6a/03, 6b/02
[=9]
leşker-şiken Far. Düşman askerini
kıran.
l. 32a/04
[=1]
leţâfet Ar. Latiflik, hoşluk.
l. 28a/08
l.+(luţf leţâfet) 30b/10
[=2]
levh Ar. Üzerine yazı yazılabilecek ve
resim yapılacak yassı düz nesne
veya yüzey.
l.+in 6a/02
[=1]
Leylâ Bk. **Leylî**
L. 30b/13
[=1]
Leylî Ar. Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.
L. 6a/04, 7a/02, 8a/01, 8a/07, 8a/07,
8a/12, 8b/01, 8b/02, 8b/07, 8b/11,
9a/02, 9a/07, 9a/13, 9b/06, 9b/12,
10a/05, 10a/11, 10b/04, 10b/05,
10b/07, 10b/10, 11a/02, 11a/02,
11b/13, 12a/06, 12a/09, 12a/11,
12a/11, 12b/08, 13a/03, 13a/09,
13b/01, 13b/03, 14b/03, 15a/06,
15a/09, 15a/12, 15b/02, 15b/03,
15b/04, 15b/05, 15b/11, 15b/12,
16a/01, 16a/03, 16a/05, 16a/05,
16a/07, 19a/04, 19a/04, 19a/11,
19b/03, 20a/04, 20a/04, 20a/09,
20a/09, 21a/09, 21a/13, 21b/03,
21b/07, 21b/11, 22a/13, 22b/02,
23a/04, 23a/05, 23b/01, 23b/03,
25a/10, 25a/10, 26a/01, 26a/02,
27a/08, 27a/08, 27b/02, 27b/11,
28a/05, 28a/13, 29a/03, 29a/06,
29a/08, 29a/11, 29a/12, 29b/03,
30a/05, 30a/06, 30b/01, 30b/07,
31a/01, 31a/08, 31a/10, 31a/10,
31b/08, 31b/09, 32b/03
L. (hâyâl-i zülf-i Leylî) 19b/01
L.+de 30b/10

L.+din 11b/05, 13a/11, 21a/02,
21b/08, 25a/08, 27a/12
L.+din (hâr-gâh-ı Leylî) 11a/11
L.+ğa 11a/07, 11a/10, 21b/10,
27a/13, 29a/04
L.+ge 14b/05, 15b/04
L.+miz 30a/11
L.+ni 8a/03, 8a/11, 9a/01, 11a/01,
11a/04, 11a/07, 13b/09, 13b/10,
14a/05, 14b/04, 14b/06, 14b/12,
14b/13, 15b/04, 17b/06, 17b/07,
20a/12, 20b/01, 20b/04, 21a/03,
22b/03, 22b/04, 23b/03, 27a/09,
27b/13, 28a/01, 28a/12, 29a/08,
29a/12, 30b/04
L.+ni atası 20b/07
L.+niğ 11b/13, 22b/01
L.+niğ anası 23a/03
L.+niğ atası 7a/06
L. ve Mecnûn 1b/03
[=147]
lezzet Ar. Lezzet, tat, çeşni.
l.+idür 6a/05
[=1]
libâs Ar. Elbise.
l.+ını 16a/09, 25b/11
[=2]
luţf Ar. Hoşluk, güzellik.
l. 21b/12
l.-ı leţâfet 30b/10
l.+uğuz 17a/07
[=3]

M

ma‘mür Ar. Bayındır.
m. 1b/08
[=1]
mâder Far. Anne.
m. 8b/05, 8b/13, 21a/08, 27b/13
[=4]
mağz İç.
m. 4b/03
m.-ı ciger 32a/13
[=2]
mâh Far. Ay.
m. 7b/04
m.+dın (hurşid-ı mâh) 28a/09
m.-ı ‘Arab 5a/02
m.-ı Ken‘ân 14b/01, 14b/03

[=5]
māh-peyker Far. Yüzü ay gibi parlak.
m.-i dil-ber 12b/07
[=1]
maḥabbet Ar. Sevgi.
m. (mihr-i maḥabbet) 5a/10
m. ehli 23a/07
[=2]
maḥbūb Ar. Muhabbet olunmuş,
sevgili.
m. kııl- 3b/02
[=1]
maḥlūk Ar. Yaratılmış.
m. (hiç maḥlūk) 25a/02
[=1]
maḥrem Ar. Haram, şeriatın yasak
ettiği şey.
m. 23b/11
[=1]
maḥşer Ar. Kıyamette ölülerin dirilip
toplanacakları yer.
m. küni 19b/05
[=1]
maḥzūn Ar. Hüzünlü, tasalı, kaygılı.
m. 18a/02
m. (elem-i ḥarmen-i maḥzūn)
32b/01
[=2]
mā'il Ar. Hevesli, istekli, düşkün.
m. bol- 9a/03
[=1]
maḥām Ar. Durulan, durulacak yer.
m.+ımğa 29a/01
m. kııl- 25a/02
[=2]
maḥşūd Ar. İstenilen şey, istek.
m. (dāne-i maḥşūd-ı kişt) 19b/11
m.+ga (ḥulq-ı maḥşūd) 19a/09
m.+um (secde-i maḥşūd) 26b/03
[=3]
ma'kūl Ar. Akıllıca, akla uygun,
anlayışlı.
m. bol- 18a/11
[=1]
ma'lūm Ar. Bilinen, belli.
m. bol- 21b/09
[=1]
maşlahat Ar. Barış, dirlik düzenlik.
m. kııl- 13b/07

[=1]
ma'sūḳ Ar. Sevilen, sevilmiş erkek.
m.+larını 28a/09
[=1]
maylı Yağlı.
m. 15b/04, 18b/08
[=2]
mazmūn Ar. Nükteli, ince söz.
m. 14a/05
[=1]
me-bādā Far. Sakın, olmaya ki.
m. 8a/03, 20b/12
[=2]
Mecnūn Leylâ ile Mecnūn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays.
M. 4b/02, 10b/09, 10b/12, 11a/04,
11a/06, 11a/09, 11b/10, 11b/12,
12a/01, 12a/05, 12a/07, 12a/11,
13a/03, 15a/02, 15b/04, 16a/08,
16a/12, 17b/01, 17b/06, 18a/02,
18b/04, 19a/01, 19a/03, 19a/05,
19a/09, 19b/13, 20a/07, 20b/11,
21a/12, 21b/01, 21b/09, 21b/11,
21b/13, 22a/09, 22a/12, 22a/13,
22a/13, 24a/09, 25a/05, 25a/08,
25b/08, 26b/02, 27a/03, 27a/11,
28b/05, 29b/09, 30b/12, 31a/06,
31b/05, 31b/12, 32a/12
M.+dın 15b/06, 31b/12
M.+ğa 7b/13, 12a/02, 12a/04,
15b/04, 15b/09, 28a/13, 31a/03
M.-ı ašüfte-yi aḥvāl-ı bī-çāra
13b/08
M.-ı belā-keş 30b/08
M.+nı 14b/11, 19b/12, 20a/02,
21a/13, 21b/10, 23b/03, 28a/11,
28b/04, 29a/01, 29a/04, 32a/10
M.+nı aḥvāl 11a/03
M.+nı 'ışkı 27a/13
M.+nı derdi 29a/06
M.+nı firākı 31b/11
M.+nıḡ 12a/12, 12b/04, 12b/04,
16a/10, 18a/04, 18a/04, 19b/13,
25a/07, 30b/03, 31a/07, 31a/07,
31a/08
M.+nıḡ 'ışkı 28a/05
M.+nıḡ (Leylî ve Mecnūn) 1b/03
M.+nıḡ anası 12b/01
M.+nıḡ üsti 11a/08

- [=93]
mecrūh Ar. Yaralanmış.
m. 13a/11
 [=1]
medār Ar. Bir şeyin döneceği,
 devredeceği yer, etrafında
 dönülen nokta.
m.+ı 18b/01
 [=1]
meded Ar. Yardım, imdat.
m.-i isti'ānet tile- 2a/02
 [=1]
meger Far. Meğer, oysa ki, halbuki.
m. 16a/01, 20b/11, 24b/12, 31b/02
 [=4]
meh Bk. **māh**
m.+i tābān-ı 'atā' kııl- 2b/06
 [=1]
meh-pāre Far. mec. Çok güzel kimse.
m. 11a/13
 [=1]
mekān Ar. Yer, mahal.
m.+ım 10a/07
 [=1]
Mekke Ar. Hicaz'da Hz. Muhammed'in
 doğduğu ve Kâbe'nin bulunduğu
 şehir.
m.+dın (Mekke-yi mu'azzama)
 20a/07
m.-yi muğatfī 18a/09, 18a/12,
 19a/03
 [=4]
mektab Ar. Mektep, okul.
m. 6b/04
m.+dın 5b/11, 21a/03
m.+ğa 4b/09, 4b/11, 6a/09, 6a/11,
 6b/07, 8a/05, 8a/11, 8a/13, 8b/01,
 8b/02, 8b/03, 8b/04, 9a/01, 9a/02,
 9b/05, 10b/09, 21a/11
 [=20]
mektabhāne Okul.
m. 4b/10
m.+ğa 21a/11
m.+si 21b/02
 [=3]
melāhat Ar. Güzellik, yüz güzelliği.
m. 28a/07
 [=1]
melāmet Ar. Ayıplama, kınama.
m. kııl- 8a/11, 20b/06, 28a/04
 [=3]
melāmet-zede Ayıplanmış, kınanmış.
m. bol- 7b/07
 [=1]
men Birinci tekil şahsı gösteren
 zamirdir.
m. 4a/07, 7b/04, 7b/07, 8b/11, 8b/11,
 9b/08, 15a/07, 15a/07, 15a/07,
 15a/08, 15a/08, 15b/03, 16b/05,
 16b/11, 17a/03, 17a/05, 17a/05,
 19b/05, 19b/07, 19b/08, 21b/05,
 21b/05, 21b/05, 24b/09, 25a/11,
 25a/11, 25a/11, 25b/01, 25b/04,
 25b/06, 25b/07, 25b/07, 26b/03,
 26b/04, 26b/09, 26b/11, 27a/02,
 27a/03, 27a/04, 27b/03, 27b/04,
 27b/10, 28b/10, 29b/13, 29b/13,
 29b/13, 30a/04, 31b/04
m.+de 16b/06, 29b/09
m.+dedür 26a/05, 26a/06
m.-dék 30a/02
m.+dın 11b/02, 16b/02, 16b/09,
 26a/06
m.+i 4b/06, 6b/03, 6b/08, 9b/02,
 10a/06, 11a/06, 11a/12, 11b/07,
 16b/01, 16b/02, 17a/03, 17b/09,
 19b/12, 21b/07, 26a/04, 26b/10,
 27a/01, 31b/07
m.+im 15a/04, 15a/04
maña 2b/10, 7a/13, 7a/13, 7b/01,
 7b/01, 7b/02, 7b/05, 7b/08, 7b/11,
 7b/12, 8a/01, 9a/11, 10a/13,
 15a/04, 17a/07, 24a/08, 26b/05,
 27b/08, 28a/01
 [=96]
men' Ar. Yasak etme, bırakmama.
m. eyle- 9b/02
m. kııl- 8b/04, 21a/03
 [=3]
meñ Bk. **men**
m.+dın 21b/12
 [=1]
merātīb Ar. Rütbeler, dereceler.
m.+de 8a/06
 [=1]
merd Far. Adam, insan.
m. 6b/05, 6b/05,

- m. -i meydān** Yiğit, tek başına.
27b/10
- m.+üm (zinde-yi merd)** 32b/05
[=4]
- merdüm** Far. Adam, insan.
m. érdiler 7a/08
[=1]
- merhabā** ar. Merhaba, selamlaşma sözü.
m. 11a/12, 21b/06
[=1]
- mert** Mert, yiğit.
m.+e 29a/01
[=1]
- mest** Far. Sarhoş.
m. 22b/12
m. bol- 20a/03, 25a/03
m. eyle- 19b/01
m.+iz 24a/01, 24b/03
[=6]
- mest-h^vāb** Uyku sarhoşu.
m. 9b/05
[=1]
- mest-āne** Far. Sarhoşa yakışacak şekilde, sarhoşça.
m. 22b/12, 24a/03
m.-yi pervāne-yi ‘āşık 32b/02
[=3]
- meşhūr** Ar. Şöhretli, ünlü, ün salmış.
m. bol- 4b/02
[=1]
- mey** Far. Şarap, bade.
m. (cām-ı mey ber-) 3a/06
[=1]
- meydān** Ar. Geniş, açık, düz yer.
m. (merd-i meydān) 27b/10
[=1]
- meyl** Ar. Eğilme, eğiklik.
m. tap- 5a/08
[=1]
- ménze-** Benzemek.
m.-b 22b/06, 22b/07, 22b/09, 22b/11, 22b/13, 23a/02
[=6]
- mı** Soru eki. Krş. **mü**
m.+dur 6b/02, 6b/02, 13b/01, 13b/01
[=4]
- mışr** Ar. Ülke, şehir
- m.-ı nā-pesendlik** 2a/13
[=1]
- miḥan** Ar. Sıkıntılar.
m. ber- 17b/10
[=1]
- miḥmān** Far. Misafir, konuk.
m. bol- 18b/06
m.-ı ‘atā’ kııl- 2b/04
m. kııl- 13b/12
[=3]
- miḥmān-dost** Misafir dostu.
m. 1b/08
[=1]
- miḥnet** Ar. Zahmet, eziyet; gam, keder, sıkıntı.
m. 13a/07, 26b/11, 32a/13
m. çek- 14a/09, 18b/06
m.+din (derd-i miḥnet) 3b/11
m.+ge 24a/03
[=7]
- miḥnet-zede** Eziyete, gama, kedere uğramış.
m. bol- 7b/06
[=1]
- mihr** Far. Güneş.
m. 5a/11, 32a/05
m. (büy-ı mihr) 5b/02
m.-i muḥabbet 5a/10
m.-i Mūsā 31a/01
m.+in 26a/03
[=6]
- mihr-bān** Far. Şefkatli ,merhametli.
m. 16a/13
m.+ım 9a/09, 27b/03
[=3]
- mihr-bānlık** Şefkatlilik, merhametlilik.
m. kııl- 14a/02
m.+nı (mihr-bānlıgını) 3b/02
[=2]
- miḡ** Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra, bin birden önce gelen sayının adı.
m. 2a/06, 2b/02, 4a/06, 4b/05, 10b/03, 11a/12, 12a/01, 16b/07, 16b/08, 17a/01, 17a/06, 17a/11, 17b/05, 27b/09, 29a/01, 32b/03
[=16]
- mīrās** Ar. Ölenin hısımlarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para.

- m.** 28a/09
[=1]
mişāl Ar. Örnek, misal.
m.-i āf-tāb 9b/04
[=1]
miz Birinci çoğul şahsı gösteren zamirdir.
m. 14b/08, 14b/09, 14b/10, 15b/04, 19a/07, 20b/05
[=6]
mizāc Ar. İnsanın ruh yapısıyla ilgili meyil ve özelliklerinin tamamı, huy, yaratılış.
m.+ı (hūy-ı mizāc) 8a/06
[=1]
mu`allim Ar. Öğretmen.
m. 5b/07, 10b/11, 21b/08, 21b/10
m.+dīn 22a/13
m.+ġa 21a/11
m.+ge tap- 4b/10
[=7]
mu`azzama Ar. Ulu, koskoca.
m.+dīn (Mekke-yi mu`azzama) 20a/07
[=1]
muġaṭṭī Ar. Örtülmüş, perdelenmiş, üstü örtülü.
m.+ġa (Mekke-yi muġaṭṭī) 19a/03
m.+ge (Mekke-yi muġaṭṭī) 18a/09, 18a/12
[=3]
muġaylān Far. Deve dikenini.
m.+ġa (hār-ı muġaylān) 30b/08
[=1]
Muĥa Arap kabilelerinden biri.
M. 7a/07, 19a/07, 20b/07
M. (Benī Muĥā) 14b/04
[=4]
muĥammes Ar. Her bendi beş mısralı olan manzume.
m.+ni (bir muĥammesni oġu-) 3b/06
[=1]
muĥarrem Ar. Haram kılınmış, haram olan.
m. 21b/04, 22a/01
[=2]
muĥkem Ar. Dayanaqlı, güçlü duruma getirilmiş, sağlam, kuvvetli.
m. 8b/13, 22a/10, 31a/03
[=3]
muĥtāc Ar. Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan.
m. 26b/13
[=1]
muĥaṣṣır Ar. Kusur işleyen.
m. 17a/05
[=1]
murād Ar. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek.
m.+ııı 22b/09
m.+ıııız ber- 16a/03, 26a/03
[=3]
Mūsā Ar. Sînâ yarımadasında Tûr dağında Allah'ın lutfuna mazhar olan peygamber.
m. (mıhr-i Mūsā) 31a/01
[=1]
muṣṭ Far. mec. Avuç
m. 30a/04
[=1]
mü Soru eki. Krş. **mı**
m. 12b/02, 17a/02, 31a/10
m. (bilġay-mü) 16b/09
[=4]
mübtelā Ar. Düşkün; tutkun.
m.+nı 25b/06
[=1]
mübtelālġ Düşkünlük, tutkunluk.
m. 18b/03
[=1]
müdde`ā Ar. İddiâ olunmuş, iddiâ olunan şey.
m. 16b/06
m.+dīn 11b/02
m.+sı 30b/02
[=3]
müjde Far. Sevinç haberi.
m.+si (müjdesi yet-) 2b/09
[=1]
müjġān Far. Kirpik.
m.+ları 6b/01
[=1]
mülk Ar. 1. Dükkan, ev, arsa vb. taşınmaz mal.
m. 30a/09

2. Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi altında bulunan toprakların tamamı, memleket.
m.+ide (‘Arab mülki) 32b/02
 [=2]
- münacât** Ar. Allah’a dua etme, yalvarma.
m. 19a/01
 [=1]
- münevver** Ar. Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
m. ét- 2b/13
m.-i ‘ışık 19b/11
m. kııl- 2a/13
 [=3]
- mürâhîm** Ar. Terhîm eden, rahmetle anan.
m.-ı ser-geşte 21b/04
m. tap- 4a/05
 [=2]
- mürğ** Far. Kuş.
m. 22a/08
 [=1]
- Müslim** Ar. İslam dininde olan.
M. 26b/03
 [=1]
- müstehzî** Ar. Alay etmekten hoşlanan, alaycı.
m. 26b/06, 30b/05
 [=2]
- müşevveş** Ar. Belirsiz, düzensiz, karışık.
m. bol- 24a/04
 [=1]
- müşğ** Far. Misk, koku.
m.+i 6a/04
 [=1]
- müşkil** Ar. Güç, zor, çetin.
m. 18b/07
 [=1]
- müyesser** Ar. Kolayı bulunup yapılan; kolaylıkla meydana getiren.
m. eyle- 19b/02, 19b/11
m. kııl- 13b/08, 14a/04, 14b/13
 [=5]
- N**
- nâ-çâr** Far. Çaresiz.
n. 10b/08
- n. ét-** 4b/01
 [=2]
- nâ-gâh** Far. Ansızın.
n. 4b/07, 12a/02, 20a/05, 23a/03, 23b/10, 32a/06
 [=6]
- nâ-gehân** Far. Ansızın.
n. ber- 7b/09
 [=1]
- nâ-hoş** Far. Hoşa gitmeyen.
n. 27a/02
 [=1]
- nâ-‘ilâc** İlaçsız, devasız.
n. 10b/08
- nâ-merd** Far. Mert olmayan, alçak.
n.+ige 6b/05
 [=1]
- nâ-pesendlik** Paha biçilmez.
n. (mışr-ı nâ-pesendlik) 2a/13
 [=1]
- nâ-şâd** Far. Hüzünlü, gamlı, kederli.
n. eyle- 4a/12
 [=1]
- nâ-tüvân** Far. Zayıf, kuvvetsiz.
n. (a ‘şâ-yı nâ-tüvân) 20b/13
n.+nı 25b/01
 [=2]
- nahl** Ar. Hurma ağacı.
n.+ı ‘ömr 2b/08
 [=1]
- nahl-istân** Fidanlık, ağaçlık.
n. 29a/12
 [=1]
- nâfe** Far. mec. Sevgilinin, güzelin saçı.
n.-yi gönça 30a/08
 [=1]
- nâkılân** Ar. Nakledenler.
n. (ahbâr u nâkılân) 1b/02
 [=1]
- naql** Ar. Bir şeyi başka bir yere götürme.
n. kııl- 1b/03
 [=1]
- naql-dârım** Nakleden.
n. 10a/10
 [=1]
- naqş** Ar. Resim.
n. eyle- 28b/04
 [=1]

- nāl** Far. İnleyiş.
n.+imde 17a/02
 [=1]
- nālān** Far. İnleyici, inleyen.
n. 22a/05
 [=1]
- nāle** Far. İnleme, inilti.
n. 22b/13, 24a/08
n.-i cān 24a/04
n.-i efgān 22a/04
n.-i feryād 23b/09
n.-i fiġān kıł- 8a/07, 25a/03
n.-i Nūh 23a/08
n.+sidin 21b/04, 23b/11
 [=10]
- nāliš** Far. İnleyiş.
n.+i 19b/08
 [=1]
- nām** Ar. Ad, şöret.
n. 6a/04, 10a/09
 [=2]
- nāmus** Ar. Ar, edep, haya; doğruluk,
 dürüstlük.
n.+niġ 28a/04
n.+niġdın 19a/07
 [=2]
- nār** Ar. Ateş, od.
n.+e 23a/02
n. ét- 4a/09
n.+ıġ 18a/09
n.+ımı (çamanı nāri) 9b/10
n.+sıda 5b/01
 [=5]
- narı** Sonra.
n.+ı 25a/09
 [=1]
- naşihat** Ar. Öğüt.
n. 16a/06
n. (pend naşihat ber-) 15b/09
n. ber- 8a/05, 25b/12
n. bol- 13a/05
n.+ın 14a/09
 [=6]
- nāz** Far. Edalı tavır, cilve.
n. 6a/03, 16a/02
n.-dék 30b/08
n.+ım 26a/08
n. u edā' 30b/10
 [=5]
- nażar** Ar. Bakış, bakma.
n.+ım 7b/09
n.+ıġdın 21b/11
n. kıł- 4b/12, 21a/12, 25a/01
 [=5]
- nāzenin** Far. Cilveli, işveli, nazlı.
n.+ni 5a/01
 [=1]
- nāzük-beden** Nazik vücut.
n. (gül pırehen-i nāzük-beden)
 10a/03
 [=1]
- ne** Bk. né
n.+dür 14b/02, 17a/05, 29b/05
n. kıł- 7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07,
 15b/03
 [=8]
- nebī** Ar. Peygamber.
n. (Yūsuf nebī) 6b/03
 [=1]
- necāt** Ar. Kurtulma, kurtuluş.
n. ber- 17b/13
 [=1]
- Necd** Arap yarımadasının orta bölgesi.
N. 8a/09
N. (Köh-ı Necd) 10b/13
N.+niġ (Köh-ı Necd) 31b/12
N. Taġı 12a/11, 13a/10, 14b/01,
 27a/09, 27a/12, 31a/07
 [=9]
- neçe** Çok, pek çok, birçok.
n. 3b/05, 6a/01, 7a/04, 7a/13, 10b/09,
 10b/12, 11a/02, 12a/08, 20a/10,
 20b/01, 22a/04, 22b/01, 23b/09,
 25a/07, 25b/12, 27a/06, 27a/09,
 29a/04, 29a/09, 29a/11
n.+lerni 10b/11
n.+ni (bir neçe) 26a/11, 26a/11
 [=23]
- neçük** Nasıl.
n. 9b/01, 14a/02, 19a/07, 19a/11,
 24a/01, 31b/04, 32a/08, 32a/09
 [=8]
- nedāmet** Ar. Pişmanlık.
n. (āh u nedāmet) 16a/07
 [=1]
- nedem** Ar. Pişman olma, pişmanlık.
n. 16b/05
 [=1]

- nedin** Neden, niçin.
n. 22b/12
 [=1]
- nefes** Ar. Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk.
n. ur- 5b/06
 [=1]
- nefs** Ar. Ruh, can, hayat.
n.+i 23b/13
n.+im (havā-yı nefis) 2b/05
n.+in 24a/05
 [=3]
- nehr** Ar. Akarsu.
n. 18b/11
 [=1]
- nem** Far. Hafif ıslaklık.
n. -kaşd bol- 2b/12
 [=1]
- neme** Ne, şey.
n. 3b/11, 11a/12
 [=2]
- nemerse** Eşya, nesne, şey.
n. 24b/05
 [=1]
- neng** Far. Şöhret, ün.
n. 10a/09
 [=1]
- nergis** Far. mec. Güzelin gözü.
n.+lerim 31b/08
 [=1]
- nesim** Ar. Hafif esen rüzgâr.
n.+i 30a/10
 [=1]
- neşter** Far. Hekim bıçağı.
n. ur- 16b/11
 [=1]
- nev** Ar. Çeşit, türlü.
n. 2b/01
 [=1]
- nevā** Far. Ses.
n.+sı (āb-ı nevā) 22a/08
n.+sı (kuşnı nevāsı) 31b/06
 [=2]
- nevāsız** Sessiz.
n. bol- 23a/10
 [=1]
- Nevfil** Hikâyedeki padişahın adı.
n. 32a/02
- n.+ge** 32a/11
 [=2]
- nev-gül** Taze gül, yeni açmış gül.
n. 6a/04
 [=1]
- nev'ī** Ar. Çeşitle, cinsle.
n.+de 32a/09
 [=1]
- nev-nihāl** Far. Yetişmiş güzel kız.
n. 17a/10
 [=1]
- nev-reste** Far. Yeni bitmiş, yeni yetişmiş.
n. 12b/08
n.+ge 7b/09
 [=2]
- nev-şüküfte** Far. Yeni açılmış
n. dék 12a/04
 [=1]
- né** Ne, hangi şey.
n. 5b/11, 5b/11, 6a/09, 7a/11, 7a/11, 7b/02, 7b/02, 7b/03, 7b/03, 8a/01, 8b/11, 8b/12, 9b/07, 10a/09, 11a/10, 12a/13, 12b/02, 14a/03, 15a/13, 15b/01, 15b/01, 15b/01, 16b/06, 17a/07, 18b/07, 18b/10, 22a/02, 22a/02, 22a/05, 22a/05, 24a/02, 24a/05, 24a/12, 24a/13, 24b/07, 24b/07, 24b/10, 26b/04, 26b/09, 26b/13, 29b/05, 29b/06, 29b/08, 29b/10, 29b/12, 30a/01, 30a/03, 30a/05, 30b/12
n.+ge 9b/13
 [=50]
- niçün** Niçin.
n. 24a/04
 [=1]
- niğār** Far. Resim gibi güzel sevgili.
n.+ıñdın 17a/04
 [=1]
- nīgū-hūy** İyi huylu.
n.+ları 28a/08
 [=1]
- nihād** Far. Huy, tabiat, yaratılış.
n.+ıñ 29b/06
 [=1]
- nihān** Far. Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.
n. 29b/12

[=1]
nik Far. İyi, hoş, güzel.
n. 24a/07
 [=1]
nikāb Ar. Örtü.
n. 9b/04
n. çek- 9b/07
 [=2]
nişān Far. Nişan, iz, belirti.
n. 13a/02, 14a/10
 [=2]
nişāne Far. İz, alâmet, belirti.
n.+ğa 2a/05
 [=1]
Nuh Ar. Nuh Peygamber, Kur'ân'daki kronolojik sıraya göre yirmi beş peygamberin baştan üçüncüsü.
n. (nāle-i Nuh) 23a/08
 [=1]
nuḡaṭ Ar. Noktalar; yüzdeki benler.
n. 6b/04
 [=1]
nūr Ar. Aydınlık, parıltı, parlaklık.
n. 2b/13, 6a/02
n.+ı 18b/01
n.-ı ḡaşem 25a/05
 [=4]
nūş Far. Tatlı.
n. kıl- 5b/01
 [=1]
nükte-dān Nükteli söz söyleyen.
n.+ım 10a/01
 [=1]

O

od Bk. **ot**
o. 7a/03
o. yaḡ- 14a/13
 [=2]
oḡul 1. Cinsiyeti erkek olan evlât.
o. 2a/05
o.+ımı (oḡlım) 2a/09, 2a/11, 2a/12, 3a/04, 4b/10, 18a/13, 20a/06, 23b/06, 25a/05, 25a/06
o.+anı (oḡlanı) 8b/07
o.+anım (oḡlanım) 3b/03
o.+ı (oḡlı) 8a/11, 8b/09, 12a/13, 20a/05, 28a/03
o.+ı (bek oḡlı) 4a/13

o.+ıdın (oḡhdın) 20a/01, 24b/08, 25b/10
o.+ın (oḡlın) 21a/01, 25b/12
o.+uḡdın (oḡluḡdın) 15b/07
o.+uḡız (oḡluḡız) 14b/08, 14b/09, 18a/09, 24b/13
o.+uḡızını (oḡluḡızını) 20b/11
o.+uḡını (oḡluḡını) 12b/10
 2. Erkek cinsten olan genç kimseler için kullanılan hitap sözü.
o.+andın (oḡlandın) 4b/11
o.+anlar (oḡlanlar) 3b/05, 5b/05, 6b/12
o.+anlarını (oḡlanlarını) 5b/07, 21a/12
o.+annı (oḡlannı) 4b/08, 26a/09
 [=39]
ohşa- Benzemek.
o.-p 12a/07
o.-r 24b/12
 [=2]
oku- Okumak.
o.-p 5b/11, 24b/03, 28b/04
o.-r 6a/02
o.-r érđi 3b/06, 26b/06
o.-yvirdi 31a/06
 [=7]
bir muḡammesni oḡu- 3b/06
sebaḡ oku- 6a/02
 [=2]
ol 1. O. Sıfat görevinde.
o. 1b/05, 1b/06, 1b/07, 3a/11, 3b/02, 5a/09, 5a/11, 5b/03, 7a/07, 8a/01, 9a/01, 11a/09, 11b/06, 11b/07, 12b/10, 12b/11, 13a/06, 20a/08, 20b/08, 20b/11, 21a/02, 21b/02, 21b/03, 21b/05, 21b/05, 21b/06, 21b/06, 23a/11, 23b/10, 24b/04, 24b/10, 25a/01, 25a/02, 25a/02, 25a/06, 26a/03, 28b/01, 29a/01, 29a/02, 29a/13, 29b/02, 29b/03, 32a/02, 32a/05
 2. O. Zamir görevinde.
o. 12b/12, 13a/01, 13b/02
alar 6b/03
alarge 11a/06, 13a/08, 15a/02
alarmı 32a/10
aḡa 7a/01, 22a/02

anda 3a/09, 3a/09, 5b/12, 7a/11,
11a/07, 14b/03, 32a/10
andağ 19a/12, 27a/13
andağ 1b/04, 2a/10, 5a/01, 5a/03,
5a/05, 6b/01, 11a/04, 24b/10,
28a/06
andağ-kim 19b/01, 19b/04
andın 3a/13, 5a/09, 7b/09, 10b/07,
10b/11, 12a/10, 14b/04, 15b/08,
15b/11, 15b/12, 16a/01, 16a/03,
16a/05, 16a/07, 16a/08
anı 2a/10, 3a/11, 3a/13, 5b/02,
7b/04, 11a/04, 12b/03, 12b/10,
13b/01, 15b/13, 16a/01, 20a/11,
20b/02, 22a/01, 22a/05, 22a/08,
22a/08, 22a/10, 24b/03, 26b/13,
27a/10, 29a/05, 30b/12, 31a/03,
32a/08
anıñ 5a/08, 10a/09, 24b/06
ona 24a/01, 30b/12
[=119]
ol- Olmak.
o.-a 26b/13
o.-ay-dép 31a/12
o.-dım 7b/09
o.-genin 14a/10
o.-sun 6b/08
o.-up 6b/07, 17a/10, 24a/11
[=8]
hoş ol- 6b/07
pāy-bend ol- 7b/09
ziyād ol- 6b/08
[=3]
oltur- Oturmak.
o. 9b/04
o.-dı 6b/10, 10b/09, 10b/10, 18b/01,
25a/04
o.-geni 25b/07
o.-up 24a/01, 31b/11
o.-up-turur 5a/06
o.-up érdi 12a/01, 21a/08
o.-ur 4b/13, 23a/05
o.-ur érdi 6b/11
o.-urlar 5b/04
[=16]
olturuş- Oturmak, oturuş.
o.-uñ 29b/08
[=1]

orta İki uçtan veya bütün noktalardan
aynı uzaklıkta olan yer.
o.+sında (Yemenniñ ortası) 8a/08
[=1]
orun Yer.
o.+ığa (ornığa) 7b/01, 14a/13
o.+ında (ornında) 6b/09
[=3]
oşal Sıfat. Şu, işte şu.
o. 11a/13
[=1]
oşbu Sıfat. Bu, işte bu.
o. 11b/09, 23a/07, 31a/05
[=3]
ot Ateş.
o. 5a/03, 19b/07, 19b/07, 19b/08,
19b/08, 27b/12
o.+a 26a/07
o.+ğa 4a/01
o.+ge 14b/09
o.+ı (hicrān otı) 27b/12, 31b/01
o.+ı (ışkıñ otı) 31b/07
o.+ı (ışkıñ otı) 14a/11
o.+ıdım (hicr otı) 31b/07
o.+ığa ur- 16a/02
o.+lara 6a/07
[=16]
otluğ Ateşli, parlak.
o. 11b/10, 24a/05, 27b/05
[=3]
otur- Bk. **oltur-**
o.-ur érdi 4b/07
[=1]
oyna- Oynamak.
o.-sa 6a/06
[=1]
oyun Fikir, düşünce.
o.+ı (oyın) 17b/07
[=1]

Ö

öç- Sönmek.
ö.-er 7b/03
[=1]
ög- Övmek.
ö.-mesün 6b/05
[=1]
ögür- Ağlamak, bağırıp çağırmak.
ö.-diler 16b/02

ö.-me
ö.-üp 19a/08
[=3]
yüz ögür- Yüz çevirmek. 16b/02,
26a/13
[=2]
öl- Ölmek.
ö.-er bol- 31b/02
ö.-mege yét- 28b/11
[=2]
öldür- Öldürmek.
ö.-gen 2b/05
ö.-üp 2a/08, 18a/07
[=3]
ömr Ar. Ömür, yaşama.
‘**ö.** 26a/07
‘**ö.+ine** 6b/08
‘**ö.+üm** 6b/08
‘**ö.+üm (nahl-ı ömr)** 2b/08
[=4]
öñ Ön.
ö. 22b/08
[=1]
öp- Öpmek.
ö.-eyin 31a/01
[=1]
örge- Öğrenmek.
ö.-ip 5b/11
[=1]
örte- Tutuşturmak, kavurmak.
ö.-p 31b/01
[=1]
öt- Geçmek.
ö.-e almay 7b/09
ö.-di 22b/02
ö.-en 14a/11
ö.-er 6b/01
ö.-er érdi 11a/08
ö.-ge 7b/03
ö.-gen 24b/11
ö.-mesün 21b/07
ö.-ti 7a/04
ö.-üp-türür 32a/09
[=10]
öz Kendi. Dönüslülük zamiri.
ö. 3b/05, 3b/07, 14b/12, 26b/07,
27a/03, 32b/04
ö.+din 24a/11
ö.+i 22a/05

ö.+i (şem‘ özi) 13a/06
ö.+imizni 14b/09
ö.+in 3a/12, 16a/02
ö.+ini 6b/05, 12a/05
ö.+iñdin 22b/13
ö.+üm 15a/08, 27b/08
ö.+üñ 30a/04
ö.+üñni 11a/05
[=19]
özge Başka.
ö. 15a/05, 23b/11, 23b/12, 30a/06
ö.+n 23b/12
ö.+nge 24b/11
ö.+ni 15b/01
[=7]
özr Ar. Bir kusur veya suçun hoş
görülmesini gerektiren sebep.
‘**ö.** 25b/05
‘**ö.+e (özre)** 14a/10
[=2]

P

pā Far. Ayak.
p. 13b/02
p. (gerd-i pā) 21b/06
[=2]
pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.
p. 20b/04, 20b/08, 32a/02, 32a/04
p. érdi 32a/05
[=5]
pāk Far. Temiz.
p.+iñ 3b/08, 19a/11
[=2]
pākize Far. Temiz, lekesiz.
p. 24a/04
[=1]
pāre Far. Parça.
p. 7a/05, 7a/05
p. (pāre pāre kııl-) 27a/07
p.+dür 6b/07
p.-i bayābān 20a/03
p. kııl- 16a/09
p. pāre kııl- 27a/07
p.+si (hasret pāresi bol-) 17b/02
[=8]
pās-bān Far. Gece bekçisi.
p.+ım 9b/08
[=1]
paşāne Geçiş.

p.+si 31a/04
[=1]
pāy Far. Ayak.
p. (zincir pāy ur-) 17a/04
p.+dın (ḥāk-ı pāy) 11b/01
p.+nı 27a/07
[=3]
pāy-bend Far. Ayakbağı; engel.
p. ol- 7b/09
[=1]
pāy-best Ayakbağı.
p. eyle- 19b/01
[=1]
pāy-māl Far. Ayak altında kalmış,
ezilmiş.
p. 17a/09, 23b/02
p. bol- 30a/12
[=3]
pehlevān Far. Pehlivan, yiğit.
p. 32a/04
[=1]
penāh Far. Sığınma, sığınacak yer.
p. 25b/07
[=1]
pend Far. Nasihat, öğüt.
p. 16a/06, 25b/12
p. eyle- 13a/09
p.+im 26a/04
p.+iḡ 15a/13
p. naṣīḥat ber- 15b/09
[=6]
perī Far. mec. Çekici güzelliği olan çok
alımlı kız veya kadın.
p. 6a/04, 13b/01
p. (baṭn-ı perī) 12b/09
p.-dék 5a/06
p.+m 6b/03
p.+mdin (bāl-ı perī) 19b/08
p.+mni (bāl-ı perī) 15a/10
p.+ḡe 11b/04
[=8]
perīṣān Far. Dağınık, karışık
p. 11b/06, 12b/02, 14b/08, 18b/03
p. bol- 12a/13
p. ḥāl bol- 11a/03
[=6]
perre Far. Kenar, uç.
p.-yi bayābān 32a/01
[=1]

pervā Far. Korku.
p.+ nıḡ 29b/07
[=1]
pervāne Far. Geceleri ışık etrafında
dönen küçük kelebek.
p. 15b/01, 22a/07
p. (mest-āne-yi pervāne-yi ‘āṣıḡ)
32b/02
p. dék 19b/08
p.-dék 3a/12, 12a/05
p.+si 13a/06, 21b/02
[=8]
pervāz Far. Uçma, uçuş.
p. 15a/08
p. ét- 14a/07
p.+ge 6b/10
[=3]
perverīṣ Far. Besleme.
p. tap- 2a/09
[=1]
pes Far. Ard, arka, geri.
p. 7b/11
[=1]
pest Far. Aşağı.
p. eyle- 19b/02
[=1]
peydā Far. Meydanda, açıkta.
p. bol- 2a/05
[=1]
pezīr Far. “Kabul eden, edici”
manalarıyla Arapça ve Farsça
kelimelere eklenerek birleşik
kelimeler yapar.
p. 32a/03
[=1]
pīrāhen Far. Gömlek.
p.+im 10a/06
[=1]
pīrehen Far. Gömlek. Bk. **pīrāhen**
p.-i nāzūk-beden 10a/03
[=1]
post Far. Deri.
p. 21b/05
p. (bir post-ı üsth^yan) 28a/06,
29a/07
[=3]
pūṣī Baykuş.
p. 30b/12
[=1]

pür Far. Dolu.
p. 4b/03, 30a/04
[=2]
pür-derd Dert dolu.
p. 19b/10
[=1]
pür-gam Gam içinde.
p. 31a/06
[=1]
pür-hün Far. Kan içinde.
p. (dil-i pür-hün) 32a/12
[=1]
pür-kan Kan içinde.
p.+ığa (ferzend-i pür-kan) 2b/01
[=1]
pür-sekr Sarhoşluk içinde.
p. tile- 15a/08
[=1]
püşt-ber-divār Far. mec. Şaşırılmış.
p. 19a/03
[=1]

R

ra'āyadār Halkı tutan.
r.+ı 20b/07
r.+larını 13b/09
[=2]
rāh Far. Yol.
r. 22a/11
r. (hāk-i rāh) 3b/09
r. (zāhile-i rāh) 22a/02
r.-ı çeşm 7b/10
r.-ı güzār 11b/05
r.+ındın 26a/13
r.-ı revān érđi 3a/10
[=7]
rāhat Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz
bir hâlde bulunma.
r. 16a/04, 26a/05
r.+ge 32a/13
r.+ımı 14a/09
[=4]
rāhī Far. Yola ait, yolla ilgili.
r. bol- 8a/13
[=1]
rahm Ar. Acıma, esirgeme, koruma.
r. 15b/12
[=1]

Rahmān Ar. Dünyada her canlıya
mümin, kâfir ayırt etmeksizin
herkese merhamet eden Allah.
R. 17b/09
R.+ı 2b/13
[=2]
rahmet Ar. Acıma, esirgeme, koruma,
esirgeme.
r. 21a/08
r.+ge 2b/06
r.+i 18b/11, 19a/13
[=4]
raht Gümüşlü, gümüş işlemeli elbise.
r. 16a/02
[=1]
raķīb Ar. Herhangi bir işte birbirinden
üstün olmaya çalışanlardan her
biri.
r.+lerdin (ters-gāh-ı raķīb) 12a/09,
28a/10
[=2]
raķş Ar. Dans etme.
r. eyle- 13b/02
[=1]
ra'nā Ar. Güzel, latif, hoş görünen.
r. 30b/07
[=1]
ravza Ar. Bahçe.
r. 11b/05
[=1]
rāy Ar. Rey, fikir.
r. 26a/03
[=1]
rāygān Far. Değersiz.
r. 16a/07
[=1]
rāz-dān Far. Sırrı bilen.
r.+ım 10a/13
[=1]
refiķ Ar. Arkadaş, yoldaş.
r.+iķ 24a/08
[=1]
reh Far. Yol.
r.+lerde 16a/04
[=1]
reh-ber Far. Yol gösterici, kılavuz.
r.+im 25b/02
[=1]
reh-güzer Far. Geçit, geçilecek yol.

r. 31a/05, 31a/07
r.+i 30b/03
 [=3]
rencide Far. İncinmiş, kırılmış.
r. (kadem-i rencide kııl-) 14a/02
 [=1]
rencür Far. Sıkıntılı, incinmiş.
r.+ler-dék 29a/07
 [=1]
rencürlüğü İncinmişlik.
r.+uğ 29a/10
 [=1]
reng Far. Renk.
r. bol- 6b/06
r.+imni 25b/03
 [=2]
reşk Far. Kıskanma.
r. 30a/13
r. et- 30a/11
 [=2]
revā Far. Yakışır, uygun, yerinde.
r. 7b/13, 15a/10
r. tégür- 11b/9
r. kııl- 10b/06
 [=4]
revān Far. Giden, yürüyen.
r. 4a/02, 9a/06
r. bol- 18a/12, 21a/11, 21b/09,
 25a/01
r. (rāh-ı revān érđi) 3a/10
r. (rūh-ı revān) 21b/05
r.+ım (rūh-ı revān) 9b/02
 [=9]
reyhān Ar. Fesleğen.
r.+ğa (sebze-yi reyhān) 30b/10
 [=1]
rızā' Ar. Hoşnutluk, memnunluk.
r. 6a/07, 26b/08
r. (buy-ı rızā' tégür-) 11b/07
 [=3]
rızvān Ar. Razı olma, hoşnutluk.
r.+dagi 30b/11
r.+ğa 30b/06
 [=2]
rif'at Ar. Yükseklik, yücelik.
r.+ı 19b/02
 [=1]
rivāyet Ar. Söylenti, bir haber, söz veya
 hâdisenin hikâyesi.

r. kııl- 1b/04
 [=1]
rü-siyāh Far. Kara yüzlü, yüzü kara,
 ayıbı olan.
r. 25b/07
 [=1]
rūh Ar. Can, nefes.
r.-ı revān Değerli can, sevgili. 9a/06,
 9b/02, 21b/05
 [=3]
ruhsār Far. Yüz, çehre.
r.+ıdın 13b/04
r.+ıma 28b/05
r.+ığa 9b/04
 [=3]
ruhsāra Far. Yüz, çehre.
r.+sın 14a/11
 [=1]
ruḥṣat Ar. İzin, müsaade.
r. 22b/06
 [=1]
rūy Far. Yüz, çehre.
r. 22b/01, 27a/08
 [=2]
rūz Far. Gün.
r. 7b/01
r.-ı hicrān 29b/11
 [=2]
rūze Far. Oruç.
r. kııl- 8a/06
 [=1]
rümḥ Ar. mec. Yoksulluk.
r. (ehli rümḥ) 23a/12
 [=1]

S

sa'ādet Ar. Mutluluk.
s. 2b/09
 [=1]
sā'at Ar. Saat.
s. 10b/10, 12a/09, 14a/11, 14a/11,
 21a/04, 22b/02
 [=6]
ṣabā Ar. Gün doğusundan esen hafif
 rüzgâr.
ṣ. 6a/01, 10b/05, 11a/11, 11b/02
ṣ. (bād-ı ṣabā) 28b/01
 [=5]
ṣabr Ar. Sabır, dayanma, katlanma.

- ş. 10a/10, 29b/13
 ş. **eyle-** 18b/07, 27b/09
 ş. **ét-** 18b/12
 ş.-ı **karār** 10a/13
 ş.-ı **ṭākāt** 23a/02
 ş.+lar **eyle-** 10b/02
 ş. **taşnı** 10b/08
 [=9]
- saç** Başı kaplayan kıllar.
 s.+ları 22b/03
 [=1]
- saçıl-** Saçılmak.
 s.-sun 18b/11
 [=1]
- sa'd** Ar. Kutlu, uğurlu.
 s. (**Ebū Sa'd**) Ebu Sad. 23b/07
 [=1]
- şadā** Ses.
 ş. 17a/02
 ş.+sı (**ādamiñ şadāsı**) 23b/10
 [=2]
- şadaқа** Ar. Sadaka, zekat.
 ş.+lar **ber-** 2a/08
 [=1]
- şadaқāt** Ar. Sadakalar.
 ş. **қıl-** 2a/11
 [=1]
- sa'dī** Ar. Saadete, uğura mensup.
 s. 23b/13, 24b/01, 24b/03, 24b/08
 s.+ge 24b/08
 [=5]
- sağ I** Sağlam, sağlıklı.
 s. 13a/05
 [=1]
- sağ II** Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sağ.
 s. (**sağ sol bilen**) 29b/07
 [=1]
- şāhib-** 'adālet Adalet sahibi.
 ş. **érđi** 32a/03
 [=1]
- şāhib-şecā'at** Yiğitlik sahibi.
 ş. 32a/04
 [=1]
- şāhiblik** Sahip olma.
 ş. 20a/01
 [=1]
- şahr** Ar. Acı çekmek.
 ş. 16b/10
 [=1]
- şahrā** Ar. Çöl.
 s. (**āvāra-i şahrā**) 30b/09
 s. (**berrī şahrā u deşt**) 19b/11
 [=2]
- şahrā-gerd** Çölde dolaşan.
 ş. 1b/06
 [=1]
- sākī** Ar. İçki sunan.
 s. 5a/13, 7a/13, 28b/13
 [=3]
- sal-** 1. Salmak, koyvermek, serbest bırakmak.
 s.-ay-dép 31a/13
 s.-dı 6a/13
 s.-dılar 6a/07
 s.-gin 28b/13
 s.-ip 5a/04, 6b/10, 7a/03, 16a/04, 16a/11, 25b/11, 27a/06
 s.-mas 13a/09
 s.-miş 13a/10
 s.-ur **érđi** 7a/03
 2. Koymak, düşürmek.
 s.-dın 18a/03
 [=15]
- salış-** Salışmak.
 s.-ip 6a/06
 [=1]
- san** Ün, şan, şöhret.
 s.+ım 27a/03
 [=1]
- şanem** Ar. Put, put kadar güzel kimse.
 ş. 24a/06
 [=1]
- sarāy** Far. Saray; büyük konak.
 s.+ıge (**edeb sarāyı**) 6a/01
 [=1]
- sarğar-** Sararmak, solmak.
 s.-dı 31b/07
 [=1]
- sarı** -e doğru, tarafa.
 s. 6a/03, 25a/01
 [=2]
- sarıқ** Fes, külâh, kavuk gibi başa giyilen şeyler üzerine sarılan tülbent, şal.
 ş. **bol-** 22b/11
 [=1]
- savur-** Savurmak.

- s.+up (savrup)** 31b/13
[=1]
saylı Irmaklı, akarsulu.
s. 18b/08
[=1]
şayd Ar. Av, avlama.
ş. 24b/09
[=1]
sāye Far. Gölge.
s.+**sidin** 23b/12
s.+**sidür** 22a/01
[=2]
sebağ Ar. Ders.
s. 6a/02
s.+**ıdur** 6a/02
[=2]
sebeb Ar. Sebep, neden.
s. 12b/02
s.+**din** 12a/13
[=2]
sebğ Ar. İleri geçme, ilerleme.
s. 6b/13
[=1]
sebze Far. Yeşil, yeşil renkli.
s.+**ler** 29a/09, 30a/12
s.+**yi reyḥān** 30b/10
[=3]
sebze-gāh Yeşillik yer.
s. 3a/08
[=1]
secde Ar. Allah'ın büyüklüğü, yüceliği
önünde hiçliğini göstermek ve
O'nu ululamak maksadıyla
vücudu alın, burun, el ayakları,
dizler ve ayak parmakları yere
değecek duruma getirme, bu
durumda yere kapanma.
s.+**i İlāhī** 2a/06
s.+**i maḫşūd turur** 26b/03
[=2]
sedd Ar. Set.
s. 21b/03
[=1]
seher Ar. Tan yeri ağarmadan biraz
önceki vakit.
s. 29a/03
s.+**im** 7b/10
[=2]
sehun Far. Söz.
s. 15a/10
[=1]
selām Ar. Bir kimseye veya bir
topluluğa yakınlık, sevgi ve
nezaket gösterme, sağlık, esenlik
dileme, merhaba.
s. **tégür-** 11b/02
s. **ber-** 21a/05, 21a/11, 24b/06
s.+**ım** 11b/03
s.+**ımnı** 28b/03, 28b/06, 28b/09,
29a/02
[=9]
semen Far. Yasemin.
s. (**çehre-yi berg-i semen**) 10a/04
[=1]
semend Far. At.
s.+**i baht** 2b/11
s.+**in** 19b/02
[=2]
semender Far. Ateşte yaşayan bir masal
hayvanı.
s. **dék** 19b/07
s.+**i bī-kerim** 4a/09
[=2]
sen İkinci tekil şahsı gösteren zamirdir.
s. 6a/09, 7a/11, 8b/05, 8b/06, 8b/12,
12b/02, 15a/01, 16b/04, 16b/05,
16b/06, 16b/07, 16b/08, 16b/09,
17a/01, 17a/06, 17a/07, 17a/11,
17b/05, 19a/13, 21b/13, 22b/12,
22b/12, 22b/13, 24a/01, 24a/03,
24a/03, 24a/05, 24a/07, 24a/09,
24a/10, 24a/11, 24a/13, 24b/02,
25a/08, 28b/13, 29b/05, 29b/06,
29b/08, 29b/10, 29b/12, 30a/01,
30a/01, 30a/01, 30a/03, 30a/05
s.+**hem** 15b/11, 15b/12, 16a/03,
16a/05
s.+**din** 29b/12
s.+**i** 8a/04, 8b/06, 14b/02, 14b/13,
15a/01, 16a/01, 16a/03, 16a/07,
16a/13, 16b/03, 17b/01, 17b/02,
17b/03, 17b/04, 21b/11, 22a/03,
22a/06, 22a/09, 22a/12, 22b/07,
24a/04, 25a/11, 26b/03, 28a/03,
29b/06, 29b/07, 29b/08, 30a/03
s.+**sağa** 7a/10, 9a/08, 10b/02,
11a/13, 16a/01, 16b/06, 17a/05,
18a/02, 19a/07, 24a/13, 25b/05

[=89]
senā Ar. Övme.
s. 2a/06, 6a/02, 13b/03
 [=3]
seng Far. Taş.
s. (ğarībzede-yi seng) 32b/03
s.-i bāzār 28b/02
 [=2]
seniyye Ar. Yüksek, yüce.
s.-yi ḥākim 4a/05
 [=1]
ser Far. Baş.
s. 16b/10, 19b/04, 28a/09
s.+i (derd-i ser) 12b/10
s.+im (tāc-ı serim) 25b/01
s.+imniz (derd-i serim) 15a/11
s. tile- 15a/08
 [=7]
ser-ā-pā Far. Baştan ayağa kadar,
 baştan başa.
s. 19a/11
 [=1]
serd Far. Sert, haşin.
s. (āh-ı serd) 7a/09
 [=1]
ser-dār Far. Kumandan, asker başı.
s.-ı ālem 24b/02
 [=1]
ser-encām Far. Bir işin sonu.
s. 7b/08
 [=1]
ser-gerdān Far. Perişan.
s.+nı 19b/12
 [=1]
ser-geşte Far. Serssem, şaşkın.
s. 21b/12
s.+dīn 11a/12
s. (mürāḥḥim-ı ser-geşte) 21b/04
 [=2]
ser-keşlġ Dikbaşlılık; inatçılık.
s.+ın 28b/07
 [=1]
ser-nüvişt Far. Alın yazısı.
s.+imni 19b/10
 [=1]
sert Bk. **serd**
s. 32a/04
 [=1]
ser-tā-ser Far. Baştan başa, hep, bütün.

s. 17b/04
s.+i 26b/10
s.+im 25b/05
s.+imdin 19b/07
 [=4]
serv Far. mec. Sevgilinin boyu.
s.+i 26a/08
s.-i ḥurāmān 12a/04
s.+iḡ 24a/04
s.-i ḡadd-ı sīm-ten 10a/03
 [=4]
server Far. Baş; ulu.
s.+i 13a/03
 [=1]
sevda Far. Aşk, sevgi.
s. 21b/11
s.+sı 5a/09, 31b/05
s.+sıġa 5a/08
s.+yı 28b/02
 [=5]
seyr Ar. Yürüme; gezme, gezinme.
s.+ge (seyr-i çahār-bāġ) 29a/10
s.-i çahār-bāġı 31a/09, 31a/10
s.+ide 31b/02
s.+ige 31a/12
s. ḡıl- 30a/08, 30b/04
 [=7]
Seyyād Bk. **Seyyīd**
S. Benī ‘Āmirī 23b/07
 [=1]
Seyyīd Ar. Bey, efendi; aġa.
S. 1b/07, 2a/05, 8a/11, 14b/02,
 14b/04, 16a/06, 24b/04, 24b/06,
 24b/09
S. bay 13b/06
S. Benī ‘Āmirī Kays’ın babasıdır.
 1b/05, 2a/05, 2a/11, 2b/01, 3a/04,
 4b/09, 8b/06, 8b/08, 12a/13,
 12b/04, 14a/05, 14b/06, 14b/10,
 15b/06, 15b/06, 15b/09, 16a/10,
 18a/07, 18a/11, 19a/08, 20a/01,
 20a/05, 20a/06, 20b/10, 20b/13,
 23b/05, 24b/05, 24b/07, 24b/13,
 25a/04, 25a/07, 25a/10, 25a/11,
 25b/10, 27a/05, 28a/03
S. İbn ‘Āmirī 12b/06
 [=47]
seyyīd-māl Seyitlik süren.
s. 18a/08

- [=1]
sezā-vār Far. Münasip, uygun, yaraşır.
 s. 11b/10
 [=1]
sév- Sevmek.
 s.-er 26a/08, 26b/11, 31b/03
 s.-mese 15b/13
 s.-süñ 17a/07
 [=5]
sévün- Sevinmek.
 s.-üp 5b/10
 [=1]
séz- Sezmek, hissetmek.
 s.-medi 15b/13
 [=1]
şifat Ar. Şekil, varlık.
 ş. 7a/04, 14a/10
 ş.+da 5b/06, 12a/08, 28a/07, 30b/01
 ş.+ta 3b/04
 [=7]
şihhat Ar. Sağlamlık, sağlık.
 ş. bol- 14b/09
 [=1]
şihhatlik Sağlıklı, sıhhatli.
 ş. 15b/07
 [=1]
sındur- Kırmak, parçalamak.
 s.-gen 2b/05
 [=1]
sırr Ar. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.
 s.+ıñ 22b/08
 [=1]
sız- Sızmak.
 s.-gey 9b/07
 [=1]
sil- Silmek.
 s.-ey 13a/10
 [=1]
sīm-ten Far. Gümüş tenli
 s. (serv-i kadd-ı sīm-ten) 10a/03
 [=1]
sīmīn-ten Far. Gümüş tenli.
 s.+im 10a/06
 [=1]
sindür- Sindirmek.
 s.-mek 15a/10
 [=1]
sīne Far. Göğüs; yürek, kalp.
 s.+ge 10a/10
 s.+mğa 16b/11
 s.+sığa 10b/08
 [=3]
sirişk Far. Gözyaşı.
 s.+imni 19b/10
 [=1]
sitem Far. Zulüm, haksızlık.
 s. 16b/08, 17a/06, 17a/11, 17b/05, 32a/09
 s.+iñde 30b/08
 [=6]
siz İkinci çoğul şahsı gösteren zamirdir.
 s. 23a/11, 24b/01, 24b/07, 27a/04
 s.+e 9a/11
 s.+ler 11a/06, 14a/03, 14b/07
 s.+ni 24b/12
 [=9]
şohbet Ar. Görüşüp, konuşma; arkadaşlık.
 ş.-ı vahşī 32b/01
 [=1]
sol Kalbin bulunduğu tarafta olan, sol.
 s. (sağ sol bilen) 29b/07
 [=1]
soñ Sonra.
 s. 5a/09, 10b/07, 10b/11, 10b/12, 12a/10, 14a/01, 14a/13, 14b/04, 15b/09, 16a/08, 27a/06
 s.+dın 12b/09
 [=12]
sor- Sormak.
 s. 25b/03
 s.-ar 21a/13
 s.-ayalmas 22a/11
 s.-dı 24b/03, 24b/06
 [=5]
sora- Soru yöneltmek bilgi istemek, sormak.
 s.-p 18a/05
 [=1]
sorat- Sordurmak.
 s.-geni 25b/09
 [=1]
soy- Soymak, derisini yüzmek.
 s.-up 13b/12
 [=1]
söy- Sevmek.
 s.-señ 10a/01

[=1]
söz Ağzından çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya söz dizisi.
s. 7a/01, 11a/05, 12b/05, 15b/01, 20b/03, 21a/02, 21b/10, 23b/05, 24b/03, 27a/12, 31b/11
s. (bir söz) 25a/13
s.+imiz 28a/02
s.+imizni 15a/01
s.+in 26a/09
s.+iğizni 14b/07
s.+ler 4b/08, 6a/09, 8a/10, 8b/12, 18a/11, 20b/01
s.+leridin 20b/02, 29a/05, 31a/08
s.+lerim 24b/12
s.+lerini 19b/13
s.+lermiz 27b/13
s.+lerni 8a/02, 9a/01, 14a/06, 15a/02, 15a/03, 20b/04, 20b/10, 20b/12, 25b/10, 25b/13, 29a/03, 31a/11, 31b/09
s.+ni 2b/02, 3a/04, 4b/07, 4b/08, 6a/08, 6a/11, 6b/09, 7a/12, 8a/02, 8a/04, 9a/03, 11b/12, 13b/06, 14a/05, 14b/05, 14b/10, 15b/06, 15b/10, 16a/08, 16b/03, 17b/06, 17b/08, 18b/05, 18b/05, 19a/09, 19a/10, 19b/13, 21a/13, 21b/08, 22a/13, 22b/05, 23a/03, 23a/05, 24b/13, 26b/02, 27b/02, 27b/08, 29a/03, 29b/04, 30a/06, 32a/11
s.+üm 26b/01, 27b/03
s.+üñ 14b/02
s.+üñni 19a/05
[=86]
sözle- Söylemek, demek.
s. 22b/13
s.-di 14b/02
s.-me 27b/08
s.-se 6a/03, 6b/02
s.-siñ 24a/12
s.-sün 3b/12
[=7]
sözleş- Konuşmak.
s.-edür 6a/05
s.-geni 25b/04
s.-ip 21a/06
[=3]

su Hidrojen ve oksijenden meydana gelmiş, rengi, kokusu ve tadı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ.
s. 7b/03, 24a/07
s.-dék 27b/09
[=3]
subh Ar. Sabah, sabah vakti.
s. 7b/01
[=1]
sulţān Ar. Padişah, hükümdar.
s. bol- 19a/02
[=1]
şüret Ar. Biçim, görünüş; tarz, yol.
ş. (bir şüret) 28b/10
[=1]
sühan-çın Far. Söz toplayan, söz getirip götüren.
s.+leri 1b/02
[=1]
sünbül Far. Sümbül, güzelin saçı.
s. (süsen-i sünbül) 31a/01
[=1]
sürür Ar. Sevinç, mutluluk.
s. (şāh-ı ulus-ı sürür) 2b/07
[=1]
süsen Far. Susam
s.-i sünbül 31a/01
[=1]
süset- Süsletmek.
s.-ip 30a/07
[=1]
süzil- Süzölmek.
s.-ür 27b/11
[=1]
ķara kōzi sūzil- Baygınlaşmak, mahmurlaşmak. 27b/11
[=1]
Ş
şād Far. Sevinçli.
ş. eyle- 2b/04
ş.+ıña 26a/08
[=2]
şād-mān Far. Sevinçli.
ş. 15a/04
[=1]
şāh Far. Dal, budak.
ş.+ası 27b/05

- ş.+asında** 29b/03
ş.+asındagi 29b/01
 [=3]
şāh Far. Padişah.
ş.-ı cahān 32a/12
ş.-ı ulus-ı sürür 2b/07
 [=2]
şāl Far. Şal.
ş. 23a/13
 [=1]
şām Far. Akşam.
ş. 7b/01, 8a/08, 10b/05
ş. kııl- 7b/10
 [=4]
şān Ar. Şan, şöhret, ün.
ş.+ıga 20b/01
 [=1]
şāne Far. Tarak.
ş.+ga 6a/13
 [=1]
şarāb Ar. İçilecek şey, şarap.
ş. 18b/10
ş.+ı 'ışk 19b/01
 [=2]
şāyed Far. Eğer, olaki, olabilir ki.
ş. 13b/08, 28b/04, 29a/10
 [=3]
şecer Ar. Ağaç.
ş.+dür 23a/10
 [=1]
şefi' Ar. Şecaat eden, bir suçun
 bağışlanması için aracılık eden.
ş. 2a/02
 [=1]
şehen-şeh Far. En büyük padişah,
 şahlar şāhı.
ş. 28a/08
 [=1]
şem' Ar. Mum.
ş. dék 19b/07
ş.+ga ur- 3a/12, 12a/05
ş.+i 21b/02
ş. özi 13a/06
 [=5]
şenbe Far. Cumartesi.
ş. küni 6a/01
 [=1]
şerāfet Ar. Şerefli olma, şerefli.
ş.+idin 18a/10
 [=1]
şerār Ar. Kıvılcım.
ş. 7b/03
 [=1]
şeref Ar. Büyüklük, ululuk.
ş. (ehl-i şeref) 23a/13
 [=1]
şerif Ar. Şerefli, mübârek, kutsal.
ş.+iñ (hāne-yi şerif) 18a/09
 [=1]
şerm Far. Utanma.
ş.-i haya 13b/04
 [=1]
şeş Göz.
ş. (āb-ı şeş-i kıatar) 22b/05
 [=1]
şevk Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe,
 sevinç.
ş. (küze-yi şevk) 4a/08
ş.+ide 14a/08
ş.+iñe 3b/07
 [=3]
şeydā Far. Aşktan aklını kaybetmiş,
 dīvāne, düşkün.
ş. ('āşık-ı şeydā) 24a/09
 [=1]
şeyh Ar. Yaşlı adam, ihtiyar; bir
 kabîlenin, bir aşîretin başı.
ş.-i Ken 'ān-ı 'atā' kııl- 2b/08
 [=1]
şifā' Ar. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.
ş. tile- 18a/07
 [=1]
şikār Far. Av, avlama.
ş. kııl- 23b/08, 32a/06
 [=2]
şimāl Ar. Sol, sol taraf; kuzey.
ş. 11a/08, 28a/12
ş.-dék 21a/10
ş.+ga 11a/09, 28a/13, 29a/03
 [=6]
şimşād Far. Şimşir ağacı.
ş. kıadd 30b/06
 [=1]
şir Far. Aslan.
ş. 7b/01, 32a/04, 32a/05
 [=3]
şirîn Far. Tatlı, sevimli, cana yakın.
ş. 6a/05, 9a/06, 31b/08

[=3]
şul Zamir.
 ş. 26b/05
 ş. **érđi** 21b/02
 [=2]
şu Zamir. İşaret zamiri.
 ş.+nı 32a/12, 32a/12, 32a/13, 32b/01,
 32b/02, 32b/03, 32b/04, 32b/05
 [=8]
şunşar Doğan cinsinden yırtıcı ve avcı
 bir kuş, sungur.
 ş. 26a/10
 [=1]
şürıde Far. Karışık, perişan; âşık.
 ş.-yi **deryā** 32a/12
 [=1]
şükr Ar. Görülen iyiliğe karşı gösterilen
 memnunluk, minnettarlık.
 ş. 2a/06, 2a/13, 6b/02
 ş.+i 6a/03
 ş. **şıl-** 2b/02, 3a/02
 [=6]
şükr-nişār Şükür saçan.
 ş.+ım 9a/12
 [=1]

T

tā Far. Bir şeyin bulunduğu, başladığı
 veya sona erdiği yeri veya zamanı
 anlatırken söze abartma katar.
 t. 5b/08, 14b/09, 20b/09
 [=3]
Ta'ālā Ar. "Şanı yüce olsun" anlamında
 olup Allah, Hak, Tanrı
 kelimelerinden sonra kullanılır.
T. (Hāķķ Ta'ālā) 18b/12, 23a/06
T. (Hudāy-ı Ta'ālā) 3b/01
T.+dın (Hudāy-ı Ta'ālā) 2a/03
T.+ęa (Hudāy-ı Ta'ālā) 2b/01,
 17b/08
 [=6]
tā'at Ar. Allah'ın emirlerini yerine
 getirme, ibâdet.
 t. 32a/03
 [=1]
tāb Far. Işık, parlaklık.
 t. **ber-** 30a/08
 [=1]
tabaķ Ar. Tabak, ince kat.

t. tabaķ 6a/02
 [=2]
tābān Far. Işıltılı, parlak.
 t.-ı (**meh-i tābān-ı 'atā' kıl-**) 2b/06
 [=1]
tabār Far. Asıl, soy.
 t.+ımge 15a/05
 t.+ları 18a/04, 18a/08
 t.+larını 2a/07
 [=4]
tāb-ber Işık alan.
 t. 3a/07
 [=1]
tāb-dār Far. Parlak ışıklı.
 t.+ını 30a/07
 t.+ıı 16b/01
 [=2]
tāc-ser Far. mec. Baştâcı, muhterem,
 aziz, değerli kimse.
 t.+im 25b/01
 [=1]
taç Çevresindeki araziye göre büyük bir
 çıkıntı teşkil edecek şekilde
 yükselen toprak veya kaya kütlesi,
 dağ.
 t.+ı 25a/01
 t.+ıda (**Necd tağı**) 13a/10
 t.+ıdın (**Necd tağı**) 31a/07
 t.+ığa (**Necd tağı**) 27a/09, 27a/12
 t.+ığe (**Necd tağı**) 12a/11, 14b/01
 t.+ımı 23b/08
 t.+lar 4a/11
 t.+nı 8a/09
 [=10]
taşşıl Ar. İlim öğrenmek için okuma.
 t.+ığa (**'ışķ taşşılı**) 5b/06
 t.+ığa (**'ilm taşşılı**) 5b/05, 6b/12
 t. **kıl-** 4b/11
 [=4]
taht Far. Hükümdarlık makamı.
 t.+ığa 24b/02
 [=1]
tahta Far. Tahta.
 t.+sın 5b/11
 [=1]
taķ Müşkül, güç, zor.
 t. 24b/01
 [=1]
tāķ Dağ.

- ṭ. bol-** 11b/12
[=1]
- ṭāḳat** Ar. Güç, kuvvet.
t. bol- 5a/11, 22a/11
t.+ı 11b/12
t.+ım (ṣabr-ı ṭāḳat) 23a/02
[=4]
- tālān** Far. Talan, yağma.
t. 22b/09
[=1]
- ṭaleb** Ar. İsteme, istenme.
t. kııl- 30a/08
[=1]
- ṭaleb-kār** İstekli.
t.+ım 21b/07
[=1]
- ṭāli'** Ar. Talih, kader, kısmet, bahtç
t.+ı 26b/09
[=1]
- ta'lim** Ar. Öğrenme, öğretme.
t.-i vefā 7b/12
[=1]
- talpın-** Çırpınmak, hareket etmek.
t.-ur érđi 3a/12
[=1]
- tam-** Damlamak.
t. ğan-dék 5a/07
[=1]
- ṭama'** Ar. Açgözlülük, çok isteme.
ṭ.+ın 23b/12
[=1]
- tamām** Ar. Tamam, tam, eksiksiz, tam olma.
t. 6b/12, 28a/08
[=2]
- tamar** Damar.
t. 6b/02
[=1]
- ṭammā'** Ar. Son derece tamah eden.
t.+ın 24b/11, 32b/05
[=2]
- ṭa'ne** Ar. Sövme, çekiştirme, yerme.
ṭ. 4b/03, 15a/10
ṭ. çek- 26a/06
t. 20b/06
ṭ.+sığa 17a/09
[=5]
- taḡ** Güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir.
- t. vaḳti** 8b/03
[=1]
- tap-** Bulmak.
t.-ıp 2a/10, 3a/05, 5a/08, 13a/02, 13b/11
t.-madıḡ 31a/10
t.-mağa 4a/05
t.-mas 6b/01
t.-masam 4a/13
t.-masun 21a/09
t.-may-men 25b/07
[=11]
- dil-ṣādlik tap-** 31a/10
ḡaber tap- 13b/11, 21a/09
'ıṣḡdın tap- 13a/02
meyl tap- 5a/08
muraḡḡam tap- 4a/05
perveriṣ tap- 2a/10
terbiyet tap- 3a/05
yol tap- 4a/13
[=9]
- taṣṣur-** Emanet etmek, teslim etmek.
t.-dı 4b/10, 5b/03, 5b/03
[=3]
- cān taṣṣur-** 5b/03, 5b/03
muallimge taṣṣur- 4b/10
[=3]
- tār** Far. Karanlık.
t. eyle- 17b/10
t.+ını 9b/10
[=2]
- ṭaraf** Ar. Yan, yön.
ṭ.+a 30b/06
ṭ.+dın (hıç ṭaraf) 1b/09
ṭ.+ğa 18a/05
ṭ.+ıdın (ferzend ṭarafı) 1b/09
ṭ.+large 28b/07
[=5]
- ta'rif** Ar. Bir şey veya kavramı, ne olduğunu ve ne olmadığını gösterecek şekilde temel unsurlarını, özelliklerini eksiksiz olarak tanıtmaya, tanımlama.
t. kııl- 20b/03
[=1]
- ṭarīḳat** Ar. Allah'a ulaşma arzusuyla tutulan yol.
t. 7b/12
[=1]

- tart-** Tartmak, çekmek.
t.-ar 25a/03
t.-ip 7a/09, 9b/04, 12a/03, 25a/09
 [=5]
āh tart- 25a/03, 25a/09
 [=2]
- tarz** Ar. Biçim, şekil, sûret.
t.+ı 29a/13
 [=1]
- taş** Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki maddelere göre değişik renk ve birleşimdeki çok sert cisim.
t. 7b/04, 29b/13, 32b/03
t. bol- 26a/10
t.+ı 4b/03
t.+lar 27b/05
t.+m (şabr taşı) 10b/08
t. ur- 30b/09
 [=8]
- taşkarı** Dışarı.
t.+ğa 28a/01, 28a/02
 [=2]
- taşla-** Atmak, savurmak.
t.-p 28b/07
 [=1]
- tayan-** Dayanmak.
t.-madı 13a/06
 [=1]
- tāze** Far. Taze.
t. 3a/01, 6a/04
t. bostān 14a/08
t. gül 14a/08
 [=4]
- ta'zīm** Ar. Büyükleme, ululama; saygı gösterme.
t. ét- 6a/07
 [=1]
- tebāh** Far. Berbat, harap, mahvolma.
t. 25b/07
 [=1]
- teber** Far. Balta.
t. 32b/04
 [=1]
- tebessüm** Ar. Gülümseme.
t. kıl- 7a/02
 [=1]
- tefaḥḥuş** Ar. İnceden inceye araştırma.
t. kıl- 25a/05
 [=1]
- teferruḥ** Ar. Ayrılma, dağılma.
t.+ğa 22b/03
 [=1]
- teg-** Değmek, dokunmak.
t.-ip 2a/05
 [=1]
- tehdīd** Ar. Birinin gözünü korkutma, göz dağı.
t. ber- 28a/01
 [=1]
- tehī-pā** Yalın ayak.
t. 4a/07
 [=1]
- tekellüm** Ar. Söyleme, konuşma.
t. 3b/06
 [=1]
- te'kīdle-** Tembihlemek.
t.-p 6a/10, 8a/12, 9a/01
 [=3]
- temāşā** Far. Bakıp seyretme, gezme.
t. 30b/11
t. kıl- 2a/12, 29a/13
 [=3]
- ten** Far. Ten; beden, vücut.
t.+im 11b/10
t.+im (sīmīn-ten) 10a/06
 [=2]
- teng** Far. Sıkıntılı.
t. 10a/09
t. vaḳti 28a/12
 [=2]
- teṅ** Denk, eşit.
t.-mü 24a/10, 24b/01
 [=2]
- tenhā** Far. Yalnız, ıssız, boş.
t. 26b/11
 [=1]
- tenmiye** Ar. Nemâlandırma, artırma.
t. 2b/03
 [=1]
- tep-** Tepmek.
t.-gen 26b/10
 [=1]
- ter** Far. Islak, yaş.
t. 3a/01
t. (çeşm-i ter) 16b/11
t. (zār-ı ter) 19b/05
 [=3]

terahhüm Ar. Merhamet etme, acıma.

t. 19b/06

[=1]

terbiyet Far. Terbiye, görgü.

t.+inde bol- 3a/04

t. tap- 3a/05

[=2]

terin-hulq İyi huylu.

t. érdi 1b/08

[=1]

terk Ar. Bırakma, bırakılma; vazgeçme, vazgeçilme.

t.-i cân 13a/01

t. kııl- 9b/08

[=2]

ters-gāh Korku yeri.

t.+ı raqīb 12a/09, 28a/10

[=2]

teskīn Ar. Sakin kılma.

t. bol- 29a/10

[=1]

tevellā Ar. Birbirine yanaşma.

t. 21a/07

[=1]

té- Demek.

t.-güçi 21b/05

t.-p 3b/03

[=2]

tég- Değmek.

t.-mesün 6b/06, 11b/04

t.-di (köz tég-) 19a/07

[=3]

köz tég- 19a/07

[=1]

tégür- Ulaştırmak.

t. 11b/02, 11a/11, 11a/12, 11b/01, 11b/03, 11b/05, 11b/07, 11b/09, 11b/11

t.- sünler 20b/12

[=10]

āšnā tégür- 11b/03

būy-ı rızā' tégür- 11b/07

cā tégür- 11b/05

revā tégür- 11b/9

selām tégür- 11b/02

zerāfet tégür- 20b/12

[=6]

télmür- Ümit ve hevesle bakmak.

t.-üp 4a/07

[=1]

téñ Bk. **teñ**

t.+i 3b/05

[=1]

térmül- Acıyla üzölmek.

t.-üp 25a/06

[=1]

tıfl Ar. Küçük çocuk.

ṭ. 4a/06

[=1]

tın- Durmak, beklemek.

t.-may 29b/03

[=1]

tırnağ Tırnak.

t.+ıñ 10b/03

[=1]

tiken Diken.

t. 23b/02

[=1]

tikil- Dikilmek.

t.-di 22a/02

[=1]

til Dil, ağız boşluğunda yer alan organ.

t.+inde 17b/07

t.+leri 6b/02

[=2]

tile- Dilemek, istemek.

t.-gin 19a/01

t.-mek 18b/02

t.-mey-men 15a/07, 15a/07, 15a/08, 15a/08

t.-p 2a/02

t.-r érdi 2a/03

t.-r érdiler 18a/07

[=9]

cānlar tile- 22a/04

efser tile- 15a/07

ferzend tile- 2a/03

ḥācet tile- 18b/02, 19a/01

meded-i isti'ānet tile- 2a/02

pür-sekr tile- 15a/08

ser tile- 15a/08

şifā tile- 18a/07

[=9]

tileş- Birbirinden istemek.

t.-edür 6a/06

t.-ip 22a/04

[=2]

tīm Ar. İncir.

t.+dür 27a/03
[=1]
tür Far. Ok.
t.-i 'ışık 5a/12
t.+i 13b/03
[=2]
tiriklik Dirilik, canlılık.
t.+din 12b/12, 16b/12, 27b/10
[=3]
tiz Diz.
t.+ige 22b/05, 23a/04
[=2]
tiz Tez, çabuk.
t. kél- 21a/09
[=1]
tizle- Tez olmasını isteme, acele etme.
t.-me 27b/12
[=1]
tofrağ Toprak.
t.+a 7b/03
t.+ına (lağd tofrağı) 19b/05
t.+ını (tofrağını) 32a/07
[=2]
tog- Doğmak.
t.-miş 12b/09
[=1]
tol- Dolmak.
t.-a 6a/02, 24a/06, 28b/02, 28b/13
t.-ur 26a/09
[=5]
toldur- Doldurmak.
t.-gen 2b/06
[=1]
tolğur- Doldurmak.
t.-dı 31b/07
[=1]
toy- Doymak.
t.-gunça 19b/01
[=1]
tök- Dökmek.
t.-üp 29b/13
[=1]
kanlı yaşın tök- 29b/13
[=1]
tökül- Dökülmek.
t.-di 25a/08
t.-ür 6a/02
[=2]
nür tökül- 6a/02

yaş tökül- 25a/08
[=2]
tur- 1. Durmak, hareketsiz kalmak.
t. 25b/04
t.-a-yalmas 22a/10, 22a/11
t.-dılar 12a/09
t.-sun 27a/12
2. Ayağa kalkmak.
t.-up 5b/10
3. İsimleri yüklem yapar.
t.-ur 5a/03, 6a/10, 8b/11, 9a/01,
11a/04, 11a/10, 12b/08, 18b/02,
21a/12, 24a/01, 25a/05, 25a/08,
26b/04, 29b/09, 31a/11, 32a/08
4. Süreklilik işlevinde tasvirî ve
yarı tasvirî fiiller yapar.
t.-a turur 7a/11
t.-a tururlar 20b/06
t.-ğanda (baraturğanda) 6a/11
t.-ip turur 3b/03, 24b/11
t.-ip tururlar 8a/12, 8b/07, 8b/08,
8b/10, 28a/04
t.-ip turur 20b/01
t.-p turuptur 32a/09
t.-p turur 20b/06
t.-ur érđi 12a/06
t.-up-turur 5a/07, 29b/09
t.-up turur 3b/04, 29a/08, 29a/09
t.-up tururlar 8b/10
t.-y turur 12b/01
[=42]
berip tur- 12a/06
bolup tur- 3b/04
bolup-tur- 8b/10, 29a/08, 29a/09
huylanıp tur- 3b/03
kélip tur- 20b/01
kıla tur- 7a/11, 20b/06
kılıp tur- 8a/12, 8b/07, 8b/08,
28a/04
kılıp-tur- 8b/10
kurup-tur- 29b/09
olturup-tur- 5a/07
yatıp tur- 24b/11
yığlap tur- 32a/09
yığlay-tur- 12b/01
yürüp tur- 20b/06
[=20]
turfe Ar. Görülmemiş, tuhaf, şaşılacak
şey.

ṭ. (bir ṭurfe) 32b/02
[=1]
turğuz- Durdurmak.
t.-up 8b/03
[=1]
turla- Turlama.
t.-ma 27b/06
[=1]
tüşe Ar. Azık, erzak.
t. 22a/02
[=1]
tut- Tutmak, doldurmak.
t. 17a/03
t.-ğan-dék 5a/05
t.-gin 25b/08, 26b/01
t.-masun 21b/07
t.-sam 26b/13
t.-tı 2b/09
t.-up 8b/13, 18a/13, 22a/02
[=10]
tutaş- Tutuşmak, alev almak.
t.-ip 27b/12
t.-ıpdur 24a/04
[=2]
ṭūṭī Far. İştittiği sesleri taklit eden
papağan türünden bir kuş, dudu.
ṭ. 6b/02
ṭ.+yā 11b/01
[=2]
tüken- Tükenmek.
t.-mes 2b/12
[=1]
tün Gece, karanlık.
t.+ler çek- 16b/10
[=1]
tünd Far. Sert, şiddetli.
t. 7a/08
[=1]
Türk Türk.
T. 5a/02
[=1]
tüş- Düşmek.
t.-gen 5a/05, 22b/09, 27a/03
t.-gey 28b/05
t.-medim 26a/07
t.-ti 6a/01, 7a/06, 7b/09, 11a/01,
24b/10, 32a/06
t.-tüm 31a/13
t.-üp 3a/07, 12a/02, 15a/07, 25b/02

t.-üpdür 30b/06, 30b/06, 30b/08,
30b/10, 30b/12
t.-üptür 15b/04, 22a/07, 31a/01,
31a/03, 31a/05
[=26]
tüzgen Düzen, tertip.
t.+ i (vīrāne-i tüzgen) 15a/13
[=1]

U

u Bk. **ve**
u. 6b/08, 7b/05, 16a/07, 19a/12,
19b/11
[=5]
uç Bir şeyin baş veya son kısmı.
u.+ında 23b/13, 25a/04
[=2]
uç- Uçmak.
u. 23a/09
u.-tı 27b/05
u.-up 26a/12, 30a/03, 30b/12
[=5]
ulağ- Şaşmak, yoldan çıkmak.
u.-ip 16a/11, 27a/05, 27a/13
[=3]
uluğ Ulu, yüce.
u. 13b/06, 13b/09
u.+ları 14a/01
[=3]
ulus Millet.
u. (şāh-ı ulus-ı surūr) 2b/07
[=1]
‘ummān Ar. Ulu, büyük, engin deniz,
okyanus.
u. bol- 18b/11
[=1]
unut- Unutmak.
u.-gin 14b/12
u.-up 24a/07
[=2]
ur- Vurmak, çarpmak.
u.-adur 13b/02
u.-ar 7b/03, 13a/11, 27a/04, 32b/03
u.-arlar 5b/06
u.-dı 31a/02
u.-dular 17a/04
u.-ğan 3a/12, 32b/04
u.-gen 12a/05, 22b/07
u.-gil 25a/09

u.-madı 16a/02, 16a/02
u.-mas 14b/09
u.-sa 5a/07
u.-salar 5b/05, 6b/12
u.-sam 16b/10
u.-uban 18b/11
u.-up 6b/07, 16a/09, 16b/11, 19a/04,
 19b/05, 20a/09, 28a/02, 30b/09,
 32a/01, 32a/01, 32a/01
u.-ur 27a/08
 [=33]
baş ur- 19b/05
başığa ur- 16a/09, 32a/01
başın yere ur- 31a/02
cüş ur- 6b/07
çarh ur- 27a/08, 32a/01
dem ur- 5b/05, 6b/12
feryād ur- 19a/04
gep ur- 5a/07, 25a/09
gögsiğa ur- 13a/11
hoş ur- 18b/11
ķars ur- 32a/01
nefes ur- 5b/06
neşter ur- 16b/11
otiğa ur- 16a/02
şem ğa ur- 3a/12, 12a/05
taş ur- 30b/09
zincir pāy ur- 17a/04
 [=21]
uran ?
u. 4a/06
 [=1]
ustād Far. Üstad, hoca.
u. 7b/12
u.+ıdın 21a/13
u.+ım 21b/01
u.+ımğa 21a/05
 [=4]
uşla- Tutmak.
u.-p 27b/01
 [=1]
uşşāk Ar. Aşıklar.
u.+lar 13a/05
 [=1]
uy Ev. Bk. üy
u.+ası (bayābānnı uyası) 22a/08
u.+ğa 5b/09, 14b/11, 16a/11, 20a/07,
 23b/03, 25b/12, 27b/01
u.+larığa 15b/08

[=9]
uya Yuva.
u.+sıdın 30b/13
 [=1]
uyān Far. Mevcudiyet, bulunma.
u. (āmār uyān) 1b/02
 [=1]
uyan- Uyanmak.
u.-ur 24a/09
 [=1]
uyat Utanç, ayıp.
u.+ım 23a/01
 [=1]
uyku Uyku.
u. kııl- 28a/11
u.+mdın 8b/03
 [=2]
uzak Uzak.
u. 30b/02
u.+dın 11a/01
 [=2]
uzat- Uzatmak.
u.-ma 26a/02
 [=1]
él uzat- Yardım etmek. 26a/02
 [=1]
uzun Uzun.
u. 22b/11
 [=1]

Ü

ü Bk. **ve**
ü. 13a/03, 17a/06, 17a/11, 17b/05,
 31a/04
 [=5]
üç İkinden sonra dörtten önce gelen sayı.
ü. 3b/04, 6a/02
ü.+ü 16b/01
 [=3]
üçün İçin.
ü. 6b/07, 7b/04, 11a/04, 12b/10,
 15a/01, 15a/06, 15a/07, 15a/09,
 15a/10, 15a/12, 15b/02, 15b/05,
 16b/01, 16b/03, 16b/04, 16b/05,
 16b/06, 16b/07, 16b/08, 17a/01,
 17a/06, 17a/11, 17b/05, 17b/12,
 18b/03, 19a/11, 19b/03, 26a/01,
 26a/02, 26a/03, 30a/12, 32b/03
 [=32]

üftāde Far. Düşmüş, düşkün, biçāre.

ü.+si ('ışk üftādesi) 11b/11

[=1]

ülfet Ar. Dostluk.

ü.-ı **kuş** 32b/01

[=1]

ümīd Far. Umut, umma.

u. **ét-** 21b/12

u.+**im** 11b/11

u.+**im** 22a/11

u.+**in** 15b/08, 20a/01

u. **kıl-** 2a/02

[=6]

ün Ses.

ü. **bol-** 4b/04

ü.+i (**ḥalāyıkını üni**) 9b/01

[=2]

üst Üst, üst taraf.

ü.+**idin** 24b/10

ü.+**idin** (**Mecnūnnıḡ üsti**) 11a/08

ü.+**iḡa** 10b/13

ü.+**ige** 14a/11, 16a/02

ü.+**ine** 30a/01

ü.+**ümge** 30a/13

[=7]

üstüh^vān Far. Kemik.

ü. 21b/05

ü. (**bir post-ı üsth^van bol-**) 28a/06,
29a/07

ü.+ı 27b/12

ü.+**ım** 4a/01

[=5]

üy Ev.

ü.+**degi** 28a/02

ü.+**ge** 9b/07, 31a/09

ü.+**gesi** 15a/13

ü.+**idin** 27a/13

ü.+**üm** 2b/06

[=6]

üz- Üzmek.

ü.-**gin** 15b/08

ü.-**medi** 15b/13

ü.-**üp** 20a/01

ü.-**üptür** 32b/05

[=4]

üzre Üzere.

ü. 29b/13

[=1]

V

va[‘]de Ar. Bir iş için önceden belirtilen zaman.

v. **ber-** 7b/05

[=1]

vāfir Ar. Bol, çok.

v. 3a/02

[=1]

vāh Vah, yazık.

v.+**ım** (**āh vāh**) 18a/01

[=1]

vaḡṡī Yabanî.

v. 18a/04

v. (**dīvāne-i vaḡṡī**) 24a/12

v. (**şoḡbet-ı vaḡṡī**) 32b/01

v.-**yi bayābān** 28b/08, 31a/03

[=5]

vākı[‘] Ar. Vukû bulan, meydana gelen.

v. 8a/09

[=1]

vākı[‘]a Ar. Olmuş olan şey, olay.

v.+**lar** (**bul-vākı[‘]alar**) 8a/08

[=1]

vaḡt Ar. Vakit, zaman.

v. 7a/04, 20b/05, 21b/07

v.+ı (**āzād vaḡti bol-**) 5b/07, 10b/11

v.+i (**taḡ vaḡti**) 8b/03

v.+i (**teng vaḡti**) 28a/12

[=7]

vāle Far. Nāle.

v.-i **ḡırrān** 22a/04

[=1]

vāmıḡ Ar. Seven, âşık, sevdalı.

v. 14a/10

[=1]

var Var, mevcut olan şey.

v. medārı vār 18b/01

[=1]

varaḡ Ar. Kağıt veya kitap yaprağı.

v. 6a/02

[=1]

vaşl Ar. Ulaştırma, birleştirme.

v.+**ıḡnı** 21b/12

[=1]

vaḡan Ar. Yurt.

v.+ı 22a/01

v.+**ıḡ** 24a/10

v. **kıl-** 28b/01

[=3]

vāy Vay, eyvah.

- v.** 8a/07, 8a/07, 11a/02, 11a/02,
12a/11, 12a/11, 19a/04, 19a/04,
20a/04, 20a/04, 20a/09, 20a/09,
22a/13, 22a/13, 25a/10, 25a/10,
26a/04, 26b/03, 27a/08, 27a/08

[=20]

ve Ve bağlama edatı. Manzum kısımlarda u ve ü şeklinde kullanılmıştır. Krş. u, ü.

- v.** 1b/02, 1b/03, 1b/03, 1b/07, 1b/07,
1b/08, 1b/08, 1b/08, 1b/08, 1b/08,
1b/09, 2a/02, 2a/03, 2a/03, 3a/06,
3a/08, 3b/02, 3b/03, 3b/03, 5a/10,
5b/04, 5b/11, 6b/10, 6b/12, 7a/07,
7a/08, 7a/09, 7b/02, 7b/02, 8a/04,
8a/07, 8b/06, 9a/01, 12a/01,
12a/10, 12b/03, 14a/03, 14b/04,
15a/01, 15a/01, 16a/13, 16b/01,
17b/07, 18a/06, 18a/06, 18b/02,
18b/03, 18b/04, 19a/04, 19a/07,
19a/07, 20a/10, 20a/10, 20b/01,
20b/06, 20b/07, 21a/07, 21a/07,
22b/03, 22b/05, 23b/06, 23b/09,
24b/06, 24b/07, 25a/03, 25a/05,
27a/06, 27a/10, 28a/08, 28a/08,
28a/09, 28a/10, 28a/10, 29a/05,
29a/06, 30a/08, 30a/09, 30a/09,
30a/10, 30a/12, 30a/12, 30b/03,
31b/13, 32a/01, 32a/03, 32a/03,
32a/03, 32a/04, 32a/04, 32a/05,
32a/05, 32a/08, 32a/09

v. (bî-ķarār ve bî ārām bol-)

10b/13, 16a/12

v. (hūr ve h^vāb) 21a/03, 23b/04,
28a/06, 29a/07

[=99]

vefā Ar. Sözünde durma.

v. 6a/03

v. (ta^līm-i vefā) 7b/12

v.+sı (gūlni vefāsi) 31b/05

[=3]

vehmī Ar. Gerçekte olmayan, fakat olduğu sanılan, kurulan.

v. 30b/12

[=1]

velī Far. Fakat, ama anlamlarına gelen edat.

v. 2b/04, 11b/06

[=2]

velīkin Far. Lakin, fakat, ama, ancak anlamlarına gelen edat.

v. 20b/02

[=1]

vīrāne Far. Yıkılmış, harap olmuş.

v.-i tūzgen 15a/13

v.+lerni (kūlbe-i vīrāne) 14a/03

[=2]

vişāl Ar. Sevgiliye kavuşma.

v.+in 22a/11

v. kūnü 29b/11

[=2]

vulāt Ar. Valiler.

v.+ıñ 14b/02

[=1]

Y

yā Far. Öyle ise, o hâlde.

y. 23a/10

[=1]

yābān Far. Çöl, sahra.

y. 2b/08

[=1]

yād Ar. Hatırlama, anma.

y. 8b/02, 31a/08

y. ed- 6b/04

y. eyle- 31a/05

y.+ıña 26a/07

y. kııl- 6b/13, 20a/11, 20b/02, 27a/11,
29a/06

[=10]

yafrağ Yaprak.

y.+ı 29b/10

[=1]

yağı Düşman.

y.+sını 3b/01

[=1]

yağşı Güzel, iyi, hoş.

y. 31a/05, 31a/05

y. bol- 13b/05

y.+ğa 23a/09

[=4]

yağ- Yakmak.

y.-ar 6a/03

y.-ıp 14a/13

y.-mas 27b/08

y.-tı 31b/01

[=4]

- od yaq-** 14a/13
[=1]
- yalaq** Yalın, çıplak.
y. 20a/09, 20a/10, 23a/13
[=3]
- yalbar-** Yalvarmak.
y.-**ıp** 4a/06
[=1]
- yaman** Kötü, fena.
y. 13b/05
[=1]
- yan** Taraf, yön, cihet.
y. 15b/03, 16a/10, 16a/11, 21b/11
y.+**adur** 27a/01
y.+**ğa** 27a/05
y.+**ga (yaña)** 22b/13
y.+**ı** 13a/07
y.+**ım** 17b/12
y.+**ındagi** 30b/02
[=10]
- yan-** Yanmak.
y.-**ar** 23a/02, 26a/02
y.-**sun** 4a/01
[=3]
- yana** Yine, tekrar, yeniden; hatta, bile.
y. 2a/03, 5a/10, 6a/11, 6a/12, 6b/10,
7a/01, 7b/05, 7b/12, 7b/13, 8a/04,
8a/05, 8b/06, 12a/10, 12b/09,
13a/07, 27a/05, 29b/07, 30a/12
[=18]
- yandaş-** Yaklaşmak, yanaşmak.
y.-**ıp** 7a/01
[=1]
- yañlıg** Gibi, benzer, kadar.
y. 7b/12
[=1]
- yap-** Kapamak, örtmek.
y.-**tı** 7b/05
y.-**tılar** 25b/11
[=2]
- yapın-** Örtünmek, kapanmak.
y.-**ur** 6a/04
[=1]
- yār** Far. Sevgili, dost.
y. 4b/06, 6b/08, 10b/12, 11a/02,
16b/04, 16b/05, 16b/06, 16b/07,
16b/08, 17a/01, 17a/02, 17a/06,
17a/11, 17b/05, 26a/01, 26a/02,
27b/07, 27b/09, 29a/01, 29a/09,
29b/09, 29b/10, 29b/12, 30a/01,
30a/03
- y. **bāgı** 6b/06
y.+**dın** 27b/03
y. **eyle-** 18a/01
y. **ét-** 3b/07, 16a/05
y.+**ğa (du 'ā' nıñ yārğa ét-)** 11b/03
y.+**ı** 6b/01, 31b/03
y.+**ıña** 15b/11
y.+**ım** 16a/13, 21b/01, 21b/05,
27b/07
y.+**ıma yétgür-** 28b/01, 28b/03,
28b/06, 28b/09, 28b/12, 29a/02
y.+**ın yüzi** 6b/07
y. **qıl-** 19b/12
y.+**nı** 29b/09, 31b/05
[=48]
- yar-** Yarmak.
y.-**dı** 26a/02
y.-**ıp** 28a/02
[=2]
- yā Rab** Ar. Ey Rabb.
y. 19b/03, 19b/06, 19b/09, 19b/11,
19b/12, 19b/12
[=6]
- yaraşa** Yaraşır, uygun.
y.+**dur** 6a/06
[=1]
- yāre** Yara.
y.+**si** 17b/04
[=1]
- yaş I** Doğuştan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.
y. 4b/08, 26a/09
y.+**ıge yét-** 3a/05
[=3]
- yaş II** Göz yaşı.
y. 14a/13, 21b/08
y. **tökül-** 25a/08
y.+**ı (köz yaşı)** 30a/07
y.+**ı (közüm yaşı)** 4a/02, 19a/12
y.+**ın tök-** (kanlı yaş) 29b/13
y.+**ıñge** 22b/10
y.+**nı (köz yaşını)** 14a/10
[=9]
- yaşa-** Yaşamak.
y.-**r bol-** 3b/05
[=1]
- yaşlıg** Bk. yaşlıg

y. 6a/08
[=1]
yaşlık Yaşlı, yaşlı olan.
y.+da 13a/04
y.-i-dék (yaşlıgı-dék) 5a/10
y.+ımda (yaşlıgımda) 6a/13
y.+ımdın (yaşlıgımdın) 7b/06
[=4]
yat- Yatmak.
y.-ar 30a/01
y.-ip 22b/12, 24a/03, 24a/05, 24b/02,
25b/03
y.-ip turur 24b/11
y.-ipdur 22b/04
y.-ma 22b/11
y.-mage 30a/02
y.-tı 22b/01
y.-ur 25a/02
[=12]
yatur- Yatırmak.
y. 23b/11
y.-geni 25b/07
[=2]
yayıl- Yayılmak.
y.-gan 22b/04
[=1]
yaz İlkbahardan sonra, sonbahardan
önceki mevsim.
y. 13a/08
y.+ım (faşl-ı yaz) 26a/12
[=2]
yaz- Yazmak.
y.-ar érđi 30b/01
y.-ip 20a/11, 20b/02, 27a/11, 29a/05
y.-madı 16a/01
[=6]
yazuğ Bk. **yazuğ**
y. 26a/11
[=1]
yazuğ Suç, günah.
y.+larım 18b/10
[=1]
ye- Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.
y.-genim 17b/12
[=1]
Yehūd Yahudi.
y. 17b/11
[=1]

Yemen Ar. Arap Yarımadasının batı-
güney tarafını teşkil eden bölge.
Y.+niğ ortası 8a/08
[=1]
yer Bir nesne veya kimsenin kapladığı
boşluk, bulunduğu mahal.
y. 4a/03
y.+de 2a/01, 2a/03, 18a/06, 20b/08,
26b/11
y.+de 21b/01
y.+din 24b/04
y.+e kıl- 27a/08
y.+e ur- 31a/02
y.+ge 22b/03
y.+indın 5b/10
[=12]
yet- Bk. **yét-**
y.-edür 22a/08
y.-gen 6a/13, 12a/07
y.-ip 22b/12
y.-mes 31b/02
y.-mey 13b/02
y.-se 26b/13
y.-ti 28a/07
[=8]
yeter Gereken kadar, kâfi.
y. 2a/04
[=1]
yetür- Yitirmek, kaybetmek.
y.-üp 20a/06
[=1]
yetüş- Yetişmek.
y.-se 30a/09
[=1]
yét- Varmak, ulaşmak, yetişmek.
y.-ip 28b/11, 28b/11
y.-ipdur 28b/11
y.-ti 2b/09, 3a/05, 7b/01, 8a/10
[=7]
çarhđın yét- 7b/01
hāletge yét- 28b/11
hulqıma yét- 28b/11
kulağığa yét- 8a/10
müjdesi yét- 2b/09
ölmege yét- 28b/11
yaşıge yét- 3a/05
[=7]
yétgür- Ulaştırmak, götürmek.

- y.-gin** 28b/01, 28b/01, 28b/02, 28b/03, 28b/06, 28b/09, 28b/12, 29a/02
- y.-kin** 28b/02
[=9]
āzārıma yétgür- 28b/02
bāzārıma yétgür- 28b/02
efkārıma yétgür- 28b/01
yārıma yétgür- 28b/01, 28b/03, 28b/06, 28b/09, 28b/12, 29a/02
[=9]
- yıg-** Yığmak, toplamak.
y.-gin 9b/10
y.-ılsun 9b/13
[=2]
- yıgla-** Ağlamak, göz yaşı dökmek.
y.-kén 18b/04
y.-ma 30a/04
y.-mağ 26a/05
y.-p 12a/12, 15b/09, 19a/01, 19a/10, 20a/06, 21a/07, 22a/13, 23a/05, 25b/11, 26b/02, 27b/02, 31a/09
y.-p turuptur 32a/09
y.-r 29b/05, 29b/06, 29b/08, 29b/10, 29b/12, 29b/13, 30a/01, 30a/03, 30a/05
y.-r érđi 3a/13, 8a/08, 11a/02, 11a/08, 12a/04, 12a/06, 19a/04, 19a/08, 19b/13, 20a/02, 21a/06, 23a/03, 24b/08, 25a/06, 25a/10, 27a/10, 28a/12, 29a/03, 31b/09, 31b/11, 32a/01
y.-sa 30b/03
y.-sıñ 19a/06
y.-y 4a/06, 18b/05, 19b/04, 19b/04, 19b/05, 19b/05
y.-y turur 12b/01
y.-yuram 15b/03
[=56]
- yıglaş-** Ağlaşmak.
y.-ur 17a/02
[=1]
- yık-** Yıkmak.
y.-ma 9a/09
[=1]
- yıkıl-** Yıkılmak.
y.-ıp 22b/01
[=1]
- yıl** Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene.
y. 29b/07
y.+ları 6b/08
[=2]
- yırt-** Yırtmak.
y.-ıp 19b/05
[=1]
- yiber-** Göndermek.
y.-di 6a/11, 8a/05
y.-diler 13b/10
y.-geni 11a/10, 28a/13
y. kııl- 19a/11, 21a/07
y.-mağıl 8a/11, 9a/01
y.-ür érđiñ 8b/04
[=10]
- yok** Bulunmayan, mevcut olmayan.
y. 15a/04, 15a/04, 15a/05, 15a/05, 15a/06, 15a/09, 15a/12, 15b/02, 15b/03, 15b/05, 19b/09, 23b/01, 23b/11, 23b/12, 24a/11, 24a/12, 24a/12, 25b/02, 25b/09, 28b/05, 29b/07
y.+dın 17b/09
y. érđi 1b/09, 2a/01, 21b/04
y. érse 25a/09
y.+tur 10a/13, 30a/02
y. turur 6a/10, 11a/04, 21a/12
[=31]
- yol** 1. Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.
y. 14b/01, 26b/07, 27b/09
y.+a 22b/06, 22b/11
y.+da 11b/08
y.+ın 16a/04
y.+lar adaş- 21b/07
y. tab- 4a/13
y.-yür- 4a/11
y.+um 10a/01
y.+umuz 21b/07
2. Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.
y.+ıda (Hak̄k yolu) 15a/11
y.+ıda (ışk yolu) 15a/07
y.+ıga (yār yolu) 27b/09
y.+ıga (ışk yolu) 16b/04
y.+ına (ışk yolu) 27b/10

[=17]
yor- Yormak, güzel tabir etmek.
y.-a 19a/12
y.-ar érđi 20a/04, 24b/04, 30b/01
y.-madı 22b/08
 [=5]
yumşa- Yumuşamak.
y.-dı 27b/05
 [=1]
Yûsuf Ar. İsrâiloğullarından Hz. Yakub'un oğlu olup kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştır.
Y. 6b/03, 18a/03
Y.-i Ken'ân Hz. Yûsuf. 31a/01
 [=3]
yut- Yutmak.
y.-adur 27b/04
y.-ar érđi 12a/08, 23b/05
y.-genim 7b/07
y.-mak 16b/12
y.-up 17a/09
 [=6]
yuv- Yıkamak.
y.-up 8a/13, 12a/03
 [=2]
yügür- Koşmak.
y.-üp 18a/05, 21b/11
y.-ür érđi 16a/10
 [=3]
yümn Ar. Uğur, bereket.
y. 4a/05
 [=1]
yür- Yürümek, gitmek.
y.-er érđi 23b/09
y.-ğana 25b/02
y.-genin 30b/04
y.-me 26b/04
y.-üp 4a/11, 24b/07
y.-üp turur 20b/06
y.-ür 24b/06
y.-ür érđi 3b/04, 12a/12, 21a/01, 23b/06, 23b/08, 32a/06, 32a/07
y.-ür érđim 24b/09
 [=16]
yol-yür- 4a/11
 [=1]
yürek Gönül.
y. 27b/06
y.+din 2b/10

y.+i (yüregi) 26b/12
y.+im (yüregim) 31b/01
y.+imde (yüregimde) 31b/04
y.+imni (yüregimni) 15a/10, 15a/11, 18b/01
 [=8]
yüz I 1. Surat, çehre.
y. 6a/04, 20a/03, 25b/09, 28b/07
y.+ide 2b/13, 6a/05
y.+idin 22a/07, 28a/12
y.+iğa 5a/05, 25a/05, 25a/06
y.+ige 19b/02, 22b/05, 25a/07
y.+in (yârın yüzi) 6b/07
y.+ini 5a/04, 8a/13, 12a/03
y. ögür- 16b/02, 26a/13
y.+üm 26b/01, 31a/13, 31b/07
y.+ümğa 9b/07
 [=24]
yüz II Doksan dokuzdan sonra, yüz birden önce gelen sayının adı.
y. 2a/06, 2b/02, 4b/05, 12a/01, 16b/07, 16b/08, 17a/01, 17a/06, 17a/11, 17b/05, 29a/04
 [=11]

Z

zâhile Ar. Sağlığı düzelen veya sıkıntıdan sonra gönlü ferahlayan.
z.-i râh Yol ferahlığı. 22a/02
 [=1]
zâhir Ar. Görünen, açık, belli, meydanda.
z. bol- 23b/13
 [=1]
zâhirî Ar. Görünen, görünürdeki.
z. 24b/11
 [=1]
zaḥm Far. Yara.
z. (dil-i zaḥm) 32b/04
 [=1]
za'if Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.
z.+lar 3a/09
 [=1]
za'ifa Ar. Güçsüz, kuvvetsiz.
z.+sığa 8a/10
 [=1]
zamân Ar. Zaman, vakit.
z. 23a/08, 23a/08
z. (her zamân) 4a/03, 6b/13, 12b/10

- z.+a** 11b/04
z.+a (ehl-i zamān) 23a/11
z.+da 32a/02
z.+dın 24a/12
z. érdi 22a/04
z.+ı bol- 19b/07
z.-ı hāli 19b/10
 [=12]
zār Ağlamak.
z. 19a/12, 20a/02, 25b/10
z. ét- 3b/08,
z. (zār zār) Ağlaya ağlaya. 3a/13,
 15b/09, 18b/05, 19a/10, 19b/05,
 20a/06, 22a/13, 25a/06, 26b/02,
 27b/02, 31a/09, 31b/09
z. bol- 27a/02
z. édi 14a/08
z.+ı 21a/07, 31b/03
z.+ı ter 19b/05
z.+ım 26b/14
z.+ım (‘āşık-ı zār) 21b/06
z.+ım (bī-çāra-ı zār) 21b/03
z.+ıñ 17b/02
z.+ıña 15b/12
z. kııl- 19a/12
z. zār 3a/13, 15b/09, 18b/05, 19a/10,
 19b/05, 20a/06, 22a/13, 25a/06,
 26b/02, 27b/02, 31a/09, 31b/09
 [=39]
zāt Ar. Kendi.
z. (zāt-ı pāk) 3b/08, 19a/11
 [=2]
zehr Far. Zehir.
z. ber- 7b/01
 [=1]
zehr-āb Far. Acı su.
z. 24a/06
 [=1]
Zelihā Hz. Yûsuf’a âşık olan Mısır
 azizinin eşidir.
Z. 14b/01, 18a/03, 31a/02
 [=3]
zerāfet Ar. Zariflik, naziklik.
z. tégür- 20b/12
 [=1]
zerd Far. Solgun, soluk.
z. ét- 14a/11
 [=1]
zerre Ar. Pek ufak parça.
z. 7b/08
z.-dék 7b/04
 [=2]
zevķ Ar. Hoşça giden hâl, haz.
z. 15a/05
z.+ı 31a/03
 [=2]
Zeyd Zeyd.
z. 32a/10, 32a/11, 32b/05
 [=3]
zībā Far. Güzel.
z. 23a/10
z. (ķamet-i zībā) 30b/07
z. ķadd 10a/06
z.+nı 9a/06
 [=4]
zihī Ar. Ne güze, ne hoş.
z. kes 1b/07
 [=1]
zincir Zincir.
z. 16a/11, 27a/06
z. (bend-i zincir) 17b/06
z.+lermiz 27a/07
z. pāy ur- 17a/04
 [=5]
zindān Far. Karanlık, yer altı
 hapishanesi; pek karanlık, sıkıntılı
 yer.
z.+a 18a/03
 [=1]
zinde Far. Dinç, sağlam, güçlü,
 kuvvetli.
z.-yi merd 32b/05
 [=1]
zinhār Far. Sakın, asla.
z. 28b/03, 28b/06, 28b/09, 28b/12,
 28b/13, 29a/02
 [=6]
zīr-dest Far. El altında bulunan.
z.+imde 2b/11
z. eyle- 19b/02
 [=2]
ziyād Ar. Fazlalık, çokluk.
z. ol- 6b/08
 [=1]
ziyāde Ar. Artma, çoğalma.
z. 2a/01, 7a/08, 18b/13, 32a/02
z. bol- 7a/05, 29a/04, 31a/12, 31b/10
 [=8]

ziyāfet Ar. Misafire yedirip içirme,
şölen.

z.+ler 13b/12

[=1]

ziyāret-gāh Ziyaret yeri.

z. 3a/08

[=1]

zor Far. Sıkıntı.

z.+a kııl- 6b/13, 27a/13

z. kııl- 20a/02, 27a/07

[=4]

zülfi Far. Sevgilinin saçı.

z. 16a/13, 30a/07

z. (ḥayāl-i zülfi-i Leylī) 19b/01

z.+i 6a/13

z. 'indi 6a/05

z.+leri 5a/04

[=6]

5. KAYNAKÇA

- AKSAN, DOĞAN: *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- ARGUNŞAH, MUSTAFA: *Çağatay Türkçesi*, Kesit Yayınları, İstanbul 2014.
- BANGUOĞLU, TAHSİN: *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara 2007.
- CAFEROĞLU, AHMET: “*Türkçemizdeki –ğıl ve –gil Emir Eki*”, TDAY Belleten 1971, Ankara 1971, s. 1-10.
- ÇAĞATAY, SAADET: *Türkçede ki < erki*, TDAY Belleten 1963, Ankara 1964, s. 245-250.
- CLAUSON, Sir Gerard: *Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language, by Muhammed Mahdi Xan, Facsimile Text, with an Introduction and Indices*, London 1960.
- DEVELLİOĞLU, FERİT: *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2015.
- DİLÇİN, CEM: *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara 2009.
- ECKMANN, JANOS: *Çağatayca El Kitabı*, Kesit Yayınları, Çeviren Günay KARAAĞAÇ, İstanbul 2013.
- : “*Çağatay Dili Hakkında Notlar*”, TDAY Belleten 1958, Ankara 1958, s. 115-126.
- : “*Çağataycada Yardımcı Cümleler*”, TDAY Belleten 1959, Ankara 1959, s. 27-58.
- : “*Çağatay Edebiyatının Son Devri (1800-1920)*”, TDAY Belleten 1963, Ankara 1964, s. 121-156.
- : “*Çağatayca*”, Çeviren Mehmet AKALIN, *Tarihî Türk Şiveleri*, İlaveli 2. Baskı, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 73, Ankara 1988, s. 211-245.
- ERASLAN, KEMAL: “*Çağatay Edebiyatı*”, TDVİA, C. 8, s. 168-176, İstanbul 1993.
- ERCİLASUN, AHMET BİCAN: *Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2015.
- EREN, HASAN: “*Çağatay Lûgatleri Hakkında Notlar*”, AÜDTCFD, C. VIII, s. 145-163, Ankara 1950.

- ERGİN, MUHARREM: *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul 2006.
: *Azeri Türkçesi*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1971.
- GABAİN, A. VON: *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. Mehmet Akalın, TDK, Ankara 1988.
- HACIEMİNOĞLU, NECMETTİN: *Karahanlı Türkçesi Grameri*, TDK Yayınları, Ankara 2013.
- KARAHAN, LEYLA: *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2008.
- Kaşgarlı Mahmud, *Dîvânu Lugâti't- Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.
- KOCAOĞLU, TİMUR: “*Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é / i Meselesi*”, *Türk Kültürü*, S. 483-484 (Temmuz-Ağustos 2003), s. 266-281.
- KONONOV, A. N.: *Türk Dili Araştırmaları Tarihi*, Multilingual Yayınları, Çeviren Kenan KOÇ, İstanbul 2006.
- KORKMAZ, ZEYNEP: *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK Yayınları, Ankara, 2003.
: *Türkçede Eklerin Kullanış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, TDK Yayınları, Ankara 2011.
: “*Eski Türk Yazı Dilinden Yeni Yazı Dillerine Geçiş Devri Ve Özellikleri*”, TDAY Belleten 1991, Ankara 1994, s. 55-64.
: “*Türk Dilinde +ça Eki Ve Bu Ek İle Yapılan Teşkiller Üzerine Bir Deneme*”, TDAY Belleten 1958, Ankara 1958, s. 41-68.
: “*Türkçede -N Zarf- Fiil Eki İle -Pan/ -Pen Eki Ve Türemeleri*”, TDAY Belleten 1984, Ankara 1987, s. 155-165.
: “*uçun / üçün / için vb. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine*”, TDAY Belleten 1961, Ankara 1962, s.31-35.
- KÖPRÜLÜ, M. FUAD: “*Çağatay Edebiyatı*”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 3, MEB Yayınları, İstanbul 1988, s. 270-323.
- KUNOS, IGNAZ: *Sejx Sulejman Efendi's Cagataj-Osmaniches Wörterbuch*, Budapest 1902.
- REDHOUSE, J. W., *Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2005.
- STEINGASS, F.: *Persian-English Dictionary*, London 1930.
- ŞEN, MESUT: *Türk Dilinin Dünü ve Bugünü*, Post Yayın, İstanbul 2016.

: “*Almak Fiili Üzerine*”, 3. Uluslararası Türk Dili Kurultayı (1996), s. 1071- 1092, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1999.

: “*Tanzimat Aydınlarının “Çağatay Türkçesi”ne Bakışı ve Şemseddin Sâmî’nin Tesiri*”, Türklük Araştırmaları Dergisi, Marmara Üniversite Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, S. 17, İstanbul 2005, s. 195-227.

: “*Tarihî Şivelerde Ek Uyumsuzluğu Var mı?*” , 4. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II (2000), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007, s.1696-1733.

TOPALOĞLU, AHMET, İLHAN AYVERDİ: *Kubbealtı Lugati Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2007.

YÜKSEKKAYA, GÜLDEN SAĞOL, *Türk Dili Kitabı*, Duyap, İstanbul 2006.